

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΠΑΤΡΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ: ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ
ΤΙΤΛΟ:

**"ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ
ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ ΣΤΟΝ
ΧΩΡΟ ΤΗΣ
ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ" :**

ΜΕΤΕΧΟΥΣΕΣ ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ: ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ:

**ΕΣΕΡΟΓΛΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΚΑΛΑΪΤΖΗ ΠΕΤΡΟΥΛΑ
ΣΤΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΕΛΕΝΗ**

Δρ. ΠΕΝΤΑΡΑΚΗ Μ.

Πτυχιακή εργασία για τη λήψη πτυχίου στην Κοινωνική Εργασία από το τμήμα Κοινωνικής Εργασίας της Σχολής Επαγγελμαίων Υγείας και Πρόνοιας του Ανώτατου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Τ.Ε.Ι.) Πάτρας.

2009

"Αφιερωμένο στους φοιτητές/τριες που έχουν παρενοχληθεί σεξουαλικά από τους/τις καθηγητές/τριες τους, με την ελπίδα ότι θα βρίσκουν την δύναμη να καταγγέλλουν επίσημα τα περιστατικά τους, στη διοίκηση των Ιδρυμάτων που φοιτούν, ώστε να αντιμετωπίζεται ανοιχτά και άμεσα το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση."

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

		Σελίδα
	ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9
I. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ		
1.	Τι είναι σεξουαλική παρενόχληση;	11
1.1.	Έκταση της σεξουαλικής παρενόχλησης στη Εκπαίδευση	13
1.2.	Μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης στη Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.	21
1.3.	Συνέπειες σεξουαλικής παρενόχλησης.	23
1.4.	Χαρακτηριστικά του θύτη και του θύματος.	26
1.5.	Τα επίπεδα της σεξουαλικής παρενόχλησης που σχετίζονται με την εξουσία.	28
1.6.	Μύθοι που σχετίζονται με τη σεξουαλική παρενόχληση.	29
2.	Αιτιολογικές προσεγγίσεις της σεξουαλικής παρενόχλησης.	31
2.1.	Το Βιολογικό μοντέλο	31
2.2.	Το Κοινωνικο- πολιτισμικό μοντέλο	32
2.3.	Το Δομικό μοντέλο	33
2.4.	Η φιλελεύθερη οπτική	34
2.5.	Η νομική θεώρηση	34
3.	Μέτρα αντιμετώπισης σεξουαλικής παρενόχλησης και ο ρόλος και οι ενέργειες των κοινωνικών λειτουργών για την αντιμετώπιση του φαινομένου.	35
3.1.	Ερευνητικές δραστηριότητες και ενέργειες της κοινότητας .	35
3.2.	Πολιτική για αλλαγή.	41
3.3.	Ο ρόλος των κοινωνικών λειτουργών	42
4.	Νομική θεώρηση	45
4.1.	Η σεξουαλική παρενόχληση σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες	45
4.2.	Η σεξουαλική παρενόχληση στο ελληνικό ποινικό δίκαιο (Ν. 3488/2006)	46

II. ΕΜΠΕΙΡΙΚΟ ΜΕΡΟΣ		
1.	Σκοπός της παρούσας εργασίας	48
2.	Επιμέρους στόχοι	48
3.	Υλικό – μέθοδος της έρευνας	49
3.1.	Σχεδιασμός της έρευνας	49
3.1.1.	Δείγμα – εργαλεία της έρευνας	49
3.1.2	Τόπος και χρόνος της έρευνας	50
3.1.3.	Συλλογή δεδομένων	51
3.1.4.	Κριτήρια εισαγωγής και αποκλεισμού δεδομένων	53
3.1.5.	Κωδικοποίηση και στατιστική ανάλυση	53
3.1.6.	Περιγραφική κατανομή	54
3.1.7.	Στατιστικές συγκρίσεις	54
4.	Αποτελέσματα της ανάλυσης των δεδομένων	56
4.1.	Αποτελέσματα συγκρίσεων υποομάδων του δείγματος	107
5.	Συζήτηση	195
6.	Συμπεράσματα	198
7.	Προτάσεις	200
8.	Βιβλιογραφία	201
	Παραρτήματα	204

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΠΙΝΑΚΩΝ		
Αρίθμηση Πίνακα	Τίτλος Πίνακα	Σελίδα
Πίνακας 1 ^{ος} :	Ηλικία	57
Πίνακας 2 ^{ος} :	Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.	58
Πίνακας 3 ^{ος} :	Έτος φοίτησης	60
Πίνακας 4 ^{ος} :	Ανεπιθύμητες συμπεριφορές «σεξουαλικού περιεχομένου».	63
Πίνακας 5 ^{ος} :	Συμπεριφορά που σας έκανε να αισθανθείτε περισσότερο άβολα/ άσχημα).	67
Πίνακας 5α:	Κατηγορία δράστη	70
Πίνακας 5β:	Το φύλο του δράστη	72
Πίνακας 5γ:	Χώρος περιστατικού	73
Πίνακας 6 ^{ος} :	Περιστατικά που έχουν ακούσει ή γνωρίζουν οι φοιτήτριες.	75
Πίνακας 7α:	Κατηγορία δράστη	76
Πίνακας 7β:	Φύλο δράστη	78
Πίνακας 7γ:	Χώρος περιστατικού	79
Πίνακας 8 ^{ος} :	Αντίδραση στην σεξουαλική παρενόχληση.	81
Πίνακας 9 ^{ος} :	"Υπήρχαν" μάρτυρες;	83
Πίνακας 10α:	"Ποιοι" ήταν οι μάρτυρες;	84
Πίνακας 10β:	Αντιδράσεις μαρτύρων.	86
Πίνακας 11 ^{ος} :	Αντίδραση δράστη	88
Πίνακας 12 ^{ος} :	Αναφορά περιστατικού	90
Πίνακας 13 ^{ος} :	Αίσθημα έπειτα από επεισόδιο σεξουαλικής παρενόχλησης.	92
Πίνακας 14α:	Τρόποι επιρροής	95
Πίνακας 14β:	Συνέπειες	97
Πίνακας 15 ^{ος} :	Ψυχοσωματικές συνέπειες	99
Πίνακας 16 ^{ος} :	Πολιτικές αντιμετώπισης της σεξουαλικής παρενόχλησης	102
Πίνακας 17 ^{ος} :	Περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης	105
Πίνακας 18 ^{ος} :	Γνώσεις περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης ανά Ίδρυμα και τμήμα φοίτησης	108

Πίνακας 19 ^{ος} :	Υπήρχαν μάρτυρες κατά την διάρκεια κάποιας παρενοχλητικής συμπεριφοράς που βιώσατε / ανά Ίδρυμα και τμήμα φοίτησης	112
Πίνακας 20 ^{ος} :	Πως αντέδρασαν οι μάρτυρες ανά έτος φοίτησης	115
Πίνακας 21 ^{ος} :	Κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές σεξουαλικού περιεχομένου	122
Πίνακας 22 ^{ος} :	Κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα.	127
Πίνακας 23 ^{ος} :	Οι ψυχοσωματικές συνέπειες που είχαν οι φοιτήτριες σε σχέση με τις ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα.	135
Πίνακας 24 ^{ος} :	Κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα.	141
Πίνακας 25 ^{ος} :	Το φύλο του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα.	145
Πίνακας 26 ^{ος} :	Η κατηγορία του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα και οι συχνότεροι τρόποι αντίδρασης τους	149
Πίνακας 27 ^{ος} :	Ποιοι ήταν οι μάρτυρες και πως αντέδρασαν;	152
Πίνακας 28 ^{ος} :	Ποια είναι η κατηγορία του δράστη και ποιες ήταν οι αντιδράσεις των μαρτύρων	155
Πίνακας 29 ^{ος} :	Ποια είναι η κατηγορία του δράστη που έχετε δεχτεί σεξουαλική παρενόχληση και ποια η αντίδραση του, μετά την δική σας ενέργεια	158
Πίνακας 30 ^{ος} :	Ποιες ήταν οι αντιδράσεις των μαρτύρων και πως αντέδρασαν οι δράστες, έπειτα από την δική σας ενέργεια;	161
Πίνακας 31 ^{ος} :	Με ποιους τρόπους επηρεαστήκατε από την σεξουαλική παρενόχληση και από ποιον την δεχτήκατε;	164

Πίνακας 32 ^{ος} :	Ποια ήταν η κατηγορία του δράστη και ποιες ψυχοσωματικές συνέπειες αντιμετωπίσατε;	167
Πίνακας 33 ^{ος} :	Πως αντιδράσατε όταν παρενοχληθήκατε σεξουαλικά και ποιες ψυχοσωματικές συνέπειες αντιμετωπίσατε;	174
Πίνακας 34 ^{ος} :	Ποια είναι η κατηγορία του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα και τι χρειάζεται να γίνει σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης	180
Πίνακας 35 ^{ος} :	Ποιες ψυχοσωματικές συνέπειες αντιμετωπίσατε όταν παρενοχληθήκατε σεξουαλικά και τι χρειάζεται να γίνει σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, για να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης.	191

"Ευχαριστούμε πολύ σε όσους συμμετείχαν για την πραγματοποίηση αυτής της εργασίας, καθώς και την υπεύθυνη της πτυχιακής εργασίας Κα. Πενταράκη Μαρία, για την πολύτιμη βοήθεια και συνεργασία της."

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της εργασίας μας είναι η μελέτη του φαινομένου της σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Ειδικότερα, στο I. θεωρητικό μέρος, κεφαλαίο 1 ορίζεται η σεξουαλική παρενόχληση, η έκταση της σεξουαλικής παρενόχλησης στη Τριτοβάθμια αλλά και στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Επίσης, αναλύονται οι μορφές εκδήλωσης της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι συνέπειες της καθώς δίνονται και σημαντικά στοιχεία για τα χαρακτηριστικά του θύτη και του θύματος. Στη συνέχεια, αναφέρονται τα επίπεδα που σχετίζονται με την εξουσία της σεξουαλικής παρενόχλησης καθώς αναφέρονται και οι μύθοι που σχετίζονται με το φαινόμενο αυτό.

Στο κεφάλαιο 2, αναφέρονται οι αιτιολογικές προσεγγίσεις της σεξουαλικής παρενόχλησης και αναλύονται συνοπτικά σε 5 θεωρητικά μοντέλα. Αυτά είναι: α) το βιολογικό μοντέλο, β) Το κοινωνικο-πολιτισμικό μοντέλο, γ) το δομικό μοντέλο, δ) η φιλελεύθερη οπτική και ε) η νομική θεώρηση.

Στο κεφάλαιο 3, παρατίθενται τα προτεινόμενα μέτρα αντιμετώπισης της σεξουαλικής παρενόχλησης καθώς και ο ρόλος και οι ενέργειες των Κοινωνικών Λειτουργών για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Στη συνέχεια, αναλύονται οι ερευνητικές δραστηριότητες και οι ενέργειες της κοινότητας, η πολιτική για αλλαγή καθώς και ο ρόλος των κοινωνικών λειτουργών.

Στο κεφάλαιο 4, δίνεται η νομική θεώρηση του φαινομένου για την αντιμετώπιση του, στην Ελλάδα και σε άλλες Ευρωπαϊκές χώρες.

Στο II, εμπειρικό μέρος παρατίθενται και η έρευνα που ακολουθήσαμε η οποία είναι ποσοτική και το εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε ήταν το ερωτηματολόγιο. Ο πληθυσμός της έρευνας μας ήταν γυναίκες φοιτήτριες από σχολές του ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, Φυσικοθεραπείας και Νοσηλευτικής και του ΤΕΙ Πάτρας του τμήματος της Νοσηλευτικής, καθώς και του τμήματος της Ιατρικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου.

Στόχος της έρευνας μας, ήταν να καταγράψουμε τα είδη των ανεπιθύμητων συμπεριφορών «σεξουαλικού περιεχομένου», που υφίστανται οι φοιτήτριες. Έγινε μελέτη για την κατηγορία του δράστη, καθώς και τον χώρο που προκλήθηκαν τα περιστατικά της σεξουαλικής παρενόχλησης μέσα στα Ιδρύματα. Η έρευνα είχε ως στόχο επίσης, την εξέταση της στάσης και της αντίδρασης των φοιτητριών απέναντι

στην σεξουαλική παρενόχληση καθώς και τις συνέπειες που αντιμετώπισαν οι φοιτήτριες κατά την διάρκεια των σπουδών τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τέλος, στόχος της έρευνας μας, ήταν η ενημέρωση των φοιτητριών για την αντιμετώπιση του φαινομένου της σεξουαλικής παρενόχλησης στον χώρο της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Τα αποτελέσματα της έρευνας μας έδειξαν ότι πιο συνηθισμένες μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης είναι : Φορτική πίεση για έξοδο – ραντεβού, αστεία – συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο, προκλητικές χειρονομίες-κινήσεις, σφυρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους.

Στην έρευνα μας, οι φοιτήτριες ανέφεραν ότι είχαν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση κυρίως από άντρες και οι πιο συνηθισμένοι δράστες ήταν από το εκπαιδευτικό προσωπικό και από συμφοιτητές τους. Μετά την σεξουαλική παρενόχληση, οι φοιτήτριες αντιμετώπισαν συνέπειες, όπως: να έχουν περισσότερο επιφυλακτική και καχύποπτη στάση απέναντι στον κοινωνικό περίγυρο τους, να έχουν αρνητική στάση προς το αντίθετο φύλο, να δεχτούν άδικη κριτική, καθώς και να χάσουν το ενδιαφέρον τους για σπουδές. Τα αποτελέσματα αυτά καθιστούν αναγκαία τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η σεξουαλική παρενόχληση των φοιτητών/τριών είναι ένα πραγματικό και σοβαρό φαινόμενο σε όλα τα επίπεδα, τόσο στην βασική και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όσο και στην τριτοβάθμια. Η σεξουαλική παρενόχληση, μπορεί να επηρεάσει κάθε άτομο που σπουδάζει, ανεξάρτητα από φύλο, φυλή ή ηλικία. Μπορεί να απειλήσει ακόμα την σωματική και ψυχική ευεξία του/της φοιτητή/τριας, καθώς και την πρόοδο του/της στην μετέπειτα καριέρα του. Το φαινόμενο αυτό αποτελεί στον χώρο της εκπαίδευσης, μια σχετικά συχνή προσβολή εις βάρος των φοιτητών και κυρίως των φοιτητριών. Σε αυτήν την εργασία επιλέξαμε να επικεντρωθούμε στην έκταση της σεξουαλικής παρενόχλησης που υφίστανται οι φοιτήτριες γιατί ως φαινόμενο έχει καταγραφεί να τις αφορά σε μεγαλύτερη έκταση .

Ο κύριος σκοπός της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, είναι η έρευνα, η διδασκαλία και η μάθηση. Η ατμόσφαιρα της διδασκαλίας κατά την διάρκεια των εκπαιδευτικών σπουδών είναι σημαντική, όχι μόνο για την μάθηση, αλλά και για το χτίσιμο των θετικών συμπεριφορών προς την επαγγελματική προσωπικότητα ενός ατόμου και προς την μάθηση. Συμπεριφορές, θετικές ή αρνητικές υιοθετημένες κατά την διάρκεια των σπουδών, θα έχουν επιρροή στις αξίες και στην συμπεριφορά των φοιτητών/τριών, στην μελλοντική τους ζωή. Αφενός, ο καθηγητής, λόγω της θέσης του και του στάτους του, ασκεί εξουσία πάνω στον/στην φοιτητή/τρια, για διάφορες ευκαιρίες και πηγές(π.χ. έκδοση συστατικών επιστολών, καλοί βαθμοί, ολοκλήρωση πτυχιακής εργασίας, πληροφόρηση για μεταπτυχιακές κατευθύνσεις και υποστήριξη), τα οποία είναι απαραίτητα για την επόμενη φάση της ζωής τους και για την απόκτηση εργασίας . Επιπλέον, η διαφορά εξουσίας συνήθως είναι μεγάλη όταν πρόκειται για απόφοιτο γυναίκα και άνδρα καθηγητή, εξαιτίας των γενετικών στάτους και των διαφορών που υπάρχουν στην κουλτούρα και στην ακαδημία. (Schneider,1987 Kathleen Mc Kinney et al, 1988:320)

Παρόλο που η σεξουαλική παρενόχληση στη Τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι ένα πολυσύνθετο και σημαντικό πρόβλημα, βγήκε στο φως τα τελευταία χρόνια από ερευνητές οι οποίοι ασχολήθηκαν με το θέμα της σεξουαλικής παρενόχλησης, επηρεασμένοι από τις ανησυχίες κάποιων επαγγελματικών σωματείων και προσωπικές εμπειρίες θυμάτων.

Η πιο σιωπηλή πλευρά της σεξουαλικής παρενόχλησης, είναι η ανεπιθύμητη και εξαναγκαστική της φύση. Αυτός ο εξαναγκασμός, είναι βασισμένος, πιο συχνά, στον

καθηγητή ή στην εξουσιαστική διαφορά ανάμεσα στο θύμα και στον θύτη, όπως και στην εξάρτηση του θύματος, από τον θύτη. (Schneider,1987 Kathleen Mc Kinney et al, 1988:320)

Στην Ελλάδα, δεν έχουν γίνει σημαντικές έρευνες για την αντιμετώπιση του φαινομένου, παρόλα αυτά γίνονται πολλές προσπάθειες από κρατικούς και μη φορείς για την εξάλειψη της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Η εν λόγω έρευνα για την σεξουαλική παρενόχληση στη Τριτοβάθμια εκπαίδευση, αποτελεί ουσιαστικά μια πρώτη απόπειρα καταγραφής και μελέτης του φαινομένου.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η σεξουαλική παρενόχληση γενικά είναι μια πράξη των αντρών η οποία επιβάλλεται στις γυναίκες. Οι άντρες φοιτητές, λιγότερο αναφέρουν ότι έχουν παρενοχληθεί σεξουαλικά (Kottke 1981, Metha & Nigg,1983) και οι γυναίκες φοιτήτριες αντιδρούν πιο αρνητικά στην σεξουαλική παρενόχληση απ' ότι οι άντρες (Barling, 1996). Μια έρευνα Βρετανών φοιτητών/τριών Ψυχολογίας PhD πρόσφατα έδειξε ότι το 6% από τις γυναίκες αποφοίτους έχουν παρενοχληθεί σεξουαλικά από άντρες καθηγητές (Hatton,1994). Επιπλέον, κάποια στοιχεία δείχνουν ότι η σεξουαλική παρενόχληση εμφανίζεται σε γυναίκες ευπαθείς, αβέβαιες για την ακαδημαϊκή τους εκπαίδευση, μοναχικές και μη παραδοσιακές.(Dzeiech & Weiner, 1984 Fiona Wilson,2000:1084)

I. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

1.ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ:

Σύμφωνα με τον πρώτο ορισμό που δόθηκε από την Ευρωπαϊκή Ένωση το 1990, η σεξουαλική παρενόχληση είναι «η ανεπιθύμητη συμπεριφορά σεξουαλικής φύσης ή άλλη συμπεριφορά βασιζόμενη στη διαφορά φύλου η οποία θίγει την αξιοπρέπεια των γυναικών και ανδρών στην εργασία και στην εκπαίδευση και εκφράζεται με λόγια η με πράξεις». (Σρατηγάκη 2007 : 166)

Μια άλλη διατύπωση που δόθηκε τον Ιούνιο του 2000 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την σεξουαλική παρενόχληση, « θεωρείται κάθε διάκριση, λόγω φύλου στον χώρο εργασίας και εκπαίδευσης, όταν εκδηλώνεται μια ανεπιθύμητη συμπεριφορά που συνδέεται άρρηκτα με το φύλο, με σκοπό ή αποτέλεσμα που επηρεάζει την αξιοπρέπεια ενός ατόμου ή και δημιουργείται ένα εκφοβιστικό, εχθρικό, απειλητικό ή ενοχλητικό περιβάλλον, ιδίως εάν η απόρριψη ή μια αποδοχή της συμπεριφοράς αυτής, από ένα άτομο χρησιμοποιείται ως κριτήριο για μια απόφαση που επηρεάζει το άτομο αυτό».(Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναφορά στην Αρτινοπούλου Β.,2006:24)

Σύμφωνα με τον Νόμο υπ' αριθμ. 3488, σεξουαλική παρενόχληση « έχουμε όταν εκδηλώνεται οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος». (Ν. 3488/2006,2007-2008: τεύχος πρώτο αρ. φύλλου 191)

Ένας άλλος ορισμός που δίνεται από τον Bjorn Pernrud σε μια εκτεταμένη κοινωνιολογική έρευνα (2000) ορίζει την σεξουαλική παρενόχληση « ως τη χρήση δύναμης ή έναν τρόπο άσκησης δύναμης». Σε περιπτώσεις που άντρες παρενοχλούν γυναίκες σεξουαλικά, υποστηρίζει, η παρενόχληση συσχετίζεται με τη δύναμη ενός άντρα μέσω της θέσης του (π.χ. ένας ανώτερος που απειλεί ή υπόσχεται να βελτιώσει τη θέση μιας γυναίκας στην εκπαίδευση ή στην εργασία, αν αποδεχτεί τις σεξουαλικές του προτάσεις) η δύναμη αυτή εγείρεται απλά από το γεγονός ότι είναι άντρες. (Συνήγορος του Πολίτη της Σουηδίας για Ίσες Ευκαιρίες, 2006: 28)

Η σεξουαλική παρενόχληση είναι « οποιοδήποτε σεξουαλικό - πονηρό βλέμμα, προτάσεις, σχόλια ή φυσική επαφή από καθηγητή σε φοιτητή/τρια» , έτσι όπως δόθηκε από την ερευνητική ομάδα των Corbett et al. (Corbett K, Gentry C, Pearson W.,1993 :95)

1.1 ΕΚΤΑΣΗ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ.

Σε αυτή εδώ την ενότητα παρουσιάζουμε κυρίως την έκταση της σεξουαλικής παρενόχλησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση .Επίσης παρουσιάζουμε και στοιχεία της έκτασης της στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Η έκταση της σεξουαλικής παρενόχλησης, είναι μεγάλη στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Το να μην παρενοχλείται κάποιος εξαιτίας του φύλου του ή να μην είναι υποκείμενος σε παρενόχληση σεξουαλικής φύσεως είναι ανθρώπινο δικαίωμα, γι' αυτό η παρενόχληση αποτελεί τόσο σοβαρό θέμα, ανεξάρτητα από το πόσοι έχουν εκτεθεί σε αυτήν. Υπάρχει μία διακριτή διαφορά, ωστόσο, από τη μια ανάμεσα στο γεγονός που αναφέρεται ως σεξουαλική παρενόχληση και παρενόχληση που σχετίζεται με το φύλο σε διάφορες έρευνες και από την άλλη στον αριθμό των παραπόνων που λαμβάνονται από φοιτητές/τριες.

Πορίσματα ερευνών από Bondenstam & Carstensen (2004), Bondenstam (2000) και Eliasson (1998) περιγράφουν τα ευρήματα διαφόρων ερευνών που αφορούν σεξουαλική παρενόχληση και παρενόχληση σχετική με φύλο σε ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η παρενόχληση εντοπίζεται στην ανώτερη εκπαίδευση, σύμφωνα με εμπειρίες φοιτητριών και φοιτητών, αποφοίτων και μεταπτυχιακών, καθώς και λοιπού προσωπικού. (Bondenstam, 2004` Ombudsman, Συνήγορος του Πολίτη της Σουηδίας για Ίσες Ευκαιρίες, 2006:18)

Υπάρχουν απόψεις, ότι αυτός που παρενοχλεί, έχει δύναμη στην οποία στηρίζεται αυτός που παρενοχλείτε και παραβιάζει όταν εμφανίζεται η σεξουαλική παρενόχληση. Οι Wise & Stanley, (1987:45), λένε ότι η σεξουαλική παρενόχληση αφορά άντρες που ασκούν εξουσία πάνω στις γυναίκες. Αυτός που παρενοχλεί, παραβιάζει τα δικαιώματα του παρενοχλούμενου. Το άτομο μπορεί να θεωρείται αρχικά σεξουαλικό αντικείμενο. Το υποκείμενο της παρενόχλησης συχνά είναι γυναίκες νέες, ανύπαντρες και γι' αυτό θεωρούνται ότι είναι ο πιο εύκολος στόχος. (Stockdale,1996). Οι παρενοχλητικές συμπεριφορές είναι συνειδητά ή ασυνείδητα μια προσπάθεια από το άτομο που παρενοχλεί, να ενισχύσει την υπάρχουσα δύναμη του πάνω στον παρενοχλούμενο. Η δυσαναλογία της δύναμης, επιδεινώνει την τρωτότητα των φοιτητών/τριών.(Zalk, 1989). Επιπλέον, μια ακόμη έρευνα δείχνει ότι υπάρχει υψηλό επίπεδο αμφιβολίας ανάμεσα σ' αυτούς που παρενοχλήθηκαν και σ' αυτούς που παρατήρησαν την παρενόχληση, σχετικά με τις αιτίες και τα συστατικά της σεξουαλικής παρενόχλησης(Fitzerald,1986` Jensen & Gutek1982` Somers 1982). Η

ύπαρξη της σεξουαλικής παρενόχλησης είναι κοινωνικά δομημένη, έτσι κάθε περιστατικό που θεωρείτε παρενόχληση από ένα άτομο, μπορεί να εκλαμβάνεται διαφορετικά από άλλους (Thomas & Kitzinger,1994). Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα Πανεπιστήμια, τοποθετούν τις γυναίκες σε μειονεκτική θέση(Rabinowitz,1990). Πολλές φορές, υπάρχουν προβλήματα στο να ορίσουμε την σεξουαλική παρενόχληση, που πιθανόν αυτό να σημαίνει ότι πολλοί άνθρωποι δεν θεωρούν την εμπειρία τους ως σεξουαλική παρενόχληση. (Powell,1986· Thomas,1992· Kitzinger,1997· Fiona Wilson,2000:1084)

Μια θεωρία του Foucault, επισημαίνει ότι η σεξουαλική παρενόχληση ασκείται από άτομα που κατέχουν δύναμη. Έτσι, προκύπτει μια θεωρητική εξήγηση ότι οι άντρες μπορεί να παρενοχλούν άντρες και οι γυναίκες να παρενοχλούν γυναίκες. Επίσης, η θεωρία της εξουσίας βοηθάει να εξηγήσουμε γιατί πολλές περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης, μένουν μη αναφερόμενες. Οι γυναίκες δεν αναφέρουν την παρενόχληση, διότι νιώθουν αδύναμες. Έχουν προετοιμαστεί πολιτιστικά να είναι συναινετικές ή σιωπηλές στο πρόσωπο της αβεβαιότητας ή της σύγκρουσης (Lips,1994· Fiona Wilson,2000:1084)

Μια άλλη θεωρία, αυτή της διαμάχης, οδηγεί στην πρόβλεψη ότι το πρόσωπο που έχει την μεγαλύτερη εξουσία, πάνω στους αποφοίτους, είναι αυτό που πιθανότατα θα παρενοχλούσε τον φοιτητή/τρια,(βασισζόμενος στην εξουσία και την εξάρτηση). Σύμφωνα με αυτή την θεωρία, αναμένεται ποσοστό 20-30% των αποφοίτων να πέσουν θύματα σεξουαλικής παρενόχλησης, καθώς θα υπάρχει και απροθυμία να αναφέρουν το περιστατικό, επίσημα. (Kathleen Mc Kinney et al, 1988:320)

Σύμφωνα με έρευνα που ανέλυσε η Fiona Wilson, αποτυπώθηκαν πραγματικές εμπειρίες φοιτητών/τριών οι οποίοι νιώθουν ότι έχουν παρενοχληθεί σεξουαλικά. Οι περιπτώσεις, δείχνουν ότι τα μέτρα που έχουν παρθεί για να σταματήσει η παρενόχληση καθώς και οι συνέπειες μπορεί ακόμα να είναι αρνητικές και να προκαλούν φόβο. Επίσης, η Fiona Wilson υποστήριξε ότι η θεωρία δεν μπορεί να εξηγήσει αρκετά την σύνθετη δύναμη του φαινομένου. (Fiona Wilson,2000:1081)

Η ερευνητική ομάδα των Kathleen Mc Kinney, Carol Voiles Olson and Arthur Satter Field (1988), διενήργησαν έρευνα σε μεγάλο Πανεπιστήμιο με 281 φοιτητές/τριες, ζητώντας τους να αναφέρουν εμπειρίες σεξουαλικής παρενόχλησης. Ο σκοπός της έρευνας, ήταν να εκτιμηθούν οι εμπειρίες των γυναικών και των ανδρών αποφοίτων, καθώς και οι αντιδράσεις τους, σε τέτοιου είδους συμπεριφορά από

καθηγητές. Σύμφωνα με τα πορίσματα της έρευνας 149 γυναίκες και 132 άνδρες πτυχιούχοι απάντησαν ότι είχαν εμπειρίες σεξουαλικής παρενόχλησης από καθηγητές, κατά την διάρκεια των σπουδών τους. Τα αποτελέσματα της έρευνας, έδειξαν ότι 39% των γυναικών και 9% των ανδρών, παρενοχλήθηκαν σεξουαλικά καθ'όλη την διάρκεια της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης τους, κυρίως από καθηγητές/τριες. Η πιο συνηθισμένη αντίδραση των φοιτητριών/των σε τέτοιου είδους παρενοχλήσεις, ήταν να αποφεύγουν επαγγελματικές δραστηριότητες με τους καθηγητές τους και να αναφέρουν τα περιστατικά της σεξουαλικής παρενόχλησης σε φίλους ή στον προϊστάμενο του τμήματος τους. (Kathleen Mc Kinney et al, 1988:319)

Μια άλλη ερευνητική ομάδα των Risley-Curtiss και Hudson(1998) διενήργησε έρευνα σε 226 φοιτήτριες κοινωνικούς λειτουργούς, ζητώντας τους να ανακαλέσουν εμπειρίες σεξουαλικής παρενόχλησης. Σύμφωνα με τα πορίσματα της έρευνας υπήρχαν εμπειρίες σεξουαλικής παρενόχλησης τόσο στο χώρο του πανεπιστημίου όσο και στο χώρο της πρακτικής άσκησης των φοιτητριών. Στις περισσότερες εμπειρίες η μορφή παρενόχλησης ήταν λεκτική και εκφράζονταν με σεξουαλικά ανέκδοτα, σεξουαλικά υπονοούμενα και χρήση υποβιβαστικών όρων (π.χ. σκύλα, γλυκιά μου ή αγάπη μου) και προέρχονταν κατά κύριο λόγο από πελάτες και διευθυντές προγράμματος και ύστερα από συμφοιτητές. Υπήρχαν όμως και φοιτήτριες οι οποίες είχαν προσωπική εμπειρία, όπως για παράδειγμα πίεση για σχέση η κλείσιμο του δρόμου για πρόκληση σωματικής επαφής ή υπήρξαν μάρτυρες περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης. (Risley C., Hudson W. 1998: 204)

Μια άλλη ερευνητική ομάδα των Corbett, Genery και Pearson (1993) διενήργησε έρευνα σε 185 πρωτοετής φοιτήτριες της κοινωνιολογίας ζητώντας να αναφέρουν περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης από καθηγητές. Κάποιες φοιτήτριες ανέφεραν εμπειρίες, π.χ. στην αίθουσα, θα συζητιόταν κάποια νουβέλα και ο καθηγητής έκανε σεξουαλικούς υπαινιγμούς κατά την διάρκεια του μαθήματος, μετά έκανε ερωτήσεις στις φοιτήτριες και της έφερε σε άβολη θέση. Επίσης, στην συγκεκριμένη έρευνα αναφέρθηκαν ότι κάποιοι από τους καθηγητές έβαζαν τα χέρια τους στα πόδια των φοιτητριών ή έβρισκαν δικαιολογία να ακουμπήσουν το στήθος τους, για παράδειγμα μια φοιτήτρια ανέφερε ότι ο καθηγητής ο οποίος ακούμπησε το στήθος μιας φοιτήτριας, έλεγε ότι ενδιαφέρθηκε για το μάλωμα του πουλόβερ της, επειδή, ήταν υφασματέμπορος. Επιπλέον μια φοιτήτρια σημείωσε ότι ο καθηγητής ο οποίος ήταν προπονητής καλαθοσφαίρισης των κοριτσιών, παρενόχλησε μερικά από

τα μέλη της ομάδας. "Να κοιμηθείς μαζί του ήταν ένας τρόπος να ξεκινήσεις στην ομάδα". Αναφέρεται ακόμα από φοιτήτριες ότι υπήρχε κάποιος καθηγητής που αν ήθελες να περάσεις το μάθημα του θα έπρεπε να του κανείς τη χάρη να κοιμηθείς μαζί του. Τελευταίο παράδειγμα αυτής της ερευνάς αφορά ένα καθηγητή που άφησε έγκυο μια φοιτήτρια, πλήρωσε για την έκτρωση της και αμέσως μετά την άφησε και άρχισε να κάνει σεξουαλικά σχόλια στις συμφοιτήτριες της, μέχρι που βρήκε άλλη σεξουαλική συνοδό. (Corbett K, Gentry C, Pearson W.,1993:95-99)

Οι μελέτες έχουν καταλήξει στο συμπέρασμα ότι η σεξουαλική παρενόχληση, επηρεάζει κατά μέσο όρο 20-35% των φοιτητών/τριών και κυρίως γυναίκες (π.χ. Adams et al:1983). Ο Schneider (1987), σε μια μελέτη που έκανε για τις γυναίκες φοιτήτριες, βρήκε ότι 60% από τα αναφερόμενα δείγματα, είχε εμπειρία με "καθημερινή παρενόχληση". Τα περισσότερα περιστατικά συνήθως δεν αναφέρονται, αλλά όταν υπήρχαν αναφερόμενα περιστατικά, η πανεπιστημιακή διοίκηση, ήταν διστακτική για το πώς θα αντιμετωπίσει το φαινόμενο. (Adams et al,1983· Johnson and Shuman,1983· Lott et al,1983· Kathleen Mc Kinney et al, 1988:320)

Αντίστοιχα συμπεράσματα προκύπτουν για την δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Η ερευνητική ομάδα των Eros R. Desouza and J' aims Riberio(2005), διενήργησε έρευνα σε 400 μαθητές/τριες Βραζιλιάνικων γυμνασίων. Ο σκοπός αυτής της έρευνας ήταν να εξετάσει την σεξουαλική παρενόχληση ανάμεσα σε παιδιά σχολικής ηλικίας στην Βραζιλία, την μεγαλύτερη και πολυπληθέστερη χώρα της Λατινικής Αμερικής. Οι αναλύσεις χρησιμοποιώντας t-tests, έδειξαν ότι τα αγόρια χρησιμοποίησαν επιθετική και σεξουαλική παρενόχληση σε συνομηλίκους τους πιο συχνά από ότι τα κορίτσια. Επίσης, οι αναλύσεις έδειξαν ότι τα αγόρια και τα κορίτσια που έδειχναν συχνά κακή συμπεριφορά, τρομοκρατούσαν τους συνομηλίκους τους πιο συχνά από ότι αυτοί που δεν έδειχναν κακή συμπεριφορά. Αν και οι μαθητές σχολικής ηλικίας επίσης, παρενοχλούνται σεξουαλικά από δασκάλους και εργαζομένους, η σεξουαλική παρενόχληση στους συνομηλίκους είναι πολύ πιο συνήθης. (Eros R. Desouza and J' aims Riberio, 2005:1018)

Μια εθνική έρευνα στις Η.Π.Α. ανάμεσα σε εφήβους δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, έδειξε ότι 85% των μαθητών ανέφεραν μαθητές που παρενοχλούν σεξουαλικά άλλους μαθητές στα σχολεία τους και 54% των μαθητών ανέφεραν ότι οι ίδιοι παρενόχλησαν σεξουαλικά άλλους μαθητές κατά την διάρκεια της σχολικής ζωής τους. Το 57% των αγοριών ενάντια στο 50% των κοριτσιών, ήταν δράστες.(Eros R. Desouza and J' aims Riberio,2005:1021)

Η σεξουαλική παρενόχληση έχει σχέση με την δύναμη. Η δύναμη έχει σχέση με το φύλο του δράστη, το μέγεθος (σωματότυπο), τη φυλή ή και κάθε άλλο χαρακτηριστικό υπεροχής που κατέχει ο δράστης ή είναι αντιληπτό να υπάρχει στην κοινωνία. Ο Fineran, Bennett and Sacco (2001) πρότειναν ότι η σεξουαλική παρενόχληση στους συνομηλίκους είναι μια πρώιμη μορφή επικράτησης και ελέγχου, χαρακτηριστικό στα φύλα. Βασίζουν αυτή την άποψη στα ευρήματά τους με δείγμα εφήβους Νοτιο- Αφρικανούς. Ο Fineran et al βρήκαν ότι 78% των μαθητών γυμνασίου, ανέφεραν ότι διέπραξαν σεξουαλική παρενόχληση σε συνομηλίκους κατά την διάρκεια της σχολικής χρονιάς. (Eros R. Desouza and J' aims Riberio, 2005:1021-1022)

Η ερευνητική ομάδα των Witkowska και Menckel (2005) διενήργησε έρευνα σε ένα τυχαίο δείγμα 540 μαθητριών λυκείου, που αποκρίθηκε σε ένα ταχυδρομικό ανώνυμο ερωτηματολόγιο αυτό-αναφοράς που αφορούσε μέρη σχετιζόμενα με τις προσωπικές εμπειρίες από διαφορετικές συμπεριφορές σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση κατά την διάρκεια του προηγούμενου σχολικού έτους. Σύμφωνα με τα πορίσματα της έρευνας η σεξουαλική παρενόχληση αναγνωρίστηκε από το 49% των μαθητριών ως υπάρχον πρόβλημα του σχολείου τους. (Witkowska, Menckel, 2005:78)

Η έκταση της σεξουαλικής παρενόχλησης, όπως αναφέρεται από την παραπάνω έρευνα των Witkowska et al, κυμαίνεται σε 49% των μαθητριών, καθώς φαίνεται ότι η σεξουαλική παρενόχληση ήταν ένα υπαρκτό πρόβλημα στο σχολείο τους. Ενώ, το 15% υποστηρίζει ότι το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης είναι σοβαρό πρόβλημα. Όσον αφορά τη σεξουαλική παρενόχληση από δάσκαλο σε μαθήτριά, η αναφερόμενη συχνότητα έκθεσης κυμαινόταν μεταξύ του 2% και 14%. (Witkowska, Menckel, 2005:80)

Η Carstensen προσθέτει, ότι η σεξουαλική παρενόχληση επαναξιολογείται ως πρόβλημα όταν προκύπτει σε μια περίεργη στιγμή. Ένας τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος είναι να απομονώσουμε το περιστατικό και να μην το συσχετίσουμε με τη συνολική συμπεριφορά του θύτη. Μία σπουδάστρια, για παράδειγμα, περιέγραψε πως ένας άντρας συμφοιτητής της την παρενοχλούσε σεξουαλικά και σχετικά με το φύλο της (την έκανε να νιώθει αόρατη και παρακρατούσε πληροφορίες από αυτήν). Η γυναίκα περιγράφει κάθε περιστατικό ως μεμονωμένο γεγονός και απέτυχε να δει πόσο οι πράξεις του άντρα (συμφοιτητή) επηρέασαν στο σύνολο την εκπαίδευση της. (Συνήγορος του Πολίτη της Σουηδίας για Ίσες Ευκαιρίες, 2006: 32)

Το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης στην εκπαίδευση έχει απασχολήσει έντονα τις επιστημονικές ομάδες, όπου διενήργησαν σημαντικές έρευνες για τη σεξουαλική παρενόχληση σε διάφορες χώρες. Τα αποτελέσματα αυτών των ερευνών παρατίθενται παρακάτω:

Σύμφωνα με τις μελέτες του ιδρύματος για ίσες ευκαιρίες Ombudsman, διεξήχθη έρευνα, όπου οι γυναίκες ερωτήθηκαν σχετικά με τους τύπους σεξουαλικής παρενόχλησης που είχαν υποστεί. Οι ερωτήσεις αφορούσαν ανεπιθύμητες πράξεις σεξουαλικής φύσης από φίλους, συγγενείς και άγνωστους άνδρες. Το 56% των γυναικών δήλωσαν ότι έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση κάποια στιγμή στη ζωή τους, όπως δυσάρεστες σωματικές πράξεις, σεξουαλικούς υπαινιγμούς ή σχόλια για το σώμα τους και το 16% των γυναικών δήλωσαν ότι είχαν υποστεί παρενόχληση την προηγούμενη χρονιά. (Συνήγορος του Πολίτη της Σουηδίας για Ίσες Ευκαιρίες, 2006: 13)

Η έρευνα έδειξε, επίσης, ότι οι ανεπιθύμητες σεξουαλικές ενέργειες από άγνωστους άντρες ήταν η πιο συχνή μορφή παρενόχλησης. Το 1/5 των γυναικών είχε υποστεί σεξουαλική παρενόχληση από συνάδελφο, συνεργάτη ή συμφοιτητή, ενώ το 12% είπε από ανώτερο. Αυτή η έρευνα έδειξε, επίσης, ότι οι νέες γυναίκες ήταν σε μεγαλύτερο κίνδυνο να υποστούν παρενόχληση. Και τα 2/3 των φοιτητριών είχαν βιώσει σεξουαλική παρενόχληση. (Συνήγορος του Πολίτη της Σουηδίας για Ίσες Ευκαιρίες, 2006: 13)

Η ερευνητική ομάδα των Kathleen Mc Kinney et al (1988), έχει καταδείξει ότι 35% των φοιτητριών και 9% των φοιτητών, έχουν παρενοχληθεί σεξουαλικά από καθηγητή/τρια στο Πανεπιστήμιο. Ακόμα ότι το 19% παρενοχλήθηκε σεξουαλικά από άνδρα(ες) καθηγητές, 3% από γυναίκες καθηγήτριες και 1% και από τους δύο. Η πλειοψηφία αναφέρει ότι η παρενόχληση έγινε μόνο από έναν άνδρα καθηγητή. Ο πρώτος υπαίτιος ήταν συχνά καθηγητής και ο επόμενος δράστης, ήταν συνήθως εκπαιδευτής ή ομιλητής. (Kathleen Mc Kinney et al, 1988:321)

Επίσης, 17% ανέφεραν ότι παρενοχλήθηκαν σε άλλο πανεπιστήμιο και ότι μόνο 1% του συνόλου ανέφεραν ότι είχαν προσφέρει σεξουαλικές χάρες, ως αντάλλαγμα για καλύτερους βαθμούς. Από τους ερωτηθέντες 2-29%, δεν είχαν εμπειρία σεξουαλικής παρενόχλησης, καθώς μικρό ποσοστό απάντησε ότι είχε αντιμετωπίσει σεξουαλικά σχόλια και υπέρμετρη προσοχή, αλλά δεν το θεωρούσε σεξουαλική παρενόχληση. Τέλος, αναφέρεται 2-6% υπέστησαν προφορικές προτάσεις

σεξουαλικού περιεχομένου και σεξουαλικές δωροδοκίες. (Kathleen Mc Kinney et al, 1988:322)

Τα πορίσματα της έρευνας των Nicolson και Welsh (1993) το 27,3% των φοιτητών/τριών ανέφεραν ότι ήξεραν για σεξουαλική παρενόχληση, καθώς οι περισσότερες γυναίκες 60,9% από τους άντρες 39,1% ανέφεραν ότι γνώριζαν για το φαινόμενο. Ενώ, το 33,3% από το δείγμα δεν γνώριζε για σεξουαλική παρενόχληση στην ιατρική σχολή. Τα αποτελέσματα από τους καθηγητές ανέφεραν ότι το 22,4% ήξεραν για περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης στη σχολή, το 6% ανέφεραν για τον εαυτό τους, το 17,9% για άλλους και το 76.1% δεν ήξεραν για σεξουαλική παρενόχληση εκείνη τη χρονική περίοδο. (Nicolson, Welsh, 1993:295)

Επιπρόσθετα., η έρευνα που διεξήχθη από την ερευνητική ομάδα του Corbett K. et all έδειξε ότι το 53,5% των φοιτητών πίστευαν ότι η σεξουαλική παρενόχληση δεν συμβαίνει, ενώ το 40% πιστεύουν ότι συμβαίνει μόνο «περιστασιακά». Παρομοίως το 58% πιστεύουν ότι η σεξουαλικά ανάρμοστη συμπεριφορά εκ μέρους των καθηγητών δεν αποτελούσε πρόβλημα για το πανεπιστήμιο τους. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι ενώ η πλειοψηφία των φοιτητών δεν πίστευαν ότι η σεξουαλική παρενόχληση αποτελούσε πρόβλημα για το πανεπιστήμιο τους ωστόσο οι μισοί ανέφεραν περιπτώσεις που ένιωσαν ότι ο φοιτητής μεταχειριζόταν ανάρμοστα από τον καθηγητή. Το 77% η παρενόχληση προέρχονταν από άνδρα καθηγητή σε φοιτήτρια στο 15% από καθηγήτρια σε φοιτητή ενώ υπήρχε και ένα μικρό ποσοστό 7,8% όπου η παρενόχληση προέρχονταν από το ίδιο φύλο.(Corbett K, Gentry C, Pearson W.,1993:97)

Τα αποτελέσματα της έρευνας του McCormack, έδειξαν ότι αυτά τα περιστατικά μειώθηκαν κατά τα τελευταία 4 χρόνια, από 25% το 1989 και 20% το 1993. Παρόλα αυτά η σεξουαλική παρενόχληση παραμένει ένα συνεχές πρόβλημα, με περίπου 1:5 γυναίκες πιθανόν να βιώσουν ένα περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης κάποια στιγμή έως την αποφοίτηση τους. Το 1/3 των φοιτητών αναφέρει τα μέλη του πανεπιστημίου ως θύτες αλλά και περισσότερες γυναίκες συνεχίζουν να υποδεικνύουν άλλους φοιτητές ως θύτες. Τα αποτελέσματα έδειξαν έντονα, ότι τα μέτρα για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης συνέβαλλαν στη μείωση των αναφερθέντων περιστατικών. (McCormack, 1995, 254)

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της ερευνητικής ομάδας των Welsh και Nicolson, έδειξαν ότι τα περιστατικά για σεξουαλική παρενόχληση είναι 23(27,3%) από τους φοιτητές οι οποίοι ανέφεραν ότι ήξεραν για σεξουαλική παρενόχληση στη

σχολή, 2 από αυτούς είχαν προσωπική εμπειρία, 18 ήξεραν για άλλους και 3 ακόμα ανέφεραν για σεξουαλική παρενόχληση και για τους ίδιους και για τους συμφοιτητές τους. Από αυτούς που γνώριζαν περιπτώσεις για άλλους συμφοιτητές τους, δεν ήταν παραπάνω από μία περίπτωση. Για τους καθηγητές 15(22,4%) ανέφεραν ότι ήξεραν για περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης στη σχολή τους τελευταίους 12 μήνες, 4(6%) ανέφεραν για τον εαυτό τους, 12(17,9%) για άλλους συμφοιτητές και 51 (76,1%) δεν ήξεραν για σεξουαλική παρενόχληση εκείνη την χρονική περίοδο, τέλος, 5(7,7%) ανέφεραν ότι συνέβη μόνο μία φορά. (Nicolson & Welsh, 1993: 295)

Τα ποσοστά από τα περιστατικά που συνήθως καταγγέλλονται, σύμφωνα με την μελέτη των Kathleen Mc Kinney et al, αφορούν:

1. Το 15% στον καθηγητή
2. Το 10% στους συμφοιτητές
3. Το 24% σε μέλη της επιτροπής για σεξουαλική παρενόχληση
4. Το 10% σε γραμματεία Πανεπιστημίου
5. Το 10% σε διοικητικό προσωπικό
6. Το 42% σε σύμβουλο
7. Το 44% στον υπεύθυνο του τμήματος
8. Το 58% σε φίλο και
9. Το 9% σε κανέναν.

(Kathleen Mc Kinney et al, 1988:322)

Στα αποτελέσματα της έρευνας των Witkowska και Menckel, βρέθηκε ότι το 49% των μαθητριών, πίστευε ότι η σεξουαλική παρενόχληση ήταν ένα υπαρκτό πρόβλημα στο σχολείο τους και το 15% ότι ήταν ένα σοβαρό πρόβλημα. Όσον αφορά την συχνότητα αναφοράς του ήταν μεταξύ 23% και 44% επανειλημμένως, (καθημερινά, εβδομαδιαίως ή μηνιαίως). Ενώ το 9%-16% ανέφερε επανειλημμένη έκθεση. Επίσης, οι αποδέκτες που ανέφεραν έκθεση σε συγκεκριμένη συμπεριφορά ήταν πιο πιθανό να αναγνωρίσουν τη συμπεριφορά ως πρόβλημα στο σχολείο τους. Αλλά, πολλοί μη εκτεθειμένοι αποδέκτες εκτίμησαν τις συμπεριφορές ως προβλήματα (14%-53% και 19%-34% εξ αυτών ως σοβαρά). Όσον αφορά στην σεξουαλική παρενόχληση από δάσκαλο σε μαθήτρια, η συχνότητα έκθεσης κυμαινόταν μεταξύ 2% και 14%.(Witkowska, Menckel,2005:80-81)

1.2.ΜΟΡΦΕΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗΣ

Σύμφωνα με την Μαρία Στρατηγάκη η σεξουαλική παρενόχληση μπορεί να εκφραστεί με λόγια, όπως ερωτικές και ανήθικες προτάσεις, πίεση για σεξουαλική επαφή, άσεμνες παρατηρήσεις, ενοχλητικό φλερτάρισμα, υπονοούμενα και πρόστυχα σχόλια καθώς και με πράξεις, όπως χάδια, αγγίγματα, τσιμπήματα με στόχο την σύναψη σεξουαλικών σχέσεων. (Μαρία Στρατηγάκη, 2007:16)

Άλλες συμπεριφορές σεξουαλικής φύσης που δεν ανήκουν στις παραπάνω μορφές και που δεν εκφράζονται με λόγια είναι η επίδειξη άσεμνων εικόνων, πορνογραφικών περιοδικών, αντικειμένων η γραπτού λόγου, σφυρίγματα, πονηρά βλέμματα και πρόστυχες χειρονομίες. (Μαρία Στρατηγάκη, 2007:16)

Επίσης, αυτές που βασίζονται στις διαφορές λόγω φύλου, είναι η γελοιοποίηση, η δυσφήμιση, ο εκφοβισμός και οι ενοχλήσεις με αναφορές στο φύλο τους, όπως είναι οι υβριστικές πράξεις, οι ταπεινωτικές και εξευτελιστικές προσβολές και τα ενοχλητικά σχόλια για την εμφάνιση και το ντύσιμο. (Μαρία Στρατηγάκη, 2007:16)

Η ερευνητική ομάδα του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, διακρίνει τις εξής κατηγορίες σεξουαλικής παρενόχλησης:

Σωματική: περιττά αγγίγματα, χάδια, αγκαλιάσματα, τσιμπήματα.

Λεκτική: προκλητικά σχόλια ή αστεία, αδιάκριτες ερωτήσεις για την προσωπική ζωή, επίμονες και συνεχείς προτάσεις για συνάντηση, ερωτική επαφή, εξαναγκασμός ή δελεασμός για σεξουαλική συνεύρεση και

Μη λεκτική: επίδειξη άσεμνων εικόνων, πονηρά βλέμματα, σφυρίγματα, χειρονομίες. (Εθνικόν & Καποδιστριακόν Πανεπιστήμιον Αθηνών, 17/7/2008:1)

Σύμφωνα με το Τμήμα Ισότητας και Ίσης Μεταχείρισης – ΤΙΣΙΜ της ΔΕΟΚ, οι μορφές εκδήλωσης σεξουαλικής παρενόχλησης είναι οι εξής:

Φραστική/ λεκτική συμπεριφορά-σεξουαλική παρενόχληση

- Ερωτήσεις προσωπικές για κοινωνική ή σεξουαλική ζωή
- Ερωτήσεις για σεξουαλικές προτιμήσεις, ιστορίες ή φαντασιώσεις.
- Σεξουαλικά σχόλια για το σώμα, βλέμμα ή ντύσιμο.
- Διαδόσεις φημών ψευδών για τη σεξουαλική ζωή κάποιας/ου.
- Αποστολή φιλιών, ήχοι φιλιών.
- Σχόλια για ατομικά χαρακτηριστικά (π.χ μέρη του σώματος)
- Υποτιμητικά σχόλια για γυναίκες ή τους άντρες

- Συζητήσεις σεξουαλικού περιεχομένου (προτιμήσεις)
- Σεξουαλικού περιεχόμενου αστεία
- Προτάσεις σεξουαλικού περιεχομένου
- Σεξουαλικά υπονοούμενα

Μη Φραστική\ λεκτική εκδήλωση μέσω συμπεριφοράς

- Άγγιγμα στα ρούχα , μαλλιά ή άλλα μέρη του σώματος
- Υποτιμητικοί θόρυβοι(σφυρίγματα)
- Χειρονομίες
- Υπονοούμενα μέσω κοιταγμάτων
- Έκθεση μερών του σώματος

Διάφορες μορφές επικοινωνίας-ηλεκτρονικά και έντυπα μηνύματα, με σεξουαλικής φύσης περιεχόμενο

- Γράμματα
- E-mail
- Τηλέφωνο
- Σεξουαλικά σχόλια σε σημειώσεις
- Σεξουαλικά γελοιογραφίες , φωτογραφίες , poster , διαφάνειες

(Τμήμα Ισότητας και ίσης μεταχείρισης– ΤΙΣΙΜ της ΔΕΟΚ, 28/8/2008:13-15)

1.3.ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗΣ

Η έρευνα τόσο σε Ευρωπαϊκό, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, καθώς και η εμπειρία των θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης, δείχνει ότι η παρενόχληση, προκαλεί σοβαρές σωματικές ή ψυχολογικές βλάβες, με καταστροφικές συνέπειες για τα θύματα και δυσάρεστες επιπτώσεις των φοιτητών/τριών στην ευκαιρία τους για εκπαίδευση.

Φοιτήτριες – θύματα, σεξουαλική παρενόχλησης στην εκπαίδευση, δεν δημοσιοποιούν συχνά το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν λόγω άγνοιας του ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης και της πίστης τους γύρω από τους μύθους που συνδέονται με την σεξουαλική παρενόχληση. Τέλος, φοβούνται να μην θέσουν σε κίνδυνο την ευκαιρία τους για εκπαίδευση.(κίνηση δημοκρατικών γυναικών,1995:70)

Αντί καταγγελίας λοιπόν, οι φοιτήτριες – θύματα, καταφεύγουν στην άρνηση, στις ενοχές, στην άμυνα και στην εκλογίκευση ότι σε όλους τους χώρους, συμβαίνουν τα ίδια. Ακόμη, μπορεί να διακωμωδούν το περιστατικό τους ή να απομακρύνονται από τον δράστη. Αυτοί οι μη αποτελεσματικοί τρόποι αντιμετώπισης του προβλήματος, μπορεί να οδηγήσουν στις παρακάτω συνέπειες, οι οποίες δίνονται στις παρακάτω έρευνες.:

Σύμφωνα με την ερευνητικά δεδομένα που παρέχονται από τον Συνήγορο του Πολίτη της Σουηδίας για Ίσες Ευκαιρίες, οι συνέπειες που διατυπώθηκαν από μετέχουσες φοιτήτριες, ήταν:

- Επίσημα παράπονα (στο Πανεπιστήμιο ή στο Ίδρυμα για ίσες ευκαιρίες Ombudsman). (Συνήγορος του Πολίτη της Σουηδίας για Ίσες Ευκαιρίες, 2006: 32)
- Άρνηση (υποβιβάζουν την ίδια τους την ύπαρξη και εξαφανίζουν τον εαυτό τους).
- Αίσθημα υπευθυνότητας (κατηγορούν τον εαυτό τους, την εμφάνισή τους, τις πράξεις και το βλέμμα τους, καταλογίζοντας ευθύνη στον εαυτό τους για τις παρενοχλήσεις των άλλων και αναζητούν να αλλάξουν τη συμπεριφορά τους).
- Αποζημίωση/ικανοποίηση (χρησιμοποιούν την παρενόχληση ως ερευνητικό αντικείμενο).

- Αντιμετώπιση (προβληματίζονται για την παρενόχληση και προκαλούν το θύτη, γεγονός που οδηγεί συχνά σε επόμενη παρενόχληση).
- Ουδετερότητα (επαναδιατυπώνουν την παραβίαση ως ουδέτερο τμήμα της καθημερινής ζωής- κάτι που «δεν είναι και τόσο σοβαρό»).
- Αποφυγή (αποφεύγουν καταστάσεις όπου μπορεί να δεχτούν παρενόχληση). (Συνήγορος του Πολίτη της Σουηδίας για Ίσες Ευκαιρίες, 2006: 33)
- Επίσης, μπορεί να αντιδρούν νιώθοντας αδύναμες ή ευαίσθητες με άλλους τρόπους. (Συνήγορος του Πολίτη της Σουηδίας για Ίσες Ευκαιρίες, 2006: 33)

Στην Ελληνική εταιρεία Μελέτης και Πρόληψης της σεξουαλικής κακοποίησης, τεκμηριώθηκε ερευνητικά ότι η σεξουαλική παρενόχληση μπορεί να έχει συντριπτικές συνέπειες στην υγεία, στην αυτοπεποίθηση, το ηθικό και την απόδοση των εκπαιδευόμενων και επηρεάζει αρνητικά τους παρατηρητές φοιτητές/τριες. Τα θύματα, επίσης μπορεί να παρουσιάσουν ψυχοσωματικές ασθένειες, άγχος, κατάθλιψη, διαταραχές ύπνου και μετατραυματικό στρες. (Ελληνική εταιρεία Μελέτης και Πρόληψης της σεξουαλικής κακοποίησης, 18/7/2008:2)

Η ερευνητική ομάδα των Kathleen Mc Kinney, Carol Voiles Olson and Arthur Satter Field (1988), κατέγραψε ότι το 25% των ερωτηθέντων φοιτητών, είχαν ακούσει για καθηγητή με φήμη για σεξουαλική παρενόχληση. (Kathleen Mc Kinney et al, 1988:322)

Μετά το άκουσμα του περιστατικού, το 35% των φοιτητών απέφευγαν τα μαθήματα του συγκεκριμένου καθηγητή, το 41% απέφευγε να έχουν τον καθηγητή στα συνέδρια τους, το 51% ενθάρρυνε συμφοιτητές να αποφεύγουν τον καθηγητή, το 41% απέφευγε να δουλεύουν μαζί του, σε έρευνες και το 16% έπαιρνε κάποιον άλλον μαζί του, όταν πήγαιναν να τον συναντήσουν. (Kathleen Mc Kinney et al, 1988:322)

Σύμφωνα με την έρευνα αυτή, βιώματα από 1.455 φοιτήτριες έδειξαν ότι οι συνέπειες της σεξουαλικής παρενόχλησης, συνδέονται με αυξανόμενη ψυχολογική θλίψη, η οποία έπειτα συσχετίζεται με την χαμηλότερη ακαδημαϊκή ικανοποίηση και με έντονες σωματικές παθήσεις. Η αθροιστική επίδραση, είναι η μεγαλύτερη αποξένωση από το ακαδημαϊκό περιβάλλον, η οποία συσχετίζεται με την πτώση της απόδοσης, (π.χ. χαμηλότεροι βαθμοί). Επίσης, η έρευνα έδειξε ότι η σεξουαλική παρενόχληση, είχε μια δυνατή άμεση σχέση με τα επίπεδα

γενικευμένου ψυχολογικού άγχους, των φοιτητριών. Οι γυναίκες- φοιτήτριες που υπέστησαν σεξουαλικές συμπεριφορές, περιέγραψαν περισσότερα συμπτώματα άγχους και κατάθλιψης. Αυτά τα υψηλά επίπεδα άγχους, δημιούργησαν στις φοιτήτριες εμπλοκή σε αυτοκαταστροφική διατροφική διαταραχή,(π.χ. χρήση καθαρτικών).

Πέρα από την φυσική υγεία, οι φοιτήτριες, αντιμετώπισαν δυσκολία και στην πνευματική τους υγεία. Επιπλέον, οι σεξουαλικά παρενοχλημένες φοιτήτριες, έχουν μικρότερη συνολική ικανοποίηση από την Πανεπιστημιακή τους εμπειρία. Τέλος, η καθολική απογοήτευση που νιώθουν οι φοιτήτριες, δημιουργεί κακή επίδραση στις ακαδημαϊκές και επαγγελματικές φιλοδοξίες των φοιτητριών. (Huerta, Cortina ,et al, 2006:624-625)

1.4.ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΘΥΤΗ ΚΑΙ ΤΟΥ ΘΥΜΑΤΟΣ

Όσον αφορά τα χαρακτηριστικά του δράστη σεξουαλικής παρενόχλησης, οι πληροφορίες κυρίως προέρχονται από μαρτυρίες και περιγραφές των φοιτητριών – θυμάτων μέσα από τις έρευνες. Από αυτές προκύπτει ότι ο δράστης είναι συνήθως έγγαμος, μεγαλύτερος σε ηλικία από το θύμα και κυρίως ανώτερο στέλεχος όπως διευθυντής της σχολής.

Σύμφωνα με τους Pryor and Walen (1997) η σεξουαλική παρενόχληση δεν πρόκειται μόνο για μια συμπεριφορά ή πράξη σεξουαλικού χαρακτήρα, αλλά επίσης για μια μορφή επίδειξης αρρενωπότητας και έκφραση δύναμης.

Επιπρόσθετα, στη μελέτη των Eros R. Desouza and J' aims Riberio, ερευνητές των ΗΠΑ, οι ενήλικες άντρες που έχουν κλίση προς την σεξουαλική παρενόχληση, έχουν ανάγκες επικράτησης, έλλειψη εμπάθειας και περιγράφουν τον εαυτό τους με στερεοτυπικούς αρρενωπούς όρους. (Eros R. Desouza and J' aims Riberio, 2005:1020-1022)

Τις ερμηνείες αυτές έρχεται να ενισχύσει η ερευνά του Ombudsman, Συνήγορος του Πολίτη της Σουηδίας για τις Ίσες Ευκαιρίες, όπου η Carstensen αναφέρει ότι οι προθέσεις του άντρα, η προσωπικότητα, η καταγωγή και η οικονομική κατάσταση, παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο. Η σεξουαλική παρενόχληση δεν αξιολογείται ως παρενόχληση, αν ο άντρας δεν έχει σκοπό να παρενοχλήσει μια γυναίκα. Αντίθετα, οι παραβιάσεις από τη μεριά του άντρα έχουν να κάνουν με πνευματικά προβλήματα και ψυχικές ασθένειες. Οι άντρες περιγράφονται ως «ευαίσθητοι τύποι» ή ως «γυναϊκάδες». Έτσι δεν είναι ικανοί να «ελέγξουν» τις ακούσιες πράξεις τους και η συμπεριφορά τους κατά συνέπεια δε λαμβάνεται ως σεξουαλική παρενόχληση. Η συμπεριφορά τέτοιων ανδρών εξηγείται από την ανατροφή τους και τη θέση που έχουν στην κουλτούρα τους οι γυναίκες (π.χ. υποδεέστερη θέση). Έτσι, οι πράξεις τους δε θεωρούνται παρενόχληση. (Συνήγορος του Πολίτη της Σουηδίας για τις Ίσες Ευκαιρίες, 2006: 31)

Τέλος, μια άλλη άποψη είναι αυτή της Lilia M. Cortina, η οποία προτείνει τα εξής χαρακτηριστικά του θύτη:

- Υποτίμηση των φύλων,
- Μισογυνισμός και
- Σκληρή σεξουαλική γλώσσα (Lilia M. cortina, 2004:571)

Πάντως, θα πρέπει να τονιστεί ότι σύμφωνα με τα μέχρι και σήμερα ερευνητικά δεδομένα, τα χαρακτηριστικά των δραστών σεξουαλικής παρενόχλησης δεν διαφέρουν από τα χαρακτηριστικά των υπολοίπων αντρών. Είναι απαραίτητη η περαιτέρω έρευνα, προκειμένου να διερευνηθούν οι διάφορες ψυχοκοινωνικές μεταβλητές σε σχέση με τη σεξουαλική παρενόχληση και του δράστες της.

Όσον αφορά τα **χαρακτηριστικά των θυμάτων** της σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο της εκπαίδευσης, από τα ερευνητικά ευρήματα των Risley C. και Hudson W. προκύπτει ότι τα άτομα που παρενοχλούνται σεξουαλικά είναι κυρίως γυναίκες και συνήθως είναι :

- ανύπανδρες,
- μέλη φυλετικών μειονοτήτων,
- εθνικών ομάδων και
- έχουν συνήθως λιγότερους πόρους και κατά συνέπεια λιγότερη δύναμη.

(Risley C. , Hudson W. ,1998 :204)

Τέλος, συμφωνά με τους Gruber & Bjorn η χαμηλή αυτοεκτίμηση κάποιων γυναικών μπορεί να αποτελεί χαρακτηριστικό των θυμάτων .Οι γυναίκες με μειωμένη αυτοεκτίμηση είναι περισσότερο ευάλωτες και ευπρόσβλητες στη σεξουαλική παρενόχληση σε σχέση με τις γυναίκες με υψηλότερη αυτοεκτίμηση. Πολλές γυναίκες που πιστεύουν στις παραδοσιακές αντιλήψεις για τους ρόλους των δύο φύλων , παρουσιάζουν στάσεις και συμπεριφορές σύμφωνες με την προκαθορισμένη ταυτότητα του φύλου τους. Αυτές οι γυναίκες λοιπόν, είναι πιθανότεροι στόχοι σεξουαλικής παρενόχλησης, δείχνουν μεγαλύτερη ανοχή απέναντι σε παρενοχλητικές συμπεριφορές και δεν γνωρίζουν για τις αρνητικές συνέπειες της σεξουαλικής παρενόχλησης .(Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Π. 2004:37).

1.5.ΤΑ ΕΠΙΠΕΔΑ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗΣ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΕΞΟΥΣΙΑ

Οι Jeannette N. Cleveland και Melinda E. Kearst (1993) επιχειρηματολόγησαν για τις σχέσεις εξουσίας σε τρία διαφορετικά επίπεδα που θα πρέπει να αναφέρονται όταν μιλάμε για σεξουαλική παρενόχληση.

Κοινωνικό επίπεδο: υπάρχει μια φυλετική τάξη στην κοινωνία που χωρίζει τα φύλα και παρουσιάζει το ανδρικό ως επικρατέστερο. Συνεπώς, οι άντρες σαν ομάδα είναι σε πλεονεκτική θέση σε σχέση με τις γυναίκες. Σε μια τέτοια δομή, θεωρείται κανόνας για τις γυναίκες να είναι σπίτι στην ιδιωτική σφαίρα (οικιακά), ενώ ο άντρας αναμιγνύεται περισσότερο στη δημόσια σφαίρα (επαγγελματική ζωή). Οι ευκαιρίες της γυναίκας για άσκηση εξουσίας έξω από το σπίτι είναι περιορισμένες.

Εργασιακό - εκπαιδευτικό επίπεδο: όπως στον εργασιακό χώρο, όμοια και στον εκπαιδευτικό, οι άντρες τείνουν να απασχολούνται σε υψηλότερες θέσεις και να απολαμβάνουν μεγαλύτερη δύναμη και καθεστώς από τις γυναίκες. Άτομα σε ανώτερες θέσεις συχνά νιώθουν ότι έχουν το δικαίωμα να απαιτούν πράγματα από τους υφιστάμενους / φοιτητές/τριες τους. Αυτό σημαίνει ότι οι πράξεις παρενόχλησης θεωρούνται «δικαίωμα» και «φυσιολογικές», αν αυτοί που τις πράττουν είναι άντρες σε ανώτερες θέσεις στην ιεραρχία σε σχέση με τις γυναίκες.

Ατομικό επίπεδο: η εξουσία σε ατομικό επίπεδο διαφέρει από τα άλλα επίπεδα. Για το άτομο η παρενόχληση είναι αρκετά σχετικό, αν ο θύτης είναι ανώτερος ή συνάδελφος στο ίδιο επίσημο επίπεδο. Οι ανώτεροι έχουν εξουσία να επιβραβεύουν/απειλούν, να αποφασίζουν ή να απαιτούν κάτι στο χώρο της εκπαίδευσης. (Συνήγορος του Πολίτη της Σουηδίας για τις Ίσες Ευκαιρίες, 2006: 28)

1.6. ΜΥΘΟΙ ΠΟΥ ΣΧΕΤΙΖΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ

Σύμφωνα με την Αρτινοπούλου Β., οι αντιλήψεις για ορισμένες συμπεριφορές ως σεξουαλικά παρενόχλητικές, συχνά συνδέονται με τις αντιλήψεις για τους ρόλους και τη θέση των δύο φύλων στην κοινωνία. Αυτές οι αντιλήψεις, σχετίζονται άμεσα με τους μύθους που υπάρχουν γύρω από την σεξουαλική παρενόχληση. (Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου:2004:30)

Οι μύθοι καλλιεργούνται σε μια προσπάθεια ερμηνείας του φαινομένου της σεξουαλικής παρενόχλησης στην εκπαίδευση, καθώς καταφέρνουν να εξηγήσουν αυτό το πολυσύνθετο φαινόμενο, ενώ παράλληλα μειώνουν το αίσθημα του φόβου και της ατομικής ευπάθειας στα μέλη της κοινωνίας. (Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου: 2004:30)

Κάποια από τα κύρια παραδείγματα που προκύπτουν σχετικά με τους μύθους γύρω από την σεξουαλική παρενόχληση, είναι τα εξής:

- "Η σεξουαλική παρενόχληση είναι μία «ακατέργαστη» προσπάθεια έναρξης ερωτικών σχέσεων. "

Στις περισσότερες περιπτώσεις, η σεξουαλική παρενόχληση, δεν αφορά την ερωτική επιθυμία, αλλά, αποδεικνύει την εξουσία από την πλευρά του δράστη.

- "Η σεξουαλική παρενόχληση είναι πρόβλημα που αντιμετωπίζουν μόνο οι ελκυστικές γυναίκες. "

Τα εξωτερικά χαρακτηριστικά του θύματος, δεν είναι απαραίτητο να αποτελούν στόχο σεξουαλικής παρενόχλησης. Η σεξουαλική παρενόχληση κάποιου, δεν επηρεάζεται από την φυσική του εμφάνιση, αλλά κυρίως από την αντιλαμβανόμενη ευπάθεια του θύματος.

- "Οι γυναίκες που παρενοχλούνται έχουν προκαλέσει την παρενόχλησή τους. "

Πρόκειται για μια λάθος αντίληψη, καθώς η έλλειψη δύναμης αποτελεί δείκτη πιθανότητας παρενόχλησης και όχι ελκυστικότητα.

- "Η σεξουαλική παρενόχληση είναι αναπόφευκτη, «ως φυσική ροή των πραγμάτων», και εξαιτίας αυτού του γεγονότος οι γυναίκες πρέπει να υπομένουν και να ανέχονται σχετικές συμπεριφορές και να προσπαθούν να τις αντικρούουν με ήπια μέσα. "

Σύμφωνα με τον παραπάνω μύθο που υποστηρίζει ότι η σεξουαλική παρενόχληση, σταματάει όταν οι γυναίκες εναντιώνονται και παύουν να την

ανέχονται, αυτό δείχνει ότι η σεξουαλική παρενόχληση δεν είναι μέρος της «φυσικής τάξης των πραγμάτων».

- "Όλοι οι άνδρες είναι δράστες παρενόχλησης. "

Αυτή η τοποθέτηση, είναι αντίθετη στην άποψη ότι η σεξουαλική παρενόχληση είναι «αναπόφευκτη ως φυσικό φαινόμενο». Υποστηρίζεται ότι, υπάρχει ένας αριθμός ανδρών που συνεχώς αυξάνεται και οι οποίοι αναγνωρίζουν πότε η συμπεριφορά τους μπορεί να είναι δυσάρεστη ή προσβλητική.

- "Οι άνδρες δεν παρενοχλούνται σεξουαλικά."

Είναι απαραίτητο να κατανοηθεί ότι η σεξουαλική παρενόχληση είναι μια συμπεριφορά συνδεδεμένη με τη δύναμη, όπου οι γυναίκες αντιμετωπίζονται ως σεξουαλικά αντικείμενα και υποκείμενα που δεν κατέχουν εξουσία σε υψηλά επίπεδα.

(Rubenstein Μ.αναφορά στο Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου 2004:30-31)

2.ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗΣ

Οι αιτιολογικές προσεγγίσεις της σεξουαλικής παρενόχλησης έχουν εξεταστεί μέσω 5 θεωρητικών μοντέλων. Τα θεωρητικά μοντέλα είναι: α) το βιολογικό μοντέλο, β) Το κοινωνικο-πολιτισμικό μοντέλο, γ) το δομικό μοντέλο, δ) η φιλελεύθερη οπτική και ε) η νομική θεώρηση.(Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Π. 2004:27-29)

Στην συνέχεια, θα αναλύσουμε συνοπτικά το κάθε μοντέλο. Η παρουσίαση του κάθε μοντέλου, βασίζεται σε υπάρχουσες αναλύσεις για το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης στον χώρο εργασίας. Αντλώντας από αυτές τις θεωρίες, τις προσαρμόσαμε με παραδείγματα από το χώρο της εκπαίδευσης που παρουσιάζονται στην συνέχεια. Η προσαρμογή, έγινε γιατί πιστεύουμε ότι όπως η σεξουαλική παρενόχληση επηρεάζει την ίση μεταχείριση στην εργασία, επηρεάζει κατά τον ίδιο τρόπο την ίση μεταχείριση στην εκπαίδευση. (Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Π. 2004:27-29)

2.1 ΤΟ ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Η σεξουαλική παρενόχληση εξετάζεται και ερμηνεύεται από το μοντέλο του βιολογικού πλαισίου των σεξουαλικών σχέσεων και της φυσικής έλξης των δύο φύλων. Υποστηρίζεται ότι η σεξουαλική επιλογή έχει ως στόχο, την αναπαραγωγή και αντίστοιχα την αναζήτηση ερωτικού συντρόφου.(Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Π. 2004:27)

Η ψυχολογία των αντρών και των γυναικών όμως, χαρακτηρίζεται διαφορετική. Οι γυναίκες προσπαθούν να έχουν μακροχρόνιες σοβαρές σχέσεις που θα τις παρέχουν ασφάλεια και σιγουριά, σε αντίθεση με την σεξουαλική αντίληψη των αντρών οι οποίοι επιδιώκουν σύντομες σεξουαλικές σχέσεις. Οι διαφορές μεταξύ των δύο φύλων, οδηγούν σε συγκρούσεις, μια μορφή των οποίων αποτελεί και η σεξουαλική παρενόχληση.(Crouch αναφορά στο Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Π. 2004:27)

Επίσης, οι άντρες είναι περισσότερο προσανατολισμένοι σεξουαλικά από τις γυναίκες. Το ενδιαφέρον από το αντίθετο φύλο, το εκλαμβάνουν σεξουαλικά σε αντίθεση με τις γυναίκες που ενδεχομένως να το θεωρήσουν φιλικό.

Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι οι διαφορετικές ερμηνείες συμπεριφορών ανάμεσα στα δύο φύλα , θα οδηγούσαν συχνά σε συγκρούσεις και παρανοήσεις.

(Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Π. 2004:27)

2.2.ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Σύμφωνα με το κοινωνικο- πολιτισμικό μοντέλο, η σεξουαλική παρενόχληση αντιπροσωπεύει την κατάχρηση εξουσίας. Αυτή η έννοια φαίνεται αδιαμφισβήτητα, μέσα από το κοινωνικό πεδίο όπου καλλιεργεί το άνισο πεδίο εξουσίας και δύναμης μεταξύ των δύο φύλων(Brewis, αναφορά στο Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Π. 2004:28). Αυτό που έχει καθιερωθεί είναι ότι οι άντρες επιβραβεύονται κοινωνικά όταν δείχνουν την σεξουαλική τους παρορμητικότητα, σε αντίθεση με τις γυναίκες, όπου επιβραβεύονται όταν είναι υποχωρητικές. Μέσα λοιπόν από αυτό φαίνεται ότι η σεξουαλική παρενόχληση των γυναικών συνδέεται άμεσα με την θέση της γυναίκας μέσα στην κοινωνία. Οι άντρες είναι αυτοί που εξουσιάζουν, ενώ οι γυναίκες αυτές που κυριαρχούνται. Οι περισσότερες σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων σε όλα τα κοινωνικά πλαίσια είναι επηρεασμένες από το σχήμα του κυρίαρχου αρσενικού, στο κυριαρχούμενο θηλυκό.(Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Π. 2004:28).

Καταλήγουμε λοιπόν στο συμπέρασμα ότι η σεξουαλική παρενόχληση, δεν είναι τίποτε άλλο από μια μορφή σεξουαλική υπεροχής ανάμεσα στα δύο φύλα όπου διαιωνίζει την θέση της γυναίκας μέσα στο κοινωνικο-οικονομικό περιβάλλον.

(Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Π. 2004:28).

2.3.ΤΟ ΔΟΜΙΚΟ ΜΟΝΤΕΛΟ

Σύμφωνα με το δομικό μοντέλο, η σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ερευνάται και ερμηνεύεται υπό το πρίσμα του δομικού πεδίου οργάνωσης του συγκεκριμένου εκπαιδευτικού συστήματος. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση η σεξουαλική παρενόχληση των σχέσεων εξουσίας αναπτύσσονται και ενθαρρύνονται από την ίδια την δομή του εκπαιδευτικού συστήματος. Τα δομικά χαρακτηριστικά του εκπαιδευτικού συστήματος δίνουν το έναυσμα σε άνδρες εκπαιδευτικούς να παρενοχλούν σεξουαλικά φοιτήτριες κατά αντιστοιχία του εργοδότη που παρενοχλεί την εργαζόμενη, όπως περιγράφεται στην έρευνα που διεξήχθη από το Κ.Ε.Θ.Ι. (Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Π. 2004:28).

Πιο συγκεκριμένα, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση οι άνδρες και οι γυναίκες έχουν διαφορετικές θέσεις. Οι άνδρες είναι αυτοί που κατέχουν σε μεγαλύτερο βαθμό θέσεις εξουσίας. Έτσι λοιπόν, μέσα από το εκπαιδευτικό σύστημα δίνεται η ευκαιρία στους άνδρες εκπαιδευτικούς να ασκούν δύναμη και εξουσία στις φοιτήτριες. Η κατοχή δύναμης και εξουσίας βοηθά άμεσα στην εκδήλωση σεξουαλικής παρενόχλησης στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης υπό την μορφή εκβιασμού.

Τέλος, σύμφωνα με το δομικό μοντέλο συμπεραίνουμε ότι η σεξουαλική παρενόχληση είναι ένας τρόπος για να αποστασιοποιηθούν οι άνδρες από τις γυναίκες σε εκπαιδευτικό καθώς και σε κοινωνικό και εργασιακό επίπεδο. Ισχυρισμός που βρίσκει αρκετές φεμινίστριες αντίθετες. (Crouch αναφορά στο Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Π. 2004:29)

2.4. Η ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΗ ΟΠΤΙΚΗ

Η σεξουαλική παρενόχληση σύμφωνα με την φιλελεύθερη οπτική, είναι εκείνη η συμπεριφορά κάποιων ασυνείδητων όπου άδικα βλάπτουν άτομα στον εκπαιδευτικό χώρο. Εξαιτίας της ανισότητας των δύο φύλων που υπάρχει στην κοινωνία μας, οι άνδρες τείνουν να είναι οι δράστες και οι γυναίκες οι αποδέκτες.

Συνοψίζοντας, η οπτική αυτή καλύπτει πολιτικές και ανθρώπινες αξίες, όπως είναι η ελευθερία και η ισότητα και παράλληλα διερευνά τα κίνητρα και τους μηχανισμούς που επηρεάζουν την ανθρώπινη συμπεριφορά. (Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Π. 2004:29)

2.5. Η ΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ

Σύμφωνα με την νομική θεώρηση, έχει αποτυπωθεί ότι η σεξουαλική παρενόχληση παραπέμπει στην ανισότητα δύναμης καθώς και στην εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο όπου έχει εξουσία και δύναμη αυτού που υστερεί.

Επιπλέον, οι σεξουαλικές παρενοχλητικές συμπεριφορές μπορούν να χαρακτηριστούν και ως προσβολή της σεξουαλικής αξιοπρέπειας ως θεμελιώδες δικαίωμα καθώς και ως στέρηση εξουσίας και ανοχής ανεπιθύμητης σεξουαλικής συμπεριφοράς. (Κ.Ε.Θ.Ι., Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Π. 2004:29)

3. ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

3.1.Ερευνητικές δραστηριότητες και ενέργειες της κοινότητας

Ο Langelan(1993) υποστηρίζει ότι, οι στρατηγικές της κοινότητας είναι σημαντικές για να δοθεί ένα τέλος στην σεξουαλική παρενόχληση. Η κοινωνική εργασία συμβάλλει στην αντιμετώπιση του φαινομένου, μέσω κάποιων οργανισμών όπου ενεργούν δραστικά. Οι κοινωνικές στρατηγικές περιλαμβάνουν εκπαιδευτικά φυλλάδια, δημόσιες ομιλίες σε δημόσια πάρκα και σε κεντρικούς δρόμους. Επίσης, περιλαμβάνονται δωρεάν μαθήματα αντιμετώπισης της σεξουαλικής παρενόχλησης, καθώς φωτογράφιση και βιντεοσκόπηση των περιπτώσεων παρενόχλησης, για την απόδειξη τους, κυρίως στις αστυνομικές αρχές. Επιπλέον, η Κοινωνική Εργασία περιλαμβάνει μια συνεχόμενη έρευνα για την σεξουαλική παρενόχληση, που βρίσκεται σε αρχικά στάδια. Αναμφισβήτητα, είναι δύσκολο να βοηθήσεις μια γυναίκα, θύμα σεξουαλικής παρενόχλησης όταν υπάρχουν πολύ λίγα στοιχεία ερευνών που θα μας οδηγούσαν να αναγνωρίσουμε ποιες ενέργειες θα ήταν αποτελεσματικές.(Karen D. Stout Beverly Mc Phail,1998)

Η Fitzgerald(1993), έχει ερευνητικά αναλύσει μια βάση δεδομένων με την οποία μελετά κάποια στάδια Κοινωνικής Πολιτικής.

Τα βήματα που προτείνει είναι:

- Ø Συλλογή εθνικών αντιπροσωπευτικών δεδομένων, με τα δεδομένα που ήδη υπάρχουν στο εκπαιδευτικό και εργασιακό πλαίσιο, σε μια συνεχόμενη βάση.
 - Ø Έναρξη βασικών και εφαρμοσμένων ερευνών σε όλα τα σχετικά πρακτορεία κοινωνικών υπηρεσιών με συγκεκριμένους στόχους ερευνητικών επιδοτήσεων και εξέταση πιθανών ομάδων υψηλού κινδύνου.
 - Ø Τέλος, συστήνει αυξημένη έμφαση σε χώρους έρευνας όπου οι Κοινωνικοί Λειτουργοί θα μπορούν να ανταποκριθούν σε ενέργειες για την κοινότητα.
- (Karen D. Stout Beverly Mc Phail,1998)

Για την αντιμετώπιση του φαινομένου της σεξουαλικής παρενόχλησης, τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, είναι πολύ σημαντικό να θέτουν μέτρα που να προστατεύουν τους φοιτητές/τριες και να προλαμβάνουν το φαινόμενο αυτό.

Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της έρευνας των Risley C. και Hudson W, για να μπορέσουν τα Ιδρύματα να αντιμετωπίσουν το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης θα πρέπει να έχουν προσεγμένους και καθαρά σχεδιασμένους ορισμούς σχετικά με αυτό που συγκροτεί την σεξουαλική παρενόχληση, καθώς σαφείς πολιτικές που να εμποδίζουν την σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο του πανεπιστημίου και της πρακτικής άσκησης και την γνωστοποίηση κυρώσεων για τους δράστες. Τέλος, σημαντικό ρόλο στην πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου, παίζει η συζήτηση όλης της ακαδημαϊκής κοινότητας. (Risley C., Hudson W. 1998 : 206-207)

Στην πλειοψηφία των δυτικών χωρών, η σεξουαλική παρενόχληση αντιμετωπίζεται μέσω ποικίλων μέτρων εδώ και 30 χρόνια. Η Ελλάδα υστερεί στην λήψη μέτρων, που να προστατεύει τους φοιτητές/τριες από το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης. Σε αυτήν εδώ την ενότητα θα παρουσιάσουμε τα μέτρα που προτείνονται σε άλλες χώρες:

Σημαντικά μέτρα αντιμετώπισης που προτείνονται είναι:

- Η ενημέρωση και επιμόρφωση των καθηγητών/τριών και φοιτητών/τριών για το πως να αντιμετωπίζουν περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης,
- Η ευαισθητοποίηση των φοιτητών/τριών για το πρόβλημα μιας και είναι τα πιθανά θύματα.
- Η κινητοποίηση των φοιτητών/τριών, να λάβουν μέρος σε ομάδες δράσης που ασχολούνται με το θέμα της σεξουαλικής παρενόχλησης
- Οι περισσότερες μελέτες πάνω στο φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευσης θα βοηθούσε καλύτερα στη κατανόηση της σοβαρότητας της. (Risley C., Hudson W. 1998 : 206-207)
- Η ισότιμη συμπεριφορά, για την προώθηση ίσων δικαιωμάτων των φοιτητών, ασχέτους φύλου. (The equal opportunities Act, 2001:13)
- Η απόκλιση της σεξουαλικής παρενόχλησης που παραβιάζει την ακεραιότητα των φοιτητών/τριών κατά την διάρκεια των σπουδών τους. (The equal opportunities Act, 2001:13)
- Τα πανεπιστήμια, είναι υποχρεωμένα να δουλεύουν σε στενή συνεργασία με τους φοιτητές/τριες και με τις φοιτητικές οργανώσεις. (The equal opportunities Act, 2001:15)

Επιπρόσθετα στην έρευνα του McCormack(1995), προτείνονται τα παρακάτω μέτρα:

- Εγκατάσταση ενός ειδικού σώματος διορισμένου από τον Πρύτανη, για να μελετήσει το πρόβλημα της σεξουαλικής παρενόχλησης στο πανεπιστήμιο και να αναπτύξει μία καθαρά πανεπιστημιακή τακτική και διαδικασία υποβολής παραπόνων.
- Την συμπερίληψη μαθήματος για την σεξουαλική παρενόχληση στο πρόγραμμα προσανατολισμού των φοιτητών/τριών, αντιμετωπίζοντας το ως ζήτημα της πανεπιστημιακής ζωής.
- Προσφορές από τις επιτροπές των φοιτητικών εστιών για σεμινάρια σχετικά με τη σεξουαλική παρενόχληση.
- Συγγραφή εκ νέου του φοιτητικού κώδικα συμπεριφοράς, ειδικά για τη σεξουαλική παρενόχληση.
- Δημιουργία ενός φυλλαδίου για το αδίκημα σεξουαλικής παρενόχλησης και
- Διάθεση ενός νέου φοιτητικού εγχειριδίου που να καλύπτει τη σεξουαλική παρενόχληση. (McCormack , 1995, 262)

Σύμφωνα με τον McCormack (1995), είναι απαραίτητο για τη σχολή, το προσωπικό και τους φοιτητές/τριες να εκπαιδεύονται σχετικά με την πολιτική και τις διαδικασίες που αφορούν την καταπολέμηση της σεξουαλικής παρενόχλησης. Επίσης, θα πρέπει να προσδιοριστούν αρκετές αποτελεσματικές μέθοδοι εκπαίδευσης αυτών των ομάδων, συμπεριλαμβανομένων σεμιναρίων υποχρεωτικής παρακολούθησης, παρουσιάσεων σε συνέδρια, άρθρα εφημερίδων και φυλλάδια, καθώς η επίγνωση και η αναγνώριση από την κεντρική διοίκηση, ότι η σεξουαλική παρενόχληση είναι ένα πρόβλημα του πανεπιστημιακού χώρου που πρέπει να αντιμετωπιστεί. (Robertson, Dryer & Campbell,1988· McCormack A, 1995: 263-264)

Σύμφωνα με το γραφείο για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα η καλύτερη αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης στην εκπαίδευση είναι η έγκριση ισχυρών αποτελεσματικών μέτρων. Τα μέτρα αυτά είναι:

- Ανάπτυξη και δημοσιότητα της σεξουαλικής παρενόχλησης , πολιτική που δηλώνει σαφώς ότι η σεξουαλική παρενόχληση δεν θα γίνει ανεκτή και εξηγήσει είδη συμπεριφοράς θα πρέπει να θεωρηθούν σεξουαλική παρενόχληση.

- Ανάπτυξη και δημοσιοποίηση της αδικίας μέσω μιας ειδικής διαδικασίας για την επίλυση των καταγγελιών για τη σεξουαλική παρενόχληση
- Ανάπτυξη μεθόδων για να ενημερωθούν οι νέοι καθηγητές/τριες και διοικητές, καθώς και τους/τις φοιτητές/τριες.
- Περιοδική συμπεριφορά της σεξουαλικής παρενόχλησης ευαισθητοποίησης κατάρτισης για όλους, προσωπικό, εκπαιδευτές και σύμβουλοι.
- Διεξαγωγή ειδικών περιοδικών για την ευαισθητοποίηση των φοιτητών/τριών.
- Περιοδική συμπεριφορά για την σεξουαλική συμπεριφορά για την ευαισθητοποίηση των γονέων.
- Καθιέρωση συζήτησης για δύο ομάδες αντρών και γυναικών φοιτητών/τριών, όπου οι φοιτητές/τριες μπορούν να μιλούν για το τι αποτελεί σεξουαλική παρενόχληση και πως πρέπει να αντιδράσει σε αυτήν η εκπαίδευση.
- Έρευνα φοιτητών/τριών προκειμένου να εξακριβώσουν οποιαδήποτε συμπεριφορά σεξουαλικής παρενόχλησης.
- Συνεργασία γονιών, εκπαιδευτικών και φοιτητών/τριών για την λήψη αποτελεσματικών μέτρων που θα βοηθήσουν στην καλύτερη αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης. (Ανθρώπινα Δικαιώματα,2007: 4/7/2008)

Είναι σημαντικό τα μέτρα καταπολέμησης της σεξουαλικής παρενόχλησης, να ξεκινούν από την δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Διεθνείς έρευνες και εκθέσεις, υποστηρίζουν ότι είναι αναγκαία μια ξεχωριστή πολιτική καταπολέμησης μαθητικής σεξουαλικής παρενόχλησης, η οποία θα εξυπηρετούσε να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα πιο άμεσα και αποτελεσματικά. Η ανάπτυξη μιας τέτοιας πολιτικής πρέπει να περιλαμβάνει μαθητές/τριες, δασκάλους, διευθυντές, υποστηρικτικό προσωπικό και το συμβούλιο του σχολείου. Ειδικότερα, η πολιτική πρέπει να περιλαμβάνει τα ακόλουθα μέτρα:

1. Μία δήλωση ότι η σχολική περιφέρεια δεσμεύεται να τηρήσει ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον ελεύθερο από σεξουαλική παρενόχληση,
2. Μία δήλωση ότι η σεξουαλική παρενόχληση είναι παράνομη,
3. Έναν ορισμό της μαθητικής σεξουαλικής παρενόχλησης, με παραδείγματα κατάλληλα της ηλικίας
4. Μία ξεκάθαρη δήλωση ότι δεν θα ανεχτεί την σεξουαλική παρενόχληση και που θα εγγυάται ότι θα ληφθούν πειθαρχικά μέτρα κατά των αυτουργών

5. Μία λεπτομερή διαδικασία για τον χειρισμό των παραπόνων που να προστατεύει όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές και να εγγυάται εχεμύθεια.
6. Τα ονόματα των ατόμων σε κάθε σχολικό χώρο, κατά προτίμηση ενός ατόμου από κάθε φύλο, να υπάρχει , εάν ένας μαθητής ή μία μαθήτρια αισθανθεί ότι είναι θύμα σεξουαλικής παρενόχλησης
7. Ένας κατάλογος κυρώσεων για μαθητές/τριες που κρίνονται ένοχοι για παρενόχληση.
8. Μία δήλωση που να απαγορεύει αντίποινα κατά του παραπονούμενου για την υποβολή παραπόνου για σεξουαλική παρενόχληση. (Webb, Hunnicutt & Metha ,1997:74)

Τα μέτρα αντιμετώπισης για την δευτεροβάθμια εκπαίδευση μπορεί να διαφέρουν από σχολείο σε σχολείο, καθώς κάποια σχολεία έχουν θεσπίσει και έχουν επιβάλλει πολιτικές για να αποθαρρύνουν την σεξουαλική παρενόχληση, ενώ άλλα σχολεία έχουν ασαφείς πολιτικές και απάθεια των ενηλίκων σε αντίδραση με την σεξουαλική παρενόχληση. Όταν οι δάσκαλοι δεν παρεμβαίνουν σε περιπτώσεις σεξουαλικής παρενόχλησης, ερμηνεύεται συχνά από τους/τις μαθητές/τριες σαν μια έκφραση των σχολικών μέτρων και αξιών και φαίνεται να συγχωρείται ή και να ανέχεται ανάρμοστη κοινωνική συμπεριφορά στους/στις μαθητές/τριες. Αντίθετα, το κλίμα τέτοιων σχολείων, μπορεί να αυξήσει τέτοιες συμπεριφορές περισσότερο, ώστε να γίνουν φυσιολογικά. (Αυτά συμβαίνουν συνέχεια, για παράδειγμα οι δάσκαλοι λένε στους/στις μαθητές/τριες να «καθίσουν κάτω» ή απλά «ξεχάστε το», όταν παραπονιούνται για την συμπεριφορά κάποιου/ας συμμαθητή/τριας. Έτσι οι μαθητές/τριες είναι απρόθυμοι να παραπονεθούν ξανά για την συμπεριφορά ενός μαθητή ή μια μαθήτριας, γιατί οι υπεύθυνοι του σχολείου απέτυχαν να τους προστατέψουν την πρώτη φορά, και οι δράστες παραμένουν ατιμώρητοι.) (Eros R. Desouza and J' aims Riberio,2005:1022-1023)

Σύμφωνα με την έρευνα των Webb, Hunnicutt και Metha(1997), τα μέτρα που προτείνονται ως αποτελεσματική αντιμετώπιση του φαινομένου της σεξουαλικής παρενόχλησης για τον/την κάθε μαθητή/τρια σε σχολικές περιφέρειες, αυτά είναι τα εξής:

- Αναγκαιότητα καθιέρωσης ενός ευρύ περιφερειακού προγράμματος πρόληψης και παρέμβασης της μαθητικής σεξουαλικής κακοποίησης

- Μία προσεκτικά δομημένη διαδικασία παραπόνων σχεδιασμένη να παρέχει τη κατάλληλη και εμπειριστατωμένη έρευνα και απόφαση για παράπονα,
- Η εκπαίδευση των μαθητών/τριών και του προσωπικού και
- Η απόφαση για υποβολή παραπόνων και διαδικασία επούλωσης.

(Webb, Hunnicutt , & Metha ,1997:74)

Τελειώνοντας αυτή την ενότητα να αναφέρουμε ότι η εκπαίδευση των μαθητών/τριών και του προσωπικού, είναι το πρώτο απαραίτητο βήμα για την πρόληψη της σεξουαλικής παρενόχλησης. Ο προγραμματισμός για τους/τις μαθητές/τριες, πρέπει να παρουσιάζεται όσο πιο νωρίς γίνεται στο σχολικό έτος.

Πολλές σχολικές περιφέρειες αναπτύσσουν το δικό τους κύκλο μαθημάτων για την σεξουαλική παρενόχληση, προσαρμοσμένο στις ανάγκες των σχολείων τους και της κοινωνίας τους. Σε κάποιες πολιτείες, το Υπουργείο Εκπαίδευσης έχει αναπτύξει έναν κύκλο μαθημάτων για την σεξουαλική παρενόχληση. Υπάρχει επίσης, διαθέσιμος ένας αυξανόμενος αριθμός μαθημάτων για την σεξουαλική παρενόχληση. Ένα από τα πιο ευρέως χρησιμοποιημένα μαθήματα στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση εκδόθηκε από τον Εθνικό Σύλλογο Εκπαίδευσης και γράφτηκε από τους (Stein & Sjostrom 1994 `Webb L, et al,1997:74-75)

Όλα τα μέλη του προσωπικού πρέπει επίσης να εκπαιδεύονται για την μαθητική σεξουαλική παρενόχληση, τις αιτίες και τις συνέπειες της, τις στρατηγικές πρόληψης και παρέμβασης, καθώς και τις ευθύνες τους για την πρόληψη και παρέμβαση υπό τις πολιτικές σχολικές περιφέρειες και κρατικούς και ομοσπονδιακούς νόμους. Η εκπαίδευση πρέπει να είναι υποχρεωτική και να περιλαμβάνει έμπιστο και καλά εκπαιδευόμενο προσωπικό. (Webb L, et al,1997:75)

3.2 Πολιτική για αλλαγή

Διοίκηση

Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί μπορούν να στηρίζουν κάποιες πολιτικές πρωτοβουλίας. Πιο συγκεκριμένα, μπορούν να διαβεβαιώσουν ότι τα εκπαιδευτικά προγράμματα Κοινωνικής Εργασίας, τα πρακτορεία κοινωνικών υπηρεσιών και άλλα μέρη έχουν γραμμένη και σφραγισμένη πολιτική σχετικά με την σεξουαλική παρενόχληση. Οι πολιτικές σεξουαλικής παρενόχλησης, θα μπορούσαν να περιλαμβάνουν αναφορά παραπόνων που δέχονται τα άτομα που παρενοχλούνται. Η Πολιτική θα πρέπει να εμπνέει εμπιστευτικότητα και εχεμύθεια ώστε να προστατεύεται η ανωνυμία του παραπονούμενου. (Karen D. Stout Beverly Mc Phail, 1998)

Επίσης, προτείνεται οι διευθυντές της Κοινωνικής Εργασίας να εμποδίζουν την παρενόχληση στον χώρο της εκπαίδευσης με το να είναι πρότυπα σεβασμού. Η διεύθυνση πρέπει να στέλνει σαφή μηνύματα ότι η σεξουαλική, φυλετική ή άλλου είδους παρενόχληση, δεν θα γίνουν ανεκτές στον χώρο εκπαίδευσης. (Karen D. Stout Beverly Mc Phail, 1998)

Επιπρόσθετες στρατηγικές διαβεβαιώσεις ενός περιβάλλοντος χωρίς παρενόχληση στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, θα μπορούσε να περιλαμβάνει την κράτηση προσωπικού σε συγκεντρώσεις υπηρεσιών και εκπαίδευσης, πάνω στο θέμα, παρέχοντας συνεντεύξεις για τους φοιτητές/τριες. Επίσης, προτείνονται και οι παρατηρήσεις των διευθυντών στον χώρο της εκπαίδευσης για τυχόν αλληλεπιδράσεις, γιατί ο ρυθμός της εκπαίδευσης θα πρέπει να εμπνέει σεβασμό σε όλους τους φοιτητές/τριες. (Karen D. Stout Beverly Mc Phail, 1998)

Ειδικοί πληθυσμοί γυναικών που είναι ευπαθής στην σεξουαλική παρενόχληση μπορούν να επωφεληθούν από αλλαγές στην πολιτική που επηρεάζει άμεσα την ευπάθεια τους. Για παράδειγμα φοιτήτριες που είναι λεσβίες, μπορούν να επωφεληθούν από πολιτικές στον χώρο της εκπαίδευσης που απαγορεύουν την διάκριση με βάση τον σεξουαλικό προσανατολισμό, καθώς επίσης γίνονται προσπάθειες για την ανάπτυξη ενός ασφαλούς εκπαιδευτικού περιβάλλοντος (MC Naught, 1993 Karen D. Stout Beverly Mc Phail, 1998)

3.3.Ο ρόλος των Κοινωνικών Λειτουργών

Η σεξουαλική παρενόχληση είναι ένα σοβαρό πρόβλημα όπου οι γυναίκες έρχονται αντιμέτωπες όταν αποκτήσουν μόρφωση, δουλειά έξω από το σπίτι, ακόμη και στον δρόμο. Το πρόβλημα έχει σοβαρές και σημαντικές επιπτώσεις στις γυναίκες συναισθηματικά, ψυχολογικά καθώς και οικονομικά. Οι Κοινωνικοί Λειτουργοί θα πρέπει να εκπαιδεύονται συνέχεια για την σεξουαλική παρενόχληση και να στηρίζουν τους πελάτες τους, ώστε να ζυγίζουν τις επιλογές τους. (Karen D. Stout Beverly Mc Phail,1998)

Σύμφωνα με την έρευνα των Nicolson και Welsh(1993), ο σύμβουλος κοινωνικός λειτουργός της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει τους εξής ρόλους :

1. Να ερευνήσει την έκταση, την φύση και τις συνέπειες από την σεξουαλική παρενόχληση και να διευκρινίσει τις διαδικασίες για την αντιμετώπιση του φαινομένου.
2. Να συνεχίσει την προσωπική υποστήριξη αλλά και να ενθαρρύνει τους φοιτητές/τριες.
3. Να αναγνωρίσει ή να ορίσει την σεξουαλική παρενόχληση στους φοιτητές/τριες και να προωθήσει τον νόμο σχετικά με την σεξουαλική παρενόχληση.
4. Να εκτιμήσει την αλλαγή της κατάστασης με συγκεκριμένη αναφορά προς την ικανοποίηση των σπουδαστών/στριών και καθηγητών σε σύντομο χρονικό διάστημα με μακροχρόνιες συνέπειες για ίσες ευκαιρίες στην σχολή και στην καριέρα των αποφοίτων. (Nicolson , Welsh , 1993:300)

Κάποιες ενδεικτικές δράσεις που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν σε επίπεδο ενός ακαδημαϊκού ιδρύματος είναι :

- **Έκθεση φωτογραφικού υλικού με στόχο την ευαισθητοποίηση.**

Συλλογή φωτογραφιών από περιοδικά και εφημερίδες. Σχολιασμός και επιλογή αυτών που θα μπορούσαν να αποτελέσουν ένα καλό θεματικό αντικείμενο μιας έκθεσης φωτογραφίας, όπως είναι η σεξουαλική παρενόχληση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

- **Δημιουργία πληροφοριακών εντύπων και διάχυση τους στη κοινότητα.**

(βλέπε παράρτημα II)

- **Ενημερωτική εκστρατεία στο συγκεκριμένο θεματικό αντικείμενο.**

Οργάνωση ενημερωτικής καμπάνιας σχετικά με την σεξουαλική παρενόχληση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Σχετική πληροφόρηση από ειδικούς επιστήμονες για τις υπηρεσίες που θα μπορούσαν να απευθυνθούν οι φοιτήτριες/τες που δέχονται σεξουαλική παρενόχληση. Επίσης, η ενημέρωση μπορεί να γίνει με φυλλάδια και αφίσες.

- **Διεξαγωγή έρευνας (συνεντεύξεις, ερωτηματολόγια).**

Σχεδίαση ερωτηματολογίου σχετικά με την σεξουαλική παρενόχληση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για να καταδείξει την αναγκαιότητα λήψης μέτρων, όπως διεξήχθη η δικιά μας έρευνα στον χώρο ιδρυμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

- **Θεατρική παράσταση/παιχνίδι ρόλων.**

Επιλογή θεατρικού έργου που θα αναφέρεται στην σεξουαλική παρενόχληση και θα μπορεί να παρουσιάζεται από φοιτήτριες/τες στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

- **Δημιουργία ομάδας συμβουλευτικής υποστήριξης.**

Για φοιτήτριες/τες που έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση, Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι το Κέντρο Ενταξιακής Πολιτικής του ΑΠΘ παρέχει τέτοια υπηρεσία. (Γραμμή εξυπηρέτησης φοιτητών/τριων : 2310-991295)

- **Δημιουργία σπουδαστικής ομάδας δράσης.**

Ο/Η κοινωνική λειτουργός μπορεί να συντονίσει ή να στηρίξει την δημιουργία και λειτουργία σπουδαστικής ομάδας δράσης. Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι τα μέλη της ερευνητικής ομάδας συμμετείχαν σε τέτοιου τύπου ομάδα που συντόνιζε η υπεύθυνη καθηγήτρια της πτυχιακής Κα Πενταράκη Μαρία.

4.ΝΟΜΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ

4.1. Η σεξουαλική παρενόχληση και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες

Στην Σουηδία από την 1η Ιουλίου 1998, η νομοθεσία προχώρησε και έγινε πιο αυστηρή. Η Δράση για Ίσες Ευκαιρίες (Equal Opportunities Act) άλλαξε ώστε οι εργαζόμενοι και οι εκπαιδευόμενοι, να μην ψάχνουν να προλάβουν την παρενόχληση, αλλά να ψάχνουν ώστε να μην εμφανιστεί η αιτία που την προκαλεί, με την υιοθέτηση μιας πιο ενεργητικής στάσης. Εκείνη την εποχή ο ορισμός της παρενόχλησης που σχετίζεται με το φύλο, ενσωματώθηκε στο σουηδικό νόμο, καθρεφτίζοντας τον όρο «παρενόχληση σεξουαλικής φύσης» που χρησιμοποιούνταν από τα μέλη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το 1990 και στον Κώδικα Πράξης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 1991. (Συνήγορος του Πολίτη της Σουηδίας για Ίσες Ευκαιρίες, 2006: 3)

Στο Βέλγιο, ο νόμος που ψηφίστηκε τον Ιανουάριο του 2003 κατά των διακρίσεων απαγορεύει ρητώς την παρενόχληση, η οποία ορίζεται περίπου με τον ίδιο τρόπο που ορίζεται και στις οδηγίες. Το ίδιο ισχύει και για τα σχέδια νομοθεσίας στην Ισπανία , στις Κάτω Χώρες , στη Φιλανδία και στη Σουηδία. (Τμήμα ισότητας και ίσης μεταχείρισης– ΤΙΣΙΜ της ΔΕΟΚ, 28/8/2008:23)

Στο Ηνωμένο Βασίλειο η παρενόχληση έχει ήδη κηρυχτεί βάση της ισχύουσας νομοθεσίας , ενώ η νομολογία έχει καθιερώσει έναν ελαφρώς ευρύτερο ορισμό από αυτόν που περιλαμβάνεται στις οδηγίες. Προκειμένου να μην περιοριστεί το εύρος της παρερχομένης προστασίας, προτείνεται να οριστεί ότι η παρενόχληση σημειώνεται αν είτε θίγεται η αξιοπρέπεια ενός ατόμου είτε το άτομο αυτό υποβάλλεται σε ένα εκφοβιστικό, εχθρικό, ταπεινωτικό ή επιθετικό περιβάλλον. (Τμήμα ισότητας και ίσης μεταχείρισης– ΤΙΣΙΜ της ΔΕΟΚ, 28/8/2008:23)

Στην Ιρλανδία , όπου η παρενόχληση απαγορεύεται επίσης βάσει νομοθεσίας ισότητας ,το 2002 εξεδόθη ένας κώδικας πρακτικής προβλεπόμενος από το νόμο για τη σεξουαλική παρενόχληση. Αυτός ο νόμος δίνει πρακτικές οδηγίες σχετικά με τη σημασία του όρου παρενόχληση, πως μπορεί να αποφευχθεί και ποιες ενέργειες πρέπει να ληφθούν αν συμβεί. (Τμήμα ισότητας και ίσης μεταχείρισης– ΤΙΣΙΜ της ΔΕΟΚ, 28/8/2008:23)

4.2.Η σεξουαλική παρενόχληση στο ελληνικό ποινικό δίκαιο (Ν. 3488/2006)

Το ποινικό οπλοστάσιο της Ελλάδας δεν είναι επαρκές να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης. Ποινικές διατάξεις υπήρχαν πράγματι, όχι απολύτως επαρκείς, τέτοιες διατάξεις ήταν η διάταξη για την εξύβριση, η διάταξη του άρθρου 337, που καλύπτει κάθε βάνουση προσβολή της αξιοπρέπειας στον τομέα της γενετήσιας ζωής, όταν γίνεται με ασελγείς πράξεις, η διάταξη του άρθρου 330 Ποινικού Κώδικα, για παράνομη βία, που καλύπτει και την εκβιαστική απαίτηση ενός σεξουαλικού χαρακτήρα πράξεις και τέλος υπήρχαν ακόμη και οι διατάξεις των άρθρων 343 και 347 Ποινικού Κώδικα για την τέλεση ασελγών πράξεων. (Το Ποινικό Δίκαιο στην Ελλάδα, 2006:18)

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Ποινικού κώδικα, η εναρμόνιση έγινε με την ψήφιση του νόμου 3488/2006, για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά την πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και της συνθήκες εργασίας και άλλες συναφείς διατάξεις (βλέπε παράρτημα VI) . Με την ψήφιση του νόμου, προέκυψε ένα ζήτημα το οποίο αφορούσε τον ορισμό της σεξουαλικής παρενόχλησης.(Στρατηγάκη Μ.,2007:168). Στην έννοια της σεξουαλικής παρενόχλησης είχε υπαχθεί και η διατύπωση φιλοφρονήσεων, το κλείσιμο του ματιού ή ακόμη και ένα έντονα προσηλωμένο βλέμμα, εφόσον ο δράστης τέτοιου είδους πράξεων απέβλεπε ώστε να δημιουργήσει ένα περιβάλλον εκφοβιστικό, εξευτελιστικό ή ταπεινωτικό για το θύμα.

Σχετικά με την νέα αυτή διάταξη παρατηρείται ότι:

- Για την τέλεση του εγκλήματος απαιτούνται πλέον, οι ασελγείς χειρονομίες ή προτάσεις που αφορούν τις ασελγείς πράξεις. Ασελγείς χειρονομίες νοούνται οι πράξεις που περιέχουν σωματική επαφή και ανάγονται στην σφαίρα της γενετήσιας ζωής. Έτσι, ένα φιλί ή ένα χάδι (π.χ. στους μηρούς) θεωρείται ασελγείς χειρονομία. Ενώ, οι ασελγείς πράξεις δεν περιέχουν μεν σωματική επαφή αλλά προτάσεις με την μορφή εξύβρισης (π.χ. πρόταση για ένα φιλί).
- Επίσης, αναγκαία προϋπόθεση για την διάταξη της σεξουαλικής παρενόχλησης, όπως διαμορφώθηκε, δεν καλύπτει την βαρύτερη μορφή της τον σεξουαλικό, δηλαδή εκβιασμό για την τέλεση των ασελγών πράξεων.

Αυτή λοιπόν η συμπεριφορά εξακολουθεί να αντιμετωπίζεται με τις γενικές διατάξεις που υπήρχαν ήδη από τη θέσπιση του Ποινικού Κώδικα, η εφαρμογή των οποίων, αφενός δεν καλύπτει σε όλη του την έκταση το φαινόμενο και αφετέρου οδηγεί σε προφανώς άτοπα αποτελέσματα.

Ωστόσο, ανεξάρτητα από την αλλαγή αυτή, στο χώρο του Ποινικού δικαίου δημιουργούνται εύλογες ανησυχίες. Η αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης προϋποθέτει κατά κύριο λόγο την ανάπτυξη πολιτικών πρόληψης του φαινομένου, και αυτές μπορούν να στηριχτούν μόνο σε ένα πραγματικό και ειλικρινές ενδιαφέρον της Πολιτείας να ανατρέψει τα παραδοσιακά στερεότυπα σχετικά με τον ρόλο των δύο φύλων. (Το Ποινικό Δίκαιο στην Ελλάδα, 2006:19-22)

1. ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΑΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Με βάση τα δεδομένα της διεθνούς αλλά και της ελληνικής διαθέσιμης βιβλιογραφίας που παρουσιάσθηκαν στα προηγούμενα κεφάλαια, κεντρικός σκοπός της παρούσας εργασίας εντοπίσθηκε να είναι η μελέτη για την σεξουαλική παρενόχληση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, υπό το πρίσμα της έρευνας σε ένα τομέα σχετικά άγνωστο μέχρι τώρα, αφού στη βιβλιογραφία υπάρχουν ελάχιστες έρευνες που να αναφέρονται σε αυτό το φαινόμενο. Ειδικότερα στην έρευνα μελετήθηκε δείγμα 380 φοιτητριών, από το γενικό πληθυσμό με τη διαδικασία της βολικής δειγματοληψίας και στα οποία χορηγήθηκε το ερωτηματολόγιο με βάση τους τομείς της έρευνας που κρίθηκε σκόπιμο να μελετηθούν. Έτσι στόχος της συγκεκριμένης έρευνας είναι να διερευνηθεί το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η επίτευξη του παραπάνω σκοπού, θα είναι δυνατή μέσα από τους επιμέρους στόχους της εργασίας:

2. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ

Επιμέρους στόχοι της έρευνας, είναι η μελέτη, αφενός του είδους της σεξουαλικής παρενόχλησης που υφίστανται οι φοιτήτριες, αφετέρου η ιδιότητα του δράστη, καθώς και ο χώρος που προκλήθηκαν τα περιστατικά της σεξουαλικής παρενόχλησης μέσα στα Ιδρύματα. Η έρευνα στοχεύει επίσης, στην εξέταση της στάσης και της αντίδρασης των φοιτητριών απέναντι στην σεξουαλική παρενόχληση καθώς και στις συνέπειες που αντιμετώπισαν οι φοιτήτριες κατά την διάρκεια των σπουδών τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τέλος, προσβλέπει στην εισήγηση προτάσεων για την ανάπτυξη της πρόληψης και την αντιμετώπιση του φαινομένου στο πλαίσιο σχεδιασμού και εφαρμογής ενεργητικών πολιτικών για την προώθηση της ισότητας των δύο φύλων στην εκπαίδευση.

3. ΥΛΙΚΟ – ΜΕΘΟΔΟΣ

3.1. Σχεδιασμός της έρευνας

Η μέθοδός μας στηρίχθηκε στο περιγραφικό μοντέλο έρευνας, με βάση το οποίο περιγράφονται μεταβλητές και συγκρίνονται ομάδες ατόμων με βάση κάποια μεταβλητή.

3.1.1. Δείγμα – Εργαλείο συλλογής δεδομένων

Προκειμένου να καθορισθεί το δείγμα της έρευνας χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος των συμπτωματικών δειγμάτων, δηλαδή ακολουθήθηκε η αντίστροφη πορεία από αυτή της τυχαίας δειγματοληψίας. Αντί να οριστεί πρώτα ο πληθυσμός και εξ' αυτού να ληφθεί τυχαία το δείγμα, ορίζεται πρώτα η φυσική ομάδα υποκειμένων, η οποία χρησιμοποιείται ως δείγμα. Στην παρούσα έρευνα ορίστηκε η ομάδα υποκειμένων στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση στις σχολές του ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, στα τμήματα Νοσηλευτικής και Φυσικοθεραπείας και στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο στο τμήμα Ιατρικής καθώς και στο ΤΕΙ Πάτρας στο τμήμα Νοσηλευτικής. Εν συνεχεία γενικεύσαμε τα συμπεράσματα σε ομογενείς, όσων αφορά το δείγμα, πληθυσμούς.

Το δείγμα της έρευνας συνίσταται από 380 φοιτήτριες. Για την συλλογή των στοιχείων της έρευνάς μας, χρησιμοποιήθηκε ένα ερωτηματολόγιο με 17 ερωτήσεις.

Το εν λόγω ερωτηματολόγιο απαρτίζεται από τρία κύρια μέρη, από τα οποία το καθένα εξετάζει συγκεκριμένα στοιχεία του θέματος. Αναλυτικότερα, στο πρώτο μέρος του ερωτηματολογίου δίνονται τα κοινωνιο-δημογραφικά χαρακτηριστικά της ερωτώμενης.

Το δεύτερο μέρος του ερωτηματολογίου αποτελείται από 13 ερωτήσεις, που σχετίζονται με τα είδη ανεπιθύμητων σεξουαλικών συμπεριφορών, την ιδιότητα του δράστη καθώς και τον χώρο που γίνεται η σεξουαλική παρενόχληση, τις αντιδράσεις του θύματος καθώς και τις συνέπειες της σεξουαλικής παρενόχλησης που υπέστησαν. Τέλος, δίνεται μία ερώτηση για τα μέτρα που θεωρούν σημαντικά στην αντιμετώπιση του φαινομένου.

Το τρίτο μέρος του ερωτηματολογίου περιλαμβάνει μια (1) ερώτηση ανοικτού τύπου. Η ερώτηση ανοικτού τύπου, στην οποία καλείται η ερωτώμενη να δώσει μια σύντομη και περιεκτική απάντηση, σχετίζεται με την αναφορά περιστατικών στο χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η διαμόρφωση του ερωτηματολογίου βασίστηκε σε έρευνες και βιβλιογραφικές πηγές. Ενδεικτικά αναφέρουμε :

1. Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Θ., (2004) , Η σεξουαλική παρενόχληση στους χώρους εργασίας , κέντρο ερευνών για θέματα ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.),3-88.
2. Marie France Hirigoyen. Μετάφραση :Μαριλένα Γεωργιάδου, (2000), Ηθική παρενόχληση (η κρυμμένη βία στην καθημερινή ζωή), Πατάκη, Αθήνα.
3. Mc Kinney Kathleen, Olson, Satterfield Arthur and Voiles Carol, (1988), Graduate students experiences with and responses to sexual harassment: A research note 1, Journal of Interpersonal violence,(319-325)
4. Huston W, Risley-Curtiss C., (1998) Sexual Harassment of Social Work Students.Affilia,(190-210)
5. The equal opportunities, Ombudsman (2006), sexual harassment and gender related harassment in working life: Jamo, review of current knowledge, Sweden.

3.1.2. Τόπος και χρόνος έρευνας

Τα στοιχεία συλλέχθηκαν από τον Μάρτιο του 2008 έως και τον Απρίλιο του 2008, στις πόλεις Θεσσαλονίκη και Πάτρα. Στις σχολές ΤΕΙ Θεσσαλονίκης, στα τμήματα Νοσηλευτικής και Φυσικοθεραπείας και στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο στο τμήμα Ιατρικής καθώς και στο ΤΕΙ Πάτρας στο τμήμα Νοσηλευτικής.

3.1.3. Συλλογή δεδομένων

Για να επιτευχθεί υψηλή εγκυρότητα περιεχομένου, το ερωτηματολόγιο συντάχθηκε με βάση διεθνείς μελέτες, όπως Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Θ., (2004) , Η σεξουαλική παρενόχληση στους χώρους εργασίας , κέντρο ερευνών για θέματα ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.),3-88, Marie France Hirigoyen. Μετάφραση :Μαριλένα Γεωργιάδου, (2000), Ηθική παρενόχληση (η κρυμμένη βία στην καθημερινή ζωή), Πατάκη, Αθήνα, Mc Kinney Kathleen, Olson, Satterfield Arthur and Voiles Carol, (1988), Graduate students experiences with and responses to sexual harassment: A

research note 1, Journal of Interpersonal violence,(319-325), Huston W, Risley-Curtiss C., (1998) Sexual Harassment of Social Work Students. Affilia,(190-210), The equal opportunities, Ombudsman (2006), sexual harassment and gender related harassment in working life: Jamo, review of current knowledge, Sweden.

Τα στοιχεία συλλέχθηκαν με προσωπική συνέντευξη, αφού επισημάνθηκε σε κάθε ερωτώμενο, ότι μπορούσαν να μην απαντήσουν στις ερωτήσεις μας αλλά και ότι ανά πάσα στιγμή μπορούσαν να διακόψουν τη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

Η χορήγηση των ερωτηματολογίων έλαβε χώρα σε μέρος επιλεγθέν από τον εκάστοτε συμμετέχοντα στην έρευνα.

Επιπρόσθετα, κατά τη συμπλήρωση των εντύπων, δόθηκε ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία ευχάριστου κλίματος και στην προαγωγή μιας σχέσης ισοτιμίας και εμπιστοσύνης μεταξύ της κάθε ερευνήτριας και ερωτώμενων.

Πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι, παρά τις δοθείσες εγγυήσεις, ένα μικρό ποσοστό των φοιτητριών που προσέγγισε η ερευνητική ομάδα αρνήθηκε να συμμετάσχει. Οι λόγοι οι οποίοι συνήθως προβάλλονταν ήταν η αμφιβολία σχετικά με το απόρρητο ή η έλλειψη χρόνου.

Εν κατακλείδι, κατά τη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων, δόθηκαν οι απαραίτητες οδηγίες και διασαφηνίσεις για τυχόν απορίες που εξέφρασαν οι συμμετέχουσες. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου διαρκούσε περίπου 20 λεπτά της ώρας, χωρίς ωστόσο να υπάρχουν χρονικά όρια για την όλη διαδικασία. Στο τέλος της διαδικασίας αυτής, δίνονταν στην κάθε μία από τις συμμετέχουσες οι απαραίτητες ευχαριστίες για τη συμμετοχή και τη συμβολή του στην υλοποίηση της εν λόγω έρευνας.

ΠΙΛΟΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ

Για να ερευνήσουμε την λειτουργικότητα και την αποτελεσματικότητα του ερωτηματολογίου μας, εφαρμόσαμε την πιλοτική έρευνα η οποία πραγματοποιήθηκε σε 15 φοιτήτριες τον Φεβρουάριο στον χώρο του ΤΕΙ Πάτρας του τμήματος Νοσηλευτικής.

Μετά την συμπλήρωση κάθε ερωτηματολογίου γίνονταν ερωτήσεις όσων αφορά τη δομή, το περιεχόμενο και την διατύπωση των ερωτήσεων μας. Οι δυσκολίες που μας προέκυψαν ήταν:

- Ότι 2 στις 15 φοιτήτριες ζητούσαν διευκρινήσεις για την ερώτηση 5 και 7 γιατί δεν ήταν διαμορφωμένες οι συγκεκριμένες και γι' αυτόν το λόγο έγιναν κάποιες διαφοροποιήσεις
- Στην ερώτηση 4, λόγω του ότι υπήρξαν απαντήσεις αρκετές στην (Απάντηση Άλλο....) διατυπώθηκαν και άλλα είδη σεξουαλικών συμπεριφορών στην ερώτηση.
- Στην ερώτηση 10, επειδή δεν υπήρχε στοιχειώδη απάντηση προσθέσαμε την ένδειξη του βέλους ώστε να γίνεται κατανοητή η απάντηση από εμάς.

Ο χρόνος που μας απάντησαν ήταν περίπου 20 λεπτά παρά μόνο μία σπουδάστρια απάντησε σε 30 λεπτά.

Αρχικά, συμπληρώθηκαν ερωτηματολόγια για τις σχολές της Θεσσαλονίκης. Έπειτα στην πιλοτική έρευνα κρίναμε απαραίτητο να δώσουμε και 100 ερωτηματολόγια στο ΤΕΙ της Πάτρας στο τμήμα Νοσηλευτικής για την έκταση της σεξουαλικής και στο χώρο της φοίτησης μας.

3.1.4.Κριτήρια εισαγωγής και αποκλεισμού δεδομένων

Κριτήρια εισαγωγής στην έρευνά μας ήταν:

- Φοιτήτριες-γυναίκες
- Να είναι φοιτήτριες στα τμήματα Φυσικοθεραπείας και Νοσηλευτικής του ΤΕΙ και στο τμήμα Ιατρικής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου.
- Να έχουν υποστεί ανεπιθύμητες συμπεριφορές «σεξουαλικού περιεχομένου».
- Να καταγράφονται τα ερωτηματολόγια από τις σπουδάστριες την δεδομένη στιγμή.

Ενώ κριτήρια αποκλεισμού ήταν:

- Φοιτητές-Άντρες.
- Να μην έχουν υποστεί σεξουαλική παρενόχληση
- Να μην είναι στις σχολές που είχαμε συμπεριλάβει στο ερωτηματολόγιο.

Τελικά χρησιμοποιήθηκαν σχεδόν όλα τα ερωτηματολόγια από αυτά που διανεμήθηκαν (380 από τα 400 που συνολικά διανεμήθηκαν).

3.1.5. Κωδικοποίηση και Στατιστική Ανάλυση

Μετά την συλλογή των δεδομένων οι απαντήσεις κωδικοποιήθηκαν, έγινε η εισαγωγή των στοιχείων στον ηλεκτρονικό Υπολογιστή με την χρήση του στατιστικού πακέτου του SPSS 13.0 και μετά από κατάλληλη στατιστική επεξεργασία των ποσοτικών μεταβλητών, προσδιορίστηκαν για κάθε ερώτηση οι απόλυτες και σχετικές συχνότητες που συνδέονται από τα σχετικά διαγράμματα για καλύτερη κατανόηση. Τέλος, αναλύθηκαν οι σχέσεις των απαντήσεων με βάση την ηλικία, τα χρόνια εκπαίδευσης, κ.λ.π. των ερωτώμενων (πίνακες συνάφειας, στατιστική σημαντικότητα, δείκτες συνάφειας).

Συγκεκριμένα, η χρήση του SPSS στην έρευνα σήμερα, χρησιμοποιείται ευρέως από ακαδημαϊκά ιδρύματα, ερευνητικά κέντρα κ.λ.π. και οι δραστηριότητες του SPSS αφορούν τις διαδικασίες μετά από την συλλογή των δεδομένων, τα οποία αναλύονται για να βγουν ορισμένα αποτελέσματα. Για να γίνει αυτό ακολουθήθηκε κάποια διαδικασία, η οποία συμπεριλαμβάνει τα παρακάτω στάδια, τα οποία

χρησιμοποιήθηκαν στην συγκεκριμένη έρευνα:

1. Κατοχύρωση των δεδομένων.
2. Έλεγχος των δεδομένων.
3. Διενέργεια στατιστικών ελέγχων.
4. Ανάλυση και μελέτη των αποτελεσμάτων (πίνακες συχνοτήτων και πίνακες συνάφειας).
5. Παρουσίαση των αποτελεσμάτων.

Κάθε πιθανή απάντηση σε μία ερώτηση, κωδικοποιήθηκε με ένα ακέραιο αριθμό ανάλογα με τον αριθμό των δυνατών απαντήσεων. Έπειτα, τα δεδομένα εισήχθησαν στον ηλεκτρονικό υπολογιστή σε μεταβλητές, που η κάθε μία αντιπροσώπευε μία ερώτηση.

Το πρόγραμμα που χρησιμοποιήθηκε για την εισαγωγή των κωδικοποιημένων δεδομένων και τη στατιστική επεξεργασία τους, ήταν το SPSS 13.00 για Windows XP.

3.1.6. Περιγραφική κατανομή:

Τα αποτελέσματα που προέκυψαν, συντάχθηκαν σε πίνακες στους οποίους αναφέρεται το όνομα της μεταβλητής καθώς και η αντίστοιχη ερώτηση στην οποία αναφέρεται. Επίσης αναφέρονται οι εξεταζόμενες ομάδες καθώς και τα σύνολα των απαντήσεων.

3.1.7 Στατιστικές συγκρίσεις:

Για να διαπιστωθεί αν ορισμένες κατηγορίες ερωτηθέντων έδωσαν διαφοροποιημένες απαντήσεις σε σχέση με κάποιο χαρακτηριστικό, χρησιμοποιήθηκαν πίνακες με τους οποίους συνδυάζονται οι απαντήσεις των 2 ερωτήσεων που μας ενδιαφέρουν. Κάθε κελί δίνει τον αριθμό των ερωτηθέντων. Η στατιστική μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε για τον έλεγχο των παρατηρούμενων διαφορών μεταξύ των εξεταζόμενων ομάδων, ήταν το chi-square ή χ^2 (με ή χωρίς τον

διορθωτικό συντελεστή του Yates για την συνέχεια) ή το Fishers exact όπου η αναμενόμενη τιμή της διχοτόμου μεταβλητής, ήταν μικρότερη του 5. Η συγκεκριμένη δοκιμασία χρησιμοποιήθηκε γιατί είναι η καταλληλότερη για επεξεργασία δεδομένων από ερωτηματολόγια και σχετικά μικρά δείγματα.

Στο τέλος, αναγράφονται τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τον στατιστικό έλεγχο. Πιο συγκεκριμένα, τα στατιστικά αποτελέσματα αποτελούνται από: 1) Μέγεθος του δείγματος και βαθμούς ελευθερίας και την 2) Πιθανότητα στατιστικής σημαντικότητας (p - value).

Θεωρούμε σαν στατιστικώς σημαντική μία διαφορά ως προς κάποιο χαρακτηριστικό, αν και μόνο αν, το αποτέλεσμα που δίνεται από το στατιστικό έλεγχο, οδηγεί σε μία πιθανότητα $p < 0,05$.

Με βάση τα παραπάνω, έχουν εξαχθεί και τα συμπεράσματα από την ερευνά μας τα οποία και αναλύονται στην συζήτηση.

4.ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά με μορφή πινάκων, ενώ ακολουθεί αντίστοιχο σχήμα με ανάλογη γραφική παράσταση των αποτελεσμάτων για σαφέστερη παρουσίαση τους.

ΕΥΡΗΜΑΤΑ

A. Δημογραφικά στοιχεία ερωτώμενων.

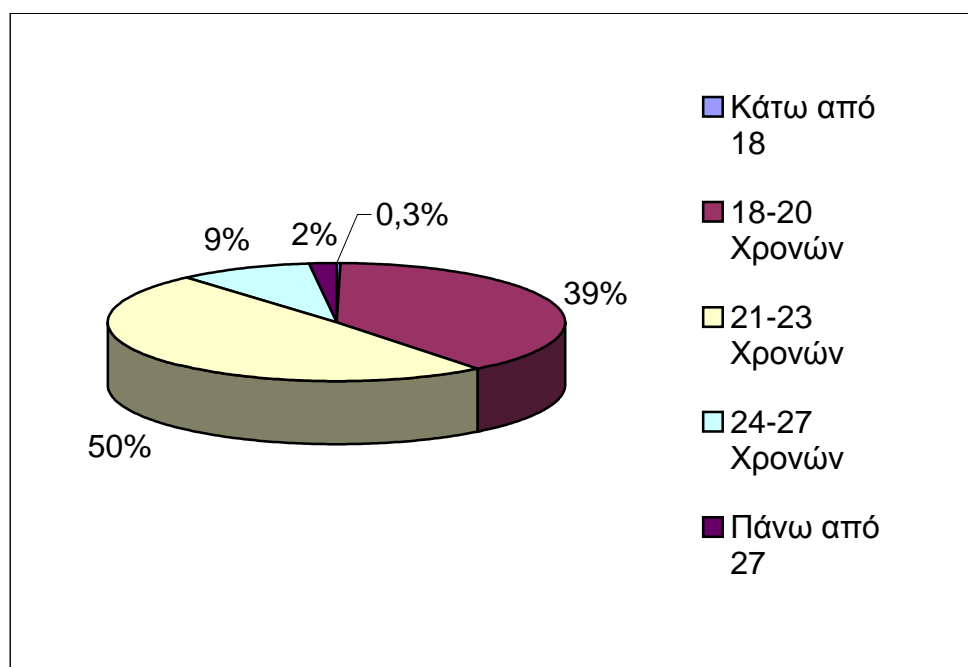
Με τη βοήθεια στατιστικών πινάκων, τύπων και σχημάτων παρουσιάζονται τα ευρήματα που αναφέρονται στη διερεύνηση και καταγραφή του είδους και της μορφής κάποιων ανεπιθύμητων συμπεριφορών σεξουαλικού περιεχομένου στο χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

1. Ηλικία

Οι ηλικιακές κατηγορίες που πήραν μέρος στην έρευνα ήταν: 0,3% κάτω από 18ετών, 39,2% από 18 εως 20 ετών, 49,2% από 21 έως 23 ετών, 9,5% από 24 έως 27 ετών, 1,8% πάνω από 27 ετών. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 1: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ηλικία**.

ΗΛΙΚΙΑ	f	fx (%)
Κάτω από 18	1	0,3
18-20 ΧΡΟΝΩΝ	149	39,2
21-23 ΧΡΟΝΩΝ	187	49,2
24-27 ΧΡΟΝΩΝ	36	9,5
Πάνω από 27	7	1,8
ΣΥΝΟΛΟ	380	100,0

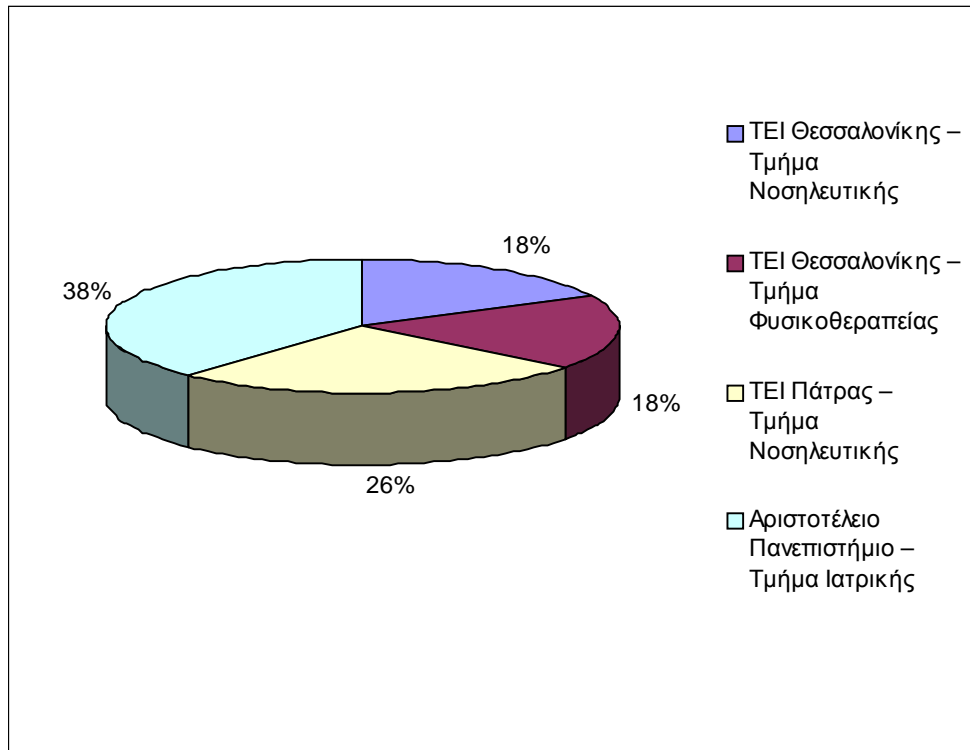
Σχήμα 1: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ηλικία**. Το μεγαλύτερο ποσοστό (50%) ήταν 21-23 χρόνων.

2. Τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που συμμετείχαν για την πραγματοποίηση της έρευνας μας ήταν: 17,6% του ΤΕΙ Θεσσαλονίκης – Τμήμα Νοσηλευτικής, 17,9% του ΤΕΙ Θεσσαλονίκης – Τμήμα Φυσικοθεραπείας, 26,3% του ΤΕΙ Πάτρας – Τμήμα Νοσηλευτικής, 38,2% του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου – Τμήμα Ιατρικής. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 2: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς *το Ίδρυμα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης*.

ΙΔΡΥΜΑ	f	fx (%)
ΤΕΙ Θεσσαλονίκης – Τμήμα Νοσηλευτικής	67	17,6
ΤΕΙ Θεσσαλονίκης – Τμήμα Φυσικοθεραπείας	68	17,9
ΤΕΙ Πάτρας – Τμήμα Νοσηλευτικής	100	26,3
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο – Τμήμα Ιατρικής	145	38,2
ΣΥΝΟΛΟ	380	100,0

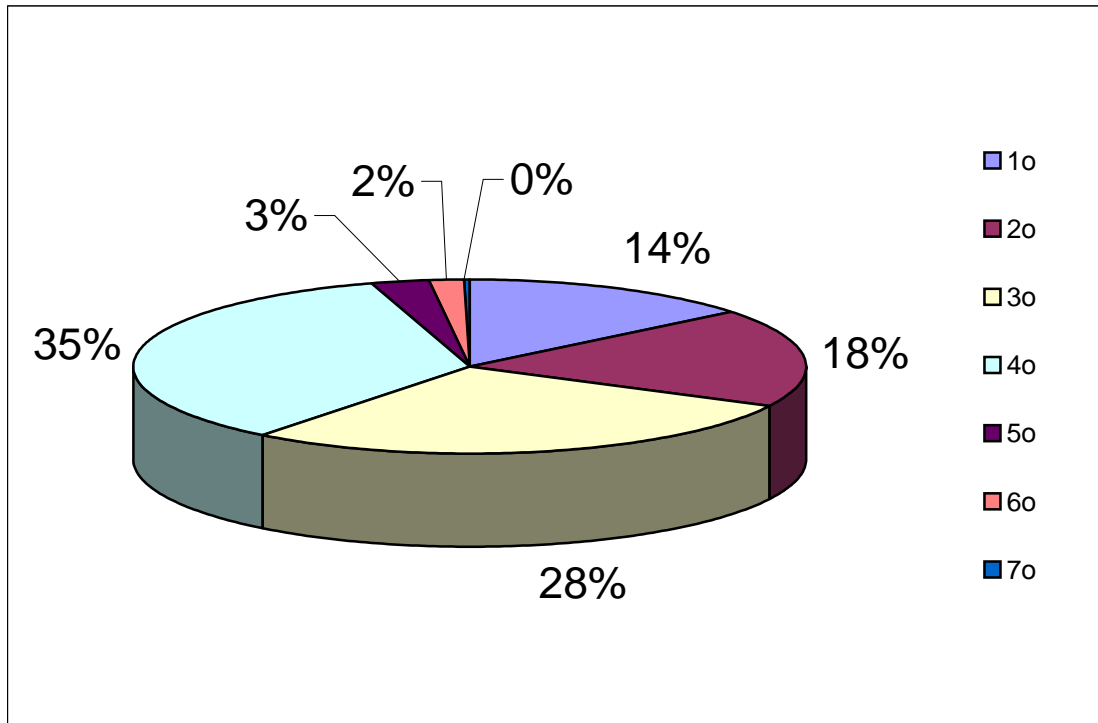
Σχήμα 2: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς το **Ίδρυμα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης**. Το μεγαλύτερο ποσοστό (38%) ήταν από το **Τμήμα Ιατρικής του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου**.

3. Έτος φοίτησης

Το έτος φοίτησης, των φοιτητριών που συμμετείχαν στην έρευνα μας, ήταν: 14,2% στο 1^ο έτος, το 18,2% στο 2^ο έτος, το 28,2 στο 3^ο έτος, το 34,7% στο 4^ο έτος, το 2,9% στο 5^ο έτος, το 1,6% στο 6^ο έτος και 0,3% στο 7^ο έτος. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 3: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 301 ατόμων του δείγματος ως προς *το έτος φοίτησης*.

ΕΤΟΣ	f	fx (%)
1 ^ο	54	14,2
2 ^ο	69	18,2
3 ^ο	107	28,2
4 ^ο	132	34,7
5 ^ο	11	2,9
6 ^ο	6	1,6
7 ^ο	1	0,3
ΣΥΝΟΛΟ	380	100,0

Σχήμα 3: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς *το έτος φοίτησης*. Το μεγαλύτερο ποσοστό (35%) ήταν από το 4^ο έτος.

4. Ανεπιθύμητες συμπεριφορές «σεξουαλικού περιεχομένου».

Στο ερώτημα τι είδους ανεπιθύμητες συμπεριφορές «σεξουαλικού περιεχομένου», έχετε δεχτεί, το 8% του δείγματος απάντησε ότι δέχθηκε φορτική πίεση για έξοδο – ραντεβού, το 11,5% ότι δέχτηκε αστεία και συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο, το 5,4% προκλητικές χειρονομίες κινήσεις, το 1,1% απάντησε εκβιασμό με αντάλλαγμα. Επίσης το 1,3% απάντησε ότι δέχθηκε πίεση για σύναψη σχέσης, το 5,1% επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή του, το 1,6% πίεση για σεξουαλική συνεύρεση και ένα μικρό αλλά σημαντικό για τη συμπεριφορά αυτή ποσοστό 0,4% αποπειράθηκαν να βιάσουν. Ακόμα το 6,5% του δείγματος δέχθηκε ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα, το 6,7% δέχθηκε σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο για το σώμα ή σημεία του σώματος του, το 5,2% σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο για την ενδυμασία, το 2,6% σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο ή συζητήσεις για σεξουαλικές περιγραφές και το 7,5% σφυρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους. Επιπρόσθετα, το 0,9% του δείγματος λάμβανε ανεπιθύμητα προσβλητικά mail, το 3,2% δέχθηκε συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική του ζωή, το 1,7% απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες του ως φοιτήτρια και το 1,8% απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες του ως μελλοντική επαγγελματίας. Το 0,8% δέχθηκε ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή, το 0,4% του παρουσιάστηκε ή διανεμήθηκε πορνογραφικό υλικό, το 3,1% του δέχθηκε ανεπιθύμητα και προσβλητικά sms, το 0,3% πήρε γράμματα που περιείχαν σεξουαλικούς υπαινιγμούς και το 1,6% δέχθηκε επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε Φοιτήτριες και καθηγητές .

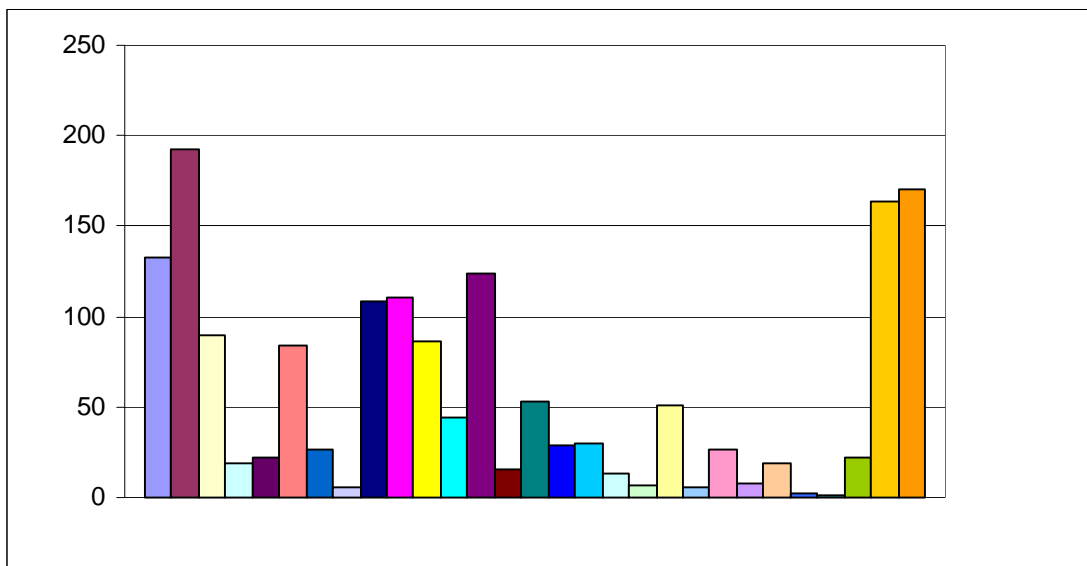
Όσον αφορά τη σεξουαλική δωροδοκία το 0,5% δέχθηκε σεξουαλική πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα, το 1,1% πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος, το 0,1% πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατική επιστολή και το 0,1% πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών. Τέλος το 1,3% του δείγματος παραβίασε ο προσωπικός του χώρος και τα μεγαλύτερα ποσοστά το 9,9% δέχθηκε υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου και το 10,2% προκλητικά βλέμματα. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 4: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 4 (Τι είδους ανεπιθύμητες συμπεριφορές «σεξουαλικού περιεχομένου» έχετε δεχθεί που να σας έχουν κάνει να νιώσετε άσχημα;).

ΑΝΕΠΙΘΥΜΗΤΕΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ	f	fx (%)
Φορτική πίεση για έξοδο – ραντεβού...	133	8,0
Αστεία – συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο...	192	11,5
Προκλητικές χειρονομίες κινήσεις...	90	5,4
Εκβιασμός με αντάλλαγμα...	19	1,1
Πίεση για σύναψη σχέσης...	22	1,3
Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή της...	84	5,1
Πίεση για σεξουαλική Συνεύρεση...	27	1,6
Απόπειρα βιασμού...	6	0,4
Ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα...	108	6,5
Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο για το σώμα ή σημεία του σώματος...	111	6,7
Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο για την ενδυμασία...	86	5,2
Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο ή συζητήσεις για σεξ – περιγραφές...	44	2,6
Σφυρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους...	124	7,5
Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών mail...	15	0,9
Συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική μου ζωή	53	3,2
Απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες μου ως φοιτήτρια	29	1,7
Απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες μου ως μελλοντική επαγγελματίας	30	1,8
Ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή...	13	0,8
Παρουσίαση – διανομή πορνογραφικού υλικού...	7	0,4
Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms...	51	3,1
Γράμματα που περιείχαν σεξουαλικούς υπαινιγμούς	5	0,3
Επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε Φοιτήτριες και καθηγητές...	27	1,6
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα)...	8	0,5
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος)...	19	1,1
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατική επιστολής)...	2	0,1
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών)...	1	0,1
Παραβίαση του προσωπικού χώρου...	22	1,3

Υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου...	164	9,9
Προκλητικά βλέμματα...	170	10,2
ΣΥΝΟΛΟ	1.662	100,0

Σχήμα 4: Ιστόγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 4. Το μεγαλύτερο ποσοστό (12%) απάντησε: Αστεία – συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο...

- Φορτική πίεση για έξοδο - ραντεβού...
- Αστεία - συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμεν...
- Προκλητικές χειρονομίες, κινήσεις...
- Εκβιασμός με αντάλλαγμα...
- Πίεση για σύναψη σχέσης...
- Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή του/ της...
- Πίεση για σεξουαλική Συν εύρεση...
- Απόπειρα βιασμού...
- Ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα...
- Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο για το σώμα ή σημεία του σώματος...
- Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο για την ενδυμασία...
- Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο ή συζητήσεις για σεξ - περιγραφές...
- Σφουρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους...
- Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών mail...
- Συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική μου ζωή
- Απαξιώτικα και ανεπιθύμητα σχόλια για τις ικανότητες μου ως φοιτήτρια
- Απαξιώτικα και ανεπιθύμητα σχόλια για τις ικανότητες μου ως μελλοντική επαγγελματίας
- Ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή...
- Παρουσίαση - διανομή πορνογραφικού υλικού...
- Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms...
- Γράμματα που περιείχαν σεξουαλικούς υπαινιγμούς
- Επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε φοιτητές/τριες και καθηγητές/τριες...
- Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα)...
- Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος)...
- Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατικής επιστολής)...
- Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών
- Παραβίαση του προσωπικού χώρου...
- Υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου...
- Προκλητικά βλέμματα...

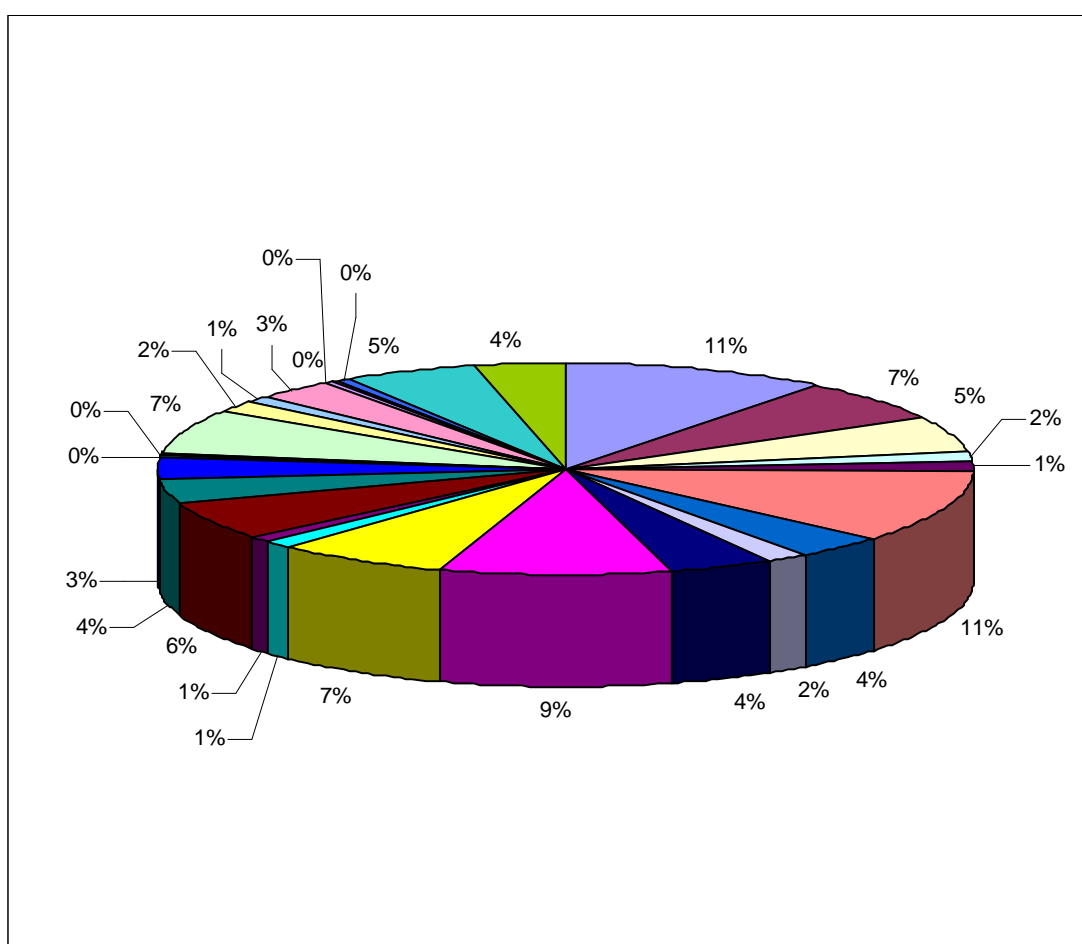
5. Συμπεριφορά που σας έκανε να αισθανθείτε περισσότερο άβολα/ άσχημα).

Στο ερώτημα τι είδους συμπεριφορά σας έκανε να αισθανθείτε περισσότερο άβολα, το 10,5% του δείγματος απάντησε ότι ένιωσε περισσότερο άσχημα όταν πιάστηκε για έξοδο – ραντεβού, το 6,5% από τα αστεία – συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο, το 5,3% από τις προκλητικές χειρονομίες κινήσεις, το 1,6% από τον εκβιασμό με τα αντάλλαγμα, το 1,2% από την πίεση για σύναψη σχέσης. Επίσης ένα μεγάλο ποσοστό της τάξης του 11,3% ένιωσε άβολα από την επαφή, άγγιγμα που δέχθηκε παρά τη θέλησή του. Ακόμα το 3,6% από την πίεση για σεξουαλική συνέντευξη, το 1,6% από την απόπειρα βιασμού και το 4% από τα ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα . Όσον αφορά τα σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο το 9,3% ένιωσε άσχημα με αυτά που αφορούσαν το σώμα ή σημεία του σώματος, το 6,9% από αυτά που είχαν να κάνουν με την ενδυμασία και το 1,2% από αυτά που είχαν γενικό περιεχόμενο ή συζητήσεις για σεξουαλικές περιγραφές .Επιπρόσθετα, το 0,8% ενοχλήθηκε από τα σφυρίγματα ή από άλλους προκλητικούς ήχους, το 5,7% από την αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών mail, το 5,7% από τη συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική του ζωή. Το 3,6% από τα απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες του ως φοιτήτρια και το 3,2% από τα απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες του ως μελλοντική επαγγελματίας. Το 0,4% ένιωσε άσχημα από την ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή, το 0,4% από την παρουσίαση – διανομή πορνογραφικού υλικού, το 6,9% από την αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms και το 1,6% από την επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε Φοιτήτριες και καθηγητές. Όσον αφορά τη σεξουαλική δωροδοκία το 1,2% ένιωσε άβολα μετά από τη πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα, το 2,8% μετά από τη πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος, το 0,4% μετά από πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατική επιστολής και το 0,4% μετά από πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών. Τέλος το 0,4% ένιωσε άσχημα όταν παραβιάσανε τον προσωπικό του χώρο, το 5,3% μετά από υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου και το 3,6% μετά από προκλητικά βλέμματα. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 5: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 5 (Επιλέξτε τη συμπεριφορά που σας έκανε να αισθανθείτε περισσότερο άβολα/άσχημα).

ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ	f	fx (%)
Φορτική πίεση για έξοδο – ραντεβού...	26	10,5
Αστεία – συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο...	16	6,5
Προκλητικές χειρονομίες, κινήσεις...	13	5,3
Εκβιασμός με αντάλλαγμα...	4	1,6
Πίεση για σύναψη σχέσης...	3	1,2
Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή του/ της...	28	11,3
Πίεση για σεξουαλική Συνεύρεση...	9	3,6
Απόπειρα βιασμού...	4	1,6
Ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα...	10	4,0
Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο για το σώμα ή σημεία του σώματος...	23	9,3
Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο για την ενδυμασία...	17	6,9
Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο ή συζητήσεις για σεξ – περιγραφές...	3	1,2
Σφυρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους...	2	0,8
Συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική μου ζωή	14	5,7
Απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες μου ως φοιτήτρια	9	3,6
Απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες μου ως μελλοντική επαγγελματίας	8	3,2
Ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή...	1	0,4
Παρουσίαση – διανομή πορνογραφικού υλικού...	1	0,4
Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms...	17	6,9
Επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε Φοιτητές/ τριες και καθηγητές/τριες...	4	1,6
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα)...	3	1,2
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος)...	7	2,8
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατική επιστολής)...	1	0,4
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών)...	1	0,4
Παραβίαση του προσωπικού χώρου...	1	0,4

Υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου...	13	5,3
Προκλητικά βλέμματα...	9	3,6
ΣΥΝΟΛΟ	247	100,0

- Φορτική πίεση για έξοδο – ραντεβού...
- Αστεία – συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο...
- Προκλητικές χειρονομίες, κινήσεις...
- Εκβιασμός με αντάλλαγμα...
- Πίεση για σύναψη σχέσης...
- Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή του/ της...
- Πίεση για σεξουαλική Συνεύρεση...
- Απόπειρα βιασμού...
- Ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα...
- Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο για το σώμα ή σημεία του σώματος...
- Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο για την ενδυμασία...
- Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο ή συζητήσεις για σεξ – περιγραφές...
- Σφουρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους...
- Συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική μου ζωή
- Απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες μου ως φοιτήτρια
- Απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες μου ως μελλοντική επαγγελματίας
- Ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή...
- Παρουσίαση – διανομή πορνογραφικού υλικού...
- Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms...
- Επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε Φοιτητές/τριες και καθηγητές/τριες...
- Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα)...
- Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος)...
- Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατική επιστολής)...
- Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών)...
- Παραβίαση του προσωπικού χώρου...
- Υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου...
- Προκλητικά βλέματα...

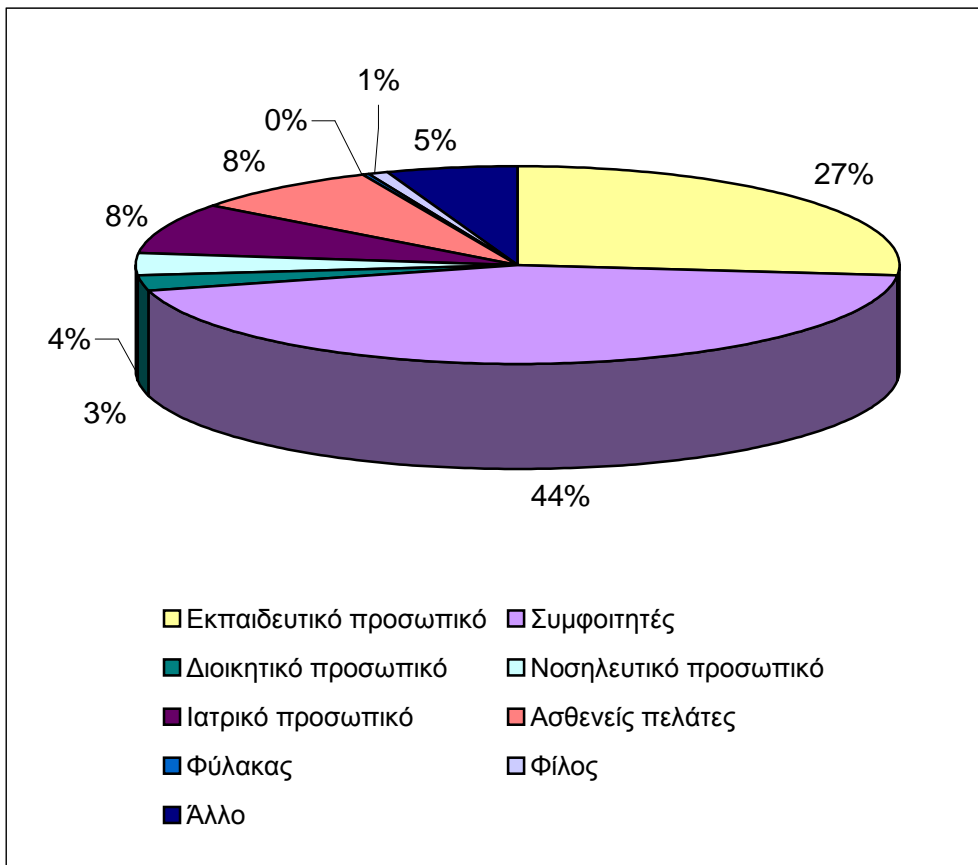
Σχήμα 5: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 5**. Το μεγαλύτερο ποσοστό (11,3%) απάντησε: **Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή της...**

5α. Κατηγορία δράστη

Στο ερώτημα από ποιον έχετε δεχτεί σεξουαλική παρενόχληση απάντησαν, το 26,6% από εκπαιδευτικό προσωπικό, το 44,1% από συμφοιτητές, το 2,7% από διοικητικό προσωπικό, το 3,6% από το νοσηλευτικό προσωπικό, το 8,2% από το ιατρικό προσωπικό, το 8,2% από ασθενείς- πελάτες, το 0,3% από τον φύλακα, το 0,9% από φίλο. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 5α: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 301 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 5α (Κατηγορία δράστη)**.

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΤΗ	f	fx (%)
Εκπαιδευτικό προσωπικό	88	26,6
Συμφοιτητές	146	44,1
Διοικητικό προσωπικό	9	2,7
Νοσηλευτικό προσωπικό	12	3,6
Ιατρικό προσωπικό	27	8,2
Ασθενείς πελάτες	27	8,2
Φύλακας	1	0,3
Φίλος	3	0,9
Άλλο	18	5,4
ΣΥΝΟΛΟ	331	100,0

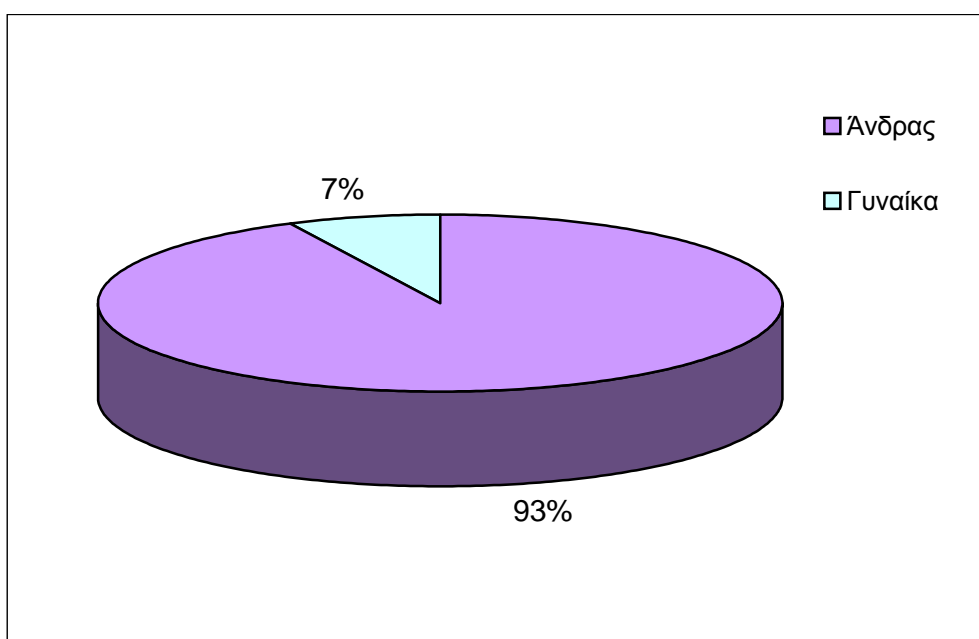
Σχήμα 5α: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 5α. Το μεγαλύτερο ποσοστό (44%) απάντησε: **Συμφοιτητές**.

5β. Το φύλο του δράστη

Στην ερώτηση, ποιο ήταν το φύλο του δράστη οι ερωτώμενες απάντησαν ότι 92,7% ο δράστης ήταν άνδρας του και 7,3% ο δράστης ήταν γυναίκα . Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 5β: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 5β (Φύλο δράστη).

ΦΥΛΟ ΔΡΑΣΤΗ	f	fx (%)
Άνδρας	293	92,7
Γυναίκα	23	7,3
ΣΥΝΟΛΟ	316	100,0

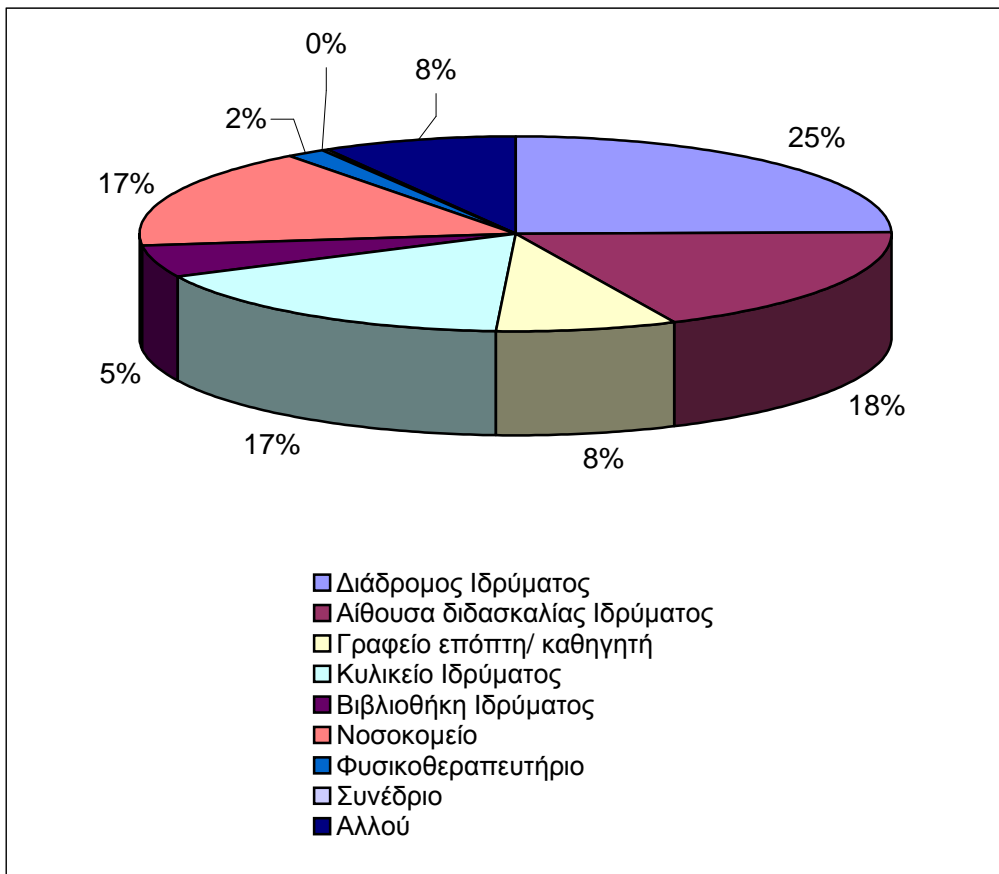
Σχήμα 5β: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 5α. Το μεγαλύτερο ποσοστό (93%) απάντησε: Άνδρας.

5γ. Χώρος περιστατικού

Στη ερώτηση σε ποιο χώρο έχετε βιώσει τη σεξουαλική παρενόχληση οι φοιτήτριες απάντησαν: το 24,8% στο διάδρομο του ιδρύματος, το 18,4% στην αίθουσα διδασκαλίας, το 7,8% στο γραφείο του επόπτη/καθηγητή, το 16,7% Κυλικείο Ιδρύματος, το 5,4% στην Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος, το 16,5% στο Νοσοκομείο, το 1,9% στο Φυσικοθεραπευτήριο και το 0,2% στο Συνέδριο και 8,3% σε άλλους χώρους του ιδρύματος. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 5γ: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 5β (Χώρος περιστατικού)**.

ΧΩΡΟΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ	f	fx (%)
Διάδρομος Ιδρύματος	105	24,8
Αίθουσα διδασκαλίας Ιδρύματος	78	18,4
Γραφείο επόπτη/ καθηγητή	33	7,8
Κυλικείο Ιδρύματος	71	16,7
Βιβλιοθήκη Ιδρύματος	23	5,4
Νοσοκομείο	70	16,5
Φυσικοθεραπευτήριο	8	1,9
Συνέδριο	1	0,2
Άλλού	35	8,3
ΣΥΝΟΛΟ	424	100,0

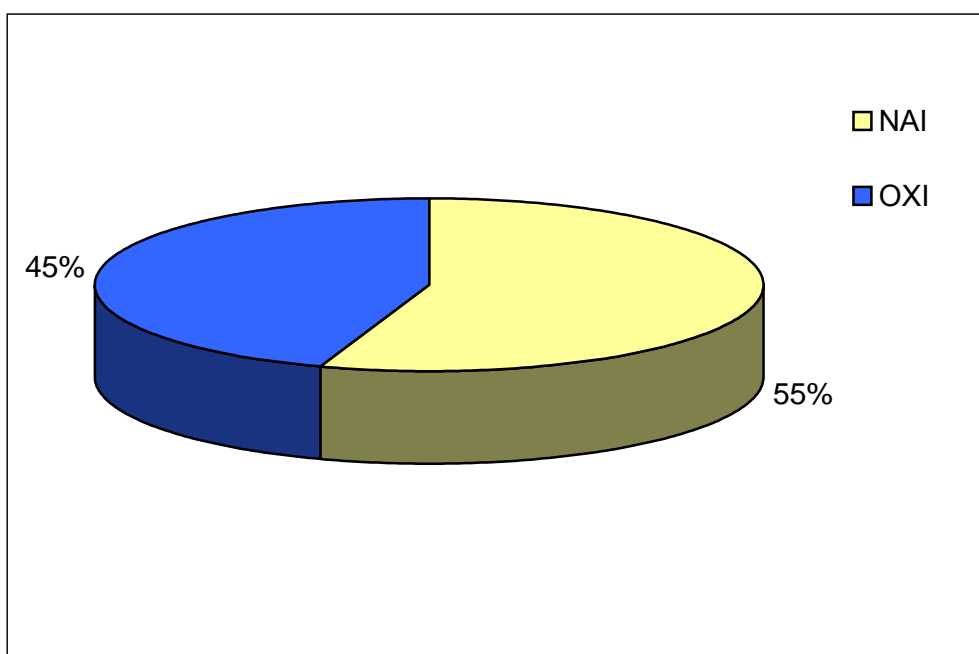
Σχήμα 5γ: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 5γ**. Το μεγαλύτερο ποσοστό (25%) απάντησε: **Διάδρομο Ιδρύματος**.

6. Περιστατικά που έχουν ακούσει ή γνωρίζουν οι φοιτήτριες.

Στην ερώτηση εάν έχουν ακούσει ή γνωρίζουν οι φοιτήτριες περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης, το 55,3% των φοιτητριών απάντησαν ότι γνώριζαν ή είχαν ακούσει ενώ το 44,7% απάντησε ότι δεν γνώριζε τέτοια περιστατικά. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 6: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 6 (Γνωρίζετε/ έχετε ακούσει για περιστατικά φοιτητών/ φοιτητριών που έχουν βιώσει σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;)**.

ΓΝΩΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ	f	fx (%)
ΝΑΙ	209	55,3
ΟΧΙ	169	44,7
ΣΥΝΟΛΟ	378	100,0

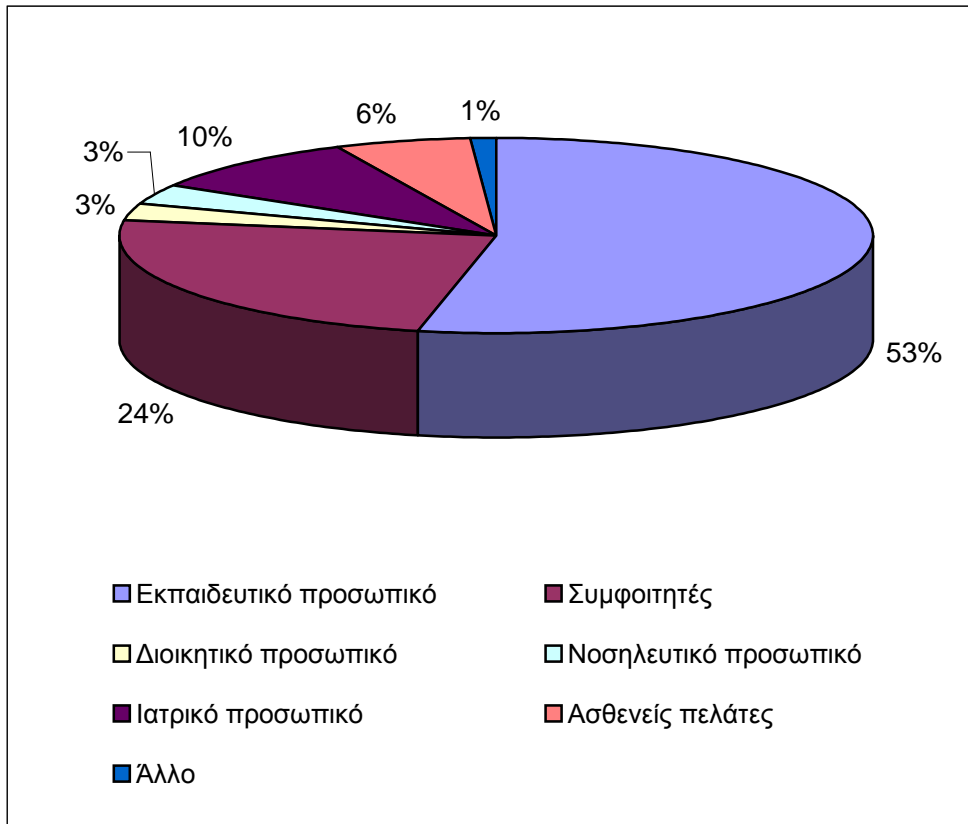
Σχήμα 6: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 6. Το μεγαλύτερο ποσοστό (55%) απάντησε: ΝΑΙ.

7α. Κατηγορία δράστη

Στην ερώτηση ποιος ήταν ο δράστης, του περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης, που άκουσαν ή γνώριζαν οι φοιτήτριες απάντησαν, το 53,4% ήταν εκπαιδευτικό προσωπικό, το 24% ήταν συμφοιτητές, το 2,7% ήταν διοικητικό προσωπικό, το 3,4% ήταν νοσηλευτικό προσωπικό, το 9,5% ήταν ιατρικό προσωπικό, και το 5,7% ήταν από ασθενείς πελάτες. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 7α: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 301 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 7α (Κατηγορία δράστη).

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΤΗ	f	fx (%)
Εκπαιδευτικό προσωπικό	140	53,4
Συμφοιτητές	63	24,0
Διοικητικό προσωπικό	7	2,7
Νοσηλευτικό προσωπικό	9	3,4
Ιατρικό προσωπικό	25	9,5
Ασθενείς πελάτες	15	5,7
Άλλο	3	1,1
ΣΥΝΟΛΟ	262	100,0

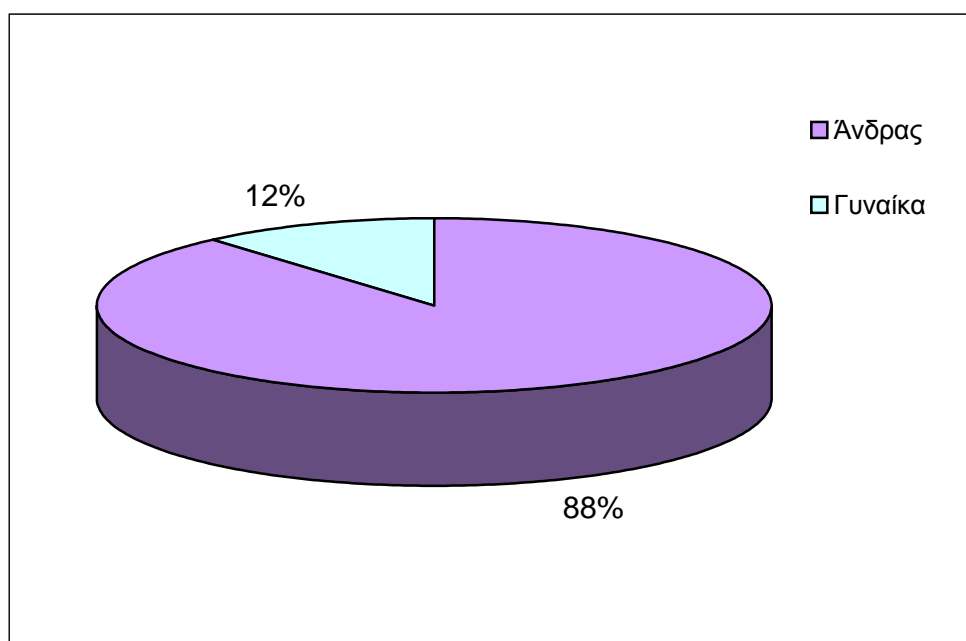
Σχήμα 7α: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 7α**. Το μεγαλύτερο ποσοστό (53%) απάντησε: **Εκπαιδευτικό προσωπικό**.

7β. Φύλο δράστη

Στην ερώτηση, ποιο ήταν το φύλο του δράστη του περιστατικού σεξουαλικής παρενόχλησης που γνώριζαν/άκουσαν, οι φοιτήτριες απάντησαν ότι 88,5% ο δράστης ήταν άνδρας και 11,5% ο δράστης ήταν γυναίκα. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 7β: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 7β (Φύλο δράστη)**.

ΦΥΛΟ ΔΡΑΣΤΗ	f	fx (%)
Άνδρας	223	88,5
Γυναίκα	29	11,5
ΣΥΝΟΛΟ	252	100,0

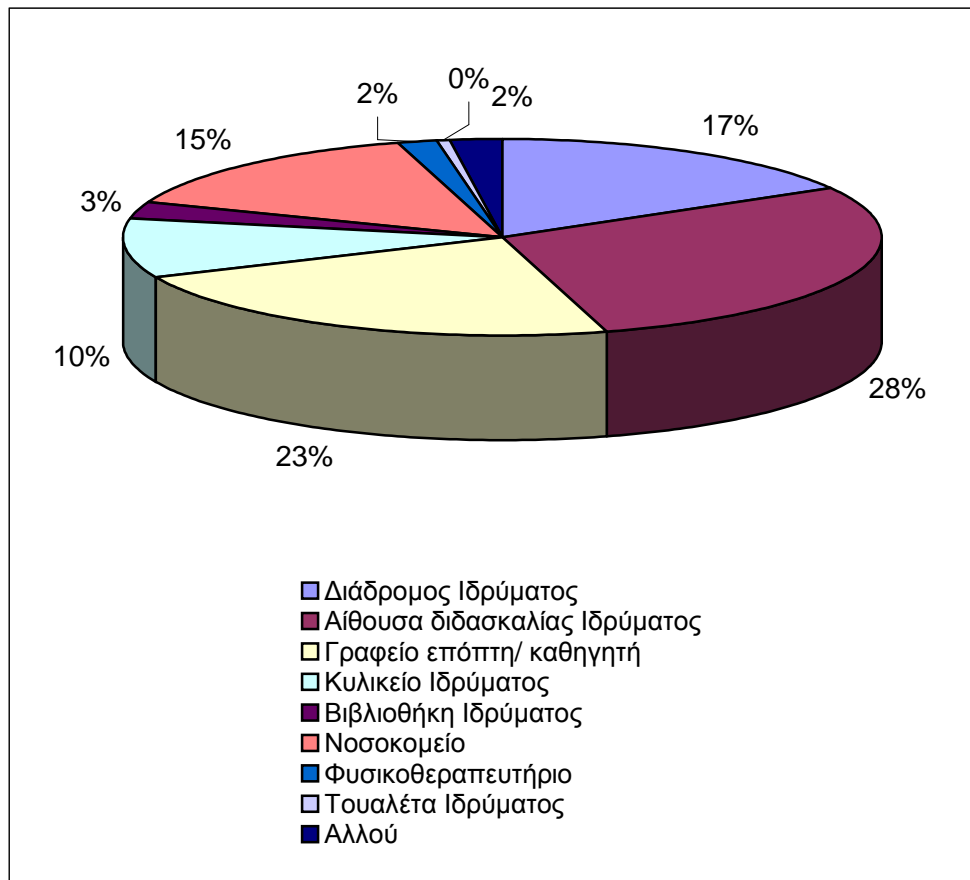
Σχήμα 7β: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 7α**. Το μεγαλύτερο ποσοστό (88%) απάντησε: **Άνδρας**.

7γ. Χώρος περιστατικού

Στην ερώτηση σε ποιο χώρο του Ιδρύματος, συνέβη το περιστατικό που γνώριζαν/άκουσαν οι φοιτήτριες, απάντησαν: το 16,6% συνέβη στον διάδρομο του ιδρύματος, το 29,1% στην αίθουσα διδασκαλίας το 22,6% στο γραφείο του επόπτη/καθηγητή, το 9,8% Κυλικείο Ιδρύματος, το 2,6% στην Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος, το 14,7% στο Νοσοκομείο, το 1,9% στο Φυσικοθεραπευτήριο και το 0,4% στην τουαλέτα και 2,3% σε άλλους χώρους του ιδρύματος. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 7γ: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 7γ (Χώρος περιστατικού)**.

ΧΩΡΟΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ	f	fx (%)
Διάδρομος Ιδρύματος	44	16,6
Αίθουσα διδασκαλίας Ιδρύματος	77	29,1
Γραφείο επόπτη/ καθηγητή	60	22,6
Κυλικείο Ιδρύματος	26	9,8
Βιβλιοθήκη Ιδρύματος	7	2,6
Νοσοκομείο	39	14,7
Φυσικοθεραπευτήριο	5	1,9
Τουαλέτα Ιδρύματος	1	0,4
Άλλού	6	2,3
ΣΥΝΟΛΟ	265	100,0

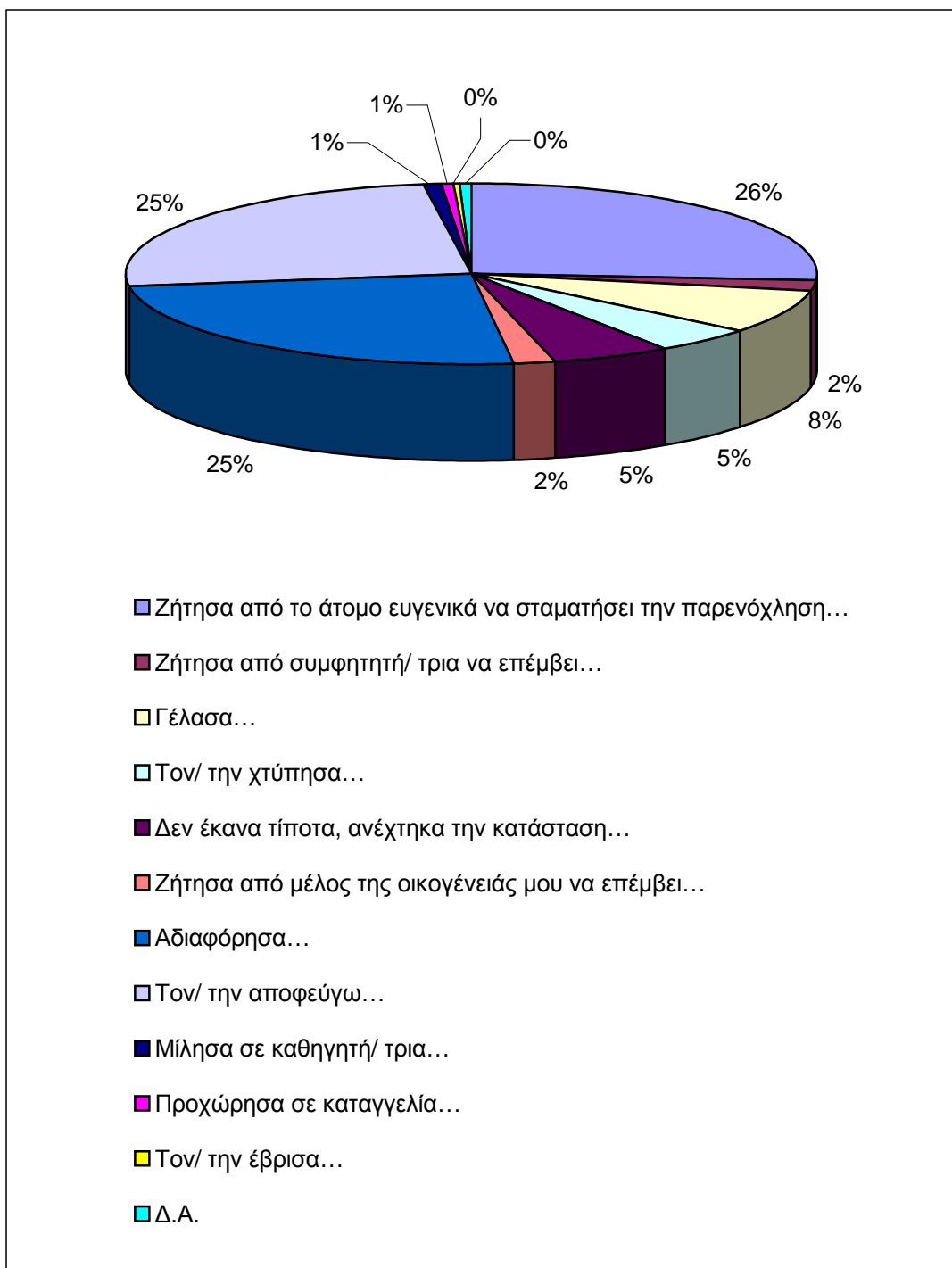
Σχήμα 7γ: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς *την ερώτηση 7γ*. Το μεγαλύτερο ποσοστό (28%) απάντησε: **Αίθουσα Διδασκαλίας Ιδρύματος**.

8. Αντίδραση στην σεξουαλική παρενόχληση.

Στην ερώτηση με ποιον τρόπο αντιδράσατε όταν παρενοχληθήκατε σεξουαλικά το 26,1% ζήτησε από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, το 2,1% ζήτησε από συμφοιτητή/ τρία να επέμβει, το 7,6% γέλασε, το 4,9% τον/ την χτύπησε και ένα ποσοστό της τάξης του 5,3% δεν έκανε τίποτα, ανέχτηκε την κατάσταση. Το 2,1 ζήτησε από μέλος της οικογένειάς του να επέμβει, το 24,8% αδιαφόρησε, το 25% τον/ την απόφυγε. Τέλος το 0,6% μίλησε με την καθηγήτρια/τη, το 0,6% προχώρησε σε καταγγελία και το 0,4% τον/την έβρισε. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 8: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 8 (Με ποιον τρόπο αντιδράσατε όταν παρενοχληθήκατε σεξουαλικά;).

ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ	f	fx (%)
Ζήτησα από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση...	123	26,1
Ζήτησα από συμφοιτητή/ τρία να επέμβει...	10	2,1
Γέλασα...	36	7,6
Τον/ την χτύπησα...	23	4,9
Δεν έκανα τίποτα, ανέχτηκα την κατάσταση...	25	5,3
Ζήτησα από μέλος της οικογένειάς μου να επέμβει...	10	2,1
Αδιαφόρησα...	117	24,8
Τον/ την αποφεύγω...	118	25,0
Μίλησα σε καθηγητή/ τρια...	3	0,6
Προχώρησα σε καταγγελία...	3	0,6
Τον/ την έβρισα...	2	0,4
Δ.Α.	2	0,4
ΣΥΝΟΛΟ	472	100,0

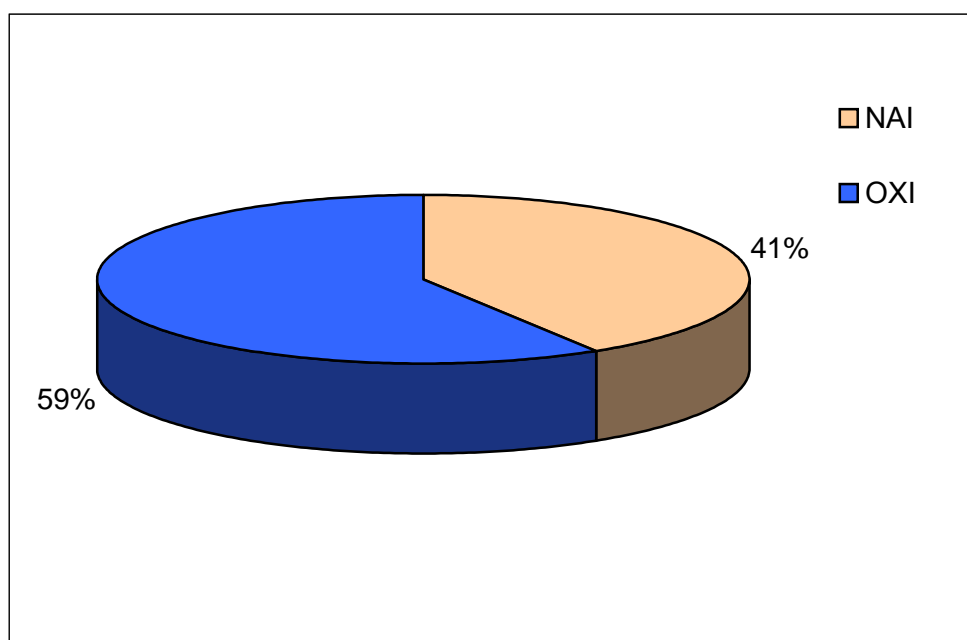
Σχήμα 8: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 8**. Το μεγαλύτερο ποσοστό (26%) απάντησε: Ζήτησα από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση....

9. "Υπήρχαν" μάρτυρες;

Στην ερώτηση, εάν υπήρχαν μάρτυρες κατά την διάρκεια της σεξουαλικής παρενόχλησης, το 41% απάντησε ότι υπήρχαν μάρτυρες ενώ το 59% ότι δεν υπήρχαν μάρτυρες κατά την διάρκεια της ενοχλητικής σεξουαλικής συμπεριφοράς. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 9: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς *την ερώτηση 9 (Υπήρχαν μάρτυρες κατά τη διάρκεια κάποιας ενοχλητικής σεξουαλικής συμπεριφοράς που βιώσατε;)*.

ΥΠΑΡΞΗ ΜΑΡΤΥΡΩΝ	f	fx (%)
ΝΑΙ	144	41,0
ΟΧΙ	207	59,0
ΣΥΝΟΛΟ	351	100,0

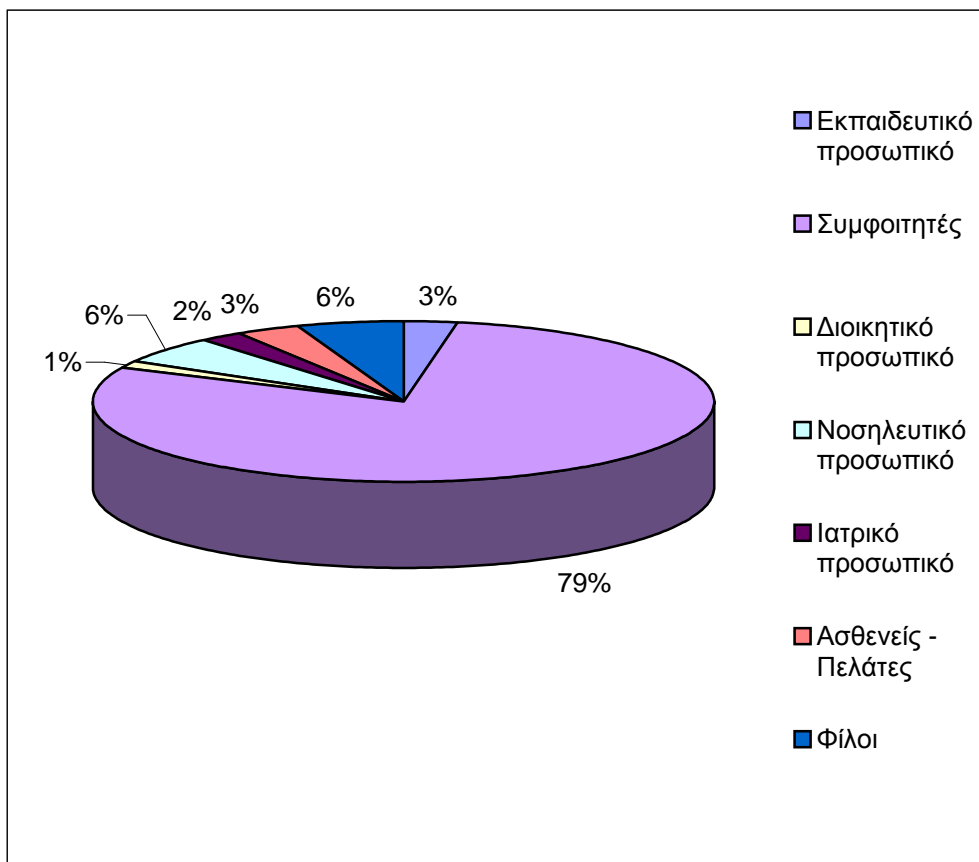
Σχήμα 9: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς *την ερώτηση 9*. Το μεγαλύτερο ποσοστό (59%) απάντησε: **ΟΧΙ**.

10α. "Ποιοι" ήταν οι μάρτυρες;

Στην ερώτηση, ποιοι ήταν οι μάρτυρες κατά την διάρκεια της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι φοιτήτριες απάντησαν: το 2,8% ήταν Εκπαιδευτικό προσωπικό, το 79,3% ήταν συμφοιτητές, το 1,4% ήταν διοικητικό προσωπικό, το 5,5% ήταν νοσηλευτικό προσωπικό, το 2,1% ήταν ιατρικό προσωπικό, και το 5,4% ήταν ασθενείς πελάτες και 5,5% από φίλους. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 10α: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς *την ερώτηση 10α* (Εάν **ΝΑΙ**, ποιοι ήταν;).

MARTYPEΣ	f	fx (%)
Εκπαιδευτικό προσωπικό	4	2,8
Συμφοιτητές	115	79,3
Διοικητικό προσωπικό	2	1,4
Νοσηλευτικό προσωπικό	8	5,5
Ιατρικό προσωπικό	3	2,1
Ασθενείς - Πελάτες	5	3,4
Φίλοι	8	5,5
ΣΥΝΟΛΟ	145	100,0

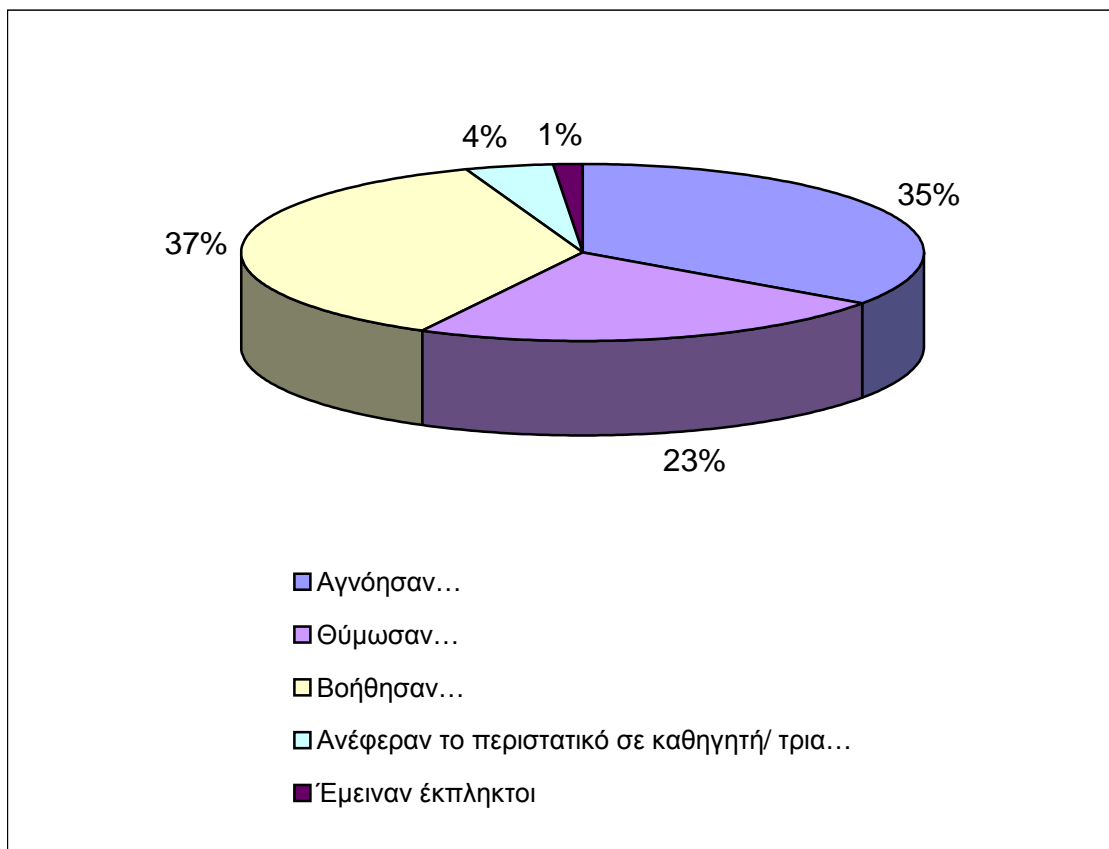
Σχήμα 10α: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 10α**. Το μεγαλύτερο ποσοστό (79%) απάντησε: **Συμφοιτητές**.

10β. Αντιδράσεις μαρτύρων.

Στην ερώτηση πώς αντέδρασαν οι μάρτυρες στην θέα της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι ερωτώμενες απάντησαν: το 34,7 αντέδρασε αγνοώντας το περιστατικό, το 22,9% θύμωσε, το 36,8% βοήθησε το θύμα, το 4,2% ανέφερε το περιστατικό σε καθηγητή/τρια και το 1,4% έμεινε έκπληκτο στη θέα της σεξουαλικής παρενόχλησης. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 10β: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς *την ερώτηση 10β (Εάν ΝΑΙ, πώς αντέδρασαν;)*.

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΜΑΡΤΥΡΩΝ	f	fx (%)
Αγνόησαν...	50	34,7
Θύμωσαν...	33	22,9
Βοήθησαν...	53	36,8
Ανέφεραν το περιστατικό σε καθηγητή/τρια...	6	4,2
Έμειναν έκπληκτοι	2	1,4
ΣΥΝΟΛΟ	144	100,0

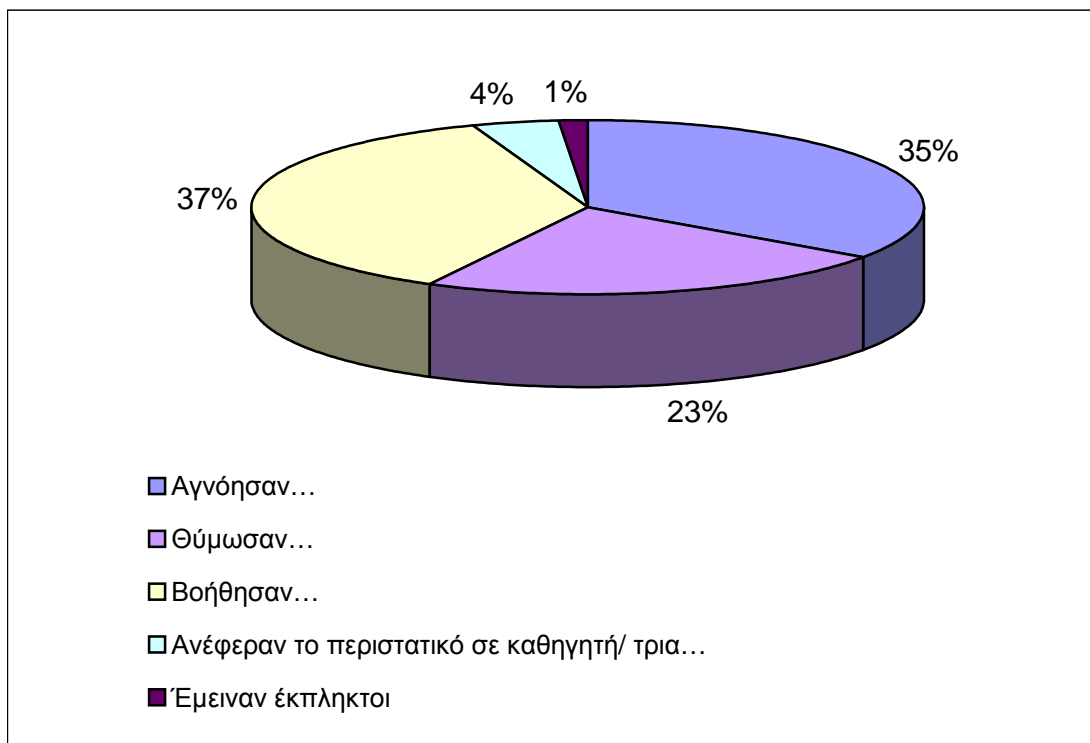
Σχήμα 10β: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 10β**. Το μεγαλύτερο ποσοστό (37%) απάντησε: **Βοήθησαν**.

11. Αντίδραση δράστη

Στην ερώτηση, ποια ήταν η αντίδραση του δράστη, έπειτα από την ενέργεια των φοιτητριών, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι το 21,3% συνέχισε με τον ίδιο τρόπο, το 66,5% σταμάτησε την σεξουαλική παρενόχληση, το 4,3% αυξήθηκε η ένταση, το 3,4% εκβίασε το θύμα. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 11: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 11 (Ποια ήταν η αντίδραση του δράστη μετά από τη δική σας ενέργεια;)**.

ΑΝΤΙΔΡΑΣΗ ΔΡΑΣΤΗ	f	fx (%)
Συνέχισε με τον ίδιο τρόπο...	70	21,3
Σταμάτησε...	218	66,5
Αυξήθηκε η ένταση...	14	4,3
Με εκβίασε...	11	3,4
Άλλο...	1	0,3
Δ.Α.	14	4,3
ΣΥΝΟΛΟ	328	100,0

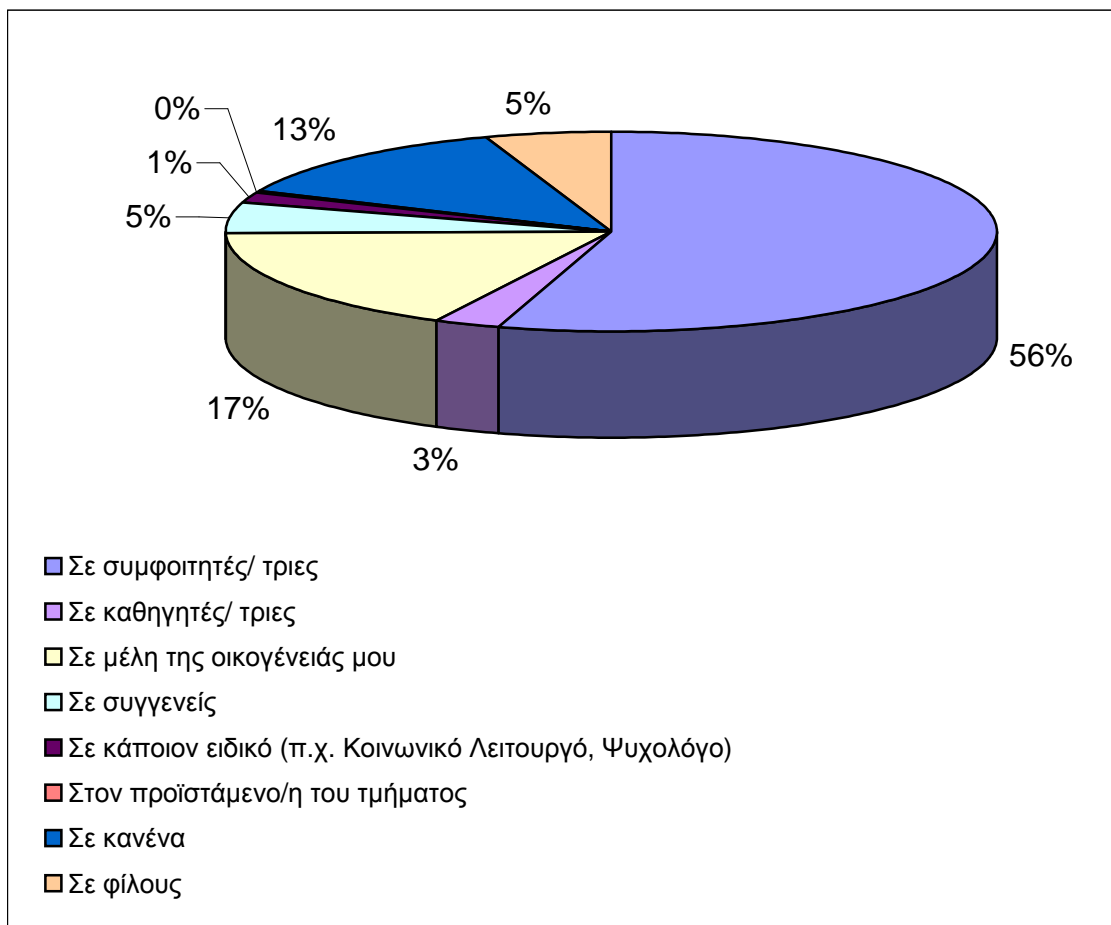
Σχήμα 11: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 11. Το μεγαλύτερο ποσοστό (70%) απάντησε: Σταμάτησε.

12. Αναφορά περιστατικού

Στην ερώτηση σε ποιον αναφέρονταν το περιστατικό της σεξουαλικής παρενόχλησης το 54,6% ανέφερε το περιστατικό σε συμφοιτητές/ τριες, το 3% σε καθηγητές/ τριες, το 17,2% στα μέλη της οικογένειάς τους, το 5% σε συγγενείς, το 1,5% σε κάποιον ειδικό, το 0,3% στον προϊστάμενο/η του τμήματος . Ακόμα ένα ποσοστό της τάξης του 13,15 δεν ανέφερε πουθενά το περιστατικό της σεξουαλικής παρενόχλησης και τέλος το 5,3% το ανέφερε σε φίλους. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 12: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 12 (Σε ποιον αναφέρατε το περιστατικό;)**.

ΑΝΑΦΟΡΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟΥ	f	fx (%)
Σε συμφοιτητές/ τριες	184	54,6
Σε καθηγητές/ τριες	10	3,0
Σε μέλη της οικογένειάς μου	58	17,2
Σε συγγενείς	17	5,0
Σε κάποιον ειδικό (π.χ. Κοινωνικό Λειτουργό, Ψυχολόγο)	5	1,5
Στον προϊστάμενο/η του τμήματος	1	0,3
Σε κανένα	44	13,1
Σε φίλους	18	5,3
ΣΥΝΟΛΟ	337	100,0

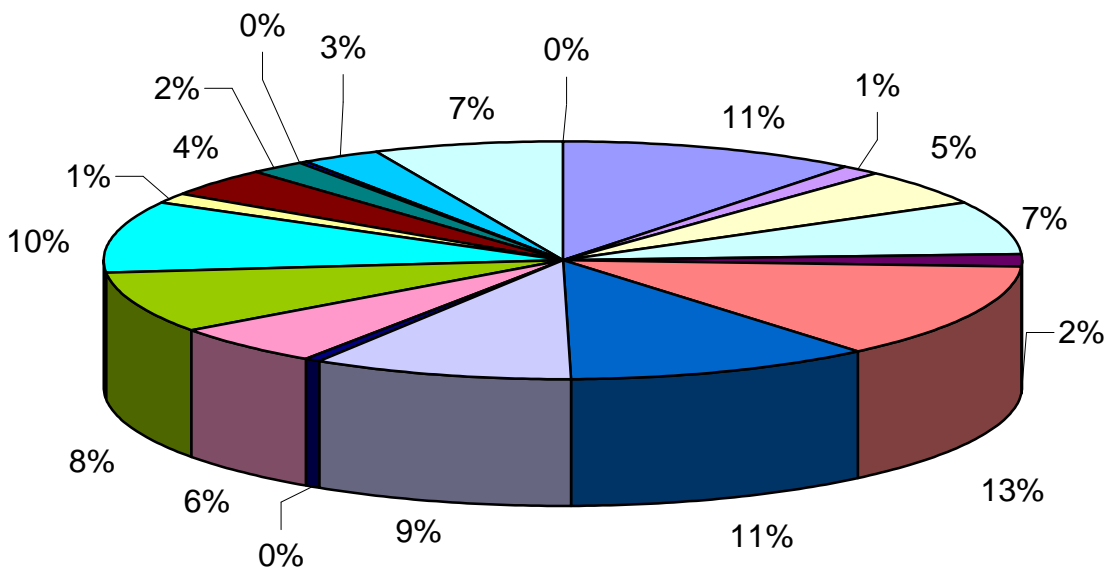
Σχήμα 12: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς **την ερώτηση 12**. Το μεγαλύτερο ποσοστό (56%) απάντησε: **Σε συμφοιτητές/ τριες**.

13. Αίσθημα έπειτα από επεισόδιο σεξουαλικής παρενόχλησης

Στην ερώτηση, πως αισθανθήκατε μετά από την σεξουαλική παρενόχληση, το 10,6% συγκύστηκε, το 1,4% ένιωσε αμφιβολία, το 4,9% αγχώθηκε, το 7,3% φοβήθηκε, το 1,8% απομονώθηκε, το 12,9% θύμωσε, το 10,8% ένιωσε οργή, το 9,2% είχε νευρικότητα, το 0,5% αισθάνθηκε προδοσία, το 5,7% ντράπηκε, το 8,2% ένιωσε απέχθεια, το 9,8% ένιωσε αμηχανία, το 1,5% ένιωσε ενοχή, το 3,9% σοκαρίστηκε, το 1,8% απορρυθμίστηκε, το 0,5% απομακρύνθηκε από τον χώρο της εκπαίδευσης, το 2,6% ένιωσε ότι υποβαθμίστηκε και το 6,6% αδιαφόρησε. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 13: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 13 (Πώς αισθανθήκατε μετά από την σεξουαλική παρενόχληση).

ΑΙΣΘΗΜΑ	f	fx (%)
Σύγχυση...	93	10,6
Αμφιβολία...	12	1,4
Άγχος...	43	4,9
Φόβος...	64	7,3
Απομόνωση...	16	1,8
Θυμό...	113	12,9
Οργή...	95	10,8
Νευρικότητα...	81	9,2
Προδοσία...	4	0,5
Ντροπή...	50	5,7
Απέχθεια...	72	8,2
Αμηχανία...	86	9,8
Ενοχή...	13	1,5
Σοκ...	34	3,9
Απορρυθμιστήκατε...	16	1,8
Απομακρυνθήκατε από τον χώρο της εκπαίδευσης...	4	0,5
Υποβάθμιση...	23	2,6
Αδιαφορία...	58	6,6
Άλλο...	1	0,1
ΣΥΝΟΛΟ	878	100,0

- Σύγχυση...
- Αμφιβολία...
- Άγχος...
- Φόβος...
- Απομόνωση...
- Θυμό...
- Οργή...
- Νευρικότητα...
- Προδοσία...
- Ντροπή...
- Απέχθεια...
- Αμηχανία...
- Ενοχή...
- Σοκ...
- Απορρυθμιστήκατε...
- Απομακρυνθήκατε από τον χώρο της εκπαίδευσης...
- Υποβάθμιση...
- Αδιαφορία...
- Άλλο...

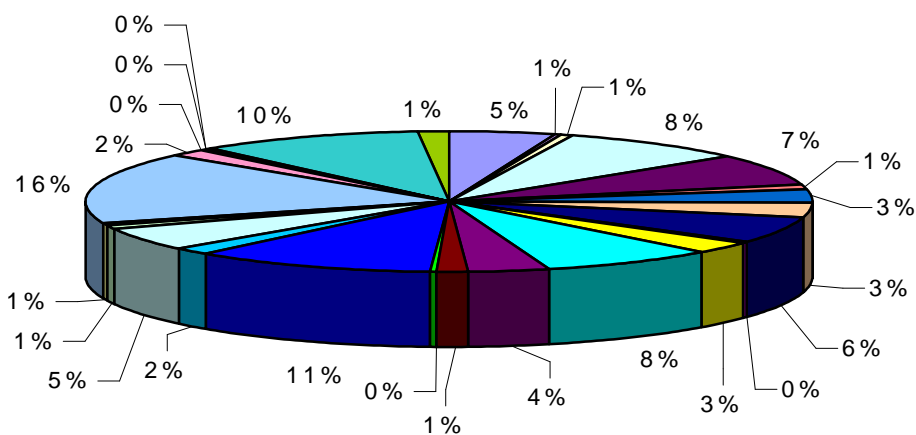
Σχήμα 13: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 13. Το μεγαλύτερο ποσοστό (13%) απάντησε: Θυμό....

14α. Τρόποι επιρροής

Στην ερώτηση με ποιον τρόπο επηρεαστήκατε μετά την σεξουαλική παρενόχληση, το 4,6% απάντησε ότι έχασε το ενδιαφέρον του για τις σπουδές, το 0,5% διέκοψε προσωρινά τις σπουδές του, το 0,5% έχασε την ευκαιρία για επιτυχημένες σπουδές, το 8,2% έγινε εσωστρεφής, το 7,2% έγινε λιγότερο αποτελεσματικό, το 1,3% απουσίασε από την σχολή του, το 3,1% αναγκάστηκε να αλλάξει καθηγητή, το 3,3% αδικήθηκε στους βαθμούς, το 5,9% απάντησαν ότι διαδόθηκαν φήμες εναντίον του, το 0,3% εμποδίστηκε η περαιτέρω εκπαίδευση του, το 2,8% απομονώθηκε κοινωνικά, το 7,9% δέχτηκε άδικη κριτική, το 3,6% παρεμποδίστηκε η συμμετοχή του στα μαθήματα, το 1,3% εκφοβίστηκε για την επιτυχία των μαθημάτων από το δράστη, το 0,3% δεν του παραχωρήθηκαν συστάσεις για το μεταπτυχιακό μου, το 11% είχε αρνητική στάση προς το αντίθετο φίλο, το 1,5% απέκτησε χαμηλές φιλοδοξίες, το 5,4% μειώθηκε η αυτοεκτίμηση του, το 0,8% μειώθηκε ο αυτοσεβασμός του, το 0,5% άρχισε τις ψυχοθεραπείες, το 16,4% είχε επιφυλακτική και καχύποπτη στάση απέναντι στον κοινωνικό μου περίγυρο, το 1,5% δεν έδωσε σημασία, το 0,3% ένιωσε πιο δυνατό, το 0,3% απέφευγε να έρθει ξανά σε σεξουαλική επαφή, το 0,3% πέρασε τα μαθήματα και το 10% δεν επηρεάστηκε. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 14α: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 14α (Με ποιον από τους παρακάτω τρόπους επηρεαστήκατε;).

ΤΡΟΠΟΙ ΕΠΙΡΡΟΗΣ	f	fx (%)
Έχασα το ενδιαφέρον μου για σπουδές	18	4,6
Διέκοψα προσωρινά τις σπουδές μου	2	0,5
Έχασα την ευκαιρία για επιτυχημένες σπουδές	2	0,5
Έγινα εσωστρεφής	32	8,2
Έγινα λιγότερο αποτελεσματικός/η	28	7,2
Απουσίαζα από τη σχολή μου	5	1,3
Αναγκάστηκα να αλλάξω καθηγητή	12	3,1
Αδικήθηκα στους βαθμούς	13	3,3
Διαδόθηκαν φήμες εναντίον μου	23	5,9
Εμποδίστηκε η περαιτέρω εκπαίδευση μου	1	0,3
Απομονώθηκα κοινωνικά	11	2,8
Δέχτηκα άδικη κριτική	31	7,9
Παραμποδίστηκε η συμμετοχή μου στα μαθήματα	14	3,6
Εκφοβισμός για την επιτυχία των μαθημάτων από το δράστη	5	1,3
Δεν μου παραχωρήθηκαν συστάσεις για το μεταπτυχιακό μου	1	0,3
Είχα/ έχω αρνητική στάση προς το αντίθετο φίλο	43	11,0
Είχα/ έχω χαμηλές φιλοδοξίες	6	1,5
Είχα/ έχω μειωμένη αυτοπεποίθηση	21	5,4
Είχα/ έχω μειωμένο αυτοσεβασμό	3	0,8
Άρχισα ψυχοθεραπείες	2	0,5
Είχα/ έχω επιφυλακτική και καχύποπτη στάση απέναντι στον κοινωνικό μου περίγυρο	64	16,4
Δεν έδωσα σημασία	6	1,5
Ένιωσα πιο δυνατή	1	0,3
Αποφεύγω να έρθω ξανά σε σεξουαλική επαφή	1	0,3
Πέρασα μαθήματα	1	0,3
Δεν επηρεάστηκα	39	10,0
Κάτι άλλο	5	1,3
ΣΥΝΟΛΟ	390	100,0

- Έχασα το ενδιαφέρον μου για σπουδές
- Διέκοψα προσωρινά τις σπουδές μου
- Έχασα την ευκαιρία για επιτυχημένες σπουδές
- Έγινα εσωστρεφής
- Έγινα λιγότερο αποτελεσματικός/η
- Απουσίαζα από τη σχολή μου
- Αναγκάστηκα να αλλάξω καθηγητή
- Αδικήθηκα στους βαθμούς
- Διαδόθηκαν φήμες εναντίον μου
- Εμποδίστηκε η περαιτέρω εκπαίδευση μου
- Απομονώθηκα κοινωνικά
- Δέχτηκα άδικη κριτική
- Παρεμποδίστηκε η συμμετοχή μου στα μαθήματα
- Εκφοβισμός για την επιτυχία των μαθημάτων από το δάσκαλο
- Δεν μου παραχωρήθηκαν συστάσεις για το μεταπτυχιακό μου
- Είχα/ έχω αρνητική στάση προς το αντίθετο φίλο
- Είχα/ έχω χαμηλές φιλοδοξίες
- Είχα/ έχω μειωμένη αυτοπεποίθηση
- Είχα/ έχω μειωμένο αυτοσεβασμό
- Αρχισα ψυχοθεραπείες
- Είχα/ έχω επιφυλακτική και καχύποπτη στάση απέναντι στον κοινωνικό μου περίγυρο
- Δεν έδωσα σημασία
- Ένιωσα πιο δυνατή
- Αποφεύγω να έρθω ξανά σε σεξουαλική επαφή
- Πέρασα μαθήματα
- Δεν επηρέαστηκα
- Κάτι άλλο

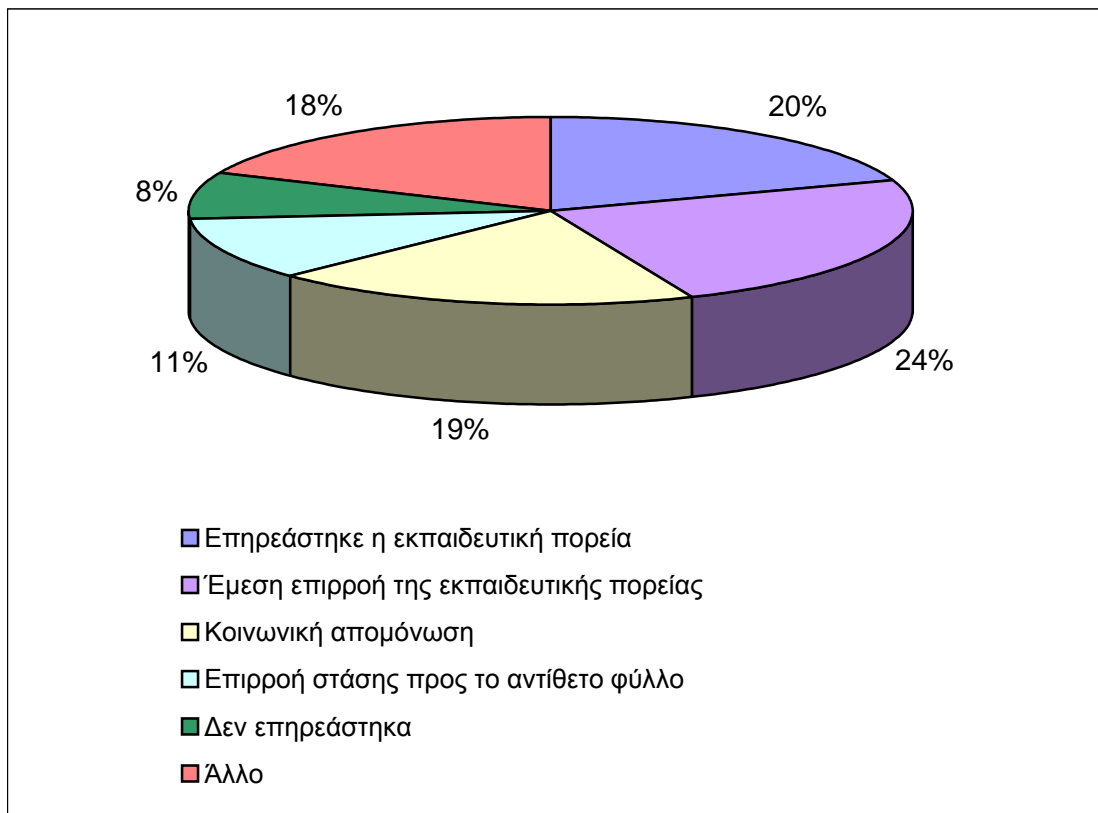
Σχήμα 14α: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς *την ερώτηση 14α*. Το μεγαλύτερο ποσοστό (16,4 %) απάντησε: **Είχα/έχω επιφυλακτική και καχύποπτη στάση απέναντι στον κοινωνικό μου περίγυρο.**

14β. Συνέπειες

Στην ερώτηση, ποιες ήταν οι συνέπειες μετά την σεξουαλική παρενόχληση, το 19,7% απάντησε ότι επηρεάστηκε η εκπαιδευτική πορεία, το 22,9% ότι η σεξουαλική παρενόχληση είχε έμμεση επιρροή στην εκπαιδευτική του πορεία, το 19,2% ότι απομονώθηκε κοινωνικά, το 10,8% επηρεάστηκε η στάση του προς το αντίθετο φύλο, το 8,2% ότι δεν επηρεάστηκε από την σεξουαλική παρενόχληση και το 18,2% ανέφερε άλλες συνέπειες. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 14β. (ενοποιημένες κατηγορίες): Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς *την ερώτηση 14β* (ποιες ήταν οι συνέπειες;).

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ	f	fx (%)
Επηρεάστηκε η εκπαιδευτική πορεία	77	19,7
Έμμεση επιρροή της εκπαιδευτικής πορείας	93	23,9
Κοινωνική απομόνωση	75	19,2
Επιρροή στάσης προς το αντίθετο φύλλο	42	10,8
Δεν επηρεάστηκα	32	8,2
Άλλο	71	18,2
ΣΥΝΟΛΟ	390	100,0

Σχήμα 14β.(ενοποιημένες κατηγορίες): Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 14β (ενοποιημένες κατηγορίες). Το μεγαλύτερο ποσοστό (24%) απάντησε: Έμμεση επιρροή της εκπαιδευτικής πορείας.

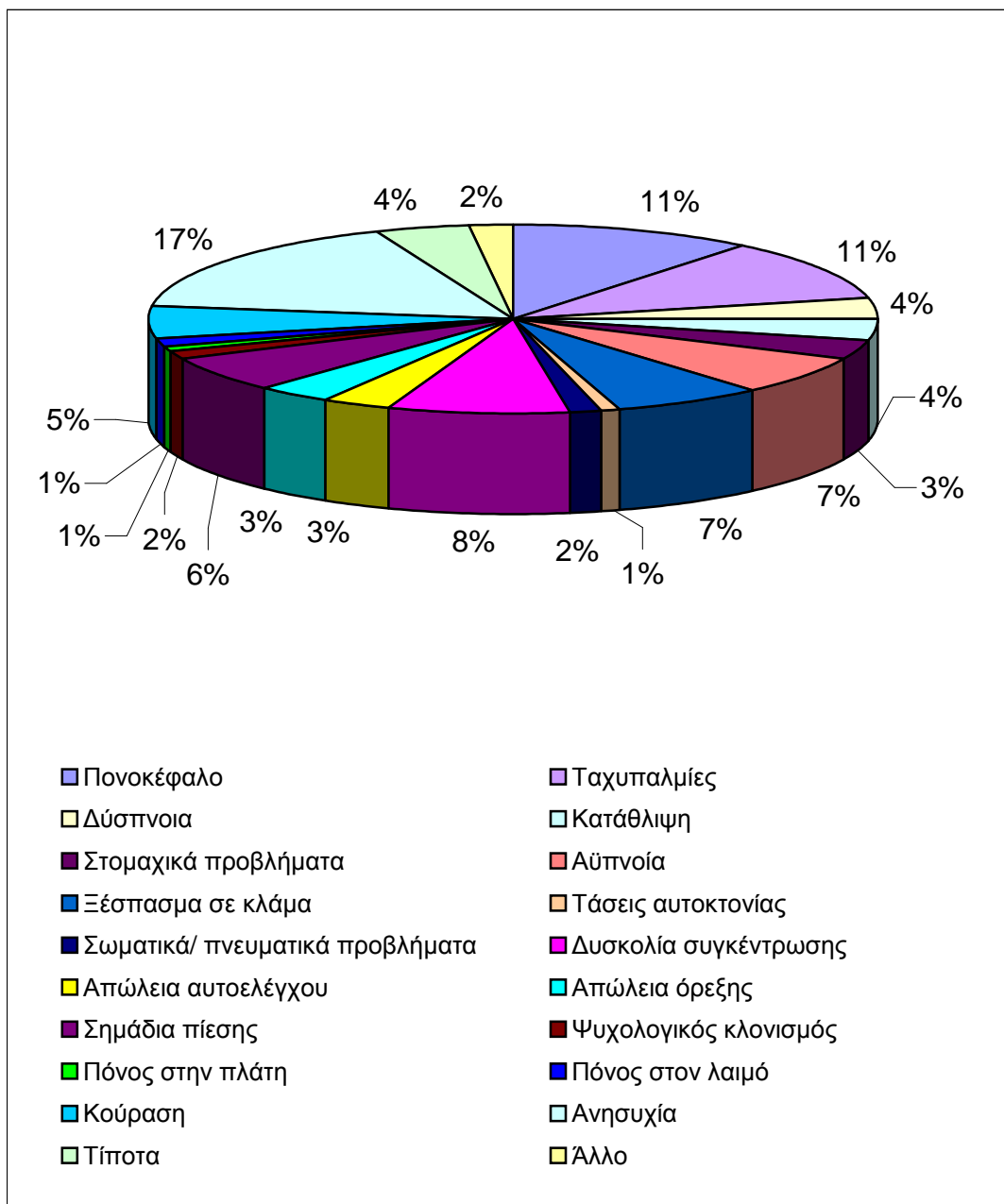
15. Ψυχοσωματικές συνέπειες

Στην ερώτηση ποιες ψυχοσωματικές συνέπειες αντιμετωπίσατε, το 10,8% των θυμάτων είχε πονοκεφάλους, το 10,6% είχε ταχυπαλμίες, το 3,6% είχε δύσπνοια, το 3,6% έπαθε κατάθλιψη, το 3,3% είχε στομαχικά προβλήματα, το 6,7% είχε αϋπνία, το 6,8 ξέσπαγε σε κλάματα, το 0,7% είχε τάσεις αυτοκτονίας, το 1,5% είχε σωματικά/πνευματικά προβλήματα, το 7,9% είχε δυσκολία συγκέντρωσης, το 3,3% είχε απώλεια αυτοελέγχου, το 3,3% είχε απώλεια όρεξης, το 6% είχε σημάδια πίεσης, το 1,5% κλονίστηκε ψυχολογικά, το 0,9 είχε πόνους στην πλάτη, το 1,4% είχε πόνους στον λαιμό, το 5,5% ένιωθε κούραση, το 16,8% είχε ανησυχία και το 4,1% δεν ανέφερε ψυχοσωματικές συνέπειες. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 15: Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 15 (Ποιες από τις παρακάτω ψυχοσωματικές συνέπειες αντιμετωπίσατε;).

ΨΥΧΟΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ	f	fx (%)
Πονοκέφαλο	63	10,8
Ταχυπαλμίες	62	10,6
Δύσπνοια	21	3,6
Κατάθλιψη	21	3,6
Στομαχικά προβλήματα	19	3,3
Αϋπνία	39	6,7
Ξέσπασμα σε κλάμα	40	6,8
Τάσεις αυτοκτονίας	4	0,7
Σωματικά/ πνευματικά προβλήματα	9	1,5
Δυσκολία συγκέντρωσης	46	7,9
Απώλεια αυτοελέγχου	19	3,3
Απώλεια όρεξης	19	3,3
Σημάδια πίεσης	35	6,0
Ψυχολογικός κλονισμός	9	1,5
Πόνος στην πλάτη	5	0,9
Πόνος στον λαιμό	8	1,4
Κούραση	32	5,5

Ανησυχία	98	16,8
Τίποτα	24	4,1
Άλλο	11	1,9
ΣΥΝΟΛΟ	584	100,0

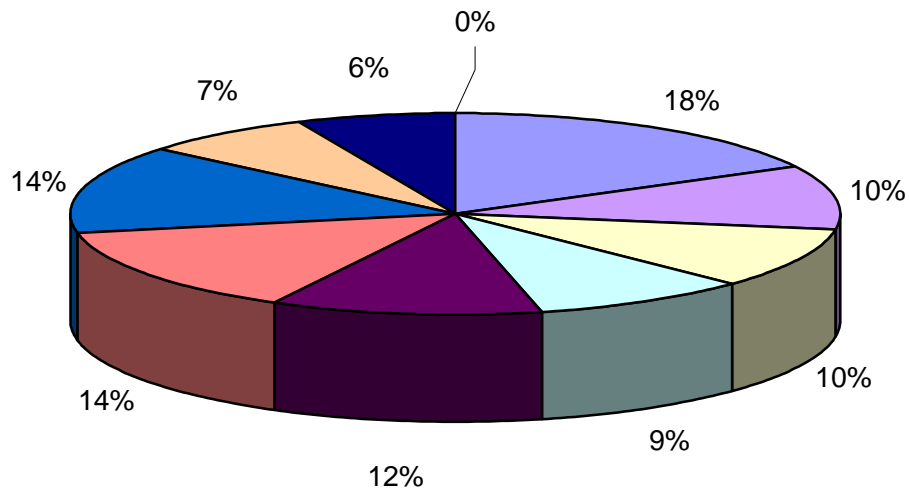
Σχήμα 15: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 15. Το μεγαλύτερο ποσοστό (17%) απάντησε: Ανησυχία.

16. Πολιτικές αντιμετώπισης της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Στην ερώτηση τι χρειάζεται να γίνει στα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την αντιμετώπιση του φαινομένου της σεξουαλικής παρενόχλησης το 17, 2% απάντησε ότι χρειάζεται να θεσπιστεί κανονισμός ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, το 10,4% να δημιουργηθούν ομάδες υποστήριξης για τα θύματα, το 9,7% να υπάρξει κινητοποίηση κατά του θύτη, το 9,1% ότι χρειάζεται να πληροφορηθεί καλά το νεοπροσλαμβανόμενο προσωπικό του ιδρύματος, το 11,5% να γίνει επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, το 14,1% να λειτουργήσει συμβουλευτική υπηρεσία που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, το 14,2% να εξασφαλιστεί στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, το 7,3% να δημοσιοποιηθεί η σεξουαλική παρενόχληση, το 6,4% να εφαρμοστούν κυρώσεις στα άτομα που προβαίνουν στη σεξουαλική παρενόχληση και το 0,1% να γίνει καλύτερη επιλογή εκπαιδευτικού προσωπικού. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 16 Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς *την ερώτηση 16* (Τι νομίζετε ότι **χρειάζεται να γίνει σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης;**).

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ	f	fx (%)
Θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλικής παρενόχληση...	176	17,2%
Δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα...	107	10,4%
Κινητοποίηση κατά του θύτη...	99	9,7%
Καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος...	93	9,1%
Επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης...	118	11,5%
Λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση...	144	14,1%
Εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις...	145	14,2%
Δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης...	75	7,3%
Εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή...	66	6,4%
Καλύτερη επιλογή εκπαιδευτικού προσωπικού...	1	0,1%
ΣΥΝΟΛΟ	1024	100,0

- Θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλικής παρενόχληση...
- Δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα...
- Κινητοποίηση κατά του θύτη...
- Καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος...
- Επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης...
- Λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/ τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση...
- Εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις...
- Δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης...
- Εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή...
- Καλύτερη επιλογή εκπαιδευτικού προσωπικού...

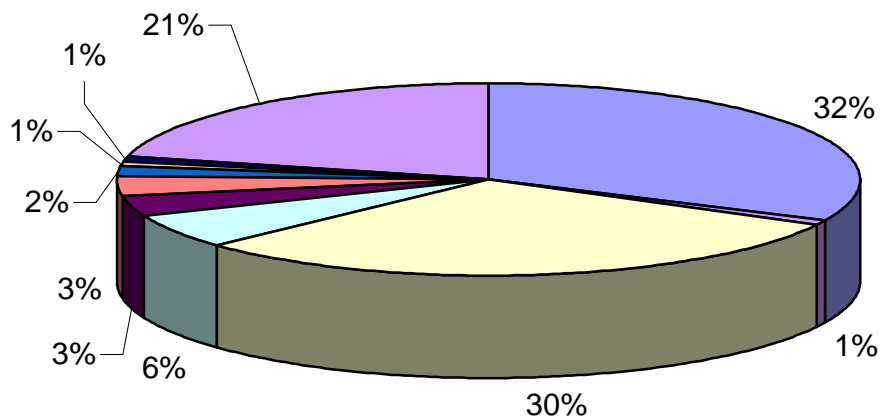
Σχήμα 16 Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 16 Το μεγαλύτερο ποσοστό (18) απάντησε: Θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση

17. Περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης

Στην ερώτηση, αναφέρεται περιστατικά σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ανέφεραν το 31,9% καθηγητή που εκβίαζε φοιτήτρια για να την περάσει στο μάθημά του, το 0,8% καθηγητή που προσπάθησε να βιάσει φοιτήτρια, το 30,3% καθηγητή που παρενοχλούσε σεξουαλικά φοιτήτρια, το 5,9% φοιτητές παρενοχλούσαν σεξουαλικά φοιτήτρια, το 3,4% καθηγητή που εκβίαζε φοιτήτρια για να την ευνοήσει στην βαθμολογία, το 3,4% καθηγητή που άγγιζε τις φοιτήτριες για να τους δείξει κάτι, το 1,7% φοιτητή που βίασε συμφοιτήριά του, το 0,8% γιατρό σε νοσοκομείο που παρενοχλούσε σεξουαλικά φοιτήτρια, το 0,8% Πρύτανη που εκβίαζε υπάλληλο για να της ανανεώσει τη σύμβαση αορίστου χρόνου και το 21% δεν ανέφερε κανένα περιστατικό. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω κυκλικό διάγραμμα αποτελεσμάτων:

Πίνακας 17 Κατανομή (απόλυτες και σχετικές συχνότητες) των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 17 (Μπορείτε να μας αναφέρετε κάποιο περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης που γνωρίζετε όσον αφορά το χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης)

ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ	f	fx (%)
Καθηγητής εκβίαζε φοιτήτρια για να την περάσει στο μάθημά του	38	31,9
Καθηγητής προσπάθησε να βιάσει φοιτήτρια	1	0,8
Καθηγητής παρενοχλούσε σεξουαλικά φοιτήτρια	36	30,3
Φοιτητές παρενοχλούσαν σεξουαλικά φοιτήτρια	7	5,9
Καθηγητής εκβίαζε φοιτήτρια για να την ενοήσει στην βαθμολογία	4	3,4
Καθηγητής άγγιζε τις φοιτήτριες για να τους δείξει κάτι	4	3,4
Φοιτητής βίασε συμφοιτήριά του	2	1,7
Γιατρός σε νοσοκομείο παρενοχλούσε σεξουαλικά φοιτήτρια	1	0,8
Πρύτανης εκβίαζε υπάλληλο για να της ανανεώσει τη σύμβαση αορίστου χρόνου	1	0,8
Δεν γνωρίζω κανένα περιστατικό	25	21
ΣΥΝΟΛΟ	119	100,0

- Καθηγητής εκβίαζε φοιτήτρια για να την περάσει στο μάθημά του
- Καθηγητής προσπάθησε να βιάσει φοιτήτρια
- Καθηγητής παρενοχλούσε σεξουαλικά φοιτήτρια
- Φοιτητές παρενοχλούσαν σεξουαλικά φοιτήτρια
- Καθηγητής εκβίαζε φοιτήτρια για να την ευνοήσει στην βαθμολογία
- Καθηγητής άγγιξε τις φοιτήτριες για να τους δείξει κάτι
- Φοιτητής βίασε συμφοιτήριά του
- Γιατρό σε νοσοκομείο παρενοχλούσε σεξουαλικά φοιτήτρια
- Πρύτανης εκβίαζε υπάλληλο για να της ανανεώσει τη σύμβαση αοριστου χρόνου
- Δεν γνωρίζω κανένα περιστατικό

Σχήμα 17: Κυκλικό διάγραμμα της κατανομής των 380 ατόμων του δείγματος ως προς την ερώτηση 17. Το μεγαλύτερο ποσοστό (32%) απάντησε: Καθηγητής εκβίαζε φοιτήτρια για να την περάσει στο μάθημά του.

4.1 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΣΥΓΚΡΙΣΕΩΝ ΥΠΟΟΜΑΔΩΝ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με δεδομένα της διεθνούς αλλά και της ελληνικής βιβλιογραφίας που παρουσιάστηκαν στα κεφάλαια του θεωρητικού μέρους της εργασίας, κύριος σκοπός της, είναι η μελέτη για την σεξουαλική παρενόχληση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των στατιστικών συγκρίσεων (με τη βοήθεια του στατιστικού κριτηρίου χ^2) μεταξύ υποομάδων του δείγματος οι οποίες δημιουργήθηκαν με βάση τα δημογραφικά τους στατιστικά (ανεξάρτητες μεταβλητές), σε συγκεκριμένες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου (αυτές που συγκριτικά με τις ανεξάρτητες μεταβλητές, εμφανίζουν στατιστική σημαντικότητα). Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται αναλυτικά με μορφή πινάκων, ενώ ακολουθεί αντίστοιχο σχήμα με ανάλογη γραφική παράσταση των αποτελεσμάτων για σαφέστερη παρουσίαση τους.

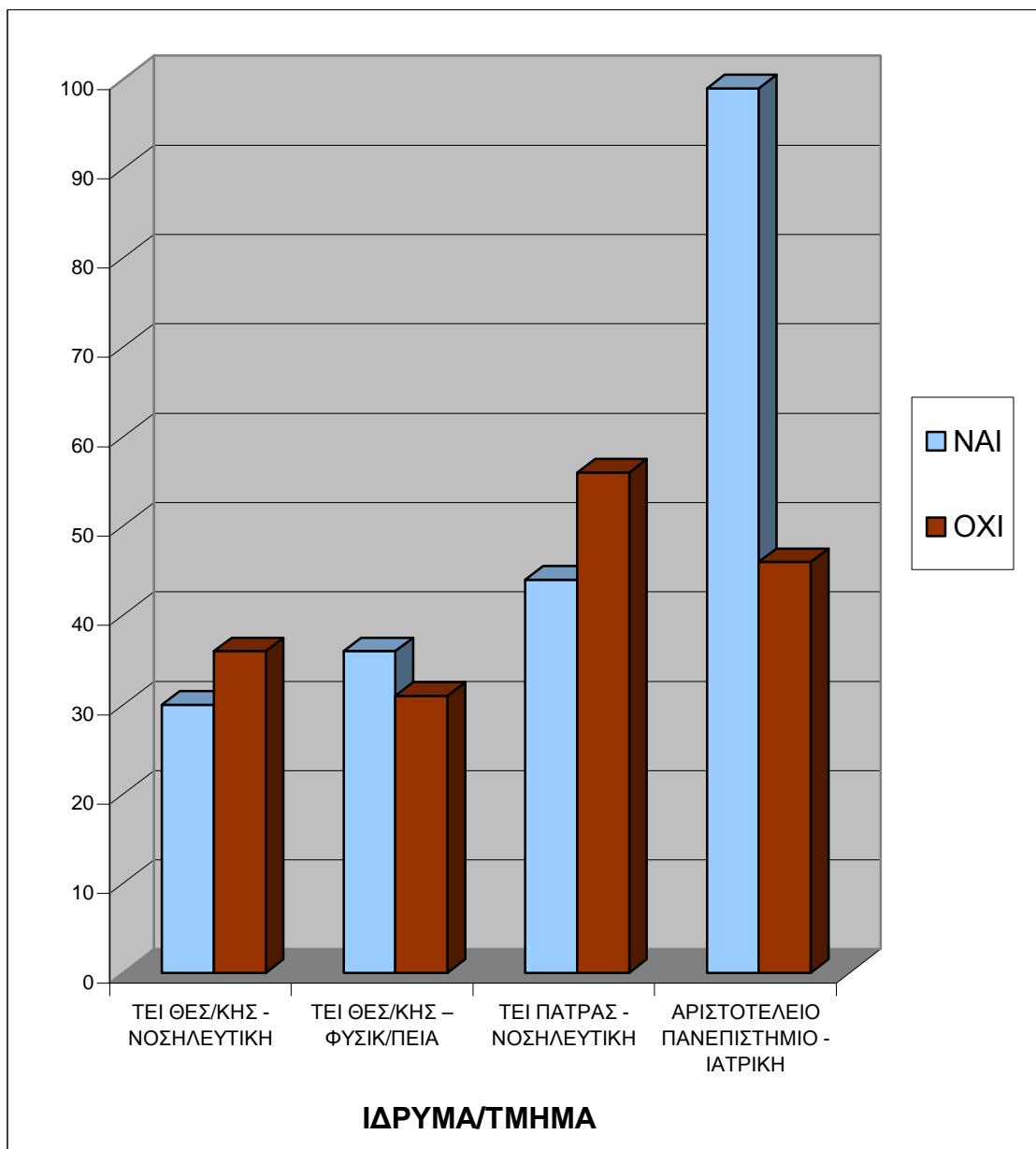
18.Γνώσεις περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης ανά Ίδρυμα και τμήμα φοίτησης

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε συνδυασμό με την ερώτηση 6, που ερευνά εάν οι συμμετέχουσες φοιτήτριες γνωρίζουν ή έχουν ακούσει περιστατικά φοιτητών/τριών που έχουν βιώσει σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Από το ΤΕΙ Θεσ/νίκης – Νοσηλευτική, οι 30 ερωτηθείσες απάντησαν ναι και οι 36 όχι. Από το ΤΕΙ Θεσ/νίκης – Φυσικοθεραπεία οι 36 φοιτήτριες απάντησαν ναι και οι 31 όχι. Από το ΤΕΙ Πάτρας – Νοσηλευτική, οι 44 συμμετέχουσες φοιτήτριες απάντησαν ναι και οι 56 όχι. Επίσης, από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο – Ιατρικής οι 99 ερωτηθείσες απάντησαν ναι και οι 46 όχι. Από το δείγμα των 378 φοιτητριών που απάντησαν στην ερώτηση, οι 209 συμμετέχουσες απάντησαν ότι γνώριζαν ή είχαν ακούσει περιστατικά φοιτητών/τριών που είχαν βιώσει σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 18: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με το Ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τμήμα και την ερώτηση 6.

ΙΔΡΥΜΑ/ΤΜΗΜΑ - ΕΡΩΤΗΣΗ 6 (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

		Ερ.6 Γνώσεις περιστατικών σεξουαλικής παρενόχλησης ανά Ίδρυμα και τμήμα φοίτησης		ΣΥΝΟΛΟ
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΙΔΡΥΜΑ/ ΤΜΗΜΑ	ΤΕΙ ΘΕΣ/ΚΗΣ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	30	36	66
	ΤΕΙ ΘΕΣ/ΚΗΣ - ΦΥΣΙΚ/ΠΕΙΑ	36	31	67
	ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	44	56	100
	ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ - ΙΑΤΡΙΚΗ	99	46	145
ΣΥΝΟΛΟ		209	169	378

χ^2	Βαθμοί ελευθερίας	P
17,696	3	> 0,001
Στατιστικά σημαντική διαφορά		NAI

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι οι απαντήσεις σ' αυτή την ερώτηση επηρεάζονται (δηλαδή εμφάνισαν στατιστικά σημαντικές διαφορές) από το δημογραφικό στοιχείο του Ιδρύματος/τμήματος. Επομένως, οι φοιτήτριες από το τμήμα Ιατρικής του Αριστοτέλειου πανεπιστημίου και οι φοιτήτριες από **το τμήμα Φυσικοθεραπείας του ΤΕΙ Θεσ/νίκης στην πλειοψηφία τους απάντησαν ότι γνωρίζουν κάποιο περιστατικό φοιτητών/τριων που έχουν βιώσει στο χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης**, ενώ αντίθετα οι φοιτήτριες του τμήματος Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Πάτρας και Θεσ/νικής απάντησαν στην πλειοψηφία τους ότι **δεν γνωρίζουν κάποιο περιστατικό**.

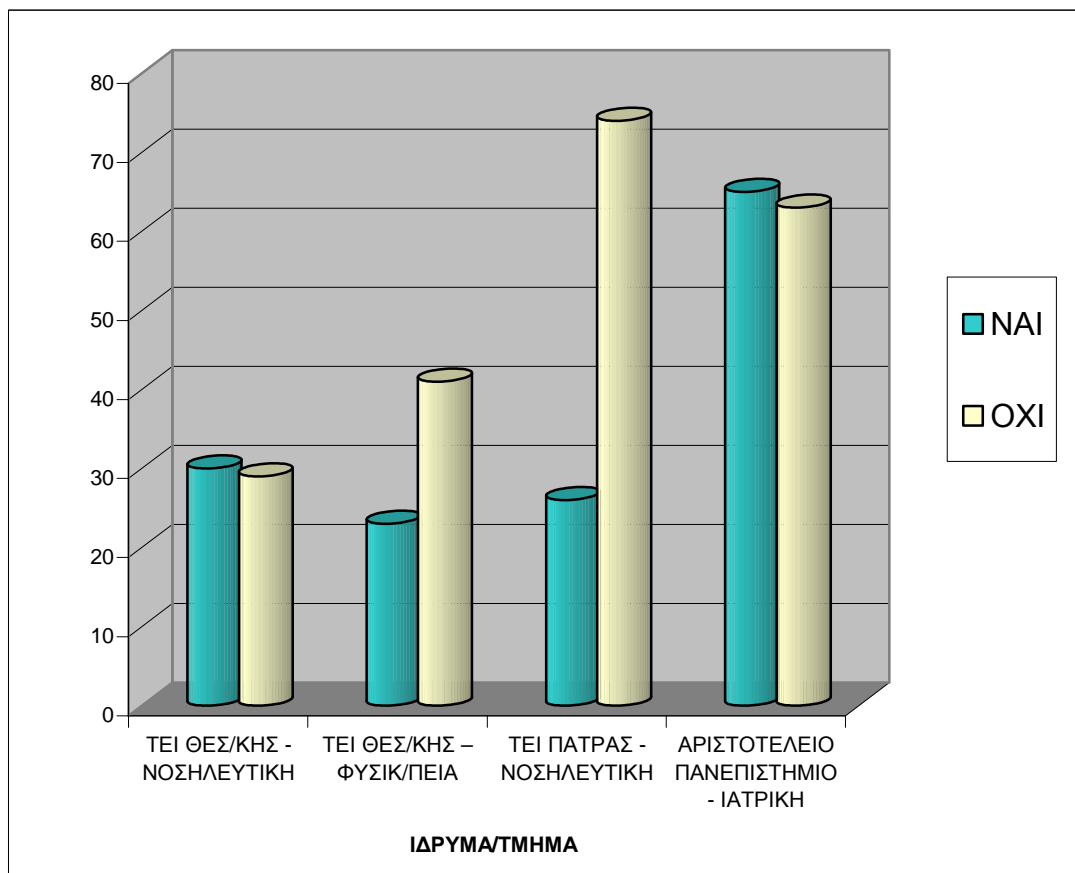
19.Υπήρχαν μάρτυρες κατά την διάρκεια κάποιας παρενοχλητικής συμπεριφοράς που βιώσατε; / ανά Ίδρυμα και τμήμα φοίτησης

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε συνδυασμό με την ερώτηση 9, που ερευνά εάν υπήρχαν μάρτυρες κατά την διάρκεια κάποιας παρενοχλητικής συμπεριφοράς που βιώσανε οι φοιτήτριες στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Από το ΤΕΙ Θεσ/νίκης – Νοσηλευτική, οι 30 ερωτηθείσες απάντησαν ναι και οι 29 όχι. Από το ΤΕΙ Θεσ/νίκης – Φυσικοθεραπεία οι 23 φοιτήτριες απάντησαν ναι και οι 41 όχι. Από το ΤΕΙ Πάτρας – Νοσηλευτική, οι 26 συμμετέχουσες φοιτήτριες απάντησαν ναι και οι 74 όχι. Επίσης, από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο – Ιατρικής οι 65 ερωτηθείσες απάντησαν ναι και οι 63 όχι. Από το δείγμα των 351 φοιτητριών που απάντησαν στην ερώτηση, οι 144 συμμετέχουσες απάντησαν ότι υπήρχαν μάρτυρες κατά την διάρκεια κάποιας παρενοχλητικής συμπεριφοράς που βιώσανε στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 19: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με το Ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τμήμα και την ερώτηση 9.

ΙΔΡΥΜΑ/ΤΜΗΜΑ - ΕΡΩΤΗΣΗ 9 (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

		Ερ. 9 Υπήρχαν μάρτυρες κατά την διάρκεια κάποιας παρενοχλητικής συμπεριφοράς που βιώσατε; / ανά Ίδρυμα και τμήμα φοίτησης		ΣΥΝΟΛΟ
		ΝΑΙ	ΟΧΙ	
ΙΔΡΥΜΑ/ ΤΜΗΜΑ	ΤΕΙ ΘΕΣ/ΚΗΣ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	30	29	59
	ΤΕΙ ΘΕΣ/ΚΗΣ – ΦΥΣΙΚ/ΠΕΙΑ	23	41	64
	ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ - ΝΟΣΗΛΕΥΤΙΚΗ	26	74	100
	ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ - ΙΑΤΡΙΚΗ	65	63	128
ΣΥΝΟΛΟ		144	207	351

χ^2	Βαθμοί ελευθερίας	P
17,404	3	> 0,001
Στατιστικά σημαντική διαφορά		NAI

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι οι απαντήσεις σ' αυτή την ερώτηση επηρεάζονται (δηλαδή εμφάνισαν στατιστικά σημαντικές διαφορές) από το δημογραφικό στοιχείο του Ιδρύματος/τμήματος. Επομένως οι φοιτήτριες από το τμήμα Ιατρικής του Αριστοτέλειου πανεπιστημίου και οι φοιτήτριες από το τμήμα Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Θεσ/νίκης στην πλειοψηφία τους απάντησαν ότι *υπήρχαν μάρτυρες κατά τη διάρκεια κάποιας παρενοχλητικής σεξουαλικής συμπεριφοράς που βίωσαν*, ενώ αντίθετα οι φοιτήτριες από το τμήμα της Νοσηλευτικής του ΤΕΙ Πάτρας και οι φοιτήτριες από το τμήμα Φυσικοθεραπείας του ΤΕΙ Θεσ/νίκης απάντησαν στην πλειοψηφία τους ότι *δεν υπήρχαν μάρτυρες κατά τη διάρκεια κάποιας παρενοχλητικής σεξουαλικής συμπεριφοράς που βίωσαν*.

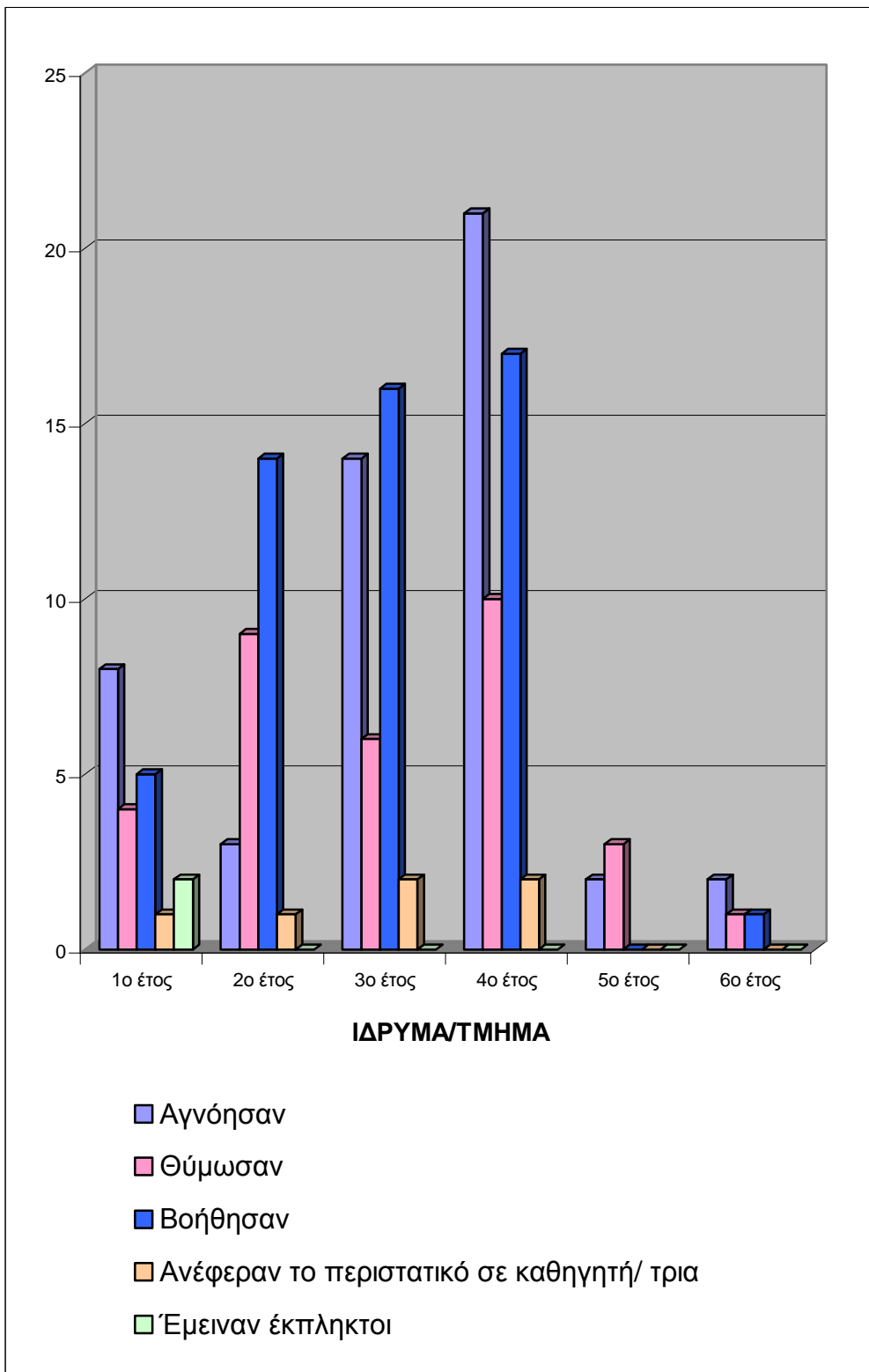
20. Πώς αντέδρασαν οι μάρτυρες ανά έτος φοίτησης

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται το έτος φοίτησης, σε συνδυασμό με την ερώτηση 10, που ερευνά σχετικά με το πώς αντέδρασαν οι μάρτυρες, στην θέα κάποιας παρενοχλητικής σεξουαλικής συμπεριφοράς στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Στο 1^ο έτος, οι 8 μάρτυρες αγνόησαν το περιστατικό, οι 4 θύμωσαν, οι 5 βοήθησαν, 1 άτομο ανέφερε το περιστατικό σε καθηγητή/τρια και οι 2 έμειναν έκπληκτοι. Στο 2^ο έτος, οι 3 μάρτυρες αγνόησαν το περιστατικό, οι 9 θύμωσαν, οι 14 βοήθησαν και 1 άτομο ανέφερε το περιστατικό σε καθηγητή/τρια. Στο 3^ο έτος, οι 14 μάρτυρες αγνόησαν το περιστατικό, οι 6 θύμωσαν, οι 16 βοήθησαν και οι 2 ανέφεραν το περιστατικό σε καθηγητή/τρια. Στο 4^ο έτος, οι 21 μάρτυρες αγνόησαν το περιστατικό, οι 10 θύμωσαν, οι 17 βοήθησαν και οι 2 ανέφεραν το περιστατικό σε καθηγητή/τρια.. Στο 5^ο έτος, οι 2 μάρτυρες αγνόησαν το περιστατικό και οι 3 θύμωσαν. Στο 6^ο έτος, οι 2 μάρτυρες αγνόησαν το περιστατικό, 1 άτομο θύμωσε, και 1 άτομο βοήθησε. Από τις 144 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση η αντίδραση των 50 μαρτύρων ήταν να αγνοήσουν το περιστατικό, των 33 να θυμώσουν, των 53 να βοηθήσουν, των 6 να αναφέρουν το περιστατικό σε καθηγητή/τρια και των 2 να μείνουν έκπληκτοι. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 20: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με το έτος φοίτησης και την ερώτηση 10.

ΙΔΡΥΜΑ/ΤΜΗΜΑ - ΕΡΩΤΗΣΗ 10β (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

		<u>Ερ.10β</u> .Πως αντέδρασαν οι μάρτυρες ανά έτος φοίτησης					
		Αγνόησαν	Θύμωσαν	Βοήθησαν	Ανέφεραν το περιστατικό σε καθηγητή/τρια	Έμειναν έκπληκτοι	ΣΥΝΟΛΟ
ΕΤΟΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ	1 ^ο έτος	8	4	5	1	2	20
	2 ^ο έτος	3	9	14	1	0	27
	3 ^ο έτος	14	6	16	2	0	38
	4 ^ο έτος	21	10	17	2	0	50
	5 ^ο έτος	2	3	0	0	0	5
	6 ^ο έτος	2	1	1	0	0	4
ΣΥΝΟΛΟ		50	33	53	6	2	144

χ^2	Βαθμοί ελευθερίας	P
17,404	3	> 0,001
Στατιστικά σημαντική διαφορά		NAI

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι οι απαντήσεις σ' αυτή την ερώτηση επηρεάζονται (δηλαδή εμφάνισαν στατιστικά σημαντικές διαφορές) από το δημογραφικό στοιχείο του έτους φοίτησης. Επομένως, οι φοιτήτριες του 4^{ου}, του 1^{ου} και του 6^{ου} έτους στην πλειοψηφία τους απάντησαν ότι όταν παρενοχλήθηκαν σεξουαλικά η αντίδραση των μαρτύρων του περιστατικού ήταν να τους *αγνοήσουν*, ενώ αντίθετα οι φοιτήτριες του 2^{ου} και του 3^{ου} έτους στην πλειοψηφία τους απάντησαν ότι όταν παρενοχλήθηκαν σεξουαλικά η αντίδραση των μαρτύρων του περιστατικού ήταν να τους **βοηθήσουν**.

Στη συνέχεια παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των στατιστικών συγκρίσεων μεταξύ υποομάδων του δείγματος οι οποίες δημιουργήθηκαν ανάμεσα σε συγκεκριμένες ερωτήσεις του ερωτηματολογίου (εξαρτημένες μεταβλητές).

21.Κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές σεξουαλικού περιεχομένου.

Στον πίνακα 21 παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την ερώτηση 4 τι είδους ανεπιθύμητες συμπεριφορές «σεξουαλικού περιεχομένου» έχετε δεχτεί σε συνδυασμό με την ερώτηση 5α: να διευκρινιστεί από ποιον έχετε υποστεί την σεξουαλική παρενόχληση. Οι 28 φοιτήτριες ανέφεραν φορτική πίεση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 46 από τους συμφοιτητές, οι 5 από το διοικητικό προσωπικό, οι 9 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 14 από το ιατρικό προσωπικό και οι 17 από τους ασθενείς – πελάτες. Αστεία συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο ανέφεραν 56 συμμετέχουσες φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 80 από συμφοιτητές, οι 6 από το διοικητικό προσωπικό, οι 6 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 15 από το ιατρικό προσωπικό, οι 13 από τους ασθενείς – πελάτες, 1 άτομο ανέφερε ότι δέχτηκε ανεπιθύμητη σεξουαλική συμπεριφορά από τον φύλακα και οι 2 από φίλους. 26 ερωτηθείσες απάντησαν ότι δέχτηκαν προκλητικές χειρονομίες, κινήσεις από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 39 από συμφοιτητές, ένα άτομο δέχτηκε από το διοικητικό προσωπικό, οι 2 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 5 από το ιατρικό προσωπικό, οι 9 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 άτομο ανέφερε ότι δέχτηκε ανεπιθύμητη σεξουαλική συμπεριφορά από φίλους. Εκβιασμό με αντάλλαγμα, ανέφεραν 6 συμμετέχουσες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 6 από συμφοιτητές, ένα άτομο δέχτηκε ανεπιθύμητη σεξουαλική συμπεριφορά από το διοικητικό προσωπικό, οι 2 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 3 από το ιατρικό προσωπικό και 1 άτομο ανέφερε ότι δέχτηκε ανεπιθύμητη σεξουαλική συμπεριφορά από τους ασθενείς – πελάτες. Οι 6 φοιτήτριες ανέφεραν πίεση για σύναψη σχέσης από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 12 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, 1 άτομο ανέφερε ότι δέχτηκε ανεπιθύμητη σεξουαλική συμπεριφορά από το νοσηλευτικό προσωπικό, 1 άτομο ανέφερε από το ιατρικό προσωπικό και οι 3 από τους ασθενείς – πελάτες. Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή τους ανέφεραν 25 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 31 από τους συμφοιτητές, 1 άτομο ανέφερε από το διοικητικό προσωπικό, οι 4 από το νοσηλευτικό προσωπικό και 1

άτομο ανέφερε από φίλους. Πίεση για σεξουαλική συνεύρεση ανέφεραν 4 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 5 από τους συμφοιτητές, οι 3 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 2 από το ιατρικό προσωπικό, οι 4 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 άτομο ανέφερε από φίλους. Απόπειρα βιασμού, ανέφερε 1 άτομο από τους συμφοιτητές και ένα άτομο από το νοσηλευτικό προσωπικό. Οι 21 συμμετέχουσες φοιτήτριες, ανέφεραν ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 52 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, οι 4 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 8 από το ιατρικό προσωπικό, οι 5 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 άτομο ανέφερε από φίλους. Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο ανέφεραν 14 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 15 από τους συμφοιτητές, οι 3 από το διοικητικό προσωπικό, 1 άτομο ανέφερε από το νοσηλευτικό προσωπικό οι 3 από το ιατρικό προσωπικό και οι 2 από τους ασθενείς – πελάτες. Σφυρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους ανέφεραν 17 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 54 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, οι 5 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 11 από το ιατρικό προσωπικό, οι 12 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 άτομο ανέφερε από τον φύλακα. Οι 2 φοιτήτριες ανέφεραν αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών mail από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 6 από τους συμφοιτητές, 1 άτομο ανέφερε από το διοικητικό προσωπικό, 1 άτομο ανέφερε από το ιατρικό προσωπικό και οι 2 από τους ασθενείς – πελάτες. Συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική τους ζωή, ανέφεραν 10 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 24 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, οι 8 από το ιατρικό προσωπικό και οι 6 από τους ασθενείς – πελάτες. Απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες τους ως μελλοντική επαγγελματίας απάντησαν 9 ερωτηθείσες φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 13 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, οι 4 από το ιατρικό προσωπικό και οι 4 από τους ασθενείς – πελάτες. Ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή ανέφεραν 5 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 2 από το ιατρικό προσωπικό, οι 3 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 άτομο ανέφερε από φίλους. Ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή ανέφεραν 5 φοιτήτριες από τους συμφοιτητές, οι 2 από το ιατρικό προσωπικό, οι 3 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 άτομο ανέφερε από φίλους. Παρουσίαση – διανομή πορνογραφικού υλικού απάντησαν ότι δέχτηκαν 2 ερωτηθείσες φοιτήτριες από τους συμφοιτητές, 1 άτομο ανέφερε από το ιατρικό προσωπικό και 1 άτομο από τους ασθενείς – πελάτες. Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms, ανέφεραν 6 φοιτήτριες από το

εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 25 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, 1 άτομο ανέφερε από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 7 από το ιατρικό προσωπικό, οι 4 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 άτομο ανέφερε από φίλους. Γράμματα που περιείχαν σεξουαλικούς υπαινιγμούς, ανέφεραν 3 φοιτήτριες από τους συμφοιτητές. Επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε Φοιτητές/τριες και καθηγητές/τριες, ανέφεραν 18 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 7 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το ιατρικό προσωπικό και οι 2 από τους ασθενείς – πελάτες. Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα), ανέφεραν 6 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 2 από τους συμφοιτητές και 1 άτομο ανέφερε από τους ασθενείς – πελάτες. Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος), ανέφεραν 10 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 4 από τους συμφοιτητές και οι 4 από τους ασθενείς – πελάτες. Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατική επιστολής), 1 άτομο ανέφερε από το εκπαιδευτικό προσωπικό και 1 άτομο ανέφερε από το νοσηλευτικό προσωπικό. Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών) ανέφερε 1 άτομο από το εκπαιδευτικό προσωπικό. Παραβίαση του προσωπικού χώρου, ανέφεραν 7 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 9 από τους συμφοιτητές, 1 άτομο ανέφερε από το διοικητικό προσωπικό, 1 άτομο από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 3 από το ιατρικό προσωπικό και οι 3 από τους ασθενείς – πελάτες. Υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου, ανέφεραν 46 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 61 από τους συμφοιτητές, οι 6 από το διοικητικό προσωπικό, οι 6 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 18 από το ιατρικό προσωπικό, οι 15 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 άτομο από τους φίλους. Προκλητικά βλέμματα, ανέφεραν 43 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 59 από τους συμφοιτητές, οι 5 από το διοικητικό προσωπικό, οι 10 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 18 από το ιατρικό προσωπικό, οι 14 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 άτομο από τον φύλακα. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 21: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 4 και την ερώτηση 5α.

ΕΡΩΤΗΣΗ 4 - ΕΡΩΤΗΣΗ 5α (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

Ερ.4&5. Κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές σεξουαλικού περιεχομένου.										
Είδος Παρενοχλητικής συμπεριφοράς ανά είδος δράστη.										
Είδος ανεπιθύμητης συμπεριφοράς σεξουαλικού περιεχομένου.	Εκπαιδευτικό προσωπικό	Συμφοιτητές	Διοικητικό προσωπικό	Νοσηλευτικό προσωπικό	Ιατρικό προσωπικό	Ασθενείς - Πελάτες	Φύλακας	Φίλος	Άλλο	ΣΥΝΟΛΟ
Φορτική πίεση για έξοδο – ραντεβού...	28	46	5	9	14	17	0	0	10	129
Αστεία – συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο...	56	80	6	6	15	13	1	2	10	189
Προκλητικές χειρονομίες, κινήσεις...	26	39	1	2	5	9	0	1	6	89
Εκβιασμός με αντάλλαγμα...	6	6	1	2	3	1	0	0	0	19
Πίεση για σύναψη σχέσης...	6	12	2	1	1	3	0	0	3	28
Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή του/ της...	25	31	1	4	11	5	0	1	9	87
Πίεση για σεξουαλική Συνεύρεση...	4	5	0	3	2	4	0	1	4	23
Απόπειρα βιασμού...	0	1	0	1	0	0	0	0	2	4
Ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα...	21	52	2	4	8	5	0	1	6	99
Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο...	14	15	3	1	3	2	0	0	4	42

Σφυρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους...	17	54	2	5	11	12	1	0	11	113
Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών mail...	2	6	1	0	0	2	0	0	2	13
Συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική μου ζωή	10	24	2	2	8	6	0	0	3	55
Απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες μου ως μελλοντική επαγγελματίας	9	13	2	0	4	4	0	0	2	34
Ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή...	0	5	0	0	2	3	0	1	0	11
Παρουσίαση – διανομή πορνογραφικού υλικού...	0	2	0	0	1	1	0	0	3	7
Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms...	6	25	2	1	7	4	0	1	2	48
Γράμματα που περιείχαν σεξουαλικούς υπαινιγμούς	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3
Επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε Φοιτητές/ τριες και καθηγητές/ τριες...	18	7	0	0	2	2	0	0	2	31
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα)...	6	2	0	0	1	0	0	0	0	9
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος)...	10	4	0	0	1	4	0	0	0	19

Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατική επιστολής)...	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών)...	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Παραβίαση του προσωπικού χώρου...	7	9	1	1	3	3	0	0	1	25
Υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου...	46	61	6	6	18	15	0	1	10	163
Προκλητικά βλέμματα...	43	59	5	10	18	14	1	0	8	158
ΣΥΝΟΛΟ	425	658	48	65	155	146	3	9	104	1.613

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι η κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές σεξουαλικού περιεχομένου είναι: *Συμφοιτητές*, και η πιο συχνή ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή είναι: *Αστεία – συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο...*

22.Κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την ερώτηση 5 σε συνδυασμό με την ερώτηση 5α σχετικά με την κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα. Οι 6 φοιτήτριες ανέφεραν φορτική πίεση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 10 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 4 από το ιατρικό προσωπικό και οι 4 από τους ασθενείς – πελάτες. Αστεία συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο ανέφεραν 5 συμμετέχουσες φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 10 από συμφοιτητές και 1 άτομο ανέφερε από φίλους. 3 ερωτηθείσες απάντησαν ότι δέχτηκαν προκλητικές χειρονομίες, κινήσεις από το εκπαιδευτικό προσωπικό και οι 7 από συμφοιτητές. Εκβιασμό με αντάλλαγμα, ανέφεραν 2 συμμετέχουσες φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, 1 άτομο από συμφοιτητές και 1 άτομο από το διοικητικό προσωπικό. Οι 3 φοιτήτριες ανέφεραν πίεση για σύναψη σχέσης από τους συμφοιτητές. Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή τους ανέφεραν 9 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 6 από τους συμφοιτητές, οι 3 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 5 από το ιατρικό προσωπικό και 1 άτομο ανέφερε από τους ασθενείς – πελάτες. Πίεση για σεξουαλική συνεύρεση ανέφερε 1 άτομο από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 2 από τους συμφοιτητές, 1 άτομο από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 2 από το ιατρικό προσωπικό και οι 2 από τους ασθενείς – πελάτες. Απόπειρα βιασμού, ανέφερε 1 άτομο από τους συμφοιτητές. Οι 5 συμμετέχουσες φοιτήτριες, ανέφεραν ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα από τους συμφοιτητές και 1 άτομο από το ιατρικό προσωπικό. Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο ανέφερε 1 άτομο από τους συμφοιτητές και 1 άτομο ανέφερε από το διοικητικό προσωπικό. Σφυρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους ανέφεραν 2 φοιτήτριες από τους συμφοιτητές. Συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική τους ζωή, ανέφεραν 2 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 7 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, 1 άτομο από το νοσηλευτικό προσωπικό και 1 άτομο από τους ασθενείς – πελάτες. Απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες τους ως μελλοντική επαγγελματίας απάντησαν 2 ερωτηθείσες φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 4 από τους συμφοιτητές και οι 2 από το νοσηλευτικό προσωπικό. Ανεπιθύμητη

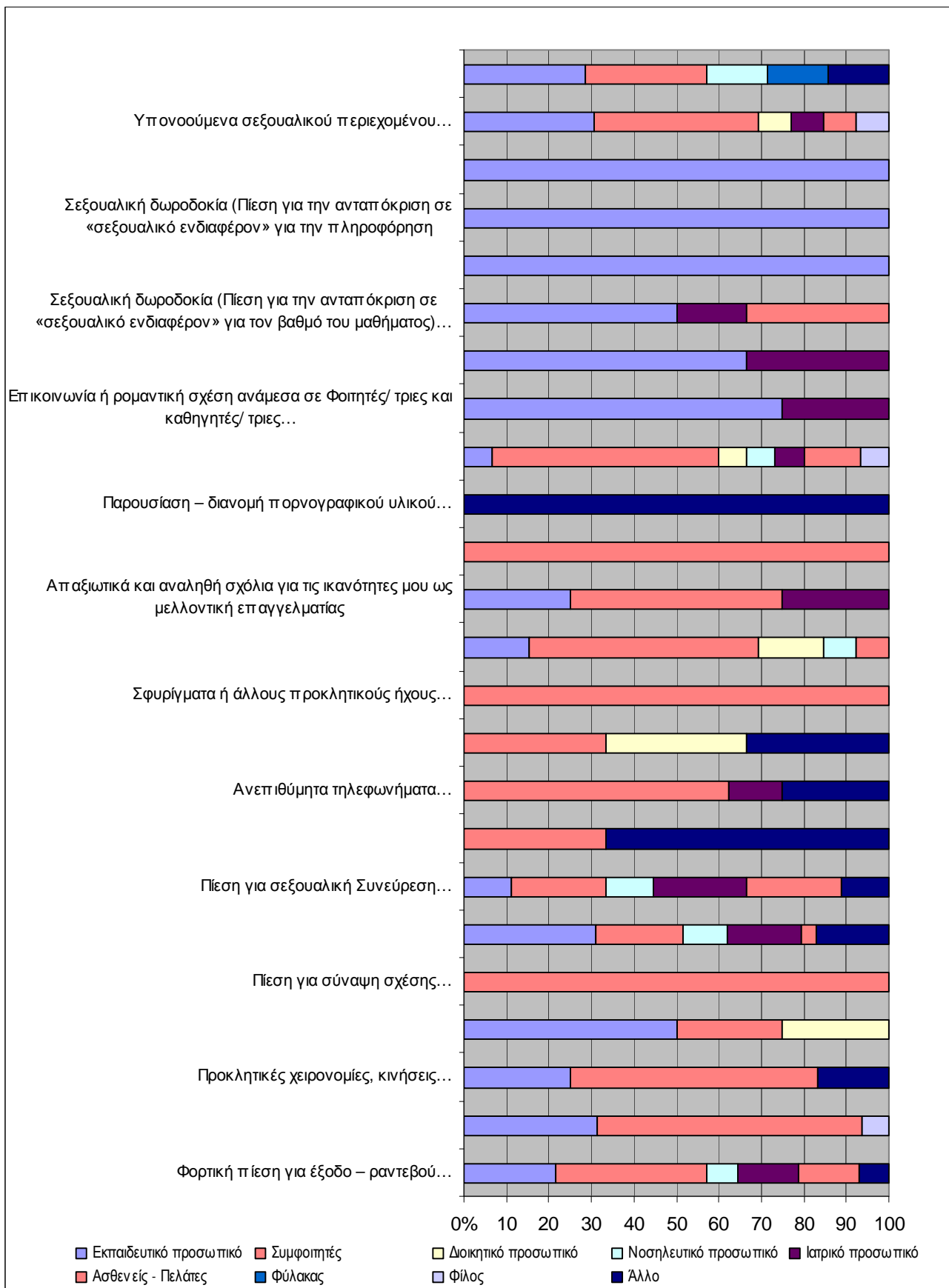
σεξουαλική επαφή ανέφερε 1 άτομο από τους ασθενείς – πελάτες. Ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή ανέφεραν 5 φοιτήτριες από τους συμφοιτητές, οι 2 από το ιατρικό προσωπικό, οι 3 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 άτομο ανέφερε από φίλους. Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms, ανέφερε 1 φοιτήτρια από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 8 από τους συμφοιτητές, 1 άτομο από το διοικητικό προσωπικό, 1 άτομο από το νοσηλευτικό προσωπικό, 1 άτομο από το ιατρικό προσωπικό, οι 2 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 άτομο ανέφερε από φίλους. Επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε Φοιτητές/τριες και καθηγητές/τριες, ανέφεραν 3 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό και 1 άτομο από το ιατρικό προσωπικό. Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα), ανέφεραν 2 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό και 1 άτομο από το ιατρικό προσωπικό. Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος), ανέφεραν 3 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, 1 άτομο από το ιατρικό προσωπικό και 2 από τους ασθενείς – πελάτες. Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατική επιστολής), 1 άτομο ανέφερε από το εκπαιδευτικό προσωπικό. Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών) ανέφερε 1 άτομο από το εκπαιδευτικό προσωπικό. Παραβίαση του προσωπικού χώρου, ανέφερε 1 άτομο από το εκπαιδευτικό προσωπικό. Υπονούμενα σεξουαλικού περιεχομένου, ανέφεραν 4 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 5 από τους συμφοιτητές, 1 άτομο από το διοικητικό προσωπικό, οι 6 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 18 από το ιατρικό προσωπικό, 1 άτομο από το ιατρικό προσωπικό, 1 άτομο από τους ασθενείς – πελάτες και 1 άτομο από τους φίλους. Προκλητικά βλέμματα, ανέφεραν 2 φοιτήτριες από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 2 από τους συμφοιτητές, 1 άτομο από το νοσηλευτικό προσωπικό και 1 άτομο από τον φύλακα. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 22: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 5 και την ερώτηση 5α.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5 - ΕΡΩΤΗΣΗ 5α (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

Επ.5&5α Κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα.	Εκπαιδευτικό προσωπικό	Συμφοιτητές	Διοικητικό προσωπικό	Νοσηλευτικό προσωπικό	Ιατρικό προσωπικό	Ασθενείς - Πελάτες	Φύλακας	Φύλος	Άλλο	ΣΥΝΟΛΟ
Φορτική πίεση για έξοδο – ραντεβού...	6	10	0	2	4	4	0	0	2	28
Αστεία – συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο...	5	10	0	0	0	0	0	1	0	16
Προκλητικές χειρονομίες, κινήσεις...	3	7	0	0	0	0	0	0	2	12
Εκβιασμός με αντάλλαγμα...	2	1	1	0	0	0	0	0	0	4
Πίεση για σύναψη σχέσης...	0	3	0	0	0	0	0	0	0	3
Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή του/ της...	9	6	0	3	5	1	0	0	5	29
Πίεση για σεξουαλική Συνέυρεση...	1	2	0	1	2	2	0	0	1	9
Απόπειρα βιασμού...	0	1	0	0	0	0	0	0	2	3
Ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα...	0	5	0	0	1	0	0	0	2	8
Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο...	0	1	1	0	0	0	0	0	1	3
Σφυρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους...	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
Συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική μου ζωή	2	7	2	1	0	1	0	0	0	13
Απαξιώτικα και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες μου ως μελλοντική επαγγελματίας	2	4	0	0	2	0	0	0	0	8

Ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή...	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1
Παρουσίαση – διανομή πορνογραφικού υλικού...	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1
Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms...	1	8	1	1	1	2	0	1	0	15
Επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε Φοιτητές/ τριες και καθηγητές/ τριες...	3	0	0	0	1	0	0	0	0	4
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα)...	2	0	0	0	1	0	0	0	0	3
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος)...	3	0	0	0	1	2	0	0	0	6
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατική επιστολής)...	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών)...	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Παραβίαση του προσωπικού χώρου...	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1
Υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου...	4	5	1	0	1	1	0	1	0	13
Προκλητικά βλέμματα...	2	2	0	1	0	0	1	0	1	7
ΣΥΝΟΛΟ	61	96	9	11	21	19	1	3	17	238

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι η κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα είναι: **Συμφοιτητές**, και η πιο συχνή ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή είναι: **Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή του/ της... την οποία όμως έχουν δεχθεί από το εκπαιδευτικό προσωπικό.**

23.Οι ψυχοσωματικές συνέπειες που είχαν οι φοιτήτριες σε σχέση με τις ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα αποτελέσματα από την ερώτηση 5 σε συνδυασμό με την ερώτηση 15 όσον αναφορά τις ψυχοσωματικές συνέπειες που είχαν οι φοιτήτριες σε σχέση με τις ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα. Οι 9 φοιτήτριες ανέφεραν πονοκέφαλο στην φορτική πίεση για έξοδο – ραντεβού, οι 3 ταχυπαλμίες, οι 2 αϋπνία, 1 άτομο ξέσπασε σε κλάματα, 1 άτομο είχε τάσεις αυτοκτονίας και 6 φοιτήτριες δήλωσαν δυσκολία συγκέντρωσης. Οι 3 φοιτήτριες ανέφεραν πονοκέφαλο στα αστεία συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο, οι 3 ανέφεραν ταχυπαλμίες, 1 άτομο ανέφερε δύσπνοια και οι 2 ανέφεραν κατάθλιψη. Οι 3 φοιτήτριες ανέφεραν πονοκέφαλο στις προκλητικές χειρονομίες, οι 3 ταχυπαλμίες, 1 άτομο ανέφερε δύσπνοια, 1 άτομο στομαχικά προβλήματα, οι 3 αϋπνία, 1 άτομο ξέσπασε σε κλάματα, 1 άτομο είχε σωματικά/πνευματικά προβλήματα και οι 4 δυσκολία συγκέντρωσης. 1 άτομο ανέφερε πονοκέφαλο στον εκβιασμό με αντάλλαγμα, οι 3 ταχυπαλμίες, 1 άτομο ανέφερε δύσπνοια, 1 άτομο στομαχικά προβλήματα, οι 3 αϋπνία, 1 άτομο ξέσπασε σε κλάματα, 1 άτομο είχε σωματικά/πνευματικά προβλήματα και οι 4 φοιτήτριες δήλωσαν δυσκολία συγκέντρωσης. Οι 2 φοιτήτριες ανέφεραν ταχυπαλμίες στην πίεση για σύναψη σχέσης, 1 άτομο ανέφερε δύσπνοια, 1 άτομο στομαχικά προβλήματα και 1 άτομο ξέσπασε σε κλάματα. Οι 6 φοιτήτριες ανέφεραν πονοκέφαλο στην επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή τους, οι 7 ταχυπαλμίες, οι 3 ανέφεραν κατάθλιψη, οι 5 στομαχικά προβλήματα, οι 5 αϋπνία, οι 4 ξεσπάσανε σε κλάματα και οι 5 φοιτήτριες δήλωσαν δυσκολία συγκέντρωσης. Οι 2 φοιτήτριες ανέφεραν πονοκέφαλο, στην πίεση για σεξουαλική συνεύρεση, οι 2 ταχυπαλμίες, 1 άτομο ανέφερε δύσπνοια, οι 2 αϋπνία, 1 άτομο ξέσπασε σε κλάματα και 1 άτομο δήλωσε δυσκολία συγκέντρωσης. 1 άτομο ανέφερε πονοκέφαλο στην απόπειρα βιασμού, οι 3 ταχυπαλμίες, οι 2 ανέφεραν δύσπνοια, 1 άτομο ανέφερε κατάθλιψη και 1 άτομο ξέσπασε σε κλάματα. 1 άτομο ανέφερε πονοκέφαλο στα ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα, οι 5 ταχυπαλμίες, 1 άτομο ανέφερε κατάθλιψη, 1 άτομο αϋπνία, 1 άτομο τάσεις αυτοκτονίας και 1 άτομο δήλωσε δυσκολία συγκέντρωσης. 1 άτομο στα σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο, ανέφερε πονοκέφαλο. 1 άτομο στα σφυρίγματα ή σε άλλους προκλητικούς ήχους, ανέφερε σωματικά/πνευματικά προβλήματα και 1

άτομο ξέσπασε σε κλάματα. Οι 2 φοιτήτριες ανέφεραν πονοκέφαλο στην συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική τους ζωή, οι 3 ταχυπαλμίες, οι 3 ανέφεραν δύσπνοια, οι 2 κατάθλιψη, 1 άτομο ανέφερε στομαχικά προβλήματα, οι 3 αϋπνία, οι 2 ξεσπάσανε σε κλάματα και 1 άτομο είχε δυσκολία συγκέντρωσης. 1 άτομο ανέφερε πονοκέφαλο στα απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες του ως μελλοντική επαγγελματίας, 1 άτομο είχε ταχυπαλμίες, οι 2 είχαν αϋπνία και 1 άτομο ξέσπασε σε κλάματα. 1 άτομο παρουσίασε σωματικά/ πνευματικά προβλήματα στην ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή. 1 άτομο είχε ταχυπαλμίες με την παρουσίαση – διανομή πορνογραφικού υλικού, 1 άτομο ξέσπασε σε κλάματα και 1 άτομο δήλωσε δυσκολία συγκέντρωσης. Οι 3 φοιτήτριες ανέφεραν πονοκέφαλο στην αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms, οι 3 ταχυπαλμίες, 1 άτομο ανέφερε δύσπνοια, οι 2 στομαχικά προβλήματα, οι 2 αϋπνία, οι 2 ξεσπάσανε σε κλάματα, 1 άτομο είχε τάσεις αυτοκτονίας και οι 2 είχαν δυσκολία συγκέντρωσης. Οι 3 φοιτήτριες ανέφεραν ταχυπαλμίες στην σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα), 1 άτομο ανέφερε αϋπνία και οι 2 ξεσπάσανε σε κλάματα. 1 άτομο είχε τάσεις αυτοκτονίας και οι 2 είχαν δυσκολία συγκέντρωσης. Οι 3 φοιτήτριες ανέφεραν πονοκέφαλο στην σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος), 1 άτομο ανέφερε ταχυπαλμίες, 1 άτομο δύσπνοια, οι 2 κατάθλιψη, οι 2 αϋπνία και οι 2 ξεσπάσανε σε κλάματα. 1 άτομο παρουσίασε σωματικά/ πνευματικά προβλήματα και 1 άτομο δήλωσε δυσκολία συγκέντρωσης. 1 άτομο ανέφερε πονοκέφαλο στην σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατική επιστολής), 1 άτομο ανέφερε κατάθλιψη και 1 άτομο ξέσπασε σε κλάματα. 1 άτομο ανέφερε ταχυπαλμίες στην σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών). 1 άτομο παρουσίασε σωματικά/ πνευματικά προβλήματα στην παραβίαση του προσωπικού του χώρου. Οι 3 φοιτήτριες ανέφεραν πονοκέφαλο στα υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου, οι 2 ταχυπαλμίες, 1 άτομο ανέφερε στομαχικά προβλήματα, 1 άτομο ξέσπασε σε κλάματα, 1 άτομο παρουσίασε σωματικά/ πνευματικά προβλήματα και οι 2 είχαν δυσκολία συγκέντρωσης. Οι 3 φοιτήτριες ανέφεραν ταχυπαλμίες, 1 άτομο δύσπνοια, 1 άτομο κατάθλιψη, 1 άτομο ανέφερε στομαχικά προβλήματα, 1 άτομο αϋπνία και 1 άτομο ξέσπασε σε κλάματα. Συνέχεια του παρακάτω πίνακα: οι 4 φοιτήτριες ανέφεραν απώλεια αυτοελέγχου στην φορτική πίεση για έξοδο –

ραντεβού, οι 4 σημάδια πίεσης/στρες, 1 άτομο ανέφερε ψυχικό κλονισμό, οι 2 ανέφεραν κούραση, οι 10 ανησυχία και οι 3 τίποτα. Οι 2 φοιτήτριες ανέφεραν απώλεια όρεξης στα αστεία - συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο, 1 άτομο ανέφερε σημάδια πίεσης/στρες, 1 άτομο ανέφερε ψυχικό κλονισμό, 1 άτομο πόνο στην πλάτη, οι 2 πόνο στον λαιμό, οι 2 ανέφεραν κούραση, οι 2 ανησυχία και το 1 άτομο τίποτα. 1 άτομο ανέφερε στις προκλητικές χειρονομίες, απώλεια αυτοελέγχου, οι 2 φοιτήτριες ανέφεραν απώλεια όρεξης, 1 άτομο ανέφερε σημάδια πίεσης/στρες και 1 άτομο ανησυχία. Οι 2 φοιτήτριες ανέφεραν απώλεια αυτοελέγχου, στον εκβιασμό με αντάλλαγμα, 1 άτομο παρουσίασε σημάδια πίεσης/στρες και 1 άτομο ανησυχία. 1 άτομο ανέφερε σημάδια πίεσης/στρες στην πίεση για σύναψη σχέσης, 1 άτομο πόνο στην πλάτη και 1 άτομο τίποτα. Οι 2 φοιτήτριες ανέφεραν απώλεια αυτοελέγχου, στην επαφή, άγγιγμα παρά την θέληση της, οι 3 φοιτήτριες ανέφεραν απώλεια όρεξης, οι 3 φοιτήτριες ανέφεραν σημάδια πίεσης/στρες και 1 άτομο ανησυχία, 1 άτομο ανέφερε ψυχικό κλονισμό, οι 2 πόνο στον λαιμό, οι 3 ανέφεραν κούραση, οι 8 ανησυχία και 1 άτομο τίποτα. 1 άτομο ανέφερε ψυχικό κλονισμό, έπειτα από πίεση για σεξουαλική συνεύρεση, οι 3 ανέφεραν κούραση, οι 3 ανησυχία και 1 άτομο τίποτα. 1 άτομο αισθάνθηκε κούραση έπειτα από απόπειρα βιασμού. 1 άτομο ανέφερε απώλεια αυτοελέγχου έπειτα από ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα, 1 άτομο απώλεια όρεξης, οι 2 σημάδια πίεσης/στρες, οι 2 ανέφεραν κούραση, οι 2 ανησυχία και 1 άτομο τίποτα. 1 άτομο ανέφερε απώλεια όρεξης, έπειτα από σχόλια με σεξουαλικό περιεχόμενο, 1 άτομο ανέφερε κούραση και 1 άτομο ανέφερε ανησυχία. 1 άτομο ανέφερε ανησυχία, έπειτα από σφυρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους. 1 άτομο ανέφερε στην συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική του ζωή, απώλεια αυτοελέγχου, 1 άτομο ανέφερε κούραση και 2 άτομα ανέφεραν ανησυχία. 1 άτομο ανέφερε στα απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες του ως μελλοντική επαγγελματίας, απώλεια αυτοελέγχου, οι 3 ανέφεραν σημάδια πίεσης/στρες, οι 2 ανέφεραν κούραση, οι 2 ανησυχία και 1 άτομο τίποτα. 1 άτομο ανέφερε απώλεια όρεξης, έπειτα από ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή και 1 άτομο ανέφερε σημάδια πίεσης/στρες. 1 άτομο ανέφερε πόνο στην πλάτη, έπειτα από την αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms, 1 άτομο πόνο στον λαιμό, οι 3 ανέφεραν κούραση, οι 8 ανησυχία και οι 2 τίποτα. Οι 2 φοιτήτριες ανέφεραν ότι δεν αισθάνθηκαν τίποτα, έπειτα από επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε φοιτητές/ τριες και καθηγητές/ τριες. 1 άτομο ανέφερε στην σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε

μάθημα), απώλεια αυτοελέγχου, 1 άτομο ανέφερε σημάδια πίεσης/στρες και 1 άτομο ανέφερε ανησυχία. 1 άτομο ανέφερε στην σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος), απώλεια αυτοελέγχου, οι 2 ανέφεραν σημάδια πίεσης/στρες, 1 άτομο αισθάνθηκε κούραση και οι 5 ανέφεραν ανησυχία. 1 άτομο ανέφερε στην σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών), απώλεια όρεξης. 1 άτομο στην παραβίαση του προσωπικού χώρου, ανέφερε ανησυχία. Οι 4 φοιτήτριες στα υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου, ανέφεραν ανησυχία. 1 άτομο στα προκλητικά βλέμματα , ανέφερε σημάδια πίεσης/στρες, 1 άτομο κούραση και 1 άτομο ανησυχία. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες:

ΠΙΝΑΚΑΣ 23: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 5 και την ερώτηση 15 .

ΕΡΩΤΗΣΗ 5 - ΕΡΩΤΗΣΗ 15 (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

Ερ.5&15.Οι ψυχοσωματικές συνέπειες που είχαν οι φοιτήτριες σε σχέση με τις ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/άσχημα.											
ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ											
ΕΙΔΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ	Πονοκέφαλο	Ταχυπαλμίες	Δύσπνοια	Κατάθλιψη	Στομαχικά προβλήματα	Αϋπνία	Ξέσπασμα σε κλάμα	Τάσεις αυτοκτονίας	Σωματικά/ Πνευματικά προβλήματα	Δυσκολία συγκέντρωσης	ΣΥΝΟΛΟ
Φορτική πίεση για έξοδο – ραντεβού...	9	3	0	0	0	2	1	1	0	6	47
Αστεία – συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο...	3	3	1	2	0	0	0	0	0	0	23
Προκλητικές χειρονομίες, κινήσεις...	3	3	1	0	1	3	1	0	1	4	28
Εκβιασμός με αντάλλαγμα...	1	0	0	0	0	2	0	0	0	1	8
Πίεση για σύναψη σχέσης...	0	2	1	0	1	0	1	0	0	0	8
Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή του/ της...	6	7	0	3	5	5	4	0	0	5	58
Πίεση για σεξουαλική Συνεύρεση...	2	2	1	0	0	2	1	0	0	1	17
Απόπειρα βιασμού...	1	3	2	1	0	0	1	0	0	0	10
Ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα...	1	5	0	1	0	1	1	0	0	1	19
Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο...	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
Σφουρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους...	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	3

Συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική μου ζωή	2	3	3	2	1	3	2	0	0	1	21
Απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες μου ως μελλοντική επαγγελματίας	1	1	0	0	0	2	1	0	0	0	15
Ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή...	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3
Παρουσίαση – διανομή πορνογραφικού υλικού...	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	3
Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms...	3	3	1	0	2	2	2	1	0	2	31
Επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε Φοιτητές/ τριες και καθηγητές/ τριες...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα)...	0	3	0	0	0	1	2	0	0	0	10
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος)...	3	1	1	0	2	2	0	0	1	1	20
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατική επιστολής)...	1	0	0	1	0	0	1	0	0	0	3

Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών)...	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Παραβίαση του προσωπικού χώρου...	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2
Υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου...	3	2	0	0	1	0	1	0	1	2	16
Προκλητικά βλέμματα...	0	3	1	1	1	1	1	0	0	0	12
ΣΥΝΟΛΟ	50	49	17	17	16	32	30	3	7	31	452

Συνέχεια του πίνακα..

Ερ.5&15 Οι ψυχολογικές συνέπειες που είχαν οι φοιτήτριες σε σχέση με τις ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκαναν να αισθανθούν περισσότερο έμβολα/ύσχημα.	Απόλεια αυτοελέγχου	Απόλεια όρεξης	Σημάδια πίεσης/ στρες	Ψυχικός Κλονισμός	Πόνος στην πλάτη	Πόνος στον λαιμό	Κούραση	Ανησυχία	Τίποτα	Άλλο	ΣΥΝΟΛΟ
Φορτική πίεση για έξοδο – ραντεβού...	4	0	4	1	0	0	2	10	3	1	47
Αστεία – συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο...	0	2	1	1	1	2	2	2	1	2	23
Προκλητικές χειρονομίες, κινήσεις...	1	2	1	0	0	0	1	4	1	1	28
Εκβιασμός με αντάλλαγμα...	2	0	1	0	0	0	0	1	0	0	8
Πίεση για σύναψη σχέσης...	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	8
Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή του/ της...	2	3	3	1	0	2	3	8	1	0	58
Πίεση για σεξουαλική Συνεύρεση...	0	0	0	1	0	0	3	3	1	0	17

Απόπειρα βιασμού...	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	10
Ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα...	1	1	2	0	0	0	2	2	1	0	19
Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο...	0	1	0	0	0	0	1	1	0	0	4
Σφυρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους...	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	3
Συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική μου ζωή	1	0	0	0	0	0	1	2	0	0	21
Απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες μου ως μελλοντική επαγγελματίας	1	0	3	0	0	0	2	2	1	1	15
Ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή...	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	3
Παρουσίαση – διανομή πορνογραφικού υλικού...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms...	0	0	0	0	1	1	3	8	2	0	31
Επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε Φοιτητές/ τριες και καθηγητές/ τριες...	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	2
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα)...	1	0	1	1	0	0	0	1	0	0	10
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος)...	0	1	2	0	0	0	1	5	0	0	20

Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατική επιστολής)...	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών)...	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Παραβίαση του προσωπικού χώρου...	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
Υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου...	0	0	0	0	0	0	0	4	0	1	16
Προκλητικά βλήματα...	0	0	1	0	0	0	0	1	1	2	12
ΣΥΝΟΛΟ	14	15	30	5	4	5	26	75	18	8	452

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι οι συνέπειες που είχαν οι φοιτήτριες σε σχέση με τις ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα είναι: *Ανησυχία...*, και η πιο συχνή ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή είναι: *Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή της, και Φορτική πίεση για έξοδο – ραντεβού...*

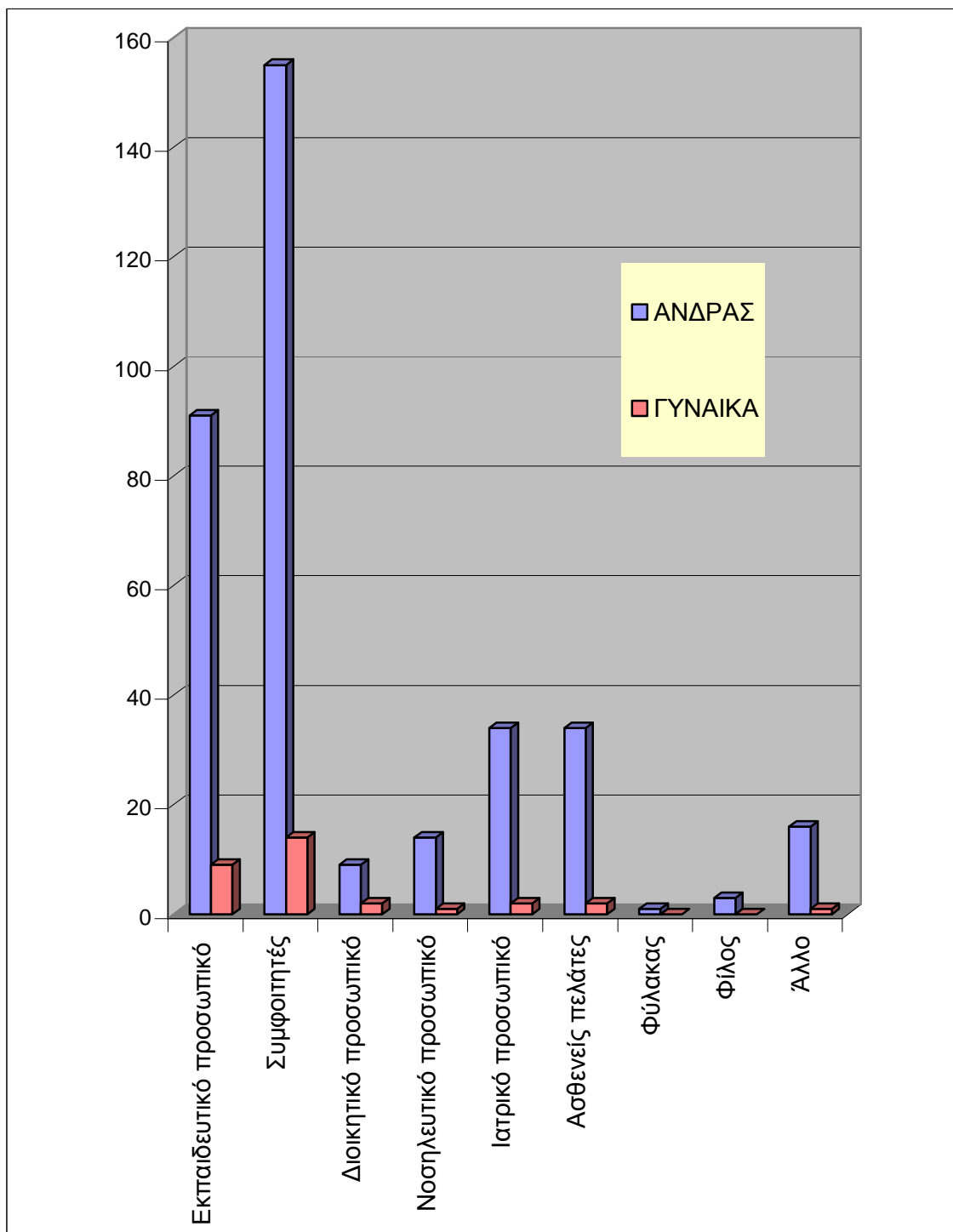
24.Κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ερώτηση 5α σε συνδυασμό με την ερώτηση 5β, σχετικά με το ποια είναι η κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα. Από τις 100 συμμετέχουσες φοιτήτριες, οι 91 απάντησαν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρας και οι 9 γυναίκα, από το εκπαιδευτικό προσωπικό. Από τις 169 ερωτηθείσες, οι 155 απάντησαν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρας και οι 14 γυναίκα, από τους συμφοιτητές. Από τις 11 φοιτήτριες, οι 9 απάντησαν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρας και οι 2 γυναίκα, από το διοικητικό προσωπικό. Από τις 15 συμμετέχουσες φοιτήτριες, οι 14 απάντησαν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρας και οι 1 άτομο ανέφερε γυναίκα, από το νοσηλευτικό προσωπικό. Από τις 36 ερωτηθείσες, οι 34 απάντησαν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρας και οι 2 γυναίκα, από το ιατρικό προσωπικό. Από τις 36 ερωτηθείσες, οι 34 απάντησαν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρας και οι 2 γυναίκα, από τους ασθενείς – πελάτες. 1 άτομο απάντησε ότι το φύλο του δράστη, ήταν άνδρας και ήταν από τον φύλακα και οι 3 φοιτήτριες ανέφεραν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρας και ήταν από φίλους. Από τις 388 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, οι 357 ανέφεραν ότι η κατηγορία του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα, ήταν άνδρες και οι 31 γυναίκες. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 24: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 5α και την ερώτηση 5β .

ΕΡΩΤΗΣΗ 5α - ΕΡΩΤΗΣΗ 5β (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

	Ερ. 5α & 5β. Κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα.	ΦΥΛΟ		ΣΥΝΟΛΟ
		ΑΝΔΡΑΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΤΗ	Εκπαιδευτικό προσωπικό	91	9	100
	Συμφοιτητές	155	14	169
	Διοικητικό προσωπικό	9	2	11
	Νοσηλευτικό προσωπικό	14	1	15
	Ιατρικό προσωπικό	34	2	36
	Ασθενείς πελάτες	34	2	36
	Φύλακας	1	0	1
	Φίλος	3	0	3
	Άλλο	16	1	17
ΣΥΝΟΛΟ		357	31	388

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι η κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα είναι: *Άνδρες Συμφοιτητές*.

25. Το φύλο του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα.

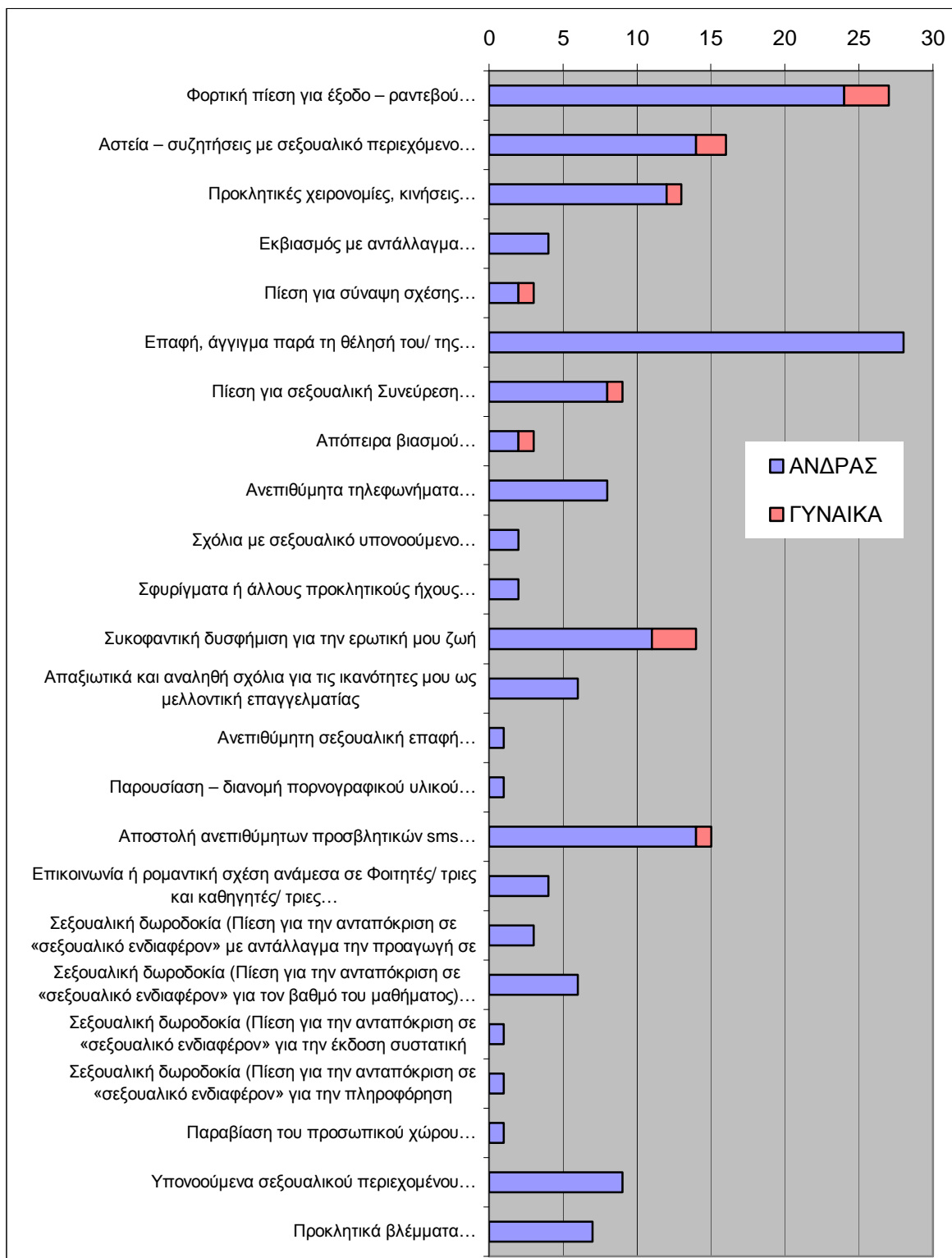
Στον πίνακα 25, παρουσιάζεται η ερώτηση 5 σε συνδυασμό με την ερώτηση 5β, σχετικά με το φύλο του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα. Από τις 27 ερωτηθείσες, οι 24 ανέφεραν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρας στην φορτική πίεση για έξοδο – ραντεβού και οι 3 γυναίκα. Από τις 16 φοιτήτριες, οι 14 απάντησαν ότι το φύλο του δράστη στα αστεία – συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο, ήταν άνδρες και οι 2 γυναίκες. Από τις 13 συμμετέχουσες φοιτήτριες, οι 12 απάντησαν ότι το φύλο του δράστη στις προκλητικές χειρονομίες, κινήσεις, ήταν από άνδρες και 1 άτομο ανέφερε ότι το φύλο του δράστη ήταν από γυναίκα. Από τις 4 ερωτηθείσες, οι 4 ανέφεραν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρες στο εκβιασμό με αντάλλαγμα. Από τις 3 ερωτηθείσες, οι 2 ανέφεραν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρες στην πίεση για σύναψη σχέσης και 1 άτομο απάντησε ότι το φύλο του δράστη ήταν από γυναίκα. Από τις 28 συμμετέχουσες φοιτήτριες, οι 28 απάντησαν ότι το φύλο του δράστη στην επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή τους, ήταν από άνδρες. Από τις 9 ερωτηθείσες, οι 8 ανέφεραν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρες στην πίεση για σεξουαλική συνεύρεση και 1 άτομο απάντησε ότι το φύλο του δράστη ήταν από γυναίκα. Από τις 3 ερωτηθείσες, οι 2 ανέφεραν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρας στην απόπειρα βιασμού και 1 άτομο απάντησε ότι το φύλο του δράστη ήταν από γυναίκα. Από τις 8 συμμετέχουσες φοιτήτριες, οι 8 απάντησαν ότι το φύλο του δράστη στα ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα ήταν από άνδρα και 1 άτομο απάντησε ότι το φύλο του δράστη ήταν από γυναίκα. Από τις 2 ερωτηθείσες, οι 2 ανέφεραν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρες στα σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο. Από τις 2 ερωτηθείσες, οι 2 ανέφεραν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρες στα σφουρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους. Από τις 14 συμμετέχουσες φοιτήτριες, οι 11 απάντησαν ότι το φύλο του δράστη στην συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική του ζωή, ήταν από άνδρες και οι 3 απάντησαν ότι το φύλο του δράστη ήταν από γυναίκες. Από τις 6 ερωτηθείσες, οι 6 ανέφεραν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρες στα απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες του ως μελλοντική επαγγελματίας. 1 άτομο ανέφερε ότι το φύλο του δράστη στην ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή, ήταν από άνδρα. 1 άτομο ανέφερε ότι το φύλο του

δράστη στην παρουσίαση – διανομή πορνογραφικού υλικού, ήταν από άνδρα. Από τις 15 ερωτηθείσες, οι 14 ανέφεραν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρας στην αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms και 1 άτομο απάντησε ότι το φύλο του δράστη ήταν από γυναίκα. Από τις 4 συμμετέχουσες φοιτήτριες, οι 4 απάντησαν ότι το φύλο του δράστη στην επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε φοιτητές/ τριες και καθηγητές/ τριες, ήταν από άνδρα. Από τις 3 συμμετέχουσες φοιτήτριες, οι 3 απάντησαν ότι το φύλο του δράστη στην σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα), ήταν από άνδρα. Από τις 6 ερωτηθείσες, οι 6 ανέφεραν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρας στην σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος). 1 άτομο ανέφερε ότι το φύλο του δράστη στην σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατική επιστολής), ήταν από άνδρα. 1 άτομο ανέφερε ότι το φύλο του δράστη στην σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών), ήταν από άνδρα. 1 άτομο ανέφερε ότι το φύλο του δράστη στην παραβίαση του προσωπικού χώρου ήταν από άνδρα. Από τις 9 ερωτηθείσες, οι 9 ανέφεραν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρας στα υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου και οι 7 φοιτήτριες ανέφεραν ότι το φύλο του δράστη ήταν άνδρας στα προκλητικά βλέμματα. Από τις 231 απαντήσεις που δόθηκαν, οι 215 ανέφεραν ότι το φύλο του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα, ήταν από άνδρα και οι 16 από γυναίκα. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 25: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 5 και την ερώτηση 5β.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5 - ΕΡΩΤΗΣΗ 5β (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

		ΦΥΛΟ		ΣΥΝΟΛΟ
		ΑΝΔΡΑΣ	ΓΥΝΑΙΚΑ	
	Ερ. 5&5β. Το φύλο του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα.			
ΕΡΩΤΗΣΗ 5	Φορτική πίεση για έξοδο – ραντεβού...	24	3	27
	Αστεία – συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο...	14	2	16
	Προκλητικές χειρονομίες, κινήσεις...	12	1	13
	Εκβιασμός με αντάλλαγμα...	4	0	4
	Πίεση για σύναψη σχέσης...	2	1	3
	Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή του/ της...	28	0	28
	Πίεση για σεξουαλική Συνεύρεση...	8	1	9
	Απόπειρα βιασμού...	2	1	3
	Ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα...	8	0	8
	Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο...	2	0	2
	Σφυρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους...	2	0	2
	Συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική μου ζωή	11	3	14
	Απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες μου ως μελλοντική επαγγελματίας	6	0	6
	Ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή...	1	0	1
	Παρουσίαση – διανομή πορνογραφικού υλικού...	1	0	1
	Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms...	14	1	15
	Επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε Φοιτητές/ τριες και καθηγητές/ τριες...	4	0	4
	Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα)...	3	0	3
	Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος)...	6	0	6
	Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατική επιστολής)...	1	0	1
Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών)...	1	0	1	
Παραβίαση του προσωπικού χώρου...	1	0	1	
Υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου...	9	0	9	
Προκλητικά βλέμματα...	7	0	7	
	ΣΥΝΟΛΟ	215	16	231

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι το φύλο του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα είναι: **Άνδρες**, και η πιο συχνή ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή που έχουν δεχθεί από αυτούς είναι: **Επαφή, άγγιγμα παρά τη θέλησή του/ της**.

26. Η κατηγορία του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα και οι συχνότεροι τρόποι αντίδρασης τους.

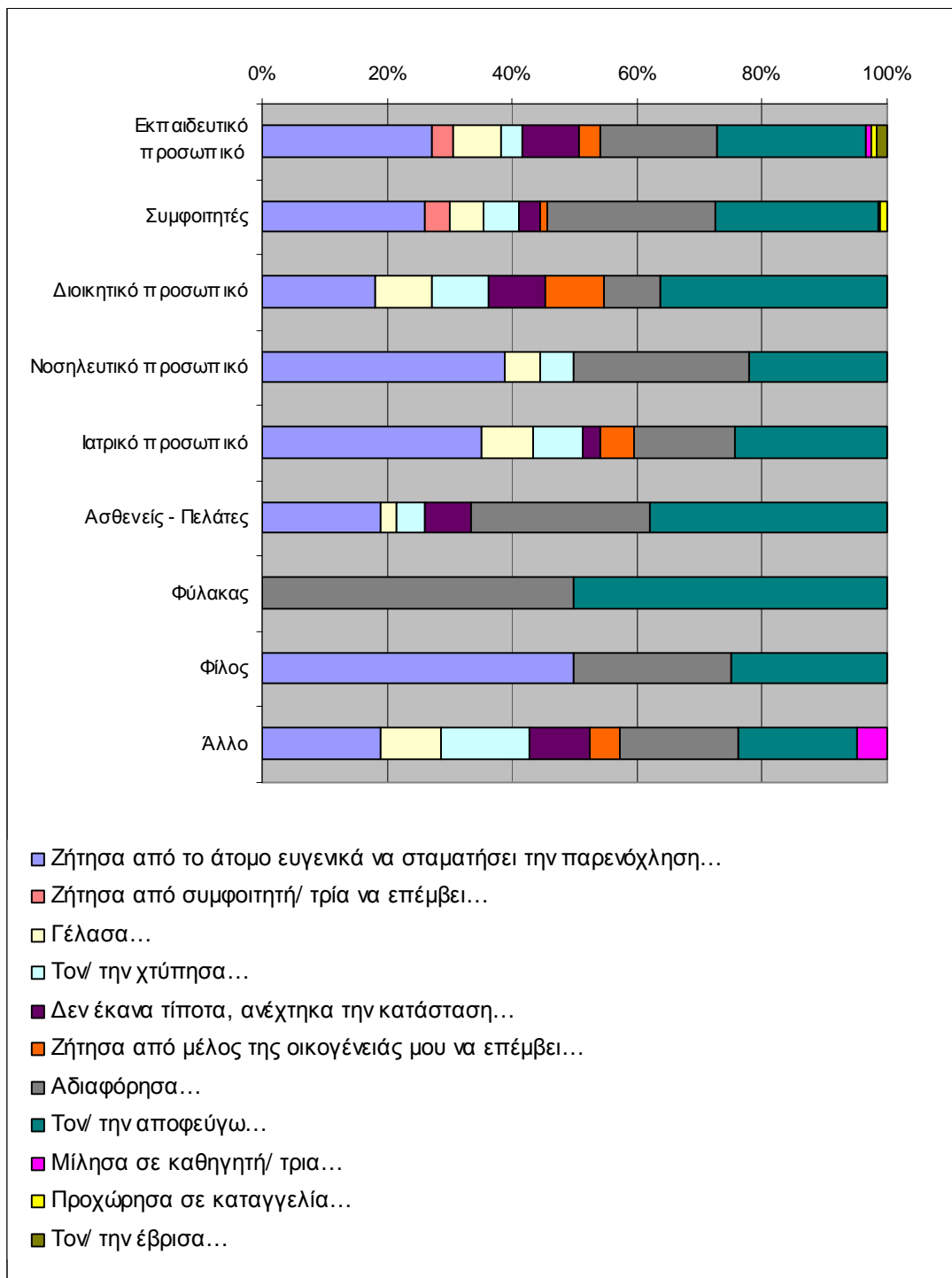
Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ερώτηση 8 σε συνδυασμό με την ερώτηση 5α, σχετικά με την κατηγορία του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα και οι συχνότεροι τρόποι αντίδρασης τους. Οι 120 φοιτήτριες έπειτα από ανεπιθύμητες συμπεριφορές που δέχθηκαν, οι 32 από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 52 από τους συμφοιτητές τους, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, οι 7 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 13 από το ιατρικό προσωπικό, οι 8 από τους ασθενείς – πελάτες και οι 2 από φίλους, ζήτησαν από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση. Οι 12 συμμετέχουσες φοιτήτριες, έπειτα από ανεπιθύμητες συμπεριφορές που δέχθηκαν, οι 4 από το εκπαιδευτικό προσωπικό και οι 8 από τους συμφοιτητές τους, ζήτησαν από τον συμφοιτητή/ τρία τους να επέμβει. Οι 28 συμμετέχουσες φοιτήτριες, που δέχθηκαν σεξουαλική παρενόχληση, οι 9 από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 11 από τους συμφοιτητές τους, 1 άτομο από το διοικητικό προσωπικό, 1 άτομο από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 3 από το ιατρικό προσωπικό και 1 άτομο από τους ασθενείς – πελάτες, γέλασαν. Οι 25 φοιτήτριες που υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση, οι 4 από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 11 από τους συμφοιτητές τους, 1 άτομο από το διοικητικό προσωπικό, 1 άτομο από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 3 από το ιατρικό προσωπικό και 1 άτομο από τους ασθενείς – πελάτες, αντέδρασαν χτυπώντας τον/την. Οι 25 φοιτήτριες που υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση, οι 11 από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 7 από τους συμφοιτητές τους, 1 άτομο από το διοικητικό προσωπικό, 1 άτομο από το ιατρικό προσωπικό και οι 3 από τους ασθενείς – πελάτες, δεν έκαναν τίποτα, ανέχτηκαν την κατάσταση. Οι 10 ερωτηθείσες φοιτήτριες που υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση, οι 4 από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 2 από τους συμφοιτητές τους, 1 άτομο από το διοικητικό προσωπικό και οι 2 από το ιατρικό προσωπικό, ζήτησαν από μέλος της οικογένειάς τους να επέμβουν. Οι 106 φοιτήτριες που υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση, οι 22 από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 54 από τους συμφοιτητές τους, 1 άτομο από το διοικητικό προσωπικό, οι 5 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 6 από το ιατρικό προσωπικό, οι 12 από τους ασθενείς – πελάτες, 1 άτομο από τον φύλακα και 1 άτομο από φίλους, αδιαφόρησαν. Οι 119 ερωτηθείσες φοιτήτριες που

υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση, οι 28 από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 52 από τους συμφοιτητές τους, οι 4 από το διοικητικό προσωπικό οι 4 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 9 από το ιατρικό προσωπικό, οι 16 από τους ασθενείς - πελάτες, 1 άτομο από τον φύλακα και 1 άτομο από φίλους, τον/ την απέφευγαν. Οι 3 φοιτήτριες που υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση, 1 άτομο από το εκπαιδευτικό προσωπικό και 1 άτομο από τους συμφοιτητές του, μίλησαν σε καθηγητή/τρια. Οι 3 φοιτήτριες που υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση, 1 άτομο από το εκπαιδευτικό προσωπικό και οι 2 από τους συμφοιτητές τους, προχώρησαν σε καταγγελία και οι 2 φοιτήτριες, από το εκπαιδευτικό προσωπικό τον/ την έβρισα. Από τις 453 απαντήσεις που δόθηκαν στον συνδυασμό των ερωτήσεων αυτών, οι 200 φοιτήτριες παρουσίασαν ως κατηγορία δράστη τους συμφοιτητές τους, οι 118 το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 42 από τους ασθενείς – πελάτες, οι 37 από το ιατρικό προσωπικό, οι 21 από άλλους, οι 18 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 11 από το διοικητικό προσωπικό, οι 4 από φίλους και οι 2 από τον φύλακα. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 26: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 8 και την ερώτηση 5α.

ΕΡΩΤΗΣΗ 8 - ΕΡΩΤΗΣΗ 5α (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

	Ερ. 8&5α. Η κατηγορία του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτητριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα και οι συχνότεροι τρόποι αντίδρασης τους.	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΤΗ									
		Εκπαιδευτικό προσωπικό	Συμφοιτητές	Διοικητικό προσωπικό	Νοσηλευτικό προσωπικό	Ιατρικό προσωπικό	Ασθενείς - Πελάτες	Φύλακας	Φίλος	Άλλο	ΣΥΝΟΛΟ
	Ζήτησα από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση...	32	52	2	7	13	8	0	2	4	120
	Ζήτησα από συμφοιτητή/ τρία να επέμβει...	4	8	0	0	0	0	0	0	0	12
	Γέλασα...	9	11	1	1	3	1	0	0	2	28
	Τον/ την χτύπησα...	4	11	1	1	3	2	0	0	3	25
	Δεν έκανα τίποτα, ανέχτηκα την κατάσταση...	11	7	1	0	1	3	0	0	2	25
	Ζήτησα από μέλος της οικογένειάς μου να επέμβει...	4	2	1	0	2	0	0	0	1	10
	Αδιαφόρησα...	22	54	1	5	6	12	1	1	4	106
	Τον/ την αποφεύγω...	28	52	4	4	9	16	1	1	4	119
	Μίλησα σε καθηγητή/ τρία...	1	1	0	0	0	0	0	0	1	3
	Προχώρησα σε καταγγελία...	1	2	0	0	0	0	0	0	0	3
	Τον/ την έβρισα...	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2
	ΣΥΝΟΛΟ	118	200	11	18	37	42	2	4	21	453

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι η κατηγορία του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα είναι: *Συμφοιτητές*, και οι τρεις συχνότεροι τρόποι αντίδρασης τους ήταν: *Αδιαφόρησα...*, *Ζήτησα από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση...*, *Τον/ την αποφεύγω...*

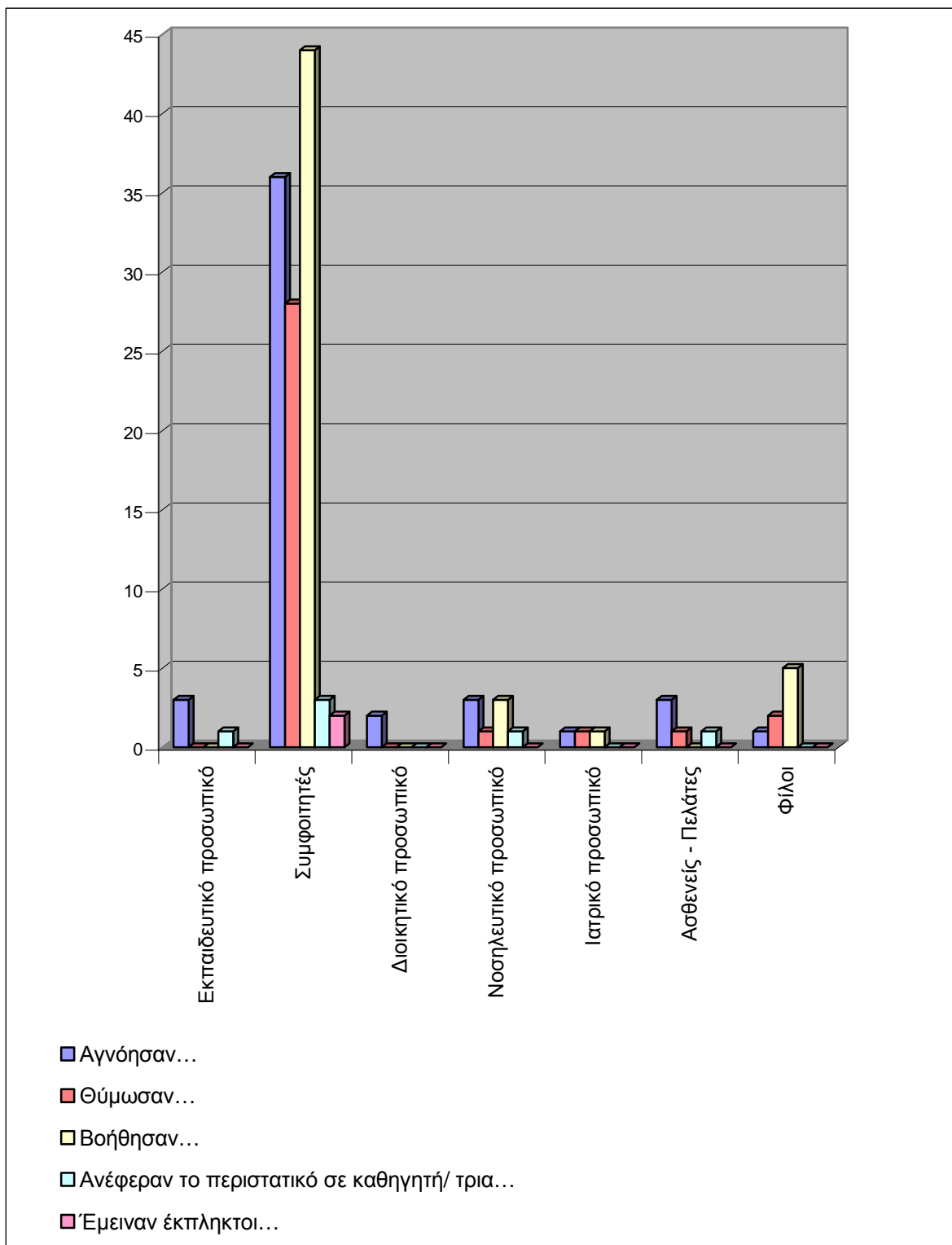
27. Ποιοι ήταν οι μάρτυρες και πως αντέδρασαν;

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ερώτηση 10α σε συνδυασμό με την ερώτηση 10β, σχετικά με το ποιοι είναι οι μάρτυρες και πως αντέδρασαν κατά την διάρκεια κάποιας σεξουαλικής παρενόχλησης. Οι 4 ερωτηθείσες, απάντησαν ότι οι μάρτυρες ήταν από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 3 αντέδρασαν αγνοώντας το περιστατικό και 1 άτομο έκανε αναφορά σε καθηγητή/τρια. Οι 113 ερωτηθείσες φοιτήτριες, απάντησαν ότι οι μάρτυρες ήταν συμφοιτητές τους και οι 36 αγνόησαν το περιστατικό, οι 28 θύμωσαν, οι 44 βοήθησαν, οι 3 ανέφεραν το περιστατικό σε καθηγητή/τρια, και οι 2 έμειναν έκπληκτοι. Οι 2 συμμετέχουσες, ανέφεραν ότι οι μάρτυρες ήταν από το διοικητικό προσωπικό και οι 2 αγνόησαν το περιστατικό. Οι 8 ερωτηθείσες φοιτήτριες, απάντησαν ότι οι μάρτυρες ήταν από το νοσηλευτικό προσωπικό και οι 3 αγνόησαν το περιστατικό, 1 άτομο θύμωσε, οι 3 βοήθησαν και 1 άτομο ανέφερε το περιστατικό σε καθηγητή/τρια. Οι 3 ερωτηθείσες, απάντησαν ότι οι μάρτυρες ήταν από το ιατρικό προσωπικό, 1 άτομο αντέδρασε αγνοώντας το περιστατικό, 1 άτομο θύμωσε και 1 άτομο βοήθησε. Οι 5 ερωτηθείσες φοιτήτριες, απάντησαν ότι οι μάρτυρες ήταν ασθενείς - πελάτες και οι 3 αγνόησαν το περιστατικό, 1 άτομο θύμωσε και 1 άτομο ανέφερε το περιστατικό σε καθηγητή/τρια. Οι 8 ερωτηθείσες, απάντησαν ότι οι μάρτυρες ήταν φίλοι, 1 άτομο αντέδρασε αγνοώντας το περιστατικό, οι 2 θύμωσαν και οι 5 βοήθησαν. Από τις 143 απαντήσεις που δόθηκαν στον συνδυασμό των ερωτήσεων 10α και 10β, οι 49 αγνόησαν το περιστατικό, οι 33 θύμωσαν, οι 53 βοήθησαν, οι 6 ανέφεραν το περιστατικό σε καθηγητή/τρια και οι 2 έμειναν έκπληκτοι. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 27: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 10α και την ερώτηση 10β.

ΕΡΩΤΗΣΗ 10α - ΕΡΩΤΗΣΗ 10β (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

		ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ					
		Αγνόησαν...	Θύμωσαν...	Βοήθησαν...	Ανέφεραν το περιστατικό σε καθηγητή/ τρία...	Έμειναν έκπληκτοι...	ΣΥΝΟΛΟ
ΜΑΡΤΥΡΕΣ	Εκπαιδευτικό προσωπικό	3	0	0	1	0	4
	Συμφοιτητές	36	28	44	3	2	113
	Διοικητικό προσωπικό	2	0	0	0	0	2
	Νοσηλευτικό προσωπικό	3	1	3	1	0	8
	Ιατρικό προσωπικό	1	1	1	0	0	3
	Ασθενείς - Πελάτες	3	1	0	1	0	5
	Φίλοι	1	2	5	0	0	8
ΣΥΝΟΛΟ		49	33	53	6	2	143

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι οι περισσότεροι μάρτυρες κατά τη διάρκεια κάποιας σεξουαλική παρενόχλησης είναι: **Συμφοιτητές**, και ο πιο συχνός τρόπος αντίδρασης τους ήταν: **να βοηθήσουν...**

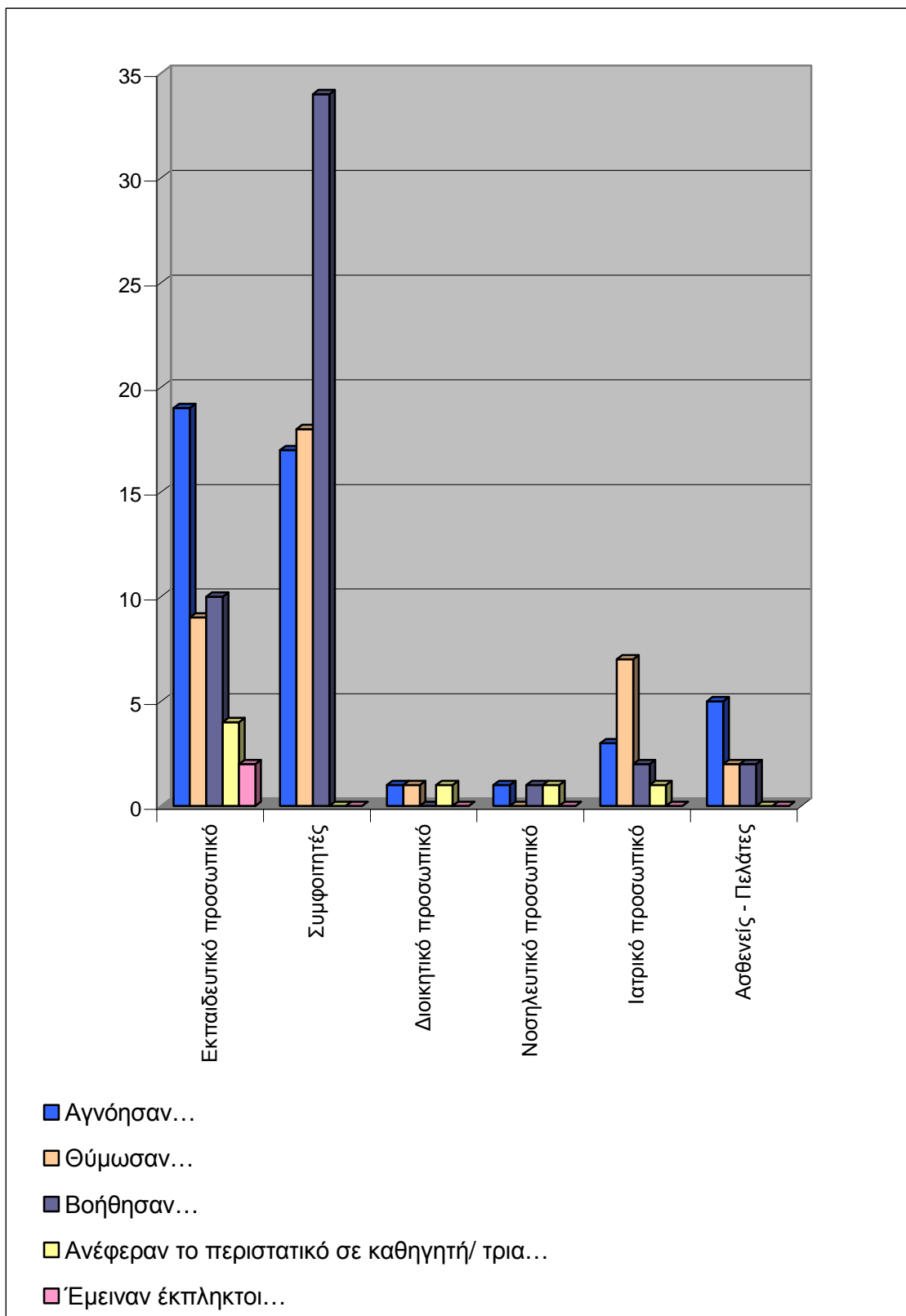
28. Ποια είναι η κατηγορία του δράστη και ποιες ήταν οι αντιδράσεις των μαρτύρων

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ερώτηση 5α σε συνδυασμό με την ερώτηση 10, σχετικά με το ποια είναι η κατηγορία του δράστη και ποιες ήταν οι αντιδράσεις των μαρτύρων. Οι 44 ερωτηθείσες, απάντησαν ότι οι μάρτυρες ήταν από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 19 αντέδρασαν αγνοώντας το περιστατικό, οι 9 θύμωσαν, οι 10 βοήθησαν, οι 4 ανέφεραν το περιστατικό σε καθηγητή/τρια και οι 2 έμειναν έκπληκτοι. Οι 69 ερωτηθείσες φοιτήτριες, απάντησαν ότι οι μάρτυρες ήταν συμφοιτητές τους και οι 17 αγνόησαν το περιστατικό, οι 18 θύμωσαν και οι 34 βοήθησαν. Οι 3 συμμετέχουσες, ανέφεραν ότι οι μάρτυρες ήταν από το διοικητικό προσωπικό και 1 άτομο αγνόησε το περιστατικό, 1 άτομο θύμωσε και 1 άτομο ανέφερε το περιστατικό σε καθηγητή/τρια. Οι 3 ερωτηθείσες φοιτήτριες, απάντησαν ότι οι μάρτυρες ήταν από το νοσηλευτικό προσωπικό και 1 άτομο αγνόησε το περιστατικό, 1 άτομο βοήθησε και 1 άτομο ανέφερε το περιστατικό σε καθηγητή/τρια. Οι 13 ερωτηθείσες, απάντησαν ότι οι μάρτυρες ήταν από το ιατρικό προσωπικό, οι 3 αντέδρασαν αγνοώντας το περιστατικό, οι 7 θύμωσαν, οι 2 βοήθησαν και 1 άτομο ανέφερε το περιστατικό σε καθηγητή/τρια. Οι 9 ερωτηθείσες φοιτήτριες, απάντησαν ότι οι μάρτυρες ήταν ασθενείς - πελάτες και οι 5 αγνόησαν το περιστατικό, οι 2 θύμωσαν και οι 2 βοήθησαν. Οι 8 ερωτηθείσες, απάντησαν ότι οι μάρτυρες ήταν φίλοι, 1 άτομο αντέδρασε αγνοώντας το περιστατικό, 1 άτομο βοήθησε και 1 άτομο ανέφερε το περιστατικό σε καθηγητή/τρια. Από τις 144 απαντήσεις που δόθηκαν στον συνδυασμό των ερωτήσεων 5α και 10, οι 47 αγνόησαν το περιστατικό, οι 37 θύμωσαν, οι 50 βοήθησαν, οι 8 ανέφεραν το περιστατικό σε καθηγητή/τρια και οι 2 έμειναν έκπληκτοι. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 28: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 5α και την ερώτηση 10.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5α - ΕΡΩΤΗΣΗ 10β (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

		ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ					
	<u>Ερ. 5α & 10.</u> Ποια είναι η κατηγορία του δράστη και ποιες ήταν οι αντιδράσεις των μαρτύρων	Αγνόησαν...	Θύμωσαν...	Βοήθησαν...	Ανέφεραν το περιστατικό σε καθηγητή/ τρία...	Έμειναν έκπληκτοι...	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΡΑΣΤΗΣ	Εκπαιδευτικό προσωπικό	19	9	10	4	2	44
	Συμφοιτητές	17	18	34	0	0	69
	Διοικητικό προσωπικό	1	1	0	1	0	3
	Νοσηλευτικό προσωπικό	1	0	1	1	0	3
	Ιατρικό προσωπικό	3	7	2	1	0	13
	Ασθενείς - Πελάτες	5	2	2	0	0	9
	Φίλοι	1	0	1	1	0	3
ΣΥΝΟΛΟ		47	37	50	8	2	144

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι κατά τη διάρκεια κάποιας σεξουαλική παρενόχλησης με μάρτυρες, το μεγαλύτερο ποσοστό δράστη ήταν: **Συμφοιτητές**, και ο πιο συχνός τρόπος αντίδρασης των μαρτύρων ήταν: **Βοήθησαν...**

29. Ποια είναι η κατηγορία του δράστη που έχετε δεχτεί σεξουαλική παρενόχληση και ποια η αντίδραση του, μετά την δική σας ενέργεια

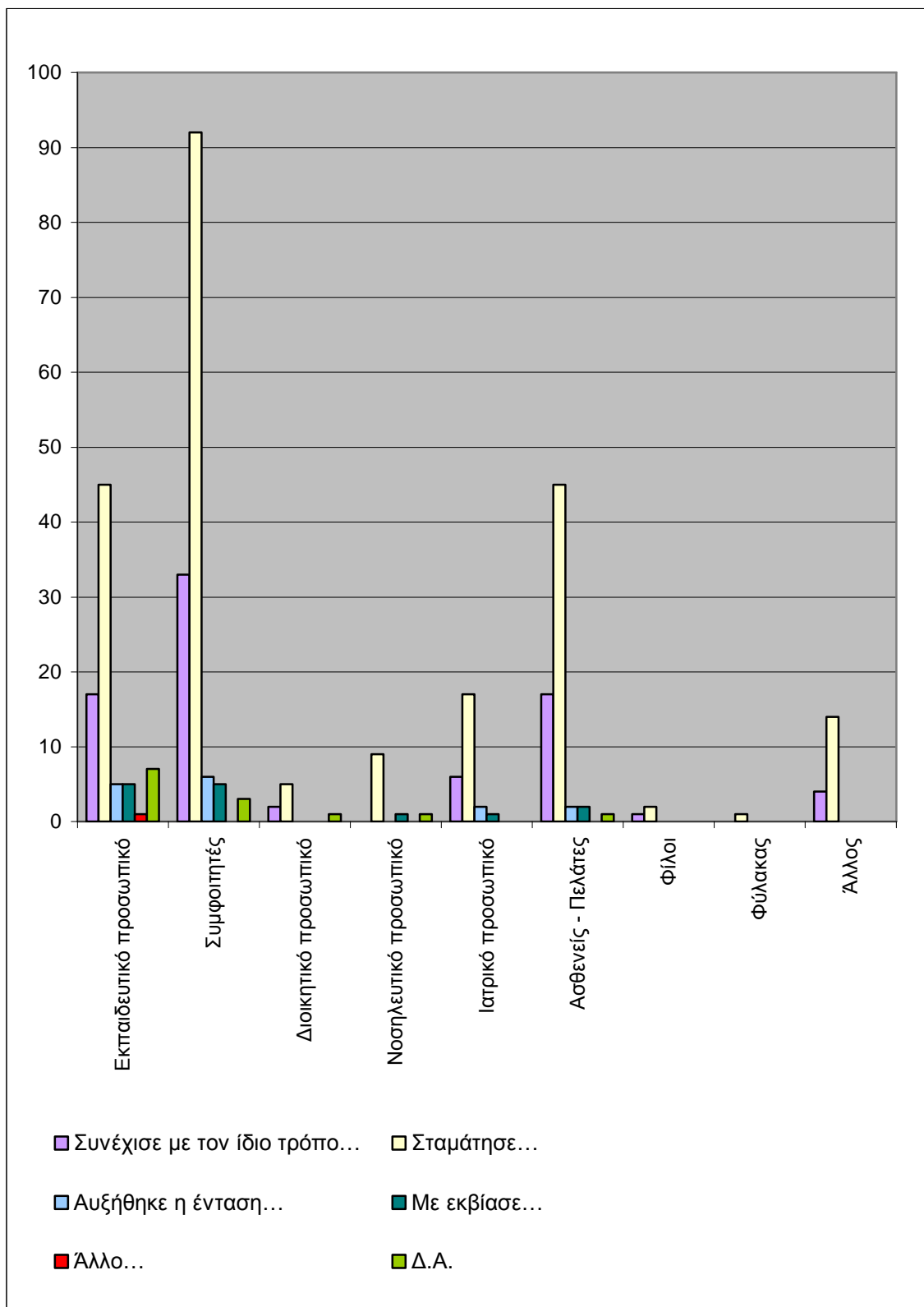
Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ερώτηση 5α σε συνδυασμό με την ερώτηση 11, σχετικά με το ποια είναι η κατηγορία του δράστη που έχετε δεχτεί σεξουαλική παρενόχληση και ποια η αντίδραση του, μετά την δική σας ενέργεια. Οι 80 ερωτηθείσες, απάντησαν ότι δέχτηκαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό και η αντίδρασή τους έπειτα από την δικής τους ενέργεια ήταν οι 17 να συνεχίσουν με τον ίδιο τρόπο, οι 45 να σταματήσουν, οι 5 να αυξήσουν την ένταση, οι 5 να εκβιάσουν τις φοιτήτριες και οι 8 απάντησαν Δ.Α. Οι 139 ερωτηθείσες φοιτήτριες, απάντησαν ότι δέχτηκαν σεξουαλική παρενόχληση από τους συμφοιτητές τους και έπειτα από την δικής τους ενέργεια οι 33 συνέχισαν με τον ίδιο τρόπο, οι 92 σταμάτησαν, οι 6 αύξησαν την ένταση, οι 5 τις εκβίασαν και οι 3 απάντησαν Δ.Α. Οι 8 συμμετέχουσες, ανέφεραν ότι οι μάρτυρες ήταν από το διοικητικό προσωπικό και έπειτα από την δικής τους ενέργεια οι 2 συνέχισαν με τον ίδιο τρόπο, οι 5 σταμάτησαν και 1 άτομο απάντησε Δ.Α. Οι 11 ερωτηθείσες φοιτήτριες, απάντησαν ότι δέχτηκαν σεξουαλική παρενόχληση από το νοσηλευτικό προσωπικό και έπειτα από την δικής τους ενέργεια οι 9 θύμωσαν, 1 άτομο εκβίασε μια φοιτήτρια και 1 άτομο απάντησε Δ.Α. Οι 26 ερωτηθείσες, απάντησαν ότι δέχτηκαν σεξουαλική παρενόχληση από το ιατρικό προσωπικό και έπειτα από την δικής τους ενέργεια, οι 6 συνέχισαν με τον ίδιο τρόπο, οι 17 σταμάτησαν, οι 2 αύξησαν την ένταση και 1 άτομο εκβίασε μια φοιτήτρια. Οι 26 ερωτηθείσες φοιτήτριες, απάντησαν ότι δέχτηκαν σεξουαλική παρενόχληση από τους ασθενείς - πελάτες και η αντίδρασή τους έπειτα από την δικής τους ενέργεια ήταν οι 17 να συνεχίσουν με τον ίδιο τόπο, οι 45 να σταματήσουν, οι 2 να αυξήσουν την ένταση, οι 2 να εκβιάσουν τις φοιτήτριες και 1 άτομο απάντησε Δ.Α. Οι 3 ερωτηθείσες, απάντησαν ότι δέχτηκαν σεξουαλική παρενόχληση από τους φίλους τους και η αντίδρασή τους έπειτα από την δικής τους ενέργεια ήταν 1 άτομο να συνεχίσει με τον ίδιο τρόπο και οι 2 να σταματήσουν. 1 άτομο απάντησε ότι δέχτηκε σεξουαλική παρενόχληση από τον φύλακα και έπειτα από την δική της ενέργεια, σταμάτησε. Από τις 312 απαντήσεις που δόθηκαν στον συνδυασμό των ερωτήσεων 5α και 11, οι αντιδράσεις των 199 δραστών, ήταν να σταματήσουν, οι 70 να συνεχίσουν με τον ίδιο τρόπο, οι 15 να αυξήσουν την ένταση, οι 14 να εκβιάσουν τις φοιτήτριες και οι 13

απάντησαν Δ.Α. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 29: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 5α και την ερώτηση 11.

ΕΡΩΤΗΣΗ 5α - ΕΡΩΤΗΣΗ 11 (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

		<u>Ερ.5α&11.</u> Ποια είναι η κατηγορία του δράστη που έχετε δεχτεί σεξουαλική παρενόχληση και ποια η αντίδραση του, μετά την δική σας ενέργεια						
		Συνέχισε με τον ίδιο τρόπο...	Σταμάτησε...	Αυξήθηκε η ένταση...	Με εκβίασε...	Άλλο...	Δ.Α.	ΣΥΝΟΛΟ
ΔΡΑΣΤΗΣ	Εκπαιδευτικό προσωπικό	17	45	5	5	1	7	80
	Συμφοιτητές	33	92	6	5	0	3	139
	Διοικητικό προσωπικό	2	5	0	0	0	1	8
	Νοσηλευτικό προσωπικό	0	9	0	1	0	1	11
	Ιατρικό προσωπικό	6	17	2	1	0	0	26
	Ασθενείς - Πελάτες	17	45	2	2	0	1	26
	Φίλοι	1	2	0	0	0	0	3
	Φύλακας	0	1	0	0	0	0	1
	Άλλος	4	14	0	0	0	0	18
ΣΥΝΟΛΟ		70	199	15	14	1	13	312

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι κατά τη διάρκεια κάποιας σεξουαλικής παρενόχλησης οι πιο συχνόι δράστες ήταν: **Συμφοιτητές**, και ο πιο συχνός τρόπος αντίδρασης των δραστήων μετά από κάποια ενέργεια του θύματος ήταν: **Σταμάτησε...** να σταματήσει ο δράστης. Υπάρχει όμως και ένα μεγάλο ποσοστό, το οποίο επίσης **Σταμάτησε...** μετά από κάποια ενέργεια του θύματος και οι δράστες ήταν από το **εκπαιδευτικό προσωπικό**.

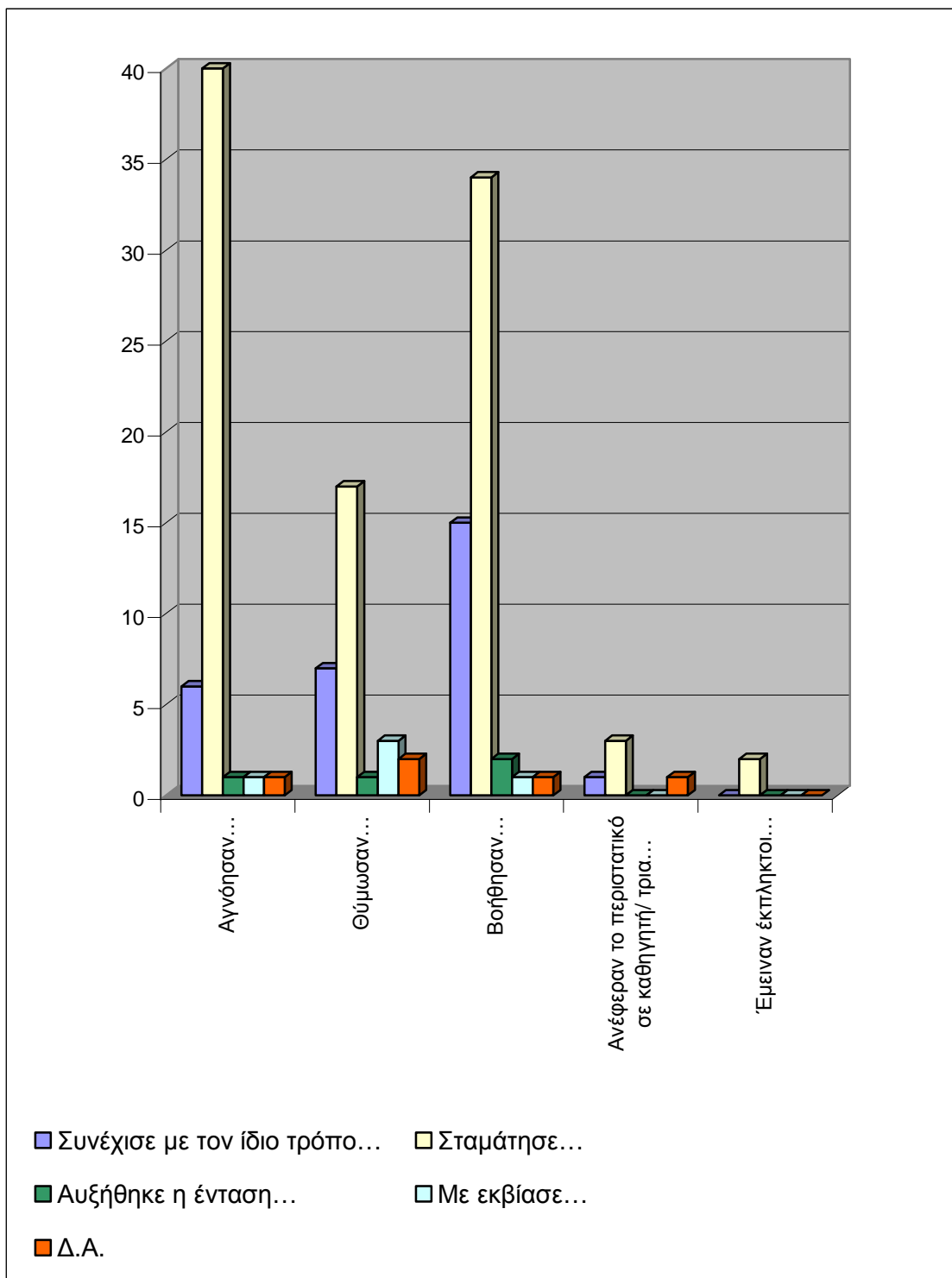
30. Ποιες ήταν οι αντιδράσεις των μαρτύρων και πως αντέδρασαν οι δράστες, έπειτα από την δική σας ενέργεια;

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ερώτηση 11 σε συνδυασμό με την ερώτηση 10β, που ερευνούν την αντίδραση των δραστών, έπειτα από ενέργειες των φοιτητριών και τις αντιδράσεις των μαρτύρων κατά την διάρκεια της σεξουαλικής παρενόχλησης. Από τις 29 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, οι 6 ανέφεραν ότι οι δράστες έπειτα από τη δική τους ενέργεια, συνέχισαν με τον ίδιο τρόπο και οι μάρτυρες αντέδρασαν αγνοώντας το περιστατικό, οι 7 μάρτυρες θύμωσαν και 1 άτομο ανέφερε το περιστατικό σε φοιτητή/τρια. Από τις 96 συμμετέχουσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, οι 40 ανέφεραν ότι οι δράστες έπειτα από τη δική τους ενέργεια, σταμάτησαν και οι μάρτυρες αντέδρασαν αγνοώντας το περιστατικό, οι 17 θύμωσαν, οι 34 βοήθησαν οι 3 ανέφεραν το περιστατικό σε καθηγητή/τρια και οι 2 έμειναν έκπληκτοι. Από τις 4 ερωτηθείσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, 1 άτομο ανέφερε ότι αυξήθηκε η ένταση της σεξουαλικής παρενόχλησης, έπειτα από τη δική του ενέργεια και 1 μάρτυρας αντέδρασε αγνοώντας το περιστατικό, 1 μάρτυρας θύμωσε και 2 βοήθησαν. Από τις 5 ερωτηθείσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, 1 φοιτήτρια ανέφερε ότι την εκβίασαν, έπειτα από τη δική της ενέργεια και 1 μάρτυρας αντέδρασε αγνοώντας το περιστατικό, οι 3 θύμωσαν και 1 μάρτυρας βοήθησε. Από τις 5 φοιτήτριες που απάντησαν Δ.Α., σχετικά με το τι συνέβη έπειτα από την δική τους ενέργεια, 1 μάρτυρας αντέδρασε αγνοώντας το περιστατικό, οι 2 θύμωσαν, 1 μάρτυρας βοήθησε και 1 άτομο ανέφερε το περιστατικό σε καθηγητή/τρια. Από τις 139 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, οι 49 ανέφεραν ότι οι μάρτυρες αντέδρασαν αγνοώντας το περιστατικό, οι 30 θύμωσαν, οι 53 βοήθησαν, οι 5 ανέφεραν το περιστατικό σε καθηγητή/τρια και οι 2 έμειναν έκπληκτοι. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 30: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 11 και την ερώτηση 10β.

ΕΡΩΤΗΣΗ 11 - ΕΡΩΤΗΣΗ 10β (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

		Ερ. 11&10β. Ποιες ήταν οι αντιδράσεις των μαρτύρων και πως αντέδρασαν οι δράστες, έπειτα από την δική σας ενέργεια;					ΣΥΝΟΛΟ
		Αγνόησαν...	Θύμωσαν...	Βοήθησαν...	Ανέφεραν το περιστατικό σε καθηγητή/ τρία...	Έμειναν έκπληκτοι...	
	Συνέχισε με τον ίδιο τρόπο...	6	7	15	1	0	29
	Σταμάτησε...	40	17	34	3	2	96
	Αυξήθηκε η ένταση...	1	1	2	0	0	4
	Με εκβίασε...	1	3	1	0	0	5
	Δ.Α.	1	2	1	1	0	5
ΣΥΝΟΛΟ		49	30	53	5	2	139

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι κατά τη διάρκεια κάποιας σεξουαλικής παρενόχλησης ο πιο συχνός τρόπος αντίδρασης των δραστών μετά από ενέργειες των φοιτητριών, ήταν: **να σταματήσουν την σεξουαλική παρενόχληση...** και οι αντιδράσεις των μαρτύρων κατά την διάρκεια της σεξουαλικής παρενόχλησης ήταν: **να αγνοήσουν το περιστατικό...**

31.Με ποιους τρόπους επηρεαστήκατε από την σεξουαλική παρενόχληση και από ποιον την δεχτήκατε;

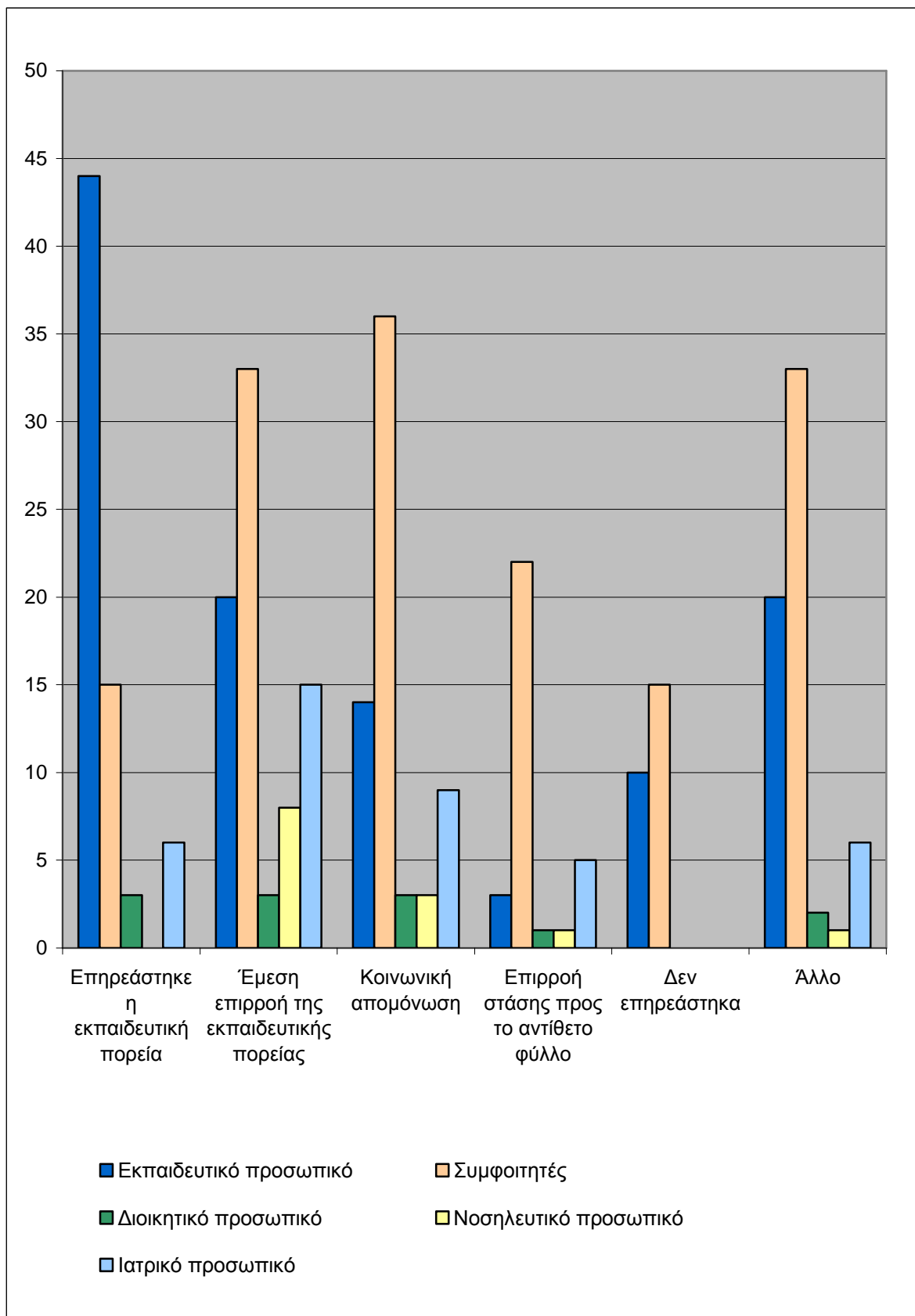
Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η ερώτηση 14 σε συνδυασμό με την ερώτηση 5α, που ερευνούν τους τρόπους που επηρεάστηκαν οι φοιτήτριες από την σεξουαλική παρενόχληση, καθώς και την κατηγορία του δράστη. Από τις 77 ερωτηθείσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι επηρεάστηκε η εκπαιδευτική τους πορεία, από τις οποίες οι 44 δέχτηκαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 15 από τους συμφοιτητές, οι 3 από το διοικητικό προσωπικό, οι 6 από το ιατρικό προσωπικό, οι 6 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 φοιτήτρια από φίλους. Οι 93 συμμετέχουσες φοιτήτριες ανέφεραν έμμεση επιρροή της εκπαιδευτικής τους πορείας από τις οποίες οι 20 δέχτηκαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 33 από τους συμφοιτητές, οι 3 από το διοικητικό προσωπικό, οι 8 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 15 από το ιατρικό προσωπικό και οι 13 από τους ασθενείς – πελάτες. Από τις 75 ερωτηθείσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν κοινωνική απομόνωση, από τις οποίες οι 14 δέχτηκαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 36 από τους συμφοιτητές, οι 3 από το διοικητικό προσωπικό, οι 3 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 9 από το ιατρικό προσωπικό και οι 3 από τους ασθενείς – πελάτες. Από τις 42 συμμετέχουσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν επιρροή στάσης προς το αντίθετο φύλο, από τις οποίες οι 3 δέχτηκαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 22 από τους συμφοιτητές, 1 φοιτήτρια από το διοικητικό προσωπικό, 1 φοιτήτρια από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 5 από το ιατρικό προσωπικό, οι 8 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 φοιτήτρια από φίλους. Οι 32 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι δεν επηρεάστηκαν από την σεξουαλική παρενόχληση που υπέστησαν οι 10 από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 15 από τους συμφοιτητές τους, 1 φοιτήτρια από τους ασθενείς – πελάτες και οι 6 από άλλους. 71 φοιτήτριες ανέφεραν ότι επηρεάστηκαν με άλλους τρόπους και οι 20 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 33 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, 1 φοιτήτρια από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 6 από το ιατρικό προσωπικό, οι 6 από τους ασθενείς – πελάτες, 1 φοιτήτρια από φίλους και οι 2 από άλλους. Από τις 390 απαντήσεις σ' αυτή την ερώτηση, οι 154 προέρχονταν από

συμφοιτητές, ως κατηγορία του δράστη. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 31: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 14(με ενοποιημένες κατηγορίες) και την ερώτηση 5α.

ΕΡΩΤΗΣΗ 14 - ΕΡΩΤΗΣΗ 5α (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

Ερ. 14&5α. Με ποιους τρόπους επηρεαστήκατε από την σεξουαλική παρενόχληση και από ποιον την δεχτήκατε;										
		ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΤΗ								
	ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ	Εκπαιδευτικό προσωπικό	Συμφοιτητές	Διοικητικό προσωπικό	Νοσηλευτικό προσωπικό	Ιατρικό προσωπικό	Ασθενείς - Πελάτες	Φίλος	Άλλο	ΣΥΝΟΛΟ
		ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ	Επηρεάστηκε η εκπαιδευτική πορεία	44	15	3	0	6	6	
Έμμεση επιρροή της εκπαιδευτικής πορείας	20	33	3	8	15	13	0	1	93	
Κοινωνική απομόνωση	14	36	3	3	9	3	0	7	75	
Επιρροή στάσης προς το αντίθετο φύλο	3	22	1	1	5	8	1	1	42	
Δεν επηρεάστηκα	10	15	0	0	0	1	0	6	32	
Άλλο	20	33	2	1	6	6	1	2	71	
ΣΥΝΟΛΟ		111	154	12	13	42	37	3	18	390

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι στα περιστατικά που ο δράστης ήταν **το Εκπαιδευτικό προσωπικό** είχε σαν συνέπεια να **επιηρεαστεί η εκπαιδευτική πορεία** ενώ στα περιστατικά που ο δράστης ήταν **οι συμφοιτητές** επηρεάστηκαν όλες οι άλλες κατηγορίες.

32. Ποια ήταν η κατηγορία του δράστη και ποιες ψυχοσωματικές συνέπειες αντιμετωπίσατε;

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι ψυχοσωματικές συνέπειες, σε συνδυασμό με την ερώτηση 5α, που ερευνά τη κατηγορία του δράστη. Από τις 56 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν πονοκεφάλους, από τις οποίες οι 17 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 25 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, οι 3 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 5 από το ιατρικό προσωπικό, οι 9 από τους ασθενείς – πελάτες, 1 φοιτήτρια από φίλους και οι 3 απάντησαν από άλλους. Από τις 52 συμμετέχουσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν ταχυπαλμίες, από τις οποίες οι 15 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 26 από τους συμφοιτητές, 1 φοιτήτρια από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 4 από το ιατρικό προσωπικό, οι 3 από τους ασθενείς – πελάτες, οι 2 από φίλους και οι 7 απάντησαν από άλλους. Από τις 17 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν δύσπνοια, από τις οποίες οι 6 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 8 από τους συμφοιτητές, 1 φοιτήτρια από το διοικητικό προσωπικό, οι 2 από τους ασθενείς – πελάτες, 1 φοιτήτρια από φίλους και οι 2 απάντησαν από άλλους. Από τις 18 συμμετέχουσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν κατάθλιψη, από τις οποίες οι 6 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 8 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, οι 2 από το ιατρικό προσωπικό, οι 2 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 φοιτήτρια απάντησε από άλλους. Από τις 16 ερωτηθείσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν στομαχικά προβλήματα, από τις οποίες οι 5 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 5 από τους συμφοιτητές, 1 φοιτήτρια από το διοικητικό προσωπικό, οι 3 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 3 από το ιατρικό προσωπικό, οι 5 από τους ασθενείς – πελάτες και 1 φοιτήτρια απάντησε από άλλον. Από τις 33 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν αϋπνία, από τις οποίες οι 9 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 13 από τους συμφοιτητές, 1 φοιτήτρια από το διοικητικό προσωπικό, οι 3 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 8 από το ιατρικό προσωπικό και οι 5 από τους ασθενείς – πελάτες. Από τις 35 συμμετέχουσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι ξέσπασαν σε κλάματα, από τις οποίες οι 8

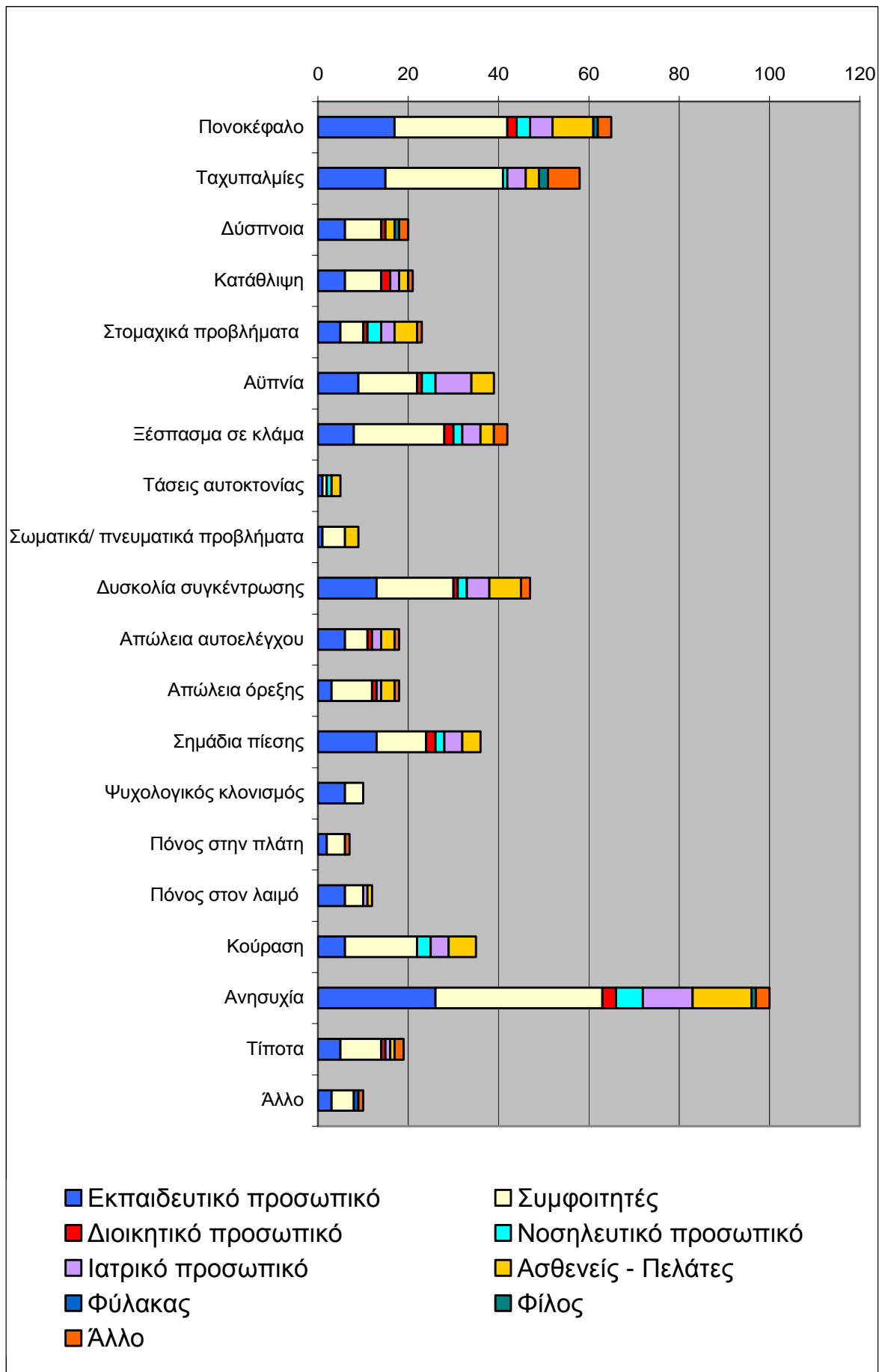
υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 20 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, οι 2 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 4 από το ιατρικό προσωπικό, οι 3 από τους ασθενείς – πελάτες και οι 3 απάντησαν από άλλους. Από τις 3 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν τάσεις αυτοκτονίας από τις οποίες 1 φοιτήτρια υπέστη σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, 1 φοιτήτρια από τους συμφοιτητές και 1 φοιτήτρια από το νοσηλευτικό προσωπικό. Από τις 8 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν σωματικά/ πνευματικά προβλήματα, από τις οποίες 1 φοιτήτρια υπέστη σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 5 από τους συμφοιτητές και οι 3 από τους ασθενείς – πελάτες. Από τις 39 ερωτηθείσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν δυσκολία συγκέντρωσης, από τις οποίες οι 13 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 17 από τους συμφοιτητές, 1 φοιτήτρια από το διοικητικό προσωπικό, οι 2 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 5 από το ιατρικό προσωπικό, οι 7 από τους ασθενείς – πελάτες και οι 2 απάντησαν από άλλους. Από τις 15 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν απώλεια αυτοελέγχου, από τις οποίες οι 6 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 5 από τους συμφοιτητές, 1 φοιτήτρια από το διοικητικό προσωπικό, οι 2 από το ιατρικό προσωπικό, οι 3 από τους ασθενείς - πελάτες και 1 φοιτήτρια απάντησε από άλλους. Από τις 16 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν απώλεια όρεξης, από τις οποίες οι 3 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 9 από τους συμφοιτητές, 1 φοιτήτρια από το διοικητικό προσωπικό, 1 φοιτήτρια από το ιατρικό προσωπικό, οι 3 από τους ασθενείς - πελάτες και 1 φοιτήτρια απάντησε από άλλους. Από τις 33 ερωτηθείσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν σημάδια πίεσης, από τις οποίες οι 13 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 11 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, οι 2 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 4 από το ιατρικό προσωπικό και οι 4 από τους ασθενείς – πελάτες. Από τις 8 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι αντιμετώπιζαν ψυχολογικό κλονισμό, από τις οποίες οι 6 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό και οι 4 από τους συμφοιτητές. Οι 5 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι αντιμετώπιζαν ψυχολογικό κλονισμό, από τις οποίες οι 2 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό και οι 4 από τους συμφοιτητές. Οι 7 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση,

ανέφεραν ότι είχαν πόνο στην πλάτη, από τις οποίες οι 2 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 4 από τους συμφοιτητές και 1 φοιτήτρια από άλλους. Οι 8 ερωτηθείσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν πόνο στο λαιμό, από τις οποίες οι 6 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 4 από τους συμφοιτητές, 1 φοιτήτρια από το ιατρικό προσωπικό και 1 φοιτήτρια από τους ασθενείς – πελάτες. Οι 29 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν κούραση, από τις οποίες οι 6 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 16 από τους συμφοιτητές, οι 3 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 4 από το ιατρικό προσωπικό και οι 6 από τους ασθενείς - πελάτες. Οι 90 ερωτηθείσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ανησυχία, από τις οποίες οι 26 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 37 από τους συμφοιτητές, οι 3 από το διοικητικό προσωπικό, οι 6 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 11 από το ιατρικό προσωπικό, οι 13 από τους ασθενείς – πελάτες, 1 φοιτήτρια ανέφερε από φίλους και οι 3 απάντησαν από άλλους. Οι 16 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι δεν τους συνέβη τίποτα έπειτα από σεξουαλική παρενόχληση, που υπέστησαν οι 5 από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 9 από τους συμφοιτητές, 1 φοιτήτρια από το διοικητικό προσωπικό, 1 φοιτήτρια από το ιατρικό προσωπικό, 1 φοιτήτρια από τους ασθενείς – πελάτες και οι 2 απάντησαν από άλλους. Οι 10 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι τους συνέβη κάτι άλλο, έπειτα από σεξουαλική παρενόχληση, που υπέστησαν οι 3 από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 5 από τους συμφοιτητές, 1 φοιτήτρια από τον φύλακα και 1 φοιτήτρια από άλλους. Από τις 255 απαντήσεις που δόθηκαν στην ερώτηση 14 σε συνδυασμό με την ερώτηση 5α, οι 74 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 128 από τους συμφοιτητές, οι 9 από το διοικητικό προσωπικό, οι 11 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 23 από το ιατρικό προσωπικό, οι 26 από τους ασθενείς – πελάτες, 1 φοιτήτρια ανέφερε από φύλακα, οι 3 από φίλους και οι 15 από άλλους. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 32: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 15 και την ερώτηση 5α.

ΕΡΩΤΗΣΗ 15 - ΕΡΩΤΗΣΗ 5α (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

		ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΤΗ									
	ΨΥΧΟΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ	Εκπαιδευτικό προσωπικό	Συμφοιτητές	Διοικητικό προσωπικό	Νοσηλευτικό προσωπικό	Ιατρικό προσωπικό	Ασθενείς - Πελάτες	Φύλακας	Φίλος	Άλλο	ΣΥΝΟΛΟ
		Ερ.15&5α Ποια ήταν η κατηγορία του δράστη και ποιες ψυχολογικές συνέπειες αντιμετώπισατε;	Πονοκέφαλο	17	25	2	3	5	9	0	1
Ταχυπαλμίες	15		26	0	1	4	3	0	2	7	52
Δύσπνοια	6		8	1	0	0	2	0	1	2	17
Κατάθλιψη	6		8	2	0	2	2	0	0	1	18
Στομαχικά προβλήματα	5		5	1	3	3	5	0	0	1	16
Αϋπνία	9		13	1	3	8	5	0	0	0	33
Ξέσπασμα σε κλάμα	8		20	2	2	4	3	0	0	3	35
Τάσεις αυτοκτονίας	1		1	0	1	0	2	0	0	0	3
Σωματικά/πνευματικά προβλήματα	1		5	0	0	0	3	0	0	0	8
Δυσκολία συγκέντρωσης	13		17	1	2	5	7	0	0	2	39
Απώλεια αυτοελέγχου	6		5	1	0	2	3	0	0	1	15
Απώλεια όρεξης	3		9	1	0	1	3	0	0	1	16
Σημάδια πίεσης	13		11	2	2	4	4	0	0	0	33
Ψυχολογικός κλονισμός	6		4	0	0	0	0	0	0	0	8
Πόνος στην πλάτη	2		4	0	0	0	0	0	0	1	7
Πόνος στον λαιμό	6		4	0	0	1	1	0	0	0	8
Κούραση	6		16	0	3	4	6	0	0	0	29
Ανησυχία	26		37	3	6	11	13	0	1	3	90
Τίποτα	5		9	1	0	1	1	0	0	2	16
Άλλο	3		5	0	0	0	0	1	0	1	10
	ΣΥΝΟΛΟ	74	128	9	11	23	26	1	3	15	255

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι η κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο **άβολα/ άσχημα** είναι: *Συμφοιτητές*, και η πιο συχνή ψυχοσωματική συνέπεια που αντιμετώπισαν είναι: *Ανησυχία*.

33.Πως αντιδράσατε όταν παρενοχληθήκατε σεξουαλικά και ποιες ψυχοσωματικές συνέπειες αντιμετωπίσατε;

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι ψυχοσωματικές συνέπειες, σε συνδυασμό με την ερώτηση 8, που ερευνά τον τρόπο αντίδρασης των φοιτητριών, μετά από σεξουαλική παρενόχληση. Από τις 61 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν πονοκεφάλους και οι 24 ερωτηθείσες, αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, οι 3 γέλασαν, οι 4 τον/την χτύπησαν, οι 5 δεν έκαναν τίποτα, ανέχτηκαν την κατάσταση, 1 φοιτήτρια ζήτησε από μέλος της οικογένειας της να επέμβει, οι 25 αδιαφόρησαν, οι 25 τον/την απέφευγαν, 1 φοιτήτρια προχώρησε σε καταγγελία και 1 φοιτήτρια απάντησε, Δ.Α. Από τις 60 συμμετέχουσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν ταχυπαλμίες, από τις οποίες οι 24 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, 1 φοιτήτρια ζήτησε από συμφοιτητή/τρια να επέμβει, οι 3 γέλασαν, οι 7 τον/την χτύπησαν, 1 φοιτήτρια δεν έκανε τίποτα, ανέχτηκε την κατάσταση, οι 10 ζήτησαν από μέλος της οικογένειας τους να επέμβει, οι 14 αδιαφόρησαν, οι 28 τον/την απέφευγαν και οι 2 μίλησαν σε καθηγητή/τρια. Από τις 20 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν δύσπνοια, από τις οποίες οι 10 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, 1 φοιτήτρια ζήτησε από συμφοιτητή/τρια να επέμβει, οι 4 γέλασαν, οι 3 τον/την χτύπησαν, 1 φοιτήτρια δεν έκανε τίποτα, ανέχτηκε την κατάσταση, οι 5 αδιαφόρησαν, οι 10 τον/την απέφευγαν και 1 φοιτήτρια απάντησε, Δ.Α. Από τις 21 συμμετέχουσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν κατάθλιψη, από τις οποίες οι 4 αντέδρασαν ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, οι 2 ζήτησαν από συμφοιτητή/τρια να επέμβει, οι 2 γέλασαν, οι 4 τον/την χτύπησαν, οι 2 δεν έκαναν τίποτα, ανέχτηκαν την κατάσταση, οι 3 ζήτησαν από μέλος της οικογένειας τους να επέμβει, οι 4 αδιαφόρησαν, οι 6 τον/την απέφευγαν, 1 φοιτήτρια μίλησε σε καθηγητή και 1 φοιτήτρια προχώρησε σε καταγγελία. Από τις 19 ερωτηθείσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν στομαχικά προβλήματα, από τις οποίες οι 10 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, 1 φοιτήτρια ζήτησε από συμφοιτητή/τρια να επέμβει, 1 φοιτήτρια γέλασε, οι 3 τον/την χτύπησαν, 1 φοιτήτρια δεν έκανε τίποτα, ανέχτηκε την κατάσταση, οι 5 αδιαφόρησαν, οι 7 τον/την απέφευγαν και 1 φοιτήτρια μίλησε σε καθηγητή/τρια. Από τις 39 φοιτήτριες

που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν αϋπνία, από τις οποίες οι 15 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, 1 φοιτήτρια ζήτησε από συμφοιτητή/τρια να επέμβει, οι 4 γέλασαν, 1 φοιτήτρια τον/την χτύπησε, 1 φοιτήτρια δεν έκανε τίποτα, ανέχτηκε την κατάσταση, οι 2 ζήτησαν από μέλος της οικογένειας τους να επέμβει, οι 16 αδιαφόρησαν και οι 21 τον/την απέφευγαν. Από τις 40 συμμετέχουσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι ξέσπασαν σε κλάματα, από τις οποίες οι 18 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, 1 φοιτήτρια ζήτησε από συμφοιτητή/τρια να επέμβει, οι 3 γέλασαν, οι 5 τον/την χτύπησαν, οι 6 δεν έκαναν τίποτα, ανέχτηκαν την κατάσταση, οι 2 ζήτησαν από μέλος της οικογένειας τους να επέμβει, οι 5 αδιαφόρησαν, οι 18 τον/την απέφευγαν και 1 φοιτήτρια μίλησε σε καθηγητή/τρια.. Από τις 6 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν τάσεις αυτοκτονίας από τις οποίες οι 3 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, 1 φοιτήτρια γέλασε, 1 φοιτήτρια αδιαφόρησε και 1 φοιτήτρια τον/την απέφευγε. Από τις 15 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν σωματικά/ πνευματικά προβλήματα, από τις οποίες οι 4 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, 1 φοιτήτρια τον/την χτύπησε, 1 φοιτήτρια δεν έκανε τίποτα, ανέχτηκε την κατάσταση, οι 4 αδιαφόρησαν, οι 4 τον/την απέφευγαν και 1 φοιτήτρια προχώρησε σε καταγγελία. Από τις 46 ερωτηθείσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν δυσκολία συγκέντρωσης, από τις οποίες οι 17 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, οι 7 γέλασαν, οι 4 τον/την χτύπησαν, οι 6 δεν έκαναν τίποτα, ανέχτηκαν την κατάσταση, 1 φοιτήτρια ζήτησε από μέλος της οικογένειας της να επέμβει, οι 18 τον/την απέφευγαν και 1 φοιτήτρια προχώρησε σε καταγγελία. Από τις 31 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν απώλεια αυτοελέγχου, από τις οποίες οι 9 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, οι 4 γέλασαν, οι 2 τον/την χτύπησαν, οι 3 δεν έκαναν τίποτα, ανέχτηκαν την κατάσταση, οι 5 αδιαφόρησαν και οι 8 τον/την απέφευγαν. Από τις 31 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν απώλεια όρεξης, από τις οποίες οι 8 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, οι 3 ζήτησαν από συμφοιτητή/τρια να επέμβει, 1 φοιτήτρια γέλασε, οι 4 τον/την χτύπησαν, 1 φοιτήτρια δεν έκανε τίποτα, ανέχτηκε την κατάσταση, οι 2 ζήτησαν από μέλος της οικογένειας τους να επέμβει, οι 3 αδιαφόρησαν και οι 9 τον/την απέφευγαν. Από τις 47

ερωτηθείσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν σημάδια πίεσης, από τις οποίες οι 16 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, οι 2 γέλασαν, 1 φοιτήτρια τον/την χτύπησε, οι 3 δεν έκαναν τίποτα, ανέχτηκαν την κατάσταση, οι 2 ζήτησαν από μέλος της οικογένειας τους να επέμβει, οι 10 αδιαφόρησαν, οι 12 τον/την απέφευγαν και 1 φοιτήτρια προχώρησε σε καταγγελία. Οι 13 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι αντιμετώπιζαν ψυχολογικό κλονισμό, από τις οποίες οι 3 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, 1 φοιτήτρια γέλασε, οι 2 τον/την χτύπησαν, 1 φοιτήτρια ζήτησε από μέλος της οικογένειας της να επέμβει, 1 φοιτήτρια αδιαφόρησε, οι 4 τον/την απέφευγαν και 1 φοιτήτρια προχώρησε σε καταγγελία. Οι 7 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν πόνο στην πλάτη, από τις οποίες οι 2 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, 1 φοιτήτρια ζήτησε από συμφοιτητή/τρια να επέμβει, 1 φοιτήτρια ζήτησε από μέλος της οικογένειας της να επέμβει, 1 φοιτήτρια αδιαφόρησε, οι 2 τον/την απέφευγαν και 1 φοιτήτρια προχώρησε σε καταγγελία. Οι 12 ερωτηθείσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν πόνο στο λαιμό, από τις οποίες οι 3 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, 1 φοιτήτρια ζήτησε από συμφοιτητή/τρια να επέμβει, 1 φοιτήτρια δεν έκανε τίποτα, ανέχτηκε την κατάσταση, 1 φοιτήτρια ζήτησε από μέλος της οικογένειας της να επέμβει, 1 φοιτήτρια αδιαφόρησε, οι 4 τον/την απέφευγαν και 1 φοιτήτρια προχώρησε σε καταγγελία. Οι 32 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν κούραση, από τις οποίες οι 6 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, οι 2 ζήτησαν από συμφοιτητή/τρια να επέμβει, οι 3 γέλασαν, οι 4 τον/την χτύπησαν, οι 2 δεν έκαναν τίποτα, ανέχτηκαν την κατάσταση, 1 φοιτήτρια ζήτησε από μέλος της οικογένειας της να επέμβει, οι 12 αδιαφόρησαν, οι 14 τον/την απέφευγαν και 1 φοιτήτρια μίλησε σε καθηγητή/τρια. Οι 98 ερωτηθείσες φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ανησυχία, από τις οποίες οι 30 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, οι 3 ζήτησαν από συμφοιτητή/τρια να επέμβει, οι 5 γέλασαν, οι 6 τον/την χτύπησαν, οι 10 δεν έκαναν τίποτα, ανέχτηκαν την κατάσταση, οι 4 ζήτησαν από μέλος της οικογένειας τους να επέμβει, οι 35 αδιαφόρησαν, οι 41 τον/την απέφευγαν και 1 φοιτήτρια μίλησε σε καθηγητή/τρια και 1 φοιτήτρια απάντησε Δ.Α. Οι 24 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι δεν τους συνέβη τίποτα έπειτα από σεξουαλική παρενόχληση, οι 11

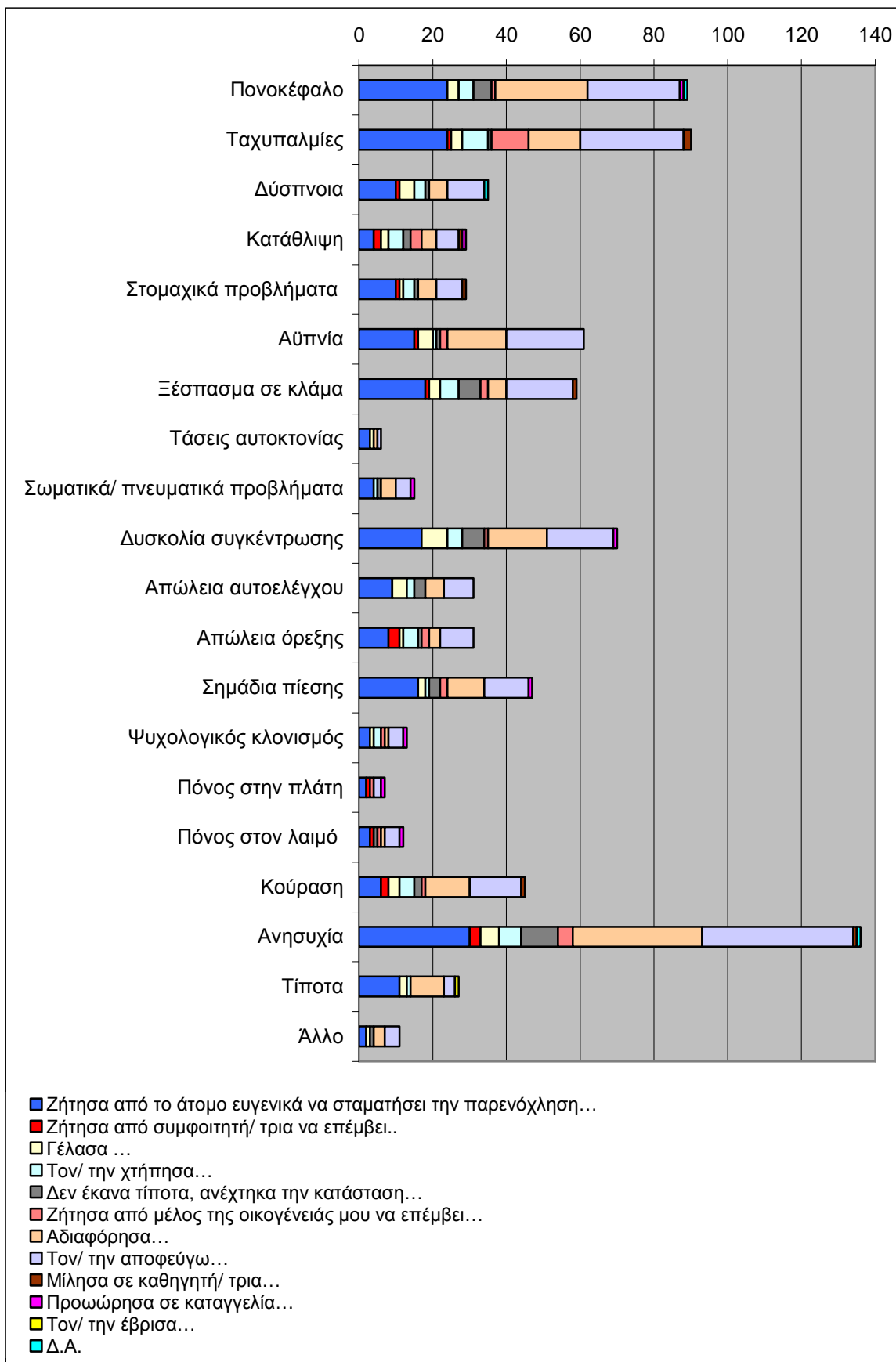
αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, οι 2 γέλασαν, 1 φοιτήτρια τον/την χτύπησε, οι 9 δεν έκαναν τίποτα, ανέχτηκαν την κατάσταση, οι 3 τον/την απέφευγαν και 1 φοιτήτρια τον έβρισε. Οι 11 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι τους συνέβη κάτι άλλο, έπειτα από σεξουαλική παρενόχληση, που υπέστησαν οι 2 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, 1 φοιτήτρια γέλασε, 1 φοιτήτρια δεν έκανε τίποτα, ανέχτηκε την κατάσταση, οι 3 αδιαφόρησαν και οι 4 τον/την απέφευγαν. Από τις 633 απαντήσεις που δόθηκαν στην ερώτηση 15 σε συνδυασμό με την ερώτηση 8, οι 109 αντέδρασαν, ζητώντας από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση, οι 8 ζήτησαν από συμφοιτητή/τρια να επέμβει, οι 25 γέλασαν, οι 21 τον/την χτύπησαν, οι 24 δεν έκαναν τίποτα, ανέχτηκαν την κατάσταση, οι 8 ζήτησαν από μέλος της οικογένειας τους να επέμβει, οι 97 αδιαφόρησαν, οι 106 τον/την απέφευγαν, οι 3 μίλησαν σε καθηγητή/τρια, οι 3 προχώρησαν σε καταγγελία, 1 φοιτήτρια τον έβρισε και οι 3 απάντησαν, Δ.Α. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 33: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 15 και την ερώτηση 8.

ΕΡΩΤΗΣΗ 15 - ΕΡΩΤΗΣΗ 8 (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

		Ερ.15&8 Πως αντιδράσατε όταν παρενοχληθήκατε σεξουαλικά και ποιες ψυχοσωματικές συνέπειες αντιμετώπισατε;													
		ΤΡΟΠΟΣ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ													
ΨΥΧΟΣΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ		Ζήτησα από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση...	Ζήτησα από συμφοιτητή/ τρια να επέμβει..	Γέλασα ...	Τον/ την χτήρησα....	Δεν έκανα τίποτα, ανέχτηκα την κατάσταση...	Ζήτησα από μέλος της οικογένειάς μου να επέμβει...	Αδιαφόρησα...	Τον/ την αποφεύγω...	Μίλησα σε καθηγητή/ τρια...	Προχώρησα σε καταγγελία...	Τον/ την έβρισα...	Δ.Α.	ΣΥΝΟΛΟ	
	ΕΡΩΤΗΣΗ 15														
Πονοκέφαλο	24	0	3	4	5	1	25	25	0	1	0	1	61		
Ταχυπαλμίες	24	1	3	7	1	10	14	28	2	0	0	0	60		
Δύσπνοια	10	1	4	3	1	0	5	10	0	0	0	1	20		
Κατάθλιψη	4	2	2	4	2	3	4	6	1	1	0	0	21		
Στομαχικά προβλήματα	10	1	1	3	1	0	5	7	1	0	0	0	19		
Αϋπνία	15	1	4	1	1	2	16	21	0	0	0	0	39		
Εξέσπασμα σε κλάμα	18	1	3	5	6	2	5	18	1	0	0	0	40		
Τάσεις αυτοκτονίας	3	0	1	0	0	0	1	1	0	0	0	0	6		
Σωματικά/ πνευματικά προβλήματα	4	0	0	1	1	0	4	4	0	1	0	0	15		
Δυσκολία συγκέντρωσης	17	0	7	4	6	1	16	18	0	1	0	0	46		
Απώλεια αυτοελέγχου	9	0	4	2	3	0	5	8	0	0	0	0	31		
Απώλεια όρεξης	8	3	1	4	1	2	3	9	0	0	0	0	31		
Σημάδια πίεσης	16	0	2	1	3	2	10	12	0	1	0	0	47		
Ψυχολογικός κλονισμός	3	0	1	2	0	1	1	4	0	1	0	0	13		
Πόνος στην πλάτη	2	1	0	0	0	1	0	2	0	1	0	0	7		

Πόνος στον λαιμό	3	1	0	0	1	1	1	4	0	1	0	0	12
Κούραση	6	2	3	4	2	1	12	14	1	0	0	0	32
Ανησυχία	30	3	5	6	10	4	35	41	1	0	0	1	98
Τίποτα	11	0	2	1	0	0	9	3	0	0	1	0	24
Άλλο	2	0	1	0	1	0	3	4	0	0	0	0	11
ΣΥΝΟΛΟ	109	8	25	21	24	8	97	106	3	3	1	3	633

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι οι φοιτήτριες οι οποίες απάντησαν: *Ζήτησα από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση...* είχαν σαν συχνότερη συνέπεια: **Ανησυχία.**

34. Ποια είναι η κατηγορία του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα και τι χρειάζεται να γίνει σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι προτάσεις μέτρων αντιμετώπισης της σεξουαλικής παρενόχλησης, σε συνδυασμό με την ερώτηση 5α, που ερευνά την κατηγορία του δράστη. Από τις 145 ερωτηθείσες φοιτήτριες, που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, από τις οποίες οι 43 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 72 από τους συμφοιτητές, οι 4 από το διοικητικό προσωπικό, οι 7 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 13 από το ιατρικό προσωπικό, οι 16 από τους ασθενείς – πελάτες και οι 8 απάντησαν από άλλους. Από τις 87 συμμετέχουσες φοιτήτριες, που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, από τις οποίες οι 22 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 52 από τους συμφοιτητές, οι 4 από το διοικητικό προσωπικό, οι 3 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 8 από το ιατρικό προσωπικό, οι 8 από τους ασθενείς – πελάτες και οι 7 απάντησαν από άλλους. Από τις 72 φοιτήτριες, που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν την κινητοποίηση κατά του θύτη, από τις οποίες οι 26 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 36 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, οι 5 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 9 από το ιατρικό προσωπικό, οι 7 από τους ασθενείς – πελάτες, 1 φοιτήτρια από φίλο, 1 φοιτήτρια από φύλακα και οι 2 απάντησαν από άλλους. Από τις 81 φοιτήτριες, που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν την καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, από τις οποίες οι 22 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 30 από τους συμφοιτητές, οι 4 από το διοικητικό προσωπικό, οι 8 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 14 από το ιατρικό προσωπικό, οι 14 από τους ασθενείς – πελάτες και οι 4 απάντησαν από άλλους. Από τις 99 ερωτηθείσες φοιτήτριες, που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν την επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, από τις οποίες οι 25 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 53 από τους συμφοιτητές, 1 φοιτήτρια από το διοικητικό προσωπικό, οι 4 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 11 από το ιατρικό προσωπικό, οι 9 από τους ασθενείς – πελάτες, 1 φοιτήτρια από

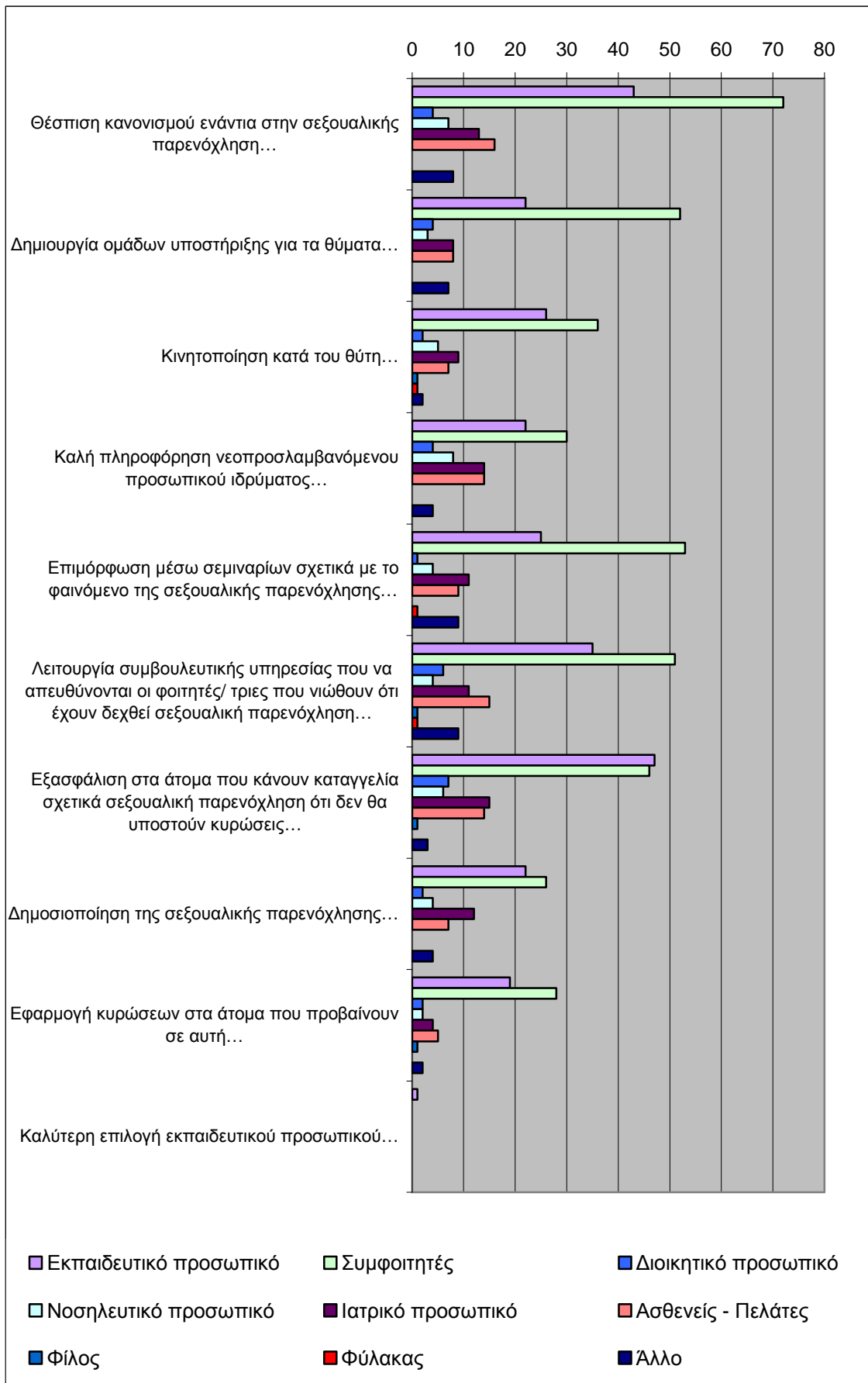
φύλακα και οι 9 απάντησαν από άλλους. Από τις 121 συμμετέχουσες φοιτήτριες, που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, από τις οποίες οι 35 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 51 από τους συμφοιτητές, οι 6 από το διοικητικό προσωπικό, οι 4 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 11 από το ιατρικό προσωπικό, οι 15 από τους ασθενείς – πελάτες, 1 φοιτήτρια από φίλο, 1 φοιτήτρια από φύλακα και οι 9 απάντησαν από άλλους. Από τις 124 συμμετέχουσες φοιτήτριες, που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, από τις οποίες οι 47 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 46 από τους συμφοιτητές, οι 7 από το διοικητικό προσωπικό, οι 6 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 15 από το ιατρικό προσωπικό, οι 14 από τους ασθενείς – πελάτες, 1 φοιτήτρια από φίλο και οι 3 απάντησαν από άλλους. Από τις 67 ερωτηθείσες φοιτήτριες, που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης, από τις οποίες οι 22 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 26 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, οι 4 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 12 από το ιατρικό προσωπικό, οι 7 από τους ασθενείς – πελάτες και οι 4 απάντησαν από άλλους. Από τις 52 συμμετέχουσες φοιτήτριες, που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή, από τις οποίες οι 19 υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 28 από τους συμφοιτητές, οι 2 από το διοικητικό προσωπικό, οι 2 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 4 από το ιατρικό προσωπικό, οι 5 από τους ασθενείς – πελάτες, 1 φοιτήτρια από φίλο και οι 2 απάντησαν από άλλους. 1 φοιτήτρια που απάντησε στην ερώτηση, ανέφερε την καλύτερη επιλογή εκπαιδευτικού προσωπικού και η οποία δέχτηκε σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό. Από τις 283 συμμετέχουσες φοιτήτριες, που απάντησαν στην ερώτηση 16 σε συνδυασμό με την ερώτηση 5α, οι 85 ανέφεραν ότι υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση από το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι 140 από τους συμφοιτητές, οι 9 από το διοικητικό προσωπικό, οι 10 από το νοσηλευτικό προσωπικό, οι 26 από το ιατρικό προσωπικό, οι 25 από τους ασθενείς – πελάτες, οι 4 από φίλο. Οι 3 από φύλακα και οι 18 απάντησαν από άλλους. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 34: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 16 και την ερώτηση 5α.

ΕΡΩΤΗΣΗ 16 - ΕΡΩΤΗΣΗ 5α (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

Ερ. 16&5α. Ποια είναι η κατηγορία του δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/άσχημα και τι χρειάζεται να γίνει σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης.											
	ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΡΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΔΡΑΣΤΗ									ΣΥΝΟΛΟ
		Εκπαιδευτικό προσωπικό	Συμφοιτητές	Διοικητικό προσωπικό	Νοσηλευτικό προσωπικό	Ιατρικό προσωπικό	Ασθενείς - Πελάτες	Φίλος	Φύλακας	Άλλο	
ΕΡΩΤΗΣΗ 16	Θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση...	43	72	4	7	13	16	0	0	8	145
	Δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα...	22	52	4	3	8	8	0	0	7	87
	Κινητοποίηση κατά του θύτη...	26	36	2	5	9	7	1	1	2	72
	Καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος...	22	30	4	8	14	14	0	0	4	81
	Επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης...	25	53	1	4	11	9	0	1	9	99
	Λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση...	35	51	6	4	11	15	1	1	9	121
	Εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις...	47	46	7	6	15	14	1	0	3	124
	Δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης...	22	26	2	4	12	7	0	0	4	67
	Εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή...	19	28	2	2	4	5	1	0	2	52

Καλύτερη επιλογή εκπαιδευτικού προσωπικού...	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
ΣΥΝΟΛΟ	85	140	9	10	26	25	4	3	18	283	

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι η κατηγορία δράστη απ' τους οποίους δέχθηκαν οι φοιτήτριες τις περισσότερες ανεπιθύμητες συμπεριφορές που τις έκανε να αισθανθούν περισσότερο άβολα/ άσχημα είναι: **Συμφοιτητές**, και ότι αυτό που χρειάζεται να γίνει σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης είναι: **Θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλικής παρενόχληση...**

35. Ποιες ψυχοσωματικές συνέπειες αντιμετωπίσατε όταν παρενοχληθήκατε σεξουαλικά και τι χρειάζεται να γίνει σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, για να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης.

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι προτάσεις μέτρων αντιμετώπισης της σεξουαλικής παρενόχλησης, σε συνδυασμό με την ερώτηση 15, που ερευνά τις ψυχοσωματικές συνέπειες. Από τις 205 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν πονοκεφάλους και οι 41 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 15 δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 19 κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 20 καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 28 επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 28 λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 31 εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 15 δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 8 εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 176 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν ταχυπαλμίες και οι 30 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 24 δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 16 κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 19 καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 27 επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 20 λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 20 εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 8 δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 11 εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή και 1 φοιτήτρια απάντησε καλύτερη επιλογή εκπαιδευτικού προσωπικού. Από τις 56 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν δύσπνοια και οι 11 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 6 δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 5 κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 6 καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 4 επιμόρφωση μέσω

σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 10 λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/ τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 8 εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 2 δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 4 εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 58 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν κατάθλιψη και οι 11 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 7 δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 6 κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 10 καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 5 επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 8 λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/ τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 6 εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 4 δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και 1 φοιτήτρια, απάντησε την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 49 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν στομαχικά προβλήματα και οι 9 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 5 δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 3 κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 5 καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 3 επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 10 λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/ τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 5 εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 4 δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι 5 απάντησαν την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 125 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν αϋπνία και οι 28 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 10 δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 12 κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 20 καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 14 επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 19

λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/ τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 18 εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 9 δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι 5 απάντησαν την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 114 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι ξέσπασαν σε κλάματα και οι 19 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 16 δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 7 κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 12 καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 14 επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 21 λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/ τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 14 εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 7 την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι 4 απάντησαν την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 5 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν τάσεις αυτοκτονίας και 1 φοιτήτρια ανέφερε για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, 1 φοιτήτρια απάντησε την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, 1 φοιτήτρια την καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, 1 φοιτήτρια την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/ τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση και 1 φοιτήτρια την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης. Από τις 36 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν σωματικά/ πνευματικά προβλήματα και οι 4 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 5 την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 6 την κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 2 καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 2 την επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 6 την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/ τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 3 την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 3 την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι 5

απάντησαν την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 164 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν δυσκολία συγκέντρωσης και οι 30 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 22 την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 14 την κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 16 καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 18 την επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 17 την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/ τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 21 την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 14 την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι 12 απάντησαν την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 65 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν απώλεια αυτοελέγχου και οι 11 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 6 την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 8 την κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 4 καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 5 την επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 12 την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/ τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 9 την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 7 την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι 3 απάντησαν την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 51 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν απώλεια όρεξης και οι 7 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 7 την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 6 την κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 5 καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 3 την επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 12 την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/ τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 7 την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 2 την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι 2

απάντησαν την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 118 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν σημάδια πίεσης και οι 17 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 9 την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 8 την κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 14 καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 11 την επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 18 την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 23 την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 11 την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι 7 απάντησαν την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 27 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ψυχολογικό κλονισμό και οι 7 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 4 την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 2 την κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 3 καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 3 την επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 4 την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 2 την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις και οι 2 την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης. Από τις 16 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν πόνο στην πλάτη και οι 2 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 2 την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 2 την κινητοποίηση κατά του θύτη, 1 φοιτήτρια απάντησε την καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 2 την επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, 1 φοιτήτρια απάντησε την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 3 την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, 1 φοιτήτρια την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι 2 απάντησαν την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που

προβαίνουν σε αυτή. Από τις 23 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι είχαν πόνο στο λαιμό και οι 5 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, 1 φοιτήτρια την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 2 την κινητοποίηση κατά του θύτη, 1 φοιτήτρια απάντησε την καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 3 την επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 2 την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 5 την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 2 την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης, 1 φοιτήτρια την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή και 1 φοιτήτρια καλύτερη επιλογή εκπαιδευτικού προσωπικού. Από τις 103 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν κούραση και οι 22 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 5 την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 6 την κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 14 την καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 13 την επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 11 την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 17 την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 12 την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι 3 την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 339 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ανησυχία και οι 62 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 24 την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 29 την κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 35 την καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 37 την επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 40 την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 56 την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 36 την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι 20 την εφαρμογή κυρώσεων

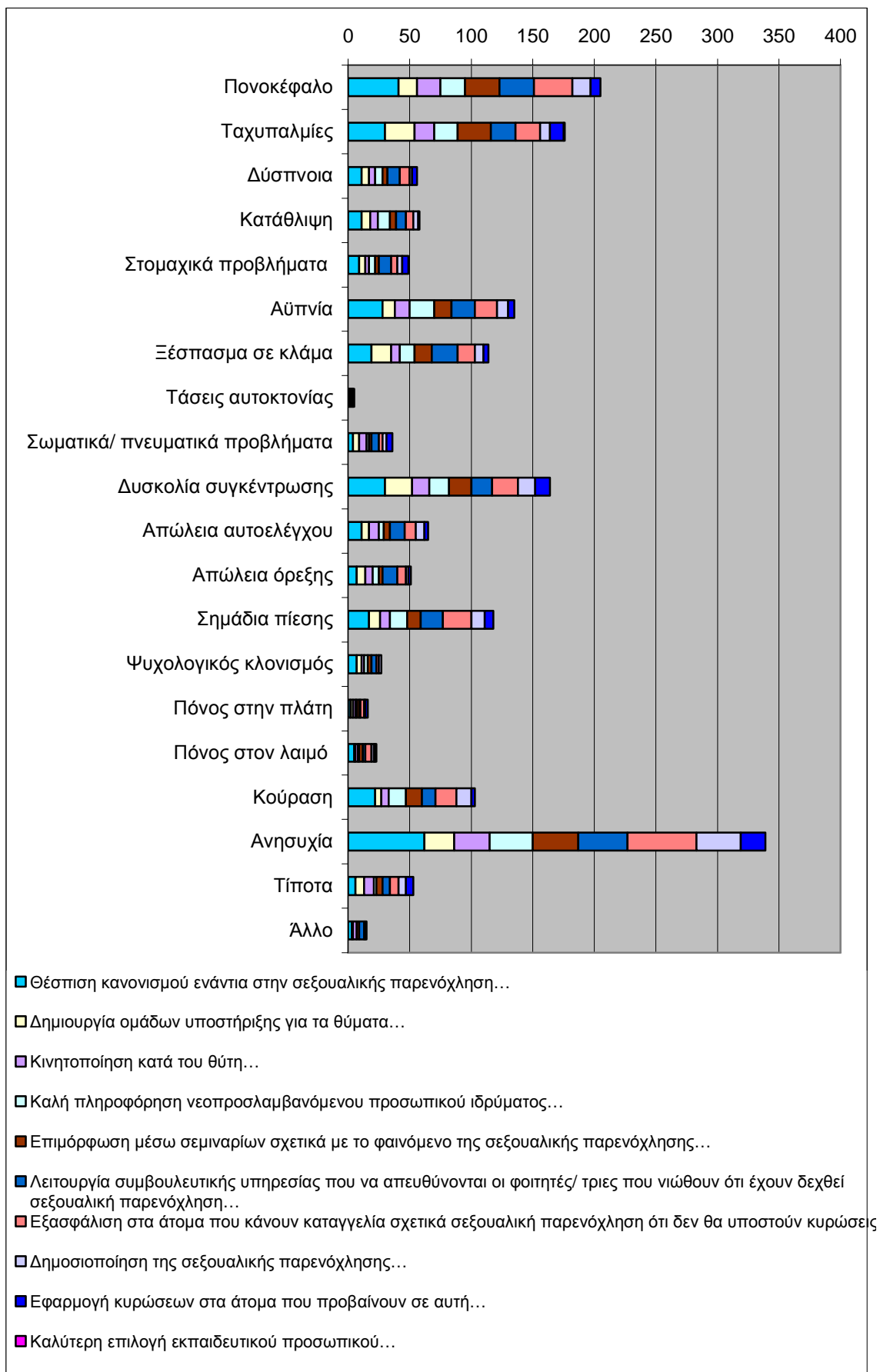
στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 53 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν ότι δεν τους συνέβη τίποτα μετά από την σεξουαλική παρενόχληση και οι 6 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 7 την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 8 την κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 2 την καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 5 την επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 6 την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 7 την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 6 την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι 6 την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 16 φοιτήτριες που απάντησαν στην ερώτηση, ανέφεραν άλλες συνέπειες και οι 3 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, 1 φοιτήτρια απάντησε την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 3 την κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 2 την επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 4 την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, 1 φοιτήτρια την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, και 1 φοιτήτρια την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή. Από τις 1799 απαντήσεις που έδωσαν οι φοιτήτριες οι 152 ερωτηθείσες, ανέφεραν για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, οι 87 την δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα, οι 76 την κινητοποίηση κατά του θύτη, οι 81 την καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος, οι 99 την επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης, οι 115 την λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται οι φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχθεί σεξουαλική παρενόχληση, οι 120 την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, οι 69 την δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και οι 51 την εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτή και οι 2 την καλύτερη επιλογή εκπαιδευτικού

προσωπικού. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα και στο παρακάτω ιστόγραμμα αποτελεσμάτων:

ΠΙΝΑΚΑΣ 35: Συγκριτική συσχέτιση των απαντήσεων 380 ερωτηθέντων σε σχέση με την ερώτηση 15 και την ερώτηση 16.

ΕΡΩΤΗΣΗ 15 - ΕΡΩΤΗΣΗ 16 (ΚΛΕΙΣΤΟΥ ΤΥΠΟΥ)

		Ερ.15&16. Ποιες ψυχοσωματικές συνέπειες αντιμετωπίσατε όταν παρενοχληθήκατε σεξουαλικά και τι χρειάζεται να γίνει σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, για να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης.										
		ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΜΕΤΡΩΝ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗΣ										
ΕΡΩΤΗΣΗ 15	Πονοκέφαλο	41	15	19	20	28	28	31	15	8	0	20
	Ταχυπαλμίες	30	24	16	19	27	20	20	8	11	1	176
	Δύσπνοια	11	6	5	6	4	10	8	2	4	0	56
	Κατάθλιψη	11	7	6	10	5	8	6	4	1	0	58
	Στομαχικά προβλήματα	9	5	3	5	3	10	5	4	5	0	49
	Αϋπνία	28	10	12	20	14	19	18	9	5	0	125
	Ξέσπασμα σε κλάμα	19	16	7	12	14	21	14	7	4	0	114
	Τάσεις αυτοκτονίας	1	1	0	1	0	1	0	1	0	0	5
	Σωματικά/πνευματικά προβλήματα	4	5	6	2	2	6	3	3	5	0	36
	Δυσκολία συγκέντρωσης	30	22	14	16	18	17	21	14	12	0	164
	Απώλεια αυτοελέγχου	11	6	8	4	5	12	9	7	3	0	65
	Απώλεια όρεξης	7	7	6	5	3	12	7	2	2	0	51
	Σημάδια πίεσης	17	9	8	14	11	18	23	11	7	0	118
	Ψυχολογικός κλονισμός	7	4	2	3	3	4	2	2	0	0	27
	Πόνος στην πλάτη	2	2	2	1	2	1	3	1	2	0	16
	Πόνος στον λαιμό	5	1	2	1	3	2	5	2	1	1	23
	Κούραση	22	5	6	14	13	11	17	12	3	0	103
	Ανησυχία	62	24	29	35	37	40	56	36	20	0	339
Τίποτα	6	7	8	2	5	6	7	6	6	0	53	
Άλλο	3	1	3	0	2	4	1	0	1	0	16	
	ΣΥΝΟΛΟ	152	87	76	81	99	115	120	69	51	2	1799

Η συγκριτική στατιστική ανάλυση έδειξε ότι οι φοιτήτριες που απάντησαν ότι είχαν σαν συνέπεια: **Ανησυχία**, απάντησαν ότι αυτό που χρειάζεται να γίνει σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για να αντιμετωπισθεί το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης είναι: **Θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση...**

«Η δική μας εμπειρία από την έρευνα, ήταν ενδιαφέρουσα, καθώς ερευνήσαμε βαθύτερα το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και μάθαμε μέσω της δικής μας μελέτης το υπαρκτό αυτό πρόβλημα που έγκειται στον χώρο της εκπαίδευσης. Εντύπωση μας έκανε κατά την διάρκεια της καταγραφής των ερωτηματολογίων από κάποιες φοιτήτριες(φυσ/πειας). Την στιγμή που προσεγγίζαμε τις 2 σπουδάστριες για να της ζητήσουμε να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο μας, οι ίδιες συζητούσαν την εμπειρία της σεξουαλικής παρενόχλησης που υπέστησε η μια από τις δύο στον χώρο του ΤΕΙ της Θεσσαλονίκης από κάποιον καθηγητή.»

5.ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Τα αποτελέσματα αυτής της μελέτης, έδειξαν ότι σχεδόν όλες οι φοιτήτριες που ανταποκριθήκαν στην έρευνα μας, είχαν δεχτεί ή γνώριζαν κάποιο περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης στο χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Σε ποσοστό 92,7% η παρενόχληση προερχόταν από άνδρες κυρίως, εκπαιδευτικούς και συμφοιτητές, και συνέβαινε τόσο στο διάδρομο του ιδρύματος όσο και στον χώρο πρακτικής άσκησης του νοσοκομείου. Τα πορίσματα της παρούσας ερευνάς είναι αντίστοιχα με αυτά της έρευνας των Risley-Curtiss και C. Hudson W.,(1998) .

Στην έρευνα μας, οι πιο συνηθισμένες ανεπιθύμητες συμπεριφορές «σεξουαλικού περιεχομένου» που ανέφεραν οι φοιτήτριες ήταν: αστεία και συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο, προκλητικά βλέμματα καθώς και υπονοούμενα με σεξουαλικό περιεχόμενο που είχαν δεχτεί από συμφοιτητές και καθηγητές. Αυτά τα ευρήματα είναι σύμφωνα με την ομοφωνία των ευρημάτων άλλων εργασιών, στο ότι η πιο διεισδυτική μορφή σεξουαλικής παρενόχλησης, είναι τα σεξουαλικά υπονοούμενα και βρόμικα ανέκδοτα από συμφοιτητές και εκπαιδευτικό προσωπικό. (Corbett, Genery και Pearson 1993, Risley - Curtiss και Hudson 1998).Ένα σημαντικό εύρημα αποτελούσε ο σεξουαλικός εκβιασμός με αντάλλαγμα (βαθμολογία). Αυτό υποδηλώνει την κατάχρηση θέσης εξουσίας που προβαίνει ένας καθηγητής εναντίον σε μια φοιτήτρια και πως ακόμα παραβιάζεται η ίση μεταχείριση της εν λόγω φοιτήτριας και επαληθεύει την άποψη του Bjorn Pernrud(2000), ότι η σεξουαλική παρενόχληση είναι ένας τρόπος άσκησης δύναμης. Ακόμα, σημαντικά είναι τα ευρήματα για τα σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο για την ενδυμασία και την συκοφαντική δυσφήμιση για ερωτική ζωή τα οποία δείχνουν την ανάγκη του αντρικού πληθυσμού να προβάλλει την δύναμή του υποβαθμίζοντας το γυναικείο φύλο και επαληθεύουν την άποψη της Μαρίας Στρατηγάκη ότι αυτές οι μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης βασίζονται στις διαφορές λόγω φύλου.

Τα ευρήματα έδειξαν ότι οι συμπεριφορές που έκαναν τις φοιτήτριες να αισθανθούν περισσότερο άβολα , ήταν επαφή - αγγίγματα παρά τη θέληση τους και η φορτική πίεση για έξοδο-ραντεβού. Τα ευρήματα αυτά είναι αντίστοιχα με τα ευρήματα των Risley - Curtiss και Hudson (1998). Επίσης, ένα μικρό αλλά σημαντικό για τη συμπεριφορά ποσοστό ανέφερε ότι αισθάνθηκε περισσότερο άσχημα όταν δέχτηκε απαξιωτικά σχόλια για τις ικανότητες του ως φοιτήτρια και

ως επαγγελματίας .Αυτά τα ευρήματα υποδηλώνουν την αρνητική στάση των άντρων για της γυναίκες και επαληθεύουν την άποψη της Lilia M. Cortina(2004) ότι ένα από τα χαρακτηριστικά του θύτη είναι και η υποτίμηση των φύλων.

Η έρευνα έδειξε ακόμα ότι οι περισσότερες φοιτήτριες αντέδρασαν στη σεξουαλική παρενόχληση ζητώντας από τον δράστη ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση. Υπήρχε όμως και ένα μεγάλο ποσοστό που αδιαφόρησε, απέφυγε τον δράστη, γέλασε και ακόμα ένα ποσοστό που δεν έκανε τίποτα και ανέχτηκε την κατάσταση. Τα ευρήματα αυτά φανερώνουν τις στρατηγικές - άμυνες που χρησιμοποιούν οι φοιτήτριες – θύματα για να αντιμετωπίσουν την σεξουαλική παρενόχληση και είναι σύμφωνα με την άποψη της Κίνησης Δημοκρατικών Γυναικών (1995), ότι οι γυναίκες χρησιμοποιούν στρατηγικές γιατί φοβούνται τις συνέπειες της άμεσης αντιμετώπισης .

Επιπλέον, τα ευρήματα έδειξαν ότι οι περισσότεροι μάρτυρες κατά την διάρκεια της σεξουαλικής παρενόχλησης ήταν συμφοιτητές και ο πιο συχνός τρόπος αντίδρασης τους ήταν να βοηθήσουν το θύμα. Υπήρχε όμως και ένα μεγάλο ποσοστό 34,7% φοιτητών/ιών, όπως έδειξαν τα ευρήματα, που αγνόησαν το περιστατικό, γεγονός που επαληθεύει την ερευνά των Corbett, Genery & Pearson 1993, κατά την οποία αυτή η αντίδραση των μαρτύρων υπάρχει και οφείλεται στην έλλειψη γνώσης εκ μέρους των φοιτητών για το τι συνίσταται σεξουαλική παρενόχληση.

Τα ευρήματα που βρέθηκαν από την έρευνα σε σχέση με την αναφορά του περιστατικού, έδειξαν ότι οι ερωτώμενες φοιτήτριες που υπέστησαν σεξουαλική παρενόχληση, ανέφεραν το περιστατικό, στους συμφοιτητές/τριες τους και στα μέλη της οικογένειάς τους. Υπήρχε όμως και ένα σεβαστό ποσοστό 13,1% που δεν ανέφερε πουθενά το περιστατικό, γεγονός που επαληθεύει την Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών (1995) στο ότι πολλά από τα περιστατικά δεν αναφέρονται λόγω άγνοιας του ορισμού της σεξουαλικής παρενόχλησης και της πίστης των γυναικών στους μύθους της σεξουαλικής παρενόχλησης. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι μονό ένα μικρό ποσοστό το 1,5% στην ερευνά μας ανέφερε το περιστατικό σε κάποιο ειδικό. Αυτό υποδηλώνει την έλλειψη γνώσης, απ' το ευρύ κοινό, για της δομές υποστήριξης που μπορούν να απευθυνθούν. Τα ευρήματα αυτά διαφοροποιούνται από την έρευνα των Kathleen Mc Kinney et all(1988) στην οποία ένα μεγάλο ποσοστό της τάξης 42% ανέφερε το περιστατικό σε σύμβουλο.

Σημαντικά είναι και τα ευρήματα ότι οι περισσότερες φοιτήτριες μετά από το επεισόδιο της σεξουαλικής παρενόχλησης έγιναν περισσότερο επιφυλακτικές και

καχύποπτες απέναντι στο κοινωνικό περίγυρο καθώς είχαν και αρνητικές στάσεις προς το αντίθετο φύλο. Επίσης, επηρεάστηκε έμμεσα η εκπαιδευτική τους πορεία και απομονώθηκαν κοινωνικά. Ακόμη, ανέφεραν πονοκέφαλους και ταχυπαλμίες. .Αυτά τα ευρήματα είναι αντίστοιχα με την έρευνα των Cortina L. Huerta M. Magley V. Pang J. Torges C. (2006), σύμφωνα με την οποία οι συνέπειες της σεξουαλικής παρενόχλησης, συνδέονται με αυξανόμενη ψυχολογική θλίψη, η οποία σχετίζεται με χαμηλή Ακαδημαϊκή ικανοποίηση και έντονες σωματικές παθήσεις.

Ενδιαφέρον είναι να αναφερθούν τα ευρήματα από τις πολιτικές που πρότειναν οι ερωτώμενες της έρευνας. Σε μεγάλο ποσοστό οι φοιτήτριες απάντησαν, την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση και την εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία για την σεξουαλική παρενόχληση, ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις. Το γεγονός αυτό, δείχνει την ανησυχία τους απέναντι στο φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης και επαληθεύει τα συμπεράσματα της έρευνας των Risley C. et al(1998), ότι είναι απαραίτητη η λήψη μέτρων από τα Ιδρύματα Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Τέλος, τα περιστατικά που ανέφεραν οι φοιτήτριες αφορούσαν καθηγητές που εκβίαζαν φοιτήτριες για να περάσουν στο μάθημα τους, καθηγητές που παρενοχλούσαν σεξουαλικά φοιτήτριες καθώς και καθηγητές που εκβίαζαν φοιτήτριες για να ευνοήσουν τη βαθμολογία τους. Τα ευρήματα αυτά, επαληθεύουν την έρευνα της Αρτινοπούλου Β. Παπαθεοδώρου Θ.(2004), ότι η σεξουαλική παρενόχληση αποτελεί ένδειξη κατάχρησης θέσης εξουσίας.

Τα παραπάνω ευρήματα, επαληθεύουν τις αρχικές μας ανησυχίες ότι η σεξουαλική παρενόχληση, υπάρχει και παραμένει ένα μόνιμο πρόβλημα στο χώρο της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ένα χρόνιο αγχογόνο γεγονός που επηρεάζει βαθιά και αρνητικά τις ζωές των φοιτητριών στα Ιδρύματα. Σημαντικό είναι ότι οι ψυχολογικές ζημιές της παρενόχλησης, είναι αρκετά σοβαρές και επηρεάζουν αρνητικά τις φοιτήτριες. Οι φοιτήτριες μπορεί να χάσουν τον αυτοσεβασμό τους, να απομονωθούν και να εγκαταλείψουν την σχολή τους.

6.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Τα ευρήματα ότι οι φοιτήτριες δέχονταν σεξουαλική παρενόχληση σε υψηλό ποσοστό 26,6%(βλέπε πίνακα 5α) από το αντρικό εκπαιδευτικό προσωπικό υποδηλώνει ότι η σεξουαλική παρενόχληση αποτελεί ένδειξη κατάχρησης εξουσίας. Μπορούμε να υποθέσουμε ότι η σωστή επιλογή προσωπικού θα συντελέσει στην μείωση του φαινομένου

Ένα σημαντικό εύρημα είναι ότι η σεξουαλική παρενόχληση συνέβαινε τόσο στο χώρο του ιδρύματος όσο και στο χώρο πρακτικής .Αυτό δείχνει ότι και στους δυο χώρους υπάρχει δυνατότητα να συμβεί η σεξουαλική παρενόχληση και γι' αυτό είναι επιτακτική ανάγκη να θεσπιστούν μετρά που να καλύπτουν και τους δύο χώρους.

Οι περισσότερες φοιτήτριες ανέφεραν ανεπιθύμητες συμπεριφορές «σεξουαλικού περιεχομένου», όπως αστεία και συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο, προκλητικά βλέμματα καθώς και υπονοούμενα με σεξουαλικό περιεχόμενο που είχαν δεχτεί από συμφοιτητές και καθηγητές. Αν και αυτές οι συμπεριφορές μπορεί να δείχνουν ασήμαντες σε σχέση με άλλες, δημιουργούν ένα εχθρικό περιβάλλον για τις φοιτήτριες, για τις οποίες μπορεί να αποτελέσουν σοβαρή εμπλοκή για την ψυχολογική τους υγεία .Επιπλέον, το γεγονός ότι μερικές φοιτήτριες είχαν εμπειρία ή παρακολούθησαν κάποιας σοβαρότερης μορφής παρενόχληση, σίγουρα χρήζει μεγάλης προσοχής.

Ένα σημαντικό εύρημα επίσης αποτελεί το γεγονός ότι ενώ υπήρχαν μάρτυρες κατά την διάρκεια εκδήλωσης της παρενοχλητικής συμπεριφοράς ένα μεγάλο ποσοστό 34,7% (βλέπε πίνακα 10β) αγνόησε το περιστατικό. Μπορούμε να υποθέσουμε ότι το αγνόησαν γιατί δεν το γνωρίζουν ως αδίκημα και αυτό μας οδηγεί στην αναγκαιότητα ανάπτυξης καμπάνιας ευαισθητοποίησης .Επίσης, αυτός ο τρόπος αντίδρασης των μαρτύρων μπορούμε να υποθέσουμε ότι συμβάλει στη διαίωνιση του φαινομένου.

Τα ευρήματα έδειξαν ότι οι περισσότεροι δράστες έπειτα από τις ενέργειες των φοιτητριών, σταμάτησαν την παρενόχληση. Υπήρχε όμως και ένα ποσοστό 21,3% που συνέχισε με τον ίδιο τρόπο. Αυτή η αντίδραση των δραστών δείχνει ότι δεν γνωρίζουν ποιες είναι οι συνέπειες που θα επωμιστούν μετά την σεξουαλική

παρενόχληση. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα, ότι είναι αναγκαία η γνωστοποίηση των κυρώσεων στους δράστες.

Τα ευρήματα, ότι η σεξουαλική παρενόχληση επηρέασε σε ποσοστό 19,7% την εκπαιδευτική πορεία των φοιτητριών υποδηλώνουν ότι η σεξουαλική παρενόχληση καταπατά τις ίσες ευκαιρίες για εκπαίδευση και είναι αντίστοιχα με την ερευνά των Huerta, Cortina et all(2006) ότι η σεξουαλική παρενόχληση δημιουργεί κακή επίδραση στις ακαδημαϊκές και επαγγελματικές φιλοδοξίες των φοιτητριών. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι πρέπει να υπάρξει κινητοποίηση για την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για όλους τους φοιτητές/τριες, έτσι ώστε να έχουν όλοι το δικαίωμα να είναι αποδέκτες των ωφελειών της εκπαίδευσης.

Επιπλέον, τα ευρήματα ότι οι φοιτήτριες μετά την σεξουαλική παρενόχληση έγιναν περισσότερο επιφυλακτικές και καχύποπτες απέναντι στο κοινωνικό περίγυρο, είχαν αρνητικές στάσεις προς το αντίθετο φύλο και ανέπτυξαν πονοκέφαλους και ταχυπαλμίες δείχνει ότι η σεξουαλική παρενόχληση επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό την προσωπική ζωή και υγεία των φοιτητριών.

Τα ευρήματα ότι ένα ποσοστό δεν ανέφερε πουθενά το περιστατικό και ότι μόνο ένα μικρό ποσοστό απευθύνθηκε σε κάποιον ειδικό υποδηλώνει τον φόβο και την άγνοια των θυμάτων να διεκδικήσουν την δικαίωση τους. Από τα παραπάνω ευρήματα συμπεραίνουμε ότι είναι αναγκαία η ενημέρωση των θυμάτων για τις συμβουλευτικές υπηρεσίες στις οποίες μπορούν να απευθυνθούν για θέματα σεξουαλικής παρενόχλησης.

Τέλος, άλλο σπουδαίο εύρημα της ερευνάς μας, είναι ότι οι φοιτήτριες οι οποίες εμφάνισαν ανησυχία, πρότειναν ως μέτρο αντιμετώπισης την θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση. Από το μέτρο αντιμετώπισης που πρότειναν φαίνεται καθαρά ο φόβος τους και η ανάγκη τους για ασφάλεια. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι είναι απαραίτητη η λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση του φαινομένου.

Από τα παραπάνω συμπεράσματα, έχουμε χρέος να υπογραμμίσουμε τόσο στις συμμετέχουσες όσο και στους αναγνώστες της έρευνας μας ότι πρέπει να θυμούνται ότι υπάρχει ποινικοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης, καθώς και τρόποι για την αντιμετώπιση με τους οποίους, μπορούν να αποτρέψουν την διαιώνιση αυτού του φαινομένου.

7.ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τα ευρήματα αυτής της μελέτης δείχνουν ότι υπάρχει ανάγκη για περισσότερες εκτενείς και νέες προσεγγίσεις για το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Είναι απαραίτητη η πρόληψη, η αναγνώριση και διαχείριση της σεξουαλικής παρενόχλησης στον εκπαιδευτικό χώρο. Χρειάζεται ακόμα ενεργή παρέμβαση τόσο από τις φοιτήτριες που είναι τα πιθανά θύματα όσο και από τους εκπαιδευτικούς, τους γονείς και από το κράτος. Σημαντική επίσης, είναι η κατανόηση του ποινικού κώδικα και από τα θύματα και από τους δράστες και η αναφορά των περιστατικών στις κατάλληλες υπηρεσίες.

Επίσης, είναι απαραίτητη η θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση, η κινητοποίηση κατά του θύτη και η δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα. Επιπλέον, σημαντική είναι η καλή πληροφόρηση του νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού του ιδρύματος και η επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης. Ακόμη, η λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που θα απευθύνονται οι φοιτήτριες που νιώθουν ότι έχουν δεχτεί σεξουαλική παρενόχληση και η εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία για την σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις, κάτι που θα ενθάρρυνε τις φοιτήτριες να κάνουν καταγγελία. Επιπρόσθετα, η δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης και η εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτήν θα βοηθούσε στην μείωση του φαινομένου καθώς και η καλύτερη επιλογή του εκπαιδευτικού προσωπικού. Αυτές οι προσπάθειες θα πρέπει να έχουν μια περιεκτική προσέγγιση, ώστε να είναι αποτελεσματικές, απευθυνόμενες σε πολλές πηγές και εκβάσεις της συμπεριφοράς της σεξουαλικής παρενόχλησης.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- McPhail B., Karen D. Stout,(1998),"Confronting sexism and violence against women", Addison Wesley Longman,Inc,(184-208)
- Corbett K. , Gentry C. Pearson W.(1993) sexual harassment in high school. Youth Society , 25, (93-103).
- Cortina L. Huerta M. Magley V. Pang J. Torges C. (2006), Sex and Power in the Academy : Modeling Sexual Harassment in the Lives of College Women, Personality and Social Psychology Bulletin, (616-628)
- Cortina L.(2004) Hispanic Perspectives on Sexual Harassment and Social Support.Pers Soc Psychol Bull, (570-584)
- Desouza E.,Ribeiro J.(2005) Bullying and Sexual Harassment Among Brazilian High School Students.Interpers Violence
- Laitala Marja, Nuntinen Matti, Rautio Arja, Sunnari Vappu and (2005), Mistreatment of University students most common during medical studies, BMC Medical education, (1-12)
- Larsson M., Tyden T., (2006)/ Increased sexual risk taking behavior among Swedish female University Students repeated Cross-Sectional surveys.Acta obstetrica et Gynecologica scandinavica, (66-970)
- McCormack A. (1995), Revisiting Sexual Harassment of Undergraduate Women 1989 and 1993, violence against women, (254-265)
- Mc Kinney Kathleen, Olson, Satterfield Arthur and Voiles Carol, (1988), Graduate students experiences with and responses to sexual harassment: A research note 1, Journal of Interpersonal violence, (319-325)
- Nicolson P. Welsh C. 1993, Sexual Harassment, male dominated organizations and the role of counseling psychology: the case of medical school, Counselling Psychology Quarterly, (291-301)
- Risley-Curtiss C. , Huston W. (1998) Sexual Harassment of Social Work Students.Affilia,(190-210)
- The equal opportunities, Ombudsman (2006), sexual harassment and gender related harassment in working life: Jamo, review of current knowledge, Sweden.
- The equal opportunities Act – the equal treatment of student at universities Act (2001), What are the duties of employers unions and universities?: Jam, Sweden.
- Timmerman M.C. (2004), safe schools and sexual harassment: the relationship between school climate and coping with unwanted sexual behavior, Health Education Journal, 63,(113-125)
- Webb L. Hunnicutt K. & Metha A.1997, What Schools Can Do To Combat Student-to-Student Sexual Harassment, Nassp Bulletin (71-79)
- Wilson Fiona (2000), The subjective experience of sexual harassment: cases of students, Human Relations, 53,(1081)
- Witkowska E. Menckel E.2005, Perceptions of sexual harassment in Swedish high schools: experiences and school- environment problems, Sexual Health, (78-85)

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Αρτινοπούλου Β., Παπαθεοδώρου Θ., (2004) , Η σεξουαλική παρενόχληση στους χώρους εργασίας, Κέντρο Ερευνών για Θέματα Ισότητας (Κ.Ε.Θ.Ι.),3-88.
- Αρτινοπούλου, Β. Παπαθεοδώρου, Π. (2006), Σεξουαλική Παρενόχληση στην Εργασία., Νομική βιβλιοθήκη: Αθήνα.
- Κίνηση Δημοκρατικών Γυναικών,(1995), Η σεξουαλική παρενόχληση στο χώρο της εργασίας (πρακτικά συνεδρίου Αθήνα 21 και 22 Ιανουαρίου 1994): Αθήνα.
- Marie France Hirigoyen. Μετάφραση :Μαριλένα Γεωργιάδου, (2000), Ηθική παρενόχληση (η κρυμμένη βία στην καθημερινή ζωή), Πατάκη, Αθήνα.
- Στρατηγάκη Μ., (2007), Το Φύλο της Κοινωνικής Πολιτικής, Μεταίχμιο, Αθήνα

INTERNET

- Γραφείο για τα Ανθρώπινα δικαιώματα(2007) Ανάκτηση από: <http://www.library.uucg.edu/depts/das/s/harassment.html-57k-> Ανάκτηση στις 4/7/2008
- Εθνικών & Καποδιστριακών Πανεπιστήμιων Αθηνών. Σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο της υγείας. Ανάκτηση από: http://www.harassmentform.com/index.php?option=com_content&task=view&id=20&.....Ανάκτηση στις 17/7/2008
- Ελληνική Εταιρεία Μελέτης και Πρόληψης της Σεξουαλικής Κακοποίησης. Στερεότυπα φύλων και σεξουαλική παρενόχληση. Ανάκτηση από: http://www.obrela.gr/ekstrateia_stereotupa_filwn.htm. Ανάκτηση στις 18/7/2008.
- Εφημερίς της Κυβερνήσεως «Σεξουαλική παρενόχληση» (ΦΕΚ 205 Α') Ανάκτηση από: <http://www.isotita.gr/var/uploads/Nomothesia/N%2...>Ανάκτηση στις 8/9/2008
- ΚΕΘΙ-ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ: «Ευαισθητοποίηση εκπαιδευτικών και παρεμβατικά προγράμματα για την προώθηση της ισότητας των φύλων.(2003) Ανάκτηση από: http://www.kethi.gr/greek/ekppaidefsi/epaek/meleti_epaek_11_03.pdf Ανάκτηση στις 8/8/2008
- Μόνιμη αντιπροσωπεία της Ελλάδας στα Ηνωμένα Έθνη(2007), εισαγωγική παρουσίαση από την επικεφαλής Ελληνικής αντιπροσωπείας Κα. Ευγενία Τσουμάνη. Ανάκτηση από: <http://www.isotita.gr/index.php/news/454>. Ανάκτηση στις 4/7/2008
- Σεξουαλική παρενόχληση στο Ελληνικό ποινικό δίκαιο

(Ν. 3488/2006)(2007-2008) Ανάκτηση από:

[http://www.intellectumorg./articles/issues/intellectum3//1L03B015025sexualiki parenoxlisi pdf](http://www.intellectumorg./articles/issues/intellectum3//1L03B015025sexualiki%20parenoxlisi.pdf). Ανάκτηση στις 10/9/2008

- Τμήμα ισότητας και ίσης μεταχείρισης – ΤΙΣΙΜ της ΔΕΟΚ. Σεξουαλική παρενόχληση, ένας "αθέατος" εφιάλτης στο χώρο της εργασίας.

Ανάκτηση από:

<http://www.pik.org.cy/text/sexual%20harassment.doc>. Ανάκτηση στις 28/8/2008

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Σας παρακαλούμε να θέλαμε να συμπληρώσετε το παρακάτω ερωτηματολόγιο. Στα πλαίσια της πτυχιακής μας εργασίας με υπεύθυνη καθηγήτρια την Δρ. Πενταράκη διεξάγουμε έρευνα επιδιώκοντας να καταγράψουμε το είδος και τις μορφές κάποιων ανεπιθύμητων συμπεριφορών σεξουαλικού περιεχομένου που έχετε υποστεί στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Επίσης, η έρευνα θα επικεντρωθεί ιδιαίτερα στις συνέπειες, στις αντιδράσεις του θύτη και του θύματος, καθώς και στα μέτρα αντιμετώπισης του φαινομένου. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και τα πορίσματά του θα συμβάλλουν για την ανάδειξη και την αντιμετώπιση του φαινομένου. Η συμμετοχή σας είναι πολύτιμη!!

1. Σε ποια ηλικιακή ομάδα ανήκετε;
 1. Κάτω από 18
 2. 18 - 20
 3. 21 - 23
 4. 24 – 27
 5. Πάνω από 27

2. Σε ποιο Ίδρυμα Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης φοιτάτε και σε ποιο τμήμα (κυκλώστε):
 1. ΤΕΙ Θεσσαλονίκης
 - Τμήμα Νοσηλευτικής
 - Τμήμα Φυσικοθεραπείας
 2. Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο
 - Τμήμα Ιατρικής

3. Ποιο είναι το έτος της φοίτησης σας;
 - 1^ο
 - 2^ο
 - 3^ο
 - 4^ο
 - 5^ο

4. Τι είδους ανεπιθύμητες συμπεριφορές «σεξουαλικού περιεχομένου» έχετε δεχτεί, που σας έχουν κάνει να νιώσετε άσχημα;(κυκλώστε τον αριθμό της συμπεριφοράς που σας έχει συμβεί)

1. Φορτική πίεση για έξοδο – ραντεβού.....	19.Παρουσίαση – διανομή πορνογραφικού υλικού.....
2. Αστεία – συζητήσεις με σεξουαλικό περιεχόμενο.....	20.Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών sms
3. Προκλητικές χειρονομίες, κινήσεις.....	21.Γράμματα που περιείχαν σεξουαλικούς υπαινιγμούς.....
4. Εκβιασμός με αντάλλαγμα.....	22.Επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε Φοιτητές/τριες και καθηγητές/τριες

5. Πίεση για σύναψη σχέσης.....	23.Επικοινωνία ή ρομαντική σχέση ανάμεσα σε Φοιτητές/τριες και καθηγητές/τριες
6. Επαφή, άγγιγμα παρά την θέληση του/της.....	24.Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε σεξουαλικό ενδιαφέρον με αντάλλαγμα την προαγωγή σε μάθημα)
7. Πίεση για σεξουαλική Συνεύρεση.....	25. Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για τον βαθμό του μαθήματος).....
8. Απόπειρα βιασμού.....	26.Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την ολοκλήρωση της πτυχιακής).....
9. Ανεπιθύμητα τηλεφωνήματα.....	27. Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την έκδοση συστατικής επιστολής).....
10. Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο για το σώμα ή σημεία του σώματος.....	28.Σεξουαλική δωροδοκία (Πίεση για την ανταπόκριση σε «σεξουαλικό ενδιαφέρον» για την πληροφόρηση μεταπτυχιακών σπουδών).....
11. Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο για την ενδυμασία....	29.Κάτι άλλο τι?.....
12. Σχόλια με σεξουαλικό υπονοούμενο ή συζητήσεις για σεξ – περιγραφές.....	30.Συκοφαντική δυσφήμιση για την ερωτική μου ζωή
13. Σφουρίγματα ή άλλους προκλητικούς ήχους.....	31.Απαξιωτικά και αναληθή σχόλια για τις ικανότητες μου ως φοιτήτρια
14. Αποστολή ανεπιθύμητων προσβλητικών mail.....	32.Απαξιωτικά σχόλια για τις ικανότητες μου ως μελλοντική επαγγελματίας
15.Παραβίαση του προσωπικού χώρου.....	
16.Υπονοούμενα σεξουαλικού περιεχομένου.....	
17.Προκλητικά βλέμματα.....	
18.Ανεπιθύμητη σεξουαλική επαφή.....	

5. Εάν σας έχει συμβεί κάποια από τις πιο πάνω συμπεριφορές, επιλέξτε την συμπεριφορά που σας έκανε να αισθανθείτε πιο άβολα/άσχημα και στην συνέχεια διευκρινίστε από ποιον την έχετε υποστεί καθώς και το φύλο του (εάν είναι άντρας ή γυναίκα) όπως και τον τόπο που συνέβη. Τσεκάρετε την κατηγορία του δράστη και βάλτε X στα υπόλοιπα.

Συμπεριφορά η οποία σας έκανε να αισθανθείτε περισσότερο άβολα/άσχημα (γράψτε την)-----

Κατηγορία Δράστη	Φύλο		Χώρος Περιστατικού							
	Α	Γ	Διάδρομος Ιδρύματος	Αίθουσα διδασκαλίας Ιδρύματος	Γραφείο Επόπτη/καθηγητή	Κυλικείο Ιδρύματος	Βιβλιοθήκη Ιδρύματος	Νοσοκομείο	Φυσικ/τήριο	Άλλο, που?
1) Εκπαιδευτικό προσωπικό										
2) Συμφοιτητές										
3) Διοικητικό προσωπικό										
4) Νοσηλευτικό προσωπικό πρακτικής										
5) Ιατρικό προσωπικό πρακτικής										
6) Ασθενείς-Πελάτες										
7) Άλλο αναφέρετε										

6. Γνωρίζετε/ έχετε ακούσει για περιστατικά φοιτητών/τριων που έχουν βιώσει σεξουαλική παρενόχληση στον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης;
 Ναι Όχι

7. Εάν ναι, από ποιον τις έχουν βιώσει και που;

Κατηγορία Δράστη	Φύλο		Χώρος Περιστατικού							
	Α	Γ	Διάδρομος Ιδρύματος	Αίθουσα διδασκαλίας Ιδρύματος	Γραφείο Επόπτη	Κυλικείο Ιδρύματος	Βιβλιοθήκη Ιδρύματος	Νοσοκομείο	Φυσικ/τήριο	Άλλο, που?
1) Εκπαιδευτικό προσωπικό										
2) Συμφοιτητές										
3) Διοικητικό προσωπικό										
4) Νοσηλευτικό προσωπικό										
5) Ιατρικό προσωπικό										
6) Ασθενείς-Πελάτες										
7) Άλλο αναφέρετε										

8. Με ποιον τρόπο αντιδράσατε όταν παρενοχληθείκατε σεξουαλικά;

1.Ζήτησα από το άτομο ευγενικά να σταματήσει την παρενόχληση.....	7.Ζήτησα από μέλος της οικογένειάς μου να επέμβει.....
2.Ζήτησα από συμφοιτητή/τη να επέμβει.....	8.Αδιαφόρησα.....
3.Γέλασα.....	9.Τον/την αποφεύγω.....
4.Τον/την χτύπησα.....	10.Μίλησα σε καθηγητή/τρια.....
5.Δεν έκανα τίποτα , ανέχτηκα την κατάσταση.....	11.Προχώρησα σε καταγγελία.....
6.Κάτι άλλο, αναφέρατε τι;.....	12.ΔΑ.....

9. Υπήρχαν μάρτυρες κατά την διάρκεια κάποιας παρενοχλητικής σεξουαλικής συμπεριφοράς που βιώσατε;
 Ναι Όχι

10. Εάν ναι, ποιοι ήταν και πως αντέδρασαν; Αντιστοιχείστε με ένα βέλος ανάμεσα στον μάρτυρα και στην αντίδρασή του. Για παράδειγμα εάν το διοικητικό προσωπικό θύμωσε θα συνδέσετε με το βέλος το διοικητικό προσωπικό και το θύμωσε

<u>Μάρτυρες</u>	<u>Αντιδράσεις</u>
1. Εκπαιδευτικό προσωπικό	1. Αγνόησαν.....
2. Συμφοιτητές	2. Θύμωσαν.....
3. Διοικητικό προσωπικό	3. Βοήθησαν.....
4. Νοσηλευτικό προσωπικό	4. Ανέφεραν το περιστατικό σε καθηγητή/τρια.....
5. Ιατρικό προσωπικό	5. Άλλο, αναφέρατε την αντίδραση.....
6. Ασθενείς – Πελάτες	
7. Άλλο αναφέρετε ποιος	

11. Ποια ήταν η αντίδραση του δράστη μετά από την δική σας ενέργεια;

1. Συνέχισε με τον ίδιο τρόπο	4. Αυξήθηκε η ένταση.....
2. Σταμάτησε.....	5. Με εκβίασε.....
3. ΔΑ.....	6. Κάτι άλλο τι.....

12. Σε ποιον αναφέρατε το περιστατικό; Κυκλώστε

1. Σε συμφοιτητές/τριες	5. Σε κάποιον ειδικό(π.χ. Κοινωνικό λειτουργό, Ψυχολόγο)
2. Σε καθηγητές/τριες	6. Στον προϊστάμενο/η του τμήματος
3. Σε μέλη της οικογένειάς μου	7. Σε κανέναν
4. Σε συγγενείς	8. Σε κάποιον άλλο, αναφέρετε σε ποιον

13. Πως αισθανθήκατε μετά από την σεξουαλική παρενόχληση;

1. Σύγχυση.....	11. Απέχθεια.....
2. Αμφιβολία.....	12. Αμηχανία.....
3. Άγχος.....	13. Ενοχή.....
4. Φόβος.....	14. Σοκ.....
5. Απομόνωση.....	15. Απορρυθμιστήκατε.....
6. Θυμό.....	16. Απομακρυνθήκατε από τον χώρο της Εκπαίδευσης.....
7. Οργή.....	18. Υποβάθμιση.....
8. Νευρικήτητα.....	19. Αδιαφορία.....
9. Προδοσία.....	20. Άλλο πως.....
10. Ντροπή.....	

14. Με ποιον από τους παρακάτω τρόπους επηρεαστήκατε;
 Ποιες ήταν οι συνέπειες;

1. Έχασα το ενδιαφέρον μου για σπουδές	13. Δέχτηκα άδικη κριτική
2. Διέκοψα προσωρινά τις σπουδές μου	14. Παρεμποδίστηκε η συμμετοχή μου στα μαθήματα

3.Έχασα την ευκαιρία για επιτυχημένες σπουδές	15.Εκφοβισμός για την επιτυχία των μαθημάτων από τον δάσχη
4.Έγινα εσωστρεφής	16.Δεν μου παραχωρήθηκαν συστάσεις για το μεταπτυχιακό μου
5.Έγινα λιγότερο αποτελεσματικός/η	17.Είχα/έχω αρνητική στάση προς το αντίθετο φύλο
6.Απουσίαζα από την σχολή μου	18.Είχα /έχω χαμηλές φιλοδοξίες
7.Αναγκάστηκα να αλλάξω καθηγητή	19.Είχα/έχω μειωμένη αυτοπεποίθηση
8.Αδικήθηκα στους βαθμούς	20.Είχα/έχω μειωμένο αυτοσεβασμό
9.Μου ζητήθηκε να εγκαταλείψω τις σπουδές μου	21.Άρχισα ψυχοθεραπείες
10.Διαδόθηκαν φήμες εναντίον μου	22.Μπήκα σε πρόγραμμα συμβουλευτικής
11.Εμποδίστηκε η περαιτέρω εκπαίδευση μου	23.Είχα/έχω επιφυλακτική και καχύποπτη στάση απέναντι στον κοινωνικό περίγυρο μου.
12.Απομονώθηκα κοινωνικά	24.Κάτι άλλο..... ...

15. Ποιες από τις παρακάτω ψυχοσωματικές συνέπειες αντιμετώπισατε;
Κυκλώστε.

1.Πονοκέφαλο	11.Δυσκολία συγκέντρωσης
2.Ταχυπαλμίες	12.Απώλεια αυτοελέγχου
3.Δύσπνοια	13.Απώλεια όρεξης
4.Κατάθλιψη	14.Σημάδια πίεσης
5.Στομαχικά προβλήματα.....	15.Ψυχολογικός κλονισμός
6.Αϋπνία.....	16.Πόνος στην πλάτη.....
7.Ξέσπασμα σε κλάμα.....	17.Πόνος στον λαιμό.....
8.Τάσεις αυτοκτονίας.....	18.Κούραση.....
9.Σωματικά/πνευματικά προβλήματα.....	19.Ανησυχία.....
10.Άλλο τι.....	20.Άλλο τι.....

16. Τι νομίζετε ότι χρειάζεται να γίνει σε ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης;
Κυκλώστε:

1.Θέσπιση κανονισμού ενάντια στην σεξουαλική παρενόχληση.....	5.Επιμόρφωση μέσω σεμιναρίων σχετικά με το φαινόμενο της σεξουαλικής παρενόχλησης....
2.Δημιουργία ομάδων υποστήριξης για τα θύματα.....	6.Λειτουργία συμβουλευτικής υπηρεσίας που να απευθύνονται φοιτητές/τριες που νιώθουν ότι έχουν δεχτεί σεξουαλική παρενόχληση....
3.Κινητοποίηση κατά του θύτη.....	7.Εξασφάλιση στα άτομα που κάνουν καταγγελία σχετικά με την σεξουαλική παρενόχληση ότι δεν θα υποστούν κυρώσεις.....

<p>4.Καλή πληροφόρηση νεοπροσλαμβανόμενου προσωπικού ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (διοικητικό, επιστημονικό, εκπαιδευτικό) για την αντιμετώπιση της σεξουαλικής παρενόχλησης.....</p>	<p>8.Δημοσιοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης 9.και εφαρμογή κυρώσεων στα άτομα που προβαίνουν σε αυτήν.....</p>
	<p>10.Αναφέρετε ότι άλλο μέτρο θεωρείται σημαντικό.....</p>

17. Μπορείτε να μας αναφέρετε κάποιο περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης που γνωρίζετε και αφορά τον χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (επιλέξτε το πιο έντονο περιστατικό και διευκρινίστε εάν το έχετε βιώσει εσείς ή ποιο άτομο αφορά (συμφοιτήτρια/συμφοιτητής κ.α.).

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Σας ευχαριστούμε πολύ

Οι τελειόφοιτες Κοινωνικοί Λειτουργοί

Καλαϊτζή Πετρούλα
Σταυροπούλου Ελένη
Εσέρογλου Μαρία

Η Υπεύθυνη Καθηγήτρια

Δρ Πενταράκη Μαρία
Επίκουρη Καθηγήτρια,
Τμήματος Κοινωνικής Εργασίας
ΑΤΕΙ ΠΑΤΡΩΝ

Μπορείτε να κρατήσετε την τελευταία σελίδα:

Τι συνιστά σεξουαλική παρενόχληση

Με βάση τον νόμο 3488 του 2006 (Εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας και άλλες συναφείς διατάξεις) η σεξουαλική παρενόχληση συνιστά διάκριση λόγω φύλου και απαγορεύεται (άρθρο 4 (2)). Με βάση του άρθρο 3 (δ) σεξουαλική παρενόχληση αφορά οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας προσώπου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος. Το άρθρο 4 (2) του παρόντος νόμου διευκρινίζει ότι το γεγονός ότι κάποιος απορρίπτει ή υποκύπτει σε παρόμοια συμπεριφορά δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για να ληφθεί απόφαση που θίγει το εν λόγω πρόσωπο

Εάν έχετε αντιμετωπίσει κάποιο περιστατικό σεξουαλικής παρενόχλησης, μπορείτε να απευθυνθείτε:

- Στον Συνήγορο του Πολίτη – Ο συνήγορος του Πολίτη μπορεί να προσφέρει τις πληροφορίες και τη βοήθεια στην εξέταση των σεξουαλικών παρενοχλήσεων. Μπορείτε επίσης να αρχειοθετήσετε μια καταγγελία. ΣΥΝΗΓΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ , Χατζηγιάννη Μέξη 5, 115 28 Αθήνα, 3ος όροφος, fax: 210 7292129 Email: diakriseis@synigoros.gr
- Στην Πάτρα στο Κέντρο Ερευνών για θέματα Ισότητας(Κ.Ε.Θ.Ι) Κανακάρη 101, τμήμα νομικής συμβουλευτικής, τηλ: 2610620059
- Στην Αθήνα, στο Κ.Ε.Θ.Ι, Χαριλάου Τρικούπη 51, τμήμα νομικής συμβουλευτικής, τηλ: 210389800
- Στην Αθήνα, στην Γενική Γραμματεία Ισότητας (Γ.Γ.Ι), Δραγατσανίου8, Υπουργείο Προεδρίας, τμήμα νομικής συμβουλευτικής, τηλ: 21033-15291 έως 5
- Στην Αθήνα, στο Σύνδεσμο για τα δικαιώματα της γυναίκας, Σόλωνος 41, τμήμα νομικής συμβουλευτικής, τηλ: 2103626460.
- Στην Θεσσαλονίκη στο Κέντρο Ερευνών για θέματα Ισότητας(Κ.Ε.Θ.Ι), Συγγρού 30, τηλ:2310517959,2310523511

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙΙ

Παράρτημα¹ Συνηγόρος Ίσων Ευκαιριών Σουηδίας

Οδηγία για την ίση μεταχείριση σπουδαστριών/τών στα πανεπιστήμια² (2001:1286)
(Περιλαμβάνει τις τροποποιήσεις μέχρι και την SFS 2006:308)

ΣΤΟΧΟΣ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ

Παράγραφος 1: Στόχος της Οδηγίας αυτής είναι να προωθήσει τα ίσα δικαιώματα των σπουδαστριών/τών και των υποψηφίων στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και να καταπολεμήσει τις διακρίσεις στην τριτοβάθμια εκπαίδευση με βάση το φύλο, την εθνικότητα, θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή κάποια αναπηρία (2003:311).

ΕΝΕΡΓΑ ΜΕΤΡΑ

Στόχο-προσηλωμένη εργασία

Παράγραφος 3: Το πανεπιστήμιο, στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του, πρέπει να είναι στοχο-προσηλωμένο στο να προωθεί ενεργά τα ίσα δικαιώματα των σπουδαστριών/τών του, ανεξαρτήτως φύλου, εθνικότητας, θρησκείας ή άλλης θρησκευτικής πίστης, σεξουαλικού προσανατολισμού ή αναπηρίας.

Λεπτομερέστεροι κανονισμοί σχετικά με τα καθήκοντα των πανεπιστημίων, σύμφωνα με την παράγραφο 1, περιλαμβάνονται στις παραγράφους 4 και 5 (2003:311).

ΠΡΟΛΑΜΒΑΝΟΝΤΑΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΕΙΟΝΤΑΣ ΤΗΝ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ

Παράγραφος 4: Το πανεπιστήμιο πρέπει να λαμβάνει μέτρα για να προλαμβάνει και να παρεμποδίζει το να υποβάλλονται οι σπουδάστριες/τές και οι υποψήφιοι/οι σε παρενόχληση. Σε αυτή την Οδηγία ο όρος παρενόχληση αναφέρεται σε συμπεριφορά που παραβιάζει την αξιοπρέπεια μιας/ενός σπουδάστριας/στή ή μιας/ενός υποψήφιας/φιου στο πλαίσιο σπουδών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, εάν συνδέεται με την εθνικότητα του ατόμου (παρενόχληση εθνικότητας), την θρησκεία ή άλλα θρησκευτικές πεποιθήσεις (παρενόχληση οφειλόμενη στην θρησκεία ή σε άλλες θρησκευτικές πεποιθήσεις), τον

¹ Αυτή είναι η νομοθεσία της Σουηδίας που προστατεύει από την σεξουαλική παρενόχληση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η νομοθεσία μεταφράστηκε και εντάχθηκε σε παράρτημα που περιλαμβάνεται στο Εγχειρίδιο για την ένταξη της οπτικής του φύλου στην εκπαιδευτική διαδικασία (2008). Το εγχειρίδιο δημιουργήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος Προπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών Φύλου και Ισότητας, Τ.Ε.Ι. Πατρών ΕΠΕΑΕΚ II (<http://www.teipat.gr/isofita>) με επιστημονική υπεύθυνη την Μ. Πενταράκη, επίκουρη καθηγήτρια του τμήματος κοινωνικής εργασίας. Το εν λόγω εγχειρίδιο διανεμήθηκε στους/στις αντι-προέδρους ακαδημαϊκών υποθέσεων σε όλα τα ΤΕΙ και στους/στις πρότανες ακαδημαϊκών υποθέσεων όλων των πανεπιστημίων της Ελλάδας

² Ανάκτηση από την ιστοσελίδα του/της Συνηγόρου Ισότητας της Σουηδίας:
<http://www.jamombud.se/InEnglish/laws/equaltreatmento.asp>, 7/5/2007.

σεξουαλικό προσανατολισμό (παρενόχληση οφειλόμενη στον σεξουαλικό προσανατολισμό), την αναπηρία (παρενόχληση οφειλόμενη σε αναπηρία) ή το φύλο ή τη σεξουαλική φύση (σεξουαλική παρενόχληση) (2003:311).

ΕΤΗΣΙΟ ΣΧΕΔΙΟ

Παράγραφος 5: Ένα πανεπιστήμιο πρέπει κάθε χρόνο να ετοιμάζει ένα σχέδιο που να περιλαμβάνει μια επισκόπηση των μέτρων που απαιτούνται για την προώθηση ίσων δικαιωμάτων μεταξύ των σπουδαστριών/τών ανεξάρτητα από το φύλο, την εθνικότητα, τη θρησκεία ή άλλες θρησκευτικές πεποιθήσεις, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή κάποια αναπηρία, έτσι ώστε να αποτρέψει και να αποκλείσει την παρενόχληση σύμφωνα με την παράγραφο 4. Το σχέδιο πρέπει επίσης να περιλαμβάνει μια αναφορά σε αυτά τα μέτρα που το πανεπιστήμιο σκοπεύει να εγκαινιάσει ή να εφαρμόσει κατά τη διάρκεια του προσεχούς έτους.

Μια έκθεση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο έχουν εφαρμοστεί τα μέτρα που προγραμματίστηκαν με βάση την παράγραφο 1 θα περιλαμβάνεται στο σχέδιο για το επόμενο έτος (2003:311).

ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΝΑ ΔΗΦΘΟΥΝ ΜΕΤΡΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ

Παράγραφος 6: Ένα πανεπιστήμιο που ενημερώνεται ότι μια σπουδάστρια ή ένας σπουδαστής θεωρεί πως έχει εκτεθεί σε κάποιου είδους παρενόχληση όπως αυτές που αναφέρονται στην παράγραφο 4, πρέπει να ερευνήσει όλες τις περιστάσεις που περιβάλλουν την εν λόγω παρενόχληση και, σε κατάλληλες περιπτώσεις, να λάβει μέτρα που να μπορούν εύλογα να επιβληθούν ώστε να αποκλείσουν τη συνεχιζόμενη παρενόχληση.

ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

Άμεσες διακρίσεις

Παράγραφος 7: Ένα πανεπιστήμιο δεν επιτρέπεται να αντιμετωπίσει δυσμενώς μια/έναν σπουδάστρια/στή ή υποψήφια/ο αντιμετωπίζοντάς την/τον χειρότερα από ότι αντιμετωπίζει, έχει αντιμετωπίσει ή θα είχε αντιμετωπίσει κάποιαν/ον άλλη/ο σε παρόμοια κατάσταση, εάν η δυσμένεια αυτή συνδέεται με το φύλο, την εθνικότητα, τη θρησκεία ή άλλες θρησκευτικές πεποιθήσεις, τον σεξουαλικό προσανατολισμό ή αναπηρίες.

Η απαγόρευση αυτή δεν ισχύει εάν η δυσμενής μεταχείριση απαιτείται προκειμένου για ένα ειδικό συμφέρον το οποίο είναι εμφανώς σημαντικότερο από ότι η πρόληψη των

διακρίσεων στο πανεπιστήμιο (2003:311).

ΕΜΜΕΣΕΣ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ

Παράγραφος 8: Ένα πανεπιστήμιο δεν μπορεί να επιδείξει δυσμένεια σε μια/έναν σπουδάστρια/στή ή υποψήφια/ο εφαρμόζοντας ένα μέτρο, ένα κριτήριο ή μια διαδικαστική μέθοδο που φαίνεται να είναι ουδέτερη αλλά, ειδικά στην πράξη, υποβιβάζει τα πρόσωπα ενός συγκεκριμένου φύλου, μιας συγκεκριμένης εθνικότητας, θρησκείας ή θρησκευτικής πεποίθησης, σεξουαλικού προσανατολισμού ή ορισμένης αναπηρίας. Εντούτοις, αυτό δεν ισχύει εάν το μέτρο, το κριτήριο ή η διαδικαστική μέθοδος μπορεί υποστηριχθεί αντικειμενικά, με βάση έναν λογικό στόχο, και τα μέσα είναι κατάλληλα και απαραίτητα προκειμένου να επιτευχθεί ο στόχος (2003:311).

ΠΑΡΕΝΟΧΛΗΣΗ

Παράγραφος 8α: Ένα πανεπιστήμιο δεν μπορεί να κάνει διακρίσεις εις βάρος μιας/ενός σπουδάστριας/στη ή υποψήφιας/ου παρενοχλώντας τον/την (2003:311).

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΔΙΑΚΡΙΣΕΩΝ

Παράγραφος 8β: Ένα πανεπιστήμιο δεν μπορεί να απευθύνει εντολές ή οδηγίες σε υπάλληλό του για την εφαρμογή διακρίσεων εις βάρος μιας/ενός σπουδάστριας/στη ή υποψήφιας/ου, σύμφωνα με τις παραγράφους 7-8α. (2003:311).

ΠΕΔΙΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΕΩΝ

Παράγραφος 9: Οι απαγορεύσεις των διακρίσεων που αναφέρονται στις παραγράφους 7-8β ισχύουν όταν ένα πανεπιστήμιο:

- 1) λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με την είσοδο στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ή λαμβάνει οποιοδήποτε άλλο μέτρο που είναι σημαντικό για την είσοδο σε αυτήν,
- 2) λαμβάνει αποφάσεις σχετικά με τις εξετάσεις ή κάνει οποιαδήποτε άλλη αξιολόγηση της σπουδαστικής απόδοσης,
- 3) λαμβάνει αποφάσεις ή διεξάγει οποιαδήποτε αξιολόγηση γύρω από θέματα σχετικά με:
 - α) την πιστοποίηση της εκπαίδευσης,
 - β) την αναβολή σπουδών ή τη συνέχιση σπουδών μετά από διακοπή της φοίτησης,
 - γ) την αλλαγή επιβλέπουσας/ντος καθηγήτριας/τή,
 - δ) την απόσυρση της/του επιβλέπουσας/οντος καθηγήτριας/τή ή άλλων πηγών που σχετίζονται με την ερευνητική εκπαίδευση,
 - ε) το επίδομα κατάρτισης για τις/τους υποψήφιας/ους διδάκτορες, ή

4) λαμβάνει ένα πειθαρχικό μέτρο ενάντια σε μια/έναν σπουδάστρια/στή (2003:311).

Παράγραφος 10: Η απαγόρευση που περιλαμβάνεται στην παράγραφο 7, ενάντια στις άμεσες διακρίσεις όταν ένα πανεπιστήμιο παίρνει αποφάσεις για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και το εκπαιδευτικό υπόβαθρο ισχύει επίσης όταν το πανεπιστήμιο, καθιστώντας προσβάσιμες και αξιοποιήσιμες τις υποδομές, μπορεί να δημιουργήσει για ένα πρόσωπο με ειδικές ανάγκες συνθήκες συγκρίσιμες με αυτές που ισχύουν για άτομα χωρίς παρόμοια αναπηρία, εφόσον είναι λογικό να απαιτηθεί από το πανεπιστήμιο να λάβει τέτοια μέτρα.

ΑΠΟΤΡΟΠΗ ΘΥΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ

Παράγραφος 11: Ένα πανεπιστήμιο απαγορεύεται να θυματοποιήσει μια/έναν σπουδάστρια/στή ή υποψήφια/ο επειδή έχει καταγγείλει το πανεπιστήμιο για διακρίσεις ή έχει συμμετάσχει σε έρευνα στο πλαίσιο αυτής της Οδηγίας.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΑ ΠΡΟΣΩΝΤΑ

Παράγραφος 12: Μια/ένας υποψήφια/ος που δεν της/του δόθηκε πρόσβαση στις σπουδές δικαιούται, κατόπιν αιτήσεως, να λάβει γραπτές πληροφορίες από έναν εκπαιδευτικό οργανισμό ως προς τα εκπαιδευτικά ή άλλα προσόντα που διαθέτει ένα πρόσωπο που έγινε δεκτό. Αυτό το δικαίωμα ισχύει εάν η επιδιωκόμενη εκπαίδευση μπορεί να οδηγήσει σε έναν τίτλο σπουδών που ο συγκεκριμένος εκπαιδευτικός οργανισμός μπορεί να απονείμει σύμφωνα με την Πράξη Άδειας Απονομής Συγκεκριμένων Πτυχίων (the Award of Certain Degrees Licensing Act, 1993:792).

ΒΛΑΒΕΣ

Παράγραφος 13: Το κράτος, ένας δήμος ή το τοπικό συμβούλιο που διοικεί ένα πανεπιστήμιο όπως και ένας ιδιωτικός εκπαιδευτικός οργανισμός που έχει άδεια να απονέμει πτυχία σύμφωνα με την Πράξη Άδειας Απονομής Ορισμένων Πτυχίων (1993:792) θα πληρώσει αποζημίωση για τυχόν παραβίαση στην οποία έχει υποβληθεί μια/ένας σπουδάστρια/στή ή υποψήφια/ος λόγω του ότι το πανεπιστήμιο αμέλησε:

- την υποχρέωση που έχει, σύμφωνα με την παράγραφο 6, να ερευνήσει και να λάβει μέτρα ενάντια στην παρενόχληση των σπουδαστριών/τών,
- τις απαγορεύσεις που περιλαμβάνονται στις παραγράφους 7, 8, 8α ή 8β, και την παράγραφο 9 ή την παράγραφο 10, ενάντια στις διακρίσεις των σπουδαστριών/τών ή των υποψηφίων,
- την απαγόρευση που περιλαμβάνεται στην παράγραφο 11, ενάντια στη θυματοποίηση των σπουδαστριών/τών ή των υποψηφίων.

Κατά την κρίση των αρμοδίων, οι αποζημιώσεις μπορεί να μειωθούν ή να εκλείψουν

εντελώς. (2003:311).

ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ

Παράγραφος 14: **Ενάντια σε μια απόφαση ενός πανεπιστημίου ή πανεπιστημιακού κολεγίου, το οποίο διαχειρίζεται το κράτος, ένας δήμος ή ένα τοπικό συμβούλιο, μπορεί να γίνει προσφυγή στην Πανεπιστημιακή Επιτροπή Προσφυγών με το αιτιολογικό ότι η απόφαση αντιβαίνει τις διατάξεις ενάντια στις διακρίσεις που περιλαμβάνονται στις παραγράφους 7 ή 8, στην παράγραφο 9, περιπτώσεις 1, 3 ή 4, ή στην παράγραφο 10, ή τη διάταξη ενάντια στη θυματοποίηση που περιλαμβάνεται στην παράγραφο 11. Εάν η Επιτροπή Προσφυγών κρίνει ότι η απόφαση παραβιάζει οποιαδήποτε από τις διατάξεις και ότι πιθανόν αυτό είχε επίδραση στο περιεχόμενό της, η απόφαση θα ακυρωθεί και το θέμα, εάν είναι απαραίτητο, θα επανέλθει στο πανεπιστήμιο ή στο πανεπιστημιακό κολέγιο, για να εξεταστεί εκ νέου.**

Εάν εναντίον μιας απόφασης μπορεί να γίνει προσφυγή σύμφωνα με οποιαδήποτε άλλη θέσπιση, η προσφυγή θα γίνει σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζεται από αυτήν, αντί της διαδικασίας που προβλέπεται από την παράγραφο 1.

Παράγραφος 15: **Απέναντι σε μια απόφαση που λαμβάνεται από την Πανεπιστημιακή Επιτροπή Προσφυγών σύμφωνα με την παρούσα Οδηγία δεν μπορεί να γίνει προσφυγή.**

ΕΠΙΒΛΕΨΗ

Παράγραφος 16: **Η/Ο Συνήγορος για τις Ίσες Ευκαιρίες, η/ο Συνήγορος ενάντια στις Διακρίσεις βάσει Εθνικότητας, η/ο Συνήγορος ενάντια στις Διακρίσεις βάσει Σεξουαλικού Προσανατολισμού και η/ο Συνήγορος σχετικά με την Αναπηρία θα εξασφαλίσουν την εφαρμογή αυτής της Οδηγίας.**

Μία/ένας Συνήγορος θα επιδιώξει να εξασφαλίσει την εθελοντική συμμόρφωση των πανεπιστημίων με αυτή την Οδηγία.

Κάθε πανεπιστήμιο, εφόσον καθοδηγείται από μία/έναν Συνήγορο, είναι υποχρεωμένο να παρέχει στοιχεία σχετικά με τις συνθήκες που καθορίζουν τις λειτουργίες του και οι οποίες μπορεί να είναι σημαντικό να ελεγχθούν.

Κάθε πανεπιστήμιο είναι επίσης υποχρεωμένο να παρέχει στοιχεία όταν μια/ένας Συνήγορος στηρίζει αίτημα που υποβάλλεται από μία/έναν υποψήφια/ο στο πλαίσιο της παραγράφου 12.

ΕΛΕΓΧΟΣ

Εφαρμόσιμοι κανόνες

Παράγραφος 17: Αγωγές που αφορούν σε βλάβες σύμφωνα με τις παραγράφους 6 – 11, καθώς και με την παράγραφο 13 θα εξετάζονται σύμφωνα με αυτά που ορίζονται στον Κώδικα Δικαστικής Διαδικασίας (Code of Judicial Procedure) σχετικά με την προσφυγή στο δικαστήριο σε περιπτώσεις αντιδικίας όπου ο διακανονισμός του θέματος επιτρέπεται.

Πάντως, σε τέτοιες περιπτώσεις μπορεί να διαταχθεί καθένα από τα δύο μέρη να επιβαρυνθεί με τις δικές του δικαστικές δαπάνες, εάν το μέρος που έχασε τη δίκη είχε επαρκή λόγο να ζητήσει εξέταση της διαφωνίας.

Βάρος της απόδειξης

Παράγραφος 17α: Εάν ένα πρόσωπο που θεωρεί ότι έχει υποστεί διάκριση ή θυματοποίηση παρουσιάσει στοιχεία τα οποία καθιστούν ισχυρή την πιθανότητα να έχει υποστεί διακρίσεις ή να έχει θυματοποιηθεί, είναι το πανεπιστήμιο που θα πρέπει να αποδείξει ότι η διάκριση ή η θυματοποίηση δεν συνέβη (2003:311)

Δικαίωμα υποβολής αγωγής

Παράγραφος 18: Σε μια αντιδικία σύμφωνα με την παράγραφο 17, η/ο Συνήγορος για τις ίσες ευκαιρίες, η/ο Συνήγορος ενάντια στην εθνική διάκριση, η/ο Συνήγορος ενάντια στη διάκριση βάσει σεξουαλικού προσανατολισμού ή η/ο Συνήγορος για την αναπηρία μπορεί να υποβάλει αγωγή ως το ένα μέρος, για μία/έναν σπουδάστρια/στή ή μία/έναν υποψήφιο που δίνει συγκατάθεση.

Εάν μία/ένας Συνήγορος υποβάλλει μια αγωγή για την υπόθεση μίας/ενός σπουδάστριας/στή ή μίας/ενός υποψήφιας/ου σύμφωνα με αυτήν την Οδηγία, η/ο Συνήγορος μπορεί στο πλαίσιο της ίδιας προσφυγής να υποβάλει επίσης αγωγή ως αντιπρόσωπος της/του σπουδάστριας/στή ή της/του υποψήφιας/ου.

Όσα ορίζονται από τον Κώδικα της Δικαστικής Διαδικασίας ως προς τις παραμέτρους που ακυρώνουν ενδιαφερόμενα μέρη, προσωπικές μαρτυρίες, την εγκυρότητα των καταθέσεων και άλλα ζητήματα που αφορούν στα αποδεικτικά στοιχεία θα ισχύουν επίσης για κάθε πρόσωπο ενάντια στο οποίο μία/ένας Συνήγορος θα υποβάλλει αγωγή σύμφωνα με την παράγραφο 1.

Προθεσμίες

Παράγραφος 19: Μια αγωγή για βλάβες σύμφωνα με τις παραγράφους 6 - 11 όπως και με την παράγραφο 13 θα πρέπει να εγερθεί μέσα σε δύο έτη αφότου έλαβε χώρα η καταγγελλόμενη πράξη ή μια υποχρέωση θα έπρεπε να έχει εκτελεστεί. Διαφορετικά το δικαίωμα να κινηθούν διαδικασίες εκπνέει.

Παράγραφος 20: Μια αγωγή που υποβάλλεται από τη/τον Συνήγορο Ίσων Ευκαιριών, τη/τον Συνήγορο ενάντια στην Εθνική Διάκριση, τη/τον Συνήγορο ενάντια στη διάκριση βάσει Σεξουαλικού Προσανατολισμού ή τη/τον Συνήγορο για την Αναπηρία θα αντιμετωπιστεί σαν η αγωγή να είχε υποβληθεί από τη/τον σπουδάστρια/τη ή από την/τον υποψήφια/ο προσωπικά.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ IV

Παράρτημα³

Μ. Πενταράκη

Πρόταση εισηγητικής έκθεσης για τη θέσπιση εσωτερικού κανονισμού ενάντια στη σεξουαλική παρενόχληση σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Κάθε ίδρυμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης μπορεί να προχωρήσει στη θέσπιση ενός κανονισμού λαμβάνοντας υπόψη:

- την Πλατφόρμα Δράσης του Πεκίνου (ΟΗΕ,1995, άρθρο 114), όπου αναφέρεται ότι η σεξουαλική παρενόχληση κατά των γυναικών στον χώρο της εκπαίδευσης ή στον χώρο εργασίας αποτελεί μία μορφή βίας κατά των γυναικών η οποία και συνιστά διάκριση κατά των γυναικών, αφού μπορεί να σταθεί εμπόδιο στην εκπαιδευτική ή την επαγγελματική σταδιοδρομία τους (ΟΗΕ,1995, άρθρο 117)
- τον Ν.1414/84, ο οποίος αποτελεί σημείο αναφοράς για την προστασία της ισότητας μεταξύ των δύο φύλων, αφού καθιερώνει και προστατεύει την αρχή της ίσης μεταχείρισης γυναικών και ανδρών ως προς την πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση, στην απασχόληση και τις συνθήκες εργασίας –«απαγορεύεται κάθε διάκριση με βάση το φύλο των εργαζομένων όσον αφορά στους όρους, τις συνθήκες εργασίας και την επαγγελματική εξέλιξη και σταδιοδρομία»
- την οδηγία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου 2002/73/ΕΚ (2002)⁴ σχετικά με την παρενόχληση στον χώρο εργασίας: «Η παρενόχληση αφορά σε οιαδήποτε ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεδεμένη με το φύλο ενός προσώπου, με σκοπό ή αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειας του προσώπου αυτού και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος. Η σεξουαλική παρενόχληση αφορά σε οιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής, ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός ατόμου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος». Η αναγνώριση της παρενόχλησης ως προβλήματος διάκρισης λόγω φύλου, συντελεί στο να στραφεί η προσοχή στο σημαντικό στοιχείο ότι η σεξουαλική παρενόχληση αποτελεί εμπόδιο για την ίση μεταχείριση κατά

³ Ο προτεινόμενος κανονισμός αναπτύχθηκε από την Μ. Πενταράκη και διανεμήθηκε σε ενδιαφερόμενες καθηγήτριες/τές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση για να το χρησιμοποιήσουν. Το υλικό προέρχεται από αντίστοιχο παράρτημα που βρίσκεται στο Εγχειρίδιο για την ένταξη της οπτικής του φύλου στην εκπαιδευτική διαδικασία (2008). Το εγχειρίδιο δημιουργήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος Προπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών Φύλου και Ισότητας, Τ.Ε.Ι. Πατρών ΕΠΕΑΕΚ II [<http://www.teipat.gr/isotita>] με επιστημονική υπεύθυνη την Μ. Πενταράκη, επίκουρη καθηγήτρια του τμήματος κοινωνικής εργασίας. Το εν λόγω εγχειρίδιο διανεμήθηκε στους/στις αντι-προέδρους ακαδημαϊκών υποθέσεων σε όλα τα ΤΕΙ και στους/στις πρότανεις ακαδημαϊκών υποθέσεων όλων των πανεπιστημίων της Ελλάδας.

⁴ «Οδηγία 2002/73/ΕΚ», *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*, 5 Οκτωβρίου 2002.

την ένταξη των γυναικών στην αγορά εργασίας και της προστασίας της ανθρώπινης αξιοπρέπειας⁵.

- τον νόμο Ν.3488/2006 «Εφαρμογή της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη, στους όρους και στις συνθήκες εργασίας και σε άλλες συναφείς διατάξεις» σχετικά με την αποτελεσματικότερη κατοχύρωση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών με την ποινικοποίηση της σεξουαλικής παρενόχλησης στην εργασία.
- την οδηγία 2000/78/ΕΚ για την ισότητα στην απασχόληση
- την οδηγία 2000/43/ΕΚ για τη φυλετική ισότητα

Θεωρώντας ότι:

- η απουσία οποιασδήποτε μορφής σεξουαλικής παρενόχλησης είναι προϋπόθεση για να δημιουργείται κατάλληλο εκπαιδευτικό και εργασιακό περιβάλλον ώστε να απολαμβάνουν όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας την αρχή της ισότητας.
- ο χώρος εκπαίδευσης, όπως και ο χώρος εργασίας, αποτελούν χώρους συνύπαρξης, επικοινωνίας και συνεργασίας στη βάση του αλληλοσεβασμού
- η σωστή επικοινωνιακή σχέση στον χώρο εκπαίδευσης και εργασίας στηρίζεται στον σεβασμό της ανθρώπινης υπόστασης των σπουδαστριών/στών και των εργαζομένων ανεξαρτήτως φύλου
- η συμπεριφορά (λεκτική ή μη λεκτική) που εμπεριέχει στοιχεία διάκρισης, άνισης μεταχείρισης και σεξισμού μεταφέρει γενικότερα κοινωνικά χαρακτηριστικά συμπεριφοράς στον χώρο εκπαίδευσης/εργασίας από το ένα φύλο εις βάρος του άλλου, κάνοντας κατάχρηση εξουσίας, και είναι μη αποδεκτή
- σχόλια, κρίσεις, ανέκδοτα που περιέχουν στοιχεία υποτέλειας, ρατσισμού και προκατάληψης δεν είναι αποδεκτά, επειδή θίγουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και υπόσταση
- η μείωση της ανθρώπινης υπόστασης μέσα από σχόλια που ενέχουν υπονοούμενα γενετήσιων λειτουργιών η σεξουαλικής επιλογής προσβάλλουν εξίσου και κρίνονται μη αποδεκτά.

Ορίζει τη σεξουαλική παρενόχληση ως εξής:

Σεξουαλική παρενόχληση σημαίνει ανεπιθύμητη συμπεριφορά σεξουαλικού χαρακτήρα ή άλλη συμπεριφορά που βασίζεται στη διαφορά του φύλου, η οποία θίγει την

⁵ Βλ. σχετικά και Ευρωπαϊκή Κοινότητα / Γενική Διεύθυνση Απασχόλησης, Εργασιακών Σχέσεων και Κοινωνικών Υποθέσεων, *Εγχειρίδιο για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα*, Λουξεμβούργο 1995.

αξιοπρέπεια ανδρών και γυναικών στην εργασία και στην εκπαίδευση (No. I, 49/4, *Official Journal of the European Communities*).

Το κύριο χαρακτηριστικό αυτών των συμπεριφορών είναι ο ανεπιθύμητος και ο προσβλητικός χαρακτήρας τους.

Οι εν λόγω συμπεριφορές κατατάσσονται στις εξής κατηγορίες:

- Συμπεριφορά σεξουαλικού χαρακτήρα εκφραζόμενη με πράξεις, η οποία αναφέρεται σε ανεπιθύμητη σωματική επαφή, που εκτείνεται από ανεπιθύμητα και περιττά αγγίγματα, χάρδια, τσιμπήματα, σκουντήματα, τριψίματα με το ή στο σώμα άλλης/άλλου εργαζόμενου/ης ή διδασκόμενου/ης και φθάνει μέχρι τη σεξουαλική επίθεση και τον βιασμό.
- Συμπεριφορά σεξουαλικού χαρακτήρα εκφραζόμενη με λόγια, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει προσβλητικό φλερτ, άσεμνες παρατηρήσεις, υπονοούμενα ή πρόστυχα σχόλια, συνεχείς προτάσεις για κοινωνική δραστηριότητα μετά το τέλος της εργασίας ή του μαθήματος, πιέσεις για σύναψη σεξουαλικών σχέσεων, ανεπιθύμητες ερωτικές προτάσεις ή πίεση για σεξουαλική επαφή ενώ έχει γίνει σαφές ότι αυτές οι προτάσεις είναι ανεπιθύμητες. Με αυτό τον τρόπο, οι γυναίκες ή οι αποδέκτες αυτής της συμπεριφοράς εν γένει φαίνεται ότι αντιμετωπίζονται ως σεξουαλικά αντικείμενα παρά ως συνάδελφοι ή ως εκπαιδευόμενοι/οι.
- Συμπεριφορά σεξουαλικού χαρακτήρα μη εκφραζόμενη με λόγια, η οποία μπορεί να συμπεριλαμβάνει την επίδειξη πορνογραφικού υλικού (όπως φωτογραφίες, αντικείμενα, αφίσες κ.λπ.), χειρονομίες με σεξουαλικά υπονοούμενα, σφυρίγματα, πλάγια βλέμματα. Συμπεριφορές σεξουαλικής παρενόχλησης μπορεί να λαμβάνουν χώρα και μέσω της αποστολής ηλεκτρονικών μηνυμάτων. Η μη εκφραζόμενη με λόγια συμπεριφορά σεξουαλικού χαρακτήρα μπορεί να κάνει τις/τους αποδέκτριες/τες αυτής της συμπεριφοράς να αισθάνονται αμηχανία ή φόβο, ενώ παράλληλα υποβιβάζεται η θέση τους και πλήττεται η επαγγελματική ή σπουδαστική αξιοπρέπειά τους.
- Συμπεριφορά που βασίζεται στη διαφορά του φύλου, η οποία μειώνει, γελοιοποιεί, εκφοβίζει ή καταχράται σωματικά μία/έναν εργαζόμενη/ο ή μία/έναν φοιτήτρια/τή λόγω φύλου. Τέτοια συμπεριφορά μπορεί να συμπεριλαμβάνει προσβολές του φύλου του θύματος, εχθρική στάση, προσβλητικά σχόλια για επαγγελματικές ή ακαδημαϊκές ικανότητες, εμφάνιση, ενδυμασία κ.λπ. Εν γένει, περιλαμβάνονται συμπεριφορές οι οποίες είναι ενοχλητικές για την/τον εργαζόμενη/ο ή φοιτήτρια/τή και σχετίζονται με το φύλο της/του.

Συμπληρωματικά, πρέπει να τονίσουμε τη διάκριση μεταξύ εκείνης της σεξουαλικής παρενόχλησης που βλάπτει σωματικά και ψυχικά το θιγόμενο άτομο, όπως και το ακαδημαϊκό ή εργασιακό περιβάλλον, και εκείνης της σεξουαλικής παρενόχλησης η οποία χρησιμοποιείται και ως βάση για τη λήψη αποφάσεων σχετικά με την παραμονή/τον προβιβασμό ή όχι του θύματος στις σπουδές ή στην εργασία και τις σχετικές συνθήκες⁶. Η δεύτερη περίπτωση ονομάζεται «σεξουαλικός εκβιασμός» και εξ ορισμού εμπεριέχει κατάχρηση εξουσίας, καθώς απαιτεί τη σεξουαλική υποταγή για την εξασφάλιση ακαδημαϊκών ή επαγγελματικών πλεονεκτημάτων ή, τουλάχιστον, την αποφυγή μιας δυσμενούς μεταχείρισης.

Οι προαναφερόμενες συμπεριφορές είναι απαράδεκτες όταν:

- Η αποδοχή ή η απόρριψή τους από την/τον σπουδάστρια/στή ή την/τον εργαζόμενη/ο χρησιμοποιείται, κατά τρόπο συγκαλυμμένο ή μη, σαν βάση για μια απόφαση που έχει επίπτωση σε θέματα βαθμολογίας, προβιβασμού σε μαθήματα, συμμετοχής σε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών, έκδοσης συστατικών επιστολών, πρόσβασης σε επαγγελματική κατάρτιση, σε απασχόληση, σε συνέχιση της απασχόλησης, σε προαγωγή, σε θέματα μισθοδοσίας, σε άλλες αποφάσεις σχετιζόμενες με την εκπαίδευση ή την απασχόληση εν γένει.
- Η συμπεριφορά αυτή δημιουργεί εκφοβισμό, εχθρικό ή ταπεινωτικό περιβάλλον εκπαίδευσης ή εργασίας για το άτομο που την υφίσταται.

Είναι το στοιχείο του ανεπιθύμητου που στιγματίζει τις παραπάνω συμπεριφορές, και εναπόκειται στην/ον κάθε εργαζόμενη/ο και στην/στον κάθε σπουδάστρια/στή, ατομικά, να διατυπώσει τι ορίζει ως ανεπιθύμητο και τι την/τον προσβάλλει και να ζητήσει την άρση της προσβολής ή τη διακοπή της προσβλητικής συμπεριφοράς μέσω των πειθαρχικών οργάνων του εκπαιδευτικού ιδρύματος.

⁶ Η ταξινόμηση αυτή έχει αναπτυχθεί ως νομικό πρότυπο για τη σεξουαλική παρενόχληση σε ορισμένα κράτη μέλη της Ε.Ε. όσο και εκτός αυτής. Βλ. σχετικά, Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ V

Παράρτημα⁷
Πανεπιστήμιο Λοιζιάνας, ΗΠΑ

Έντυπο Α'

Άτυπη καταγγελία για σεξουαλική παρενόχληση

**Όνοματεπώνυμο της/του καταγγέλλουσας/οντος (τουλάχιστον
όνομα).....**

**Φοιτήτρια/της Εκπαιδευτρια/της Μέλος Διοικητικού Προσωπικού
.....**

Το συμβάν:

**Ποιος σας παρενόχλησε; (Όνομα δεν απαιτείται ακόμα, αλλά η ιδιότητα του προσώπου
είναι σημαντική, π.χ. εκπαιδευτικός, προϊστάμενος/η κλπ.)**

.....

Πού συνέβη;

.....

....

Πότε;

**Πώς; (Πλήρης περιγραφή του καταγγελλόμενου επεισοδίου μερικές φορές είναι
δύσκολη, αν το θύμα νιώθει ντροπή από το συμβάν)**

.....

.....

.....

Αν συνέβη πάνω από μία φορά, πόσο συχνά;

.....

Ποια ήταν η αντίδραση σας;

.....

Υπήρχαν μάρτυρες; Αν ναι, ποιοι;

.....

**Με ποιο τρόπο το καταγγελλόμενο πρόσωπο έχει εξουσία επάνω σας (στο παρελθόν, στο
παρόν και στο μέλλον);**

.....

⁷ Αυτή είναι η νομοθεσία της Σουηδίας που προστατεύει από την σεξουαλική παρενόχληση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η νομοθεσία μεταφράστηκε και εντάχθηκε σε παράρτημα που περιλαμβάνεται στο Εγχειρίδιο για την ένταξη της οπτικής του φύλου στην εκπαιδευτική διαδικασία (2008). Το εγχειρίδιο δημιουργήθηκε στα πλαίσια του προγράμματος Προπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών Φύλου και Ισότητας, Τ.Ε.Ι. Πατρών ΕΠΕΑΕΚ II [<http://www.teipaf.gr/isotita>] με επιστημονική υπεύθυνη την Μ. Πενταράκη, επίκουρη καθηγήτρια του τμήματος κοινωνικής εργασίας. Το εν λόγω εγχειρίδιο διανεμήθηκε στους/στις αντι-προέδρους ακαδημαϊκών υποθέσεων σε όλα τα ΤΕΙ και στους/στις πρότανεις ακαδημαϊκών υποθέσεων όλων των πανεπιστημίων της Ελλάδας

Ξέρετε ή υποθέτετε κάποιες συνέπειες ή αποτελέσματα εξαιτίας της αντίδρασής σας;

.....

.....

Το έχετε αναφέρει;

Αν ναι, πότε;

πού;

Τι αναφέρατε;

.....

...

Ποια ήταν η ανταπόκριση;

.....

Πιστεύετε ότι ίσως υπάρχουν άλλα θύματα;

.....

Τι θα θέλατε να είχατε κάνει, για εσάς ;

.....

για τις/τους άλλες/ους;

για το πρόσωπο που καταγγέλλετε;

Υπογραφή καταγγέλλουσας/οντος..... Ημερομηνία:

.....

Υπογραφή προσώπου που λαμβάνει την καταγγελία Ιδιότητα/ αρμόδιο γραφείο

.....

Έντυπο Β΄

Έντυπο αναφοράς για υπόθεση σεξουαλικής παρενόχλησης

1. Καθεστώς καταγγέλλουσας/οντα

Προπτυχιακή/ός

σπουδάστρια/στής.....

Μεταπτυχιακή/ός

σπουδάστρια/στής.....

Σπουδάστρια/τής

συμβασιούχος.....

Διοικητική/ός

υπάλληλος.....

Διδακτικό ή ερευνητικό βοηθητικό

προσωπικό.....

Συμβασιούχος

.....

Άλλο(παρακαλώ

διευκρινίστε).....

2. Καθεστώς καταγγελλόμενου/ης

Προπτυχιακή/ός
σπουδάστρια/στής.....
Μεταπτυχιακή/ός
σπουδάστρια/στής.....
Σπουδάστρια/τής
συμβασιούχος.....
Διοικητική/ός
υπάλληλος.....
Διδακτικό ή ερευνητικό βοηθητικό
προσωπικό.....
Συμβασιούχος
.....
Άλλο(παρακαλώ
διευκρινίστε).....

3. Φύλο καταγγέλλουσας/οντος Α Γ

4. Φύλο καταγγελλόμενου/ης Α Γ

5. Σχέση της/του καταγγέλλουσας/οντος με τον/την καταγγελλόμενο/η

Προϊστάμενος/η
.....
Συνεργάτης.....
Επιβλέπων/ουσα
καθηγητής/τρια.....
Διδάσκων/ουσα
.....
Μεταπτυχιακός/ή
σπουδαστής/στρια.....
Προπτυχιακός/ή
σπουδαστής/στρια.....
Άλλο.....
.....

Περίληψη του ζητήματος:

Περίληψη της έκβαση

Υπογραφή καταγγέλλουσας/οντος..... Ημερομηνία:

.....

Υπογραφή προσώπου που λαμβάνει την καταγγελία Ιδιότητα/ αρμόδιο γραφείο

.....

Έντυπο Γ

Έντυπο αναφοράς για υποθέσεις σεξουαλικών παρενοχλήσεων

Έχει σημειωθεί παρενόχληση;

.....

(Αν ναι, συνεχίστε, αν όχι, πηγαίνετε στα ληφθέντα μέτρα).....

Πόσο σοβαρή είναι η

παρενόχληση;.....

Απαιτείται επείγουσα

παρέμβαση;.....

Το θέμα φαίνεται κατάλληλο για άτυπη

επίλυση;.....

Ποια είναι η πιθανότητα για εκδικητικά

επακόλουθα;.....

Μπορώ να προστατεύσω την/τον καταγγέλλουσα/οντα;

Αν ναι,

πώς;.....

.

Ποιες επιλογές είναι η/ο καταγγέλλουσα/ων πρόθυμη/ος να

εξετάσει;.....

Ληφθέντα μέτρα:

.....

Εάν δεν υπάρχει παρενόχληση, πηγές πληροφόρησης που παρέχονται:

.....

Εάν υπάρχει πιθανότητα παρενόχλησης, πληροφορίες και παραπομπές που παρέχονται

Υπογραφή Διοικητικής/ού υπεύθυνης/ου

Ημερομηνία:

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VI

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ Αρ. Φύλλου 191

11 Σεπτεμβρίου 2006
ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 3488
Εφαρμογή της αρχής της ίσης
μεταχείρισης ανδρών
και γυναικών όσον αφορά στην
πρόσβαση στην
απασχόληση, στην επαγγελματική
εκπαίδευση και
ανέλιξη, στους όρους και στις
συνθήκες εργασίας
και άλλες συναφείς διατάξεις.
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
Εκδίδομε τον ακόλουθο νόμο που
ψήφισε η Βουλή:
Άρθρο 1
Σκοπός
Σκοπός του παρόντος νόμου είναι η
εφαρμογή της αρ-
χής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και
γυναικών όσον
αφορά στην πρόσβαση στην
απασχόληση, στην επαγ-
γελματική εκπαίδευση και ανέλιξη και
στις συνθήκες
εργασίας όπως προβλέπεται και από
τις διατάξεις της
Οδηγίας 2002/73/ΕΚ του Ευρωπαϊκού
Κοινοβουλίου και
του Συμβουλίου της 23ης Σεπτεμβρίου
2002, η οποία
τροποποίησε την Οδηγία 76/207/ΕΟΚ
του Συμβουλίου,
καθώς και η ρύθμιση συναφών
θεμάτων ισότητας των
αμοιβών μεταξύ εργαζομένων ανδρών
και γυναικών.

Ο νόμος 1414/1984 (ΦΕΚ 10 Α')
καταργείται και αντικα-
θίσταται από τις διατάξεις του
παρόντος νόμου, εξαι-
ρουμένων των διατάξεων των
παραγράφων 4 και 5 του
άρθρου 4, του πρώτου εδαφίου της
παραγράφου 1 και
της παραγράφου 2 του άρθρου 8, του
πρώτου εδαφίου
της παραγράφου 1 του άρθρου 9 και
των άρθρων 11
και 14.
Άρθρο 2
Πεδίο εφαρμογής
Οι διατάξεις του παρόντος νόμου
εφαρμόζονται στα
άτομα που απασχολούνται ή είναι
υποψήφια για απα-
σχόληση στον ιδιωτικό, καθώς και
στο Δημόσιο και
στον ευρύτερο δημόσιο τομέα, όπως
αυτός εκάστοτε
οριοθετείται από τις κείμενες
διατάξεις, με οποιαδή-
ποτε σχέση εργασίας ή μορφή
απασχόλησης, συμπε-
ριλαμβανομένης της σύμβασης έργου
και της έμμισθης
εντολής, και ανεξάρτητα από τη φύση
των παρεχόμενων
υπηρεσιών, καθώς και στα άτομα που
ασκούν ελευθέρια
επαγγέλματα. Οι διατάξεις του
παρόντος νόμου εφαρ-
μόζονται, επίσης, στα άτομα που
λαμβάνουν επαγγελ-

ματική εκπαίδευση ή είναι υποψήφια για επαγγελματική εκπαίδευση οποιουδήποτε είδους και μορφής.

Άρθρο 3

Ορισμοί

1. Για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

α. «άμεση διάκριση»: όταν ένα πρόσωπο υφίσταται, για λόγους φύλου, μεταχείριση λιγότερο ευνοϊκή από αυτήν την οποία υφίσταται, υπέστη ή θα υφίστατο ένα άλλο πρόσωπο σε ανάλογη κατάσταση,

β. «έμμεση διάκριση»: όταν μία εκ πρώτης όψεως ουδέτερη διάταξη, κριτήριο ή πρακτική θα μπορούσε να θέσει σε μειονεκτική θέση τους εκπροσώπους του ενός φύλου σε σύγκριση με τους εκπροσώπους του άλλου φύλου, εκτός αν αυτή η διάταξη, το κριτήριο ή η πρακτική δικαιολογείται αντικειμενικώς από νόμιμο στόχο, και τα μέσα για την επίτευξη του εν λόγω στόχου είναι πρόσφορα και αναγκαία,

γ. «παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται ανεπιθύμητη συμπεριφορά συνδεόμενη με το φύλο ενός προσώπου, με σκοπό ή αποτέλεσμα την παραβίαση της αξιοπρέπειας του προσώπου αυτού και τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος,

δ. «σεξουαλική παρενόχληση»: όταν εκδηλώνεται οποιαδήποτε μορφή ανεπιθύμητης λεκτικής, μη λεκτικής ή σωματικής συμπεριφοράς σεξουαλικού χαρακτήρα, με

σκοπό ή αποτέλεσμα την προσβολή της αξιοπρέπειας ενός προσώπου, ιδίως με τη δημιουργία εκφοβιστικού, εχθρικού, εξευτελιστικού, ταπεινωτικού ή επιθετικού περιβάλλοντος.

Άρθρο 4

Αρχή ίσης μεταχείρισης – Απαγόρευση διακρίσεων

1. Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου, σε συσχετισμό ιδίως με την οικογενειακή κατάσταση, σε όλους τους τομείς που περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, όπως εξειδικεύονται στις κατωτέρω διατάξεις.

2. Η παρενόχληση και η σεξουαλική παρενόχληση συνιστούν διάκριση λόγω φύλου και απαγορεύονται. Το γεγονός ότι κάποιος απορρίπτει ή υποκύπτει σε παρόμοια συμπεριφορά δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως βάση για να ληφθεί απόφαση που θίγει το εν λόγω πρόσωπο.

3. Η εντολή που ενέχει διάκριση εις βάρος ενός προσώπου λόγω φύλου συνιστά διάκριση κατά την έννοια του παρόντος νόμου.

2171

2172 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ)

4. Δεν συνιστά διάκριση η λήψη ή η διατήρηση ειδικών ή θετικών μέτρων με σκοπό την εξάλειψη τυχόν υφιστάμενων διακρίσεων εις βάρος του λιγότερο εκπροσωπούμενου φύλου και την επίτευξη της ουσιαστικής ισότητας στους τομείς που περιλαμβάνονται στο πεδίο

εφαρμογής του παρόντος νόμου, όπως εξειδικεύονται στις κατωτέρω διατάξεις.

5. Δεν θίγονται με τον παρόντα νόμο ειδικές διατάξεις νόμων, διαταγμάτων ή κανονισμών που ρυθμίζουν θέματα προστασίας της εγκυμοσύνης και της μητρότητας ή την προστασία της πατρότητας ή την προστασία της οικογενειακής ζωής.

Άρθρο 5

Πρόσβαση στην απασχόληση
Συνθήκες και όροι απασχόλησης

1. Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή λόγω οικογενειακής κατάστασης, όσον αφορά στους όρους πρόσβασης στη μισθωτή ή μη απασχόληση ή γενικά στην επαγγελματική ζωή, περιλαμβανομένων των κριτηρίων επιλογής και των όρων πρόσληψης, ανεξαρτήτως του κλάδου δραστηριότητας και σε όλα τα επίπεδα της επαγγελματικής ιεραρχίας.

2. Απαγορεύεται κάθε αναφορά στο φύλο ή στην οικογενειακή κατάσταση ή η χρήση κριτηρίων και στοιχείων που καταλήγουν σε άμεση ή έμμεση διάκριση με βάση το φύλο, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου

3 του παρόντος νόμου, όσον αφορά στις δημοσιεύσεις, αγγελίες, διαφημίσεις, προκηρύξεις, εγκυκλίους και κανονισμούς, που αφορούν σε επιλογή προσώπων για την κάλυψη κενών θέσεων εργασίας, την παροχή εκπαίδευσης ή επαγγελματικής κατάρτισης ή τη χορήγηση επαγγελματικών αδειών.

3. α) Ο εργοδότης δεν μπορεί να αρνηθεί την πρόσληψη

γυναίκας λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας.

Σε εργασίες όπου για την πρόσληψη απαιτείται η προσκόμιση ιατρικής βεβαίωσης, η έγκυος προσλαμβάνεται χωρίς την ιατρική αυτή βεβαίωση, εφόσον οι ιατρικές εξετάσεις που απαιτούνται είναι επικίνδυνες για την υγεία της ίδιας ή του εμβρύου. Στην περίπτωση αυτή, η προσκόμιση της ιατρικής βεβαίωσης γίνεται μετά τη λήξη της άδειας μητρότητας, με την επιφύλαξη των διατάξεων του π.δ. 176/1997 (ΦΕΚ 150 Α') και του π.δ. 41/2003 (ΦΕΚ 44 Α').

β) Η εργαζόμενη που έχει λάβει άδεια μητρότητας δικαιούται, μετά το πέρας της άδειας αυτής, να επιστρέψει στη θέση εργασίας της ή σε ισοδύναμη θέση, με τους ίδιους επαγγελματικούς όρους και συνθήκες, και να επωφεληθεί από οποιαδήποτε βελτίωση των συνθηκών εργασίας, την οποία θα εδικαιούτο κατά την απουσία της.

γ) Η ανωτέρω προστασία ισχύει και για τους εργαζόμενους γονείς που κάνουν χρήση γονικής άδειας ανατροφής παιδιού.

δ) Τυχόν λιγότερο ευνοϊκή μεταχείριση γυναίκας λόγω εγκυμοσύνης ή μητρότητας, κατά την έννοια των προεδρικών διαταγμάτων 176/1997 και 41/2003, ή γονέων λόγω γονικής άδειας ανατροφής ή λόγω άδειας φροντίδας παιδιού, συνιστά διάκριση κατά την έννοια του παρόντος νόμου.

Άρθρο 6

Επαγγελματικός προσανατολισμός και

επαγγελματική κατάρτιση και επιμόρφωση

Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή λόγω οικογενειακής κατάστασης, όσον αφορά:

α) στην πρόσβαση στο περιεχόμενο και στην εφαρμογή προγραμμάτων ή συστημάτων επαγγελματικού προσανατολισμού και επαναπροσανατολισμού κάθε τύπου και βαθμίδας, επαγγελματικής κατάρτισης και επιμόρφωσης, μαθητείας, μετεκπαίδευσης, εκπαίδευσης για αλλαγή επαγγέλματος, λαϊκής επιμόρφωσης, ενημέρωσης και πληροφόρησης των εργαζομένων ή των οικογενειών τους και γενικά προγραμμάτων που συντελούν στην πνευματική, οικονομική και κοινωνική τους εξέλιξη και ανάπτυξη, περιλαμβανομένης της απόκτησης πρακτικής ή εργασιακής εμπειρίας και της δοκιμαστικής υπηρεσίας,

β) στον καθορισμό των προϋποθέσεων και στη συμμετοχή σε εξετάσεις απόκτησης ή απονομής διπλωμάτων, πιστοποιητικών ή άλλων τίτλων ή αδειών ασκήσεως επαγγέλματος, καθώς και στη χορήγηση υποτροφιών και εκπαιδευτικών αδειών ή στην παροχή σπουδαστικών ή άλλων συναφών ευεργετημάτων.

Άρθρο 7

Ισότητα αμοιβών

1. Άνδρες και γυναίκες δικαιούνται ίση αμοιβή για ίση αξίας εργασία.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος άρθρου, ως «αμοιβή» νοούνται οι πάσης φύσεως μισθοί και αποδοχές και

όλα τα άλλα οφέλη που παρέχονται άμεσα ή έμμεσα από κάθε πηγή, σε χρήματα ή σε είδος, από τον εργοδότη στον εργαζόμενο, εξαιτίας ή και με αφορμή την απασχόληση του τελευταίου.

3. α) Όταν χρησιμοποιείται σύστημα επαγγελματικής κατάταξης για τον καθορισμό των αμοιβών, το σύστημα αυτό πρέπει να βασίζεται σε κοινά κριτήρια για εργαζόμενους άνδρες και γυναίκες και να επιβάλλεται κατά τρόπο που να αποκλείει τις διακρίσεις που βασίζονται στο φύλο.

β) Κατά το σχεδιασμό και την εφαρμογή συστημάτων αξιολόγησης του προσωπικού που συνδέονται με τη μισθολογική εξέλιξη του, πρέπει να τηρείται η αρχή της ίσης μεταχείρισης και να μην επιτρέπεται διάκριση λόγω φύλου ή οικογενειακής κατάστασης.

4. Το εδάφιο δ' της παρ. 4 του άρθρου 1 του π.δ. 527 της 24/26.11.1984 (ΦΕΚ 184 Α'), όπως τροποποιήθηκε, συμπληρώθηκε και ισχύει, τροποποιείται ως εξής:

«Αν η επιμέλεια των παιδιών έχει ανατεθεί με δικαστική απόφαση σε τρίτο πρόσωπο, το επίδομα καταβάλλεται στο τρίτο αυτό πρόσωπο, έστω και αν δεν εργάζεται.»

Άρθρο 8

Επαγγελματική εξέλιξη

Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω του φύλου ή της οικογενειακής κατάστασης του εργαζομένου όσον αφορά στους όρους, στις συνθήκες

απασχόλησης και εργασίας, στις προαγωγές, καθώς και στο σχεδιασμό και την εφαρμογή συστημάτων αξιολόγησης προσωπικού.

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
(ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2173

Άρθρο 9

Λύση της σχέσεως εργασίας και της υπαλληλικής σχέσεως
Απαγορεύεται η καταγγελία ή η με οποιονδήποτε τρόπο λύση της σχέσεως εργασίας και της υπαλληλικής σχέσεως, καθώς και κάθε άλλη δυσμενής μεταχείριση και α) για λόγους φύλου ή οικογενειακής κατάστασης, β) όταν συνιστά εκδικητική συμπεριφορά του εργοδότη, λόγω μη ενδοτικότητας του εργαζομένου σε σεξουαλική ή άλλη παρενόχληση σε βάρος του, σύμφωνα με τους ορισμούς του άρθρου 3 του παρόντος νόμου, γ) όταν γίνεται ως αντίδραση του εργοδότη εξαιτίας της μαρτυρίας ή οποιασδήποτε άλλης ενέργειας εργαζομένου ενώπιον δικαστηρίου ή άλλης αρχής, που άπτεται της εφαρμογής του παρόντος ή άλλου νόμου.

Άρθρο 10

Συμμετοχή σε σωματεία και ενώσεις
Απαγορεύεται κάθε μορφής άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω φύλου ή οικογενειακής κατάστασης όσον αφορά στην ιδιότητα του μέλους ή στη συμμετοχή σε σωματεία ή ενώσεις εργαζομένων ή εργοδοτών ή σε οποιοδήποτε επαγγελματικό σωματείο, περιλαμβανομένων των πλεονεκτημάτων που χορηγούνται από τέτοια σωματεία ή ενώσεις. Επιτρέπεται η διατήρηση ή ίδρυση οργανώ-

σεων προσώπων του ενός μόνο φύλου, εφόσον κύριος σκοπός τους είναι η προώθηση της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών.

Άρθρο 11

Υποχρέωση πληροφόρησης και παροχής στοιχείων

1. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις οφείλουν να ενημερώνουν τα μέλη τους για το περιεχόμενο του παρόντος νόμου και για τα μέτρα που λαμβάνονται για την εφαρμογή του και για την εξασφάλιση της αρχής της ισότητας αμοιβής και ίσης μεταχείρισης των δύο φύλων.
2. Οι εργοδότες υποχρεούνται να διευκολύνουν τις συνδικαλιστικές οργανώσεις στην ενημέρωση αυτή, που γίνεται είτε εγγράφως, σε πίνακες ανακοινώσεων που βρίσκονται στην επιχείρηση, είτε προφορικά είτε με διανομή εντύπων στους χώρους εργασίας, εκτός του χρόνου απασχόλησης, ή με άλλο πρόσφορο τρόπο.
3. Οι εργοδότες οφείλουν να προάγουν την ισότητα ανδρών και γυναικών στον χώρο εργασίας με τρόπο προγραμματισμένο και συστηματικό. Για το σκοπό αυτόν, θα πρέπει να παρέχουν τακτικά τις κατάλληλες πληροφορίες στους εργαζόμενους, στους εκπροσώπους τους και στους αρμόδιους φορείς των άρθρων 13 και 15 του παρόντος νόμου, όταν αυτές τους ζητούνται. Οι πληροφορίες αυτές μπορεί να περιλαμβάνουν στοιχεία για την αναλογία ανδρών και γυναικών στα διάφορα

επίπεδα οργάνωσης του φορέα απασχόλησης, καθώς και για τα μέτρα που ενδεχομένως, προτίθενται να λάβουν για τη βελτίωση της κατάστασης, σε συνεργασία με τους εκπροσώπους των εργαζομένων.

4. Οι υπηρεσίες του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας υποχρεούνται να παρέχουν στις συνδικαλιστικές οργανώσεις και στους εργαζομένους, ατομικά, κάθε πληροφορία και στοιχείο που αναφέρεται στα θέματα που ρυθμίζονται με τον παρόντα νόμο.

Άρθρο 12

Έννομη προστασία

1. Κάθε πρόσωπο που θεωρεί ότι ζημιώθηκε από τη μη τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ακόμη και αν η σχέση στο πλαίσιο της οποίας φέρεται ότι σημειώθηκε η διάκριση έχει λήξει, έχει δικαίωμα δικαστικής προστασίας, καθώς και δικαίωμα διοικητικής προσφυγής ενώπιον των αρμόδιων αρχών, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών διαμεσολάβησης από τον φορέα του άρθρου 13 του παρόντος νόμου, για την πραγμάτωση των εκ του παρόντος νόμου υποχρεώσεων. Η άσκηση των δικαιωμάτων αυτών δεν θίγει τις προβλεπόμενες προθεσμίες δικαστικής και διοικητικής προσφυγής.

2. Συνδικαλιστικά σωματεία, άλλα νομικά πρόσωπα και ενώσεις προσώπων, που έχουν συναφές έννομο συμφέρον, βάσει του σκοπού τους, μπορούν, με τη συναίνεση του θιγομένου από παραβίαση της αρχής της ίσης

μεταχείρισης ανδρών και γυναικών κατά τον παρόντα νόμο, να ασκούν στο όνομα του προσφυγής ενώπιον των αρμόδιων διοικητικών ή ανεξάρτητων αρχών, ως και να παρεμβαίνουν προς υπεράσπιση του. Επίσης, μπορούν να ασκήσουν παρέμβαση υπέρ αυτού ενώπιον των δικαστηρίων.

Άρθρο 13

Φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών

1. Φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στο πεδίο εφαρμογής και κατά τους ορισμούς του παρόντος νόμου ορίζεται ο Συνήγορος του Πολίτη.

2. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 του ν.3094/2003 (ΦΕΚ 10 Α') προστίθεται τελευταίο εδάφιο ως εξής:

«Ο Συνήγορος του Πολίτη ορίζεται και φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής, στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών όσον αφορά στην πρόσβαση στην απασχόληση, στην επαγγελματική εκπαίδευση και ανέλιξη και στις συνθήκες εργασίας, κατ' εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 7 της Οδηγίας 2002/73/ΕΚ και του νέου άρθρου 8α της Οδηγίας 76/207/ΕΟΚ.»

3. Το πρώτο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 1 του ν. 3094/2003 αντικαθίσταται ως εξής:

«Ο Συνήγορος του Πολίτη επικουρείται από έξι (6) Βοηθούς Συνηγόρους. Ο Συνήγορος του Πολίτη αναθέτει

σε Βοηθούς Συνηγόρους την εκτέλεση των καθηκόντων του Συνηγόρου για το Παιδί, καθώς και την παράκολλουση της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, κατά την πρώτη παράγραφο του άρθρου αυτού.»

4. Στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003, προστίθεται προτελευταίο εδάφιο ως εξής:

«Φυσικά ή νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών, υπάγονται στην αρμοδιότητα του Συνηγόρου του Πολίτη για την εκπλήρωση της κατά την παράγραφο 1 του άρθρου 1 αποστολής αυτού ως φορέα παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, βάσει της Οδηγίας 2002/73/EK, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη.»

5. Όπου στα άρθρα 1 έως και 4 του ν. 3094/2003 αναφέρονται οι όροι «δημόσιες υπηρεσίες» ή «υπάλληλος», προστίθεται «και ιδιώτες/ιδιώτης για την παρακολούθηση της εφαρμογής της Οδηγίας 2002/73/EK, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη».

6. Το τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 2 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003 αντικαθίσταται ως εξής:

«Δεν υπάγονται επίσης στην αρμοδιότητα του θέματα που αφορούν στην υπηρεσιακή κατάσταση του προσωπικού των δημοσίων υπηρεσιών, με εξαίρεση τις

περιπτώσεις όπου ο Συνήγορος του Πολίτη ενεργεί ως φορέας προώθησης της αρχής της ίσης μεταχείρισης, ανεξαρτήτως φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκευτικών ή άλλων πεποιθήσεων, ηλικίας, αναπηρίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, καθώς και στις περιπτώσεις όπου ενεργεί ως φορέας παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, βάσει της Οδηγίας 2002/73/EK, όπως ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη.»

7. Για τις ανάγκες των καθηκόντων του φορέα παρακολούθησης της εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών, συνιστώνται στον Συνήγορο του Πολίτη πέντε (5) θέσεις ειδικών επιστημόνων, η πλήρωση των οποίων γίνεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 του ν. 3094/2003 και του άρθρου 4 του ν. 3051/2002 (ΦΕΚ 220 Α'). Στις θέσεις της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 2623/1998 (ΦΕΚ 139 Α'), όπως ισχύει, προστίθεται μία (1) ακόμη θέση για τις ανάγκες Βοηθού Συνηγόρου.

8. Κάθε δημόσια αρχή που δέχεται καταγγελίες ή κοινοποιούνται σε αυτήν πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή του παρόντος νόμου, τις διαβιβάζει στον Συνήγορο του Πολίτη. Όσον αφορά στο πεδίο αρμοδιότητας του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (Σ.ΕΠ.Ε.), οι κατά τόπον επιθεωρητές εργασίας επιλαμβάνονται των

καταγγελιών που στηρίζονται στον παρόντα νόμο και ενημερώνουν άμεσα τον Συνήγορο του Πολίτη, υπέχουν δε την υποχρέωση να του υποβάλουν τα αποτελέσματα του ελέγχου τους, επιφυλασσομένης, σε κάθε περίπτωση, της αρμοδιότητας του Συνηγόρου του Πολίτη προς ιδίαν έρευνα και διαμόρφωση του τελικού πορίσματος επί της καταγγελίας.

9. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί παραβίαση του παρόντος νόμου, ο Συνήγορος του Πολίτη διαμεσολαβεί με κάθε πρόσφορο τρόπο για την άρση της προσβολής της ίσης μεταχείρισης. Εφόσον η διαμεσολάβηση προς άρση της προσβολής δεν επιφέρει ικανοποιητικά αποτελέσματα, ο Συνήγορος του Πολίτη διαβιβάζει το τελικό του πόρισμα στον καθ' ύλην αρμόδιο φορέα για την άσκηση της πειθαρχικής ή και κυρωτικής αρμοδιότητας και τη σχετική ενημέρωση του Συνηγόρου του Πολίτη.

10. Ο Συνήγορος του Πολίτη, μαζί με την ετήσια έκθεση του το Μάρτιο κάθε έτους, υποβάλλει στη Βουλή των Ελλήνων και ειδική έκθεση για την εφαρμογή του παρόντος νόμου, η οποία περιλαμβάνει και τις τυχόν υποθέσεις που ενέχουν διάκριση εις βάρος του ενός φύλου στα θέματα της Οδηγίας και εισηγήσεις μέτρων για την εξάλειψη των διακρίσεων αυτών. Η έκθεση αυτή κοινοποιείται, πέραν των οριζομένων στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 5 του άρθρου 3 του ν. 3094/2003, και

στη Γενική Γραμματεία Ισότητας, η οποία τεκμηριώνει, βάσει αυτών των στοιχείων, τις εισηγήσεις και παρεμβάσεις της, στο πλαίσιο της αρμοδιότητας της για την παρακολούθηση της εφαρμογής της νομοθεσίας για την ισότητα των φύλων και την προώθηση νομοθετικών μέτρων για την ουσιαστική πραγματοποίηση της.

Η Γενική Γραμματεία Ισότητας συνεργάζεται με τον Συνήγορο του Πολίτη και το Υπουργείο Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας προς ενημέρωση και διάδοση των καλών πρακτικών ίσης μεταχείρισης και για τη διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων για θέματα ισότητας των φύλων στην απασχόληση, την εργασία και εν γένει την επαγγελματική δραστηριότητα.

Άρθρο 14

Τμήμα Ισότητας των Φύλων του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας
1. Το Τμήμα Ισότητας των Φύλων του Ανωτάτου Συμβουλίου Εργασίας της Κεντρικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας συγκροτείται:

α) από τον Γενικό Γραμματέα του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, ως Πρόεδρο, ο οποίος σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος αναπληρώνεται από τον Γενικό Διευθυντή Εργασίας,
β) από έναν εκπρόσωπο της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Εσωτερικών, Δη-

μόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, με τον αναπληρωτή του,
γ) από έναν ανώτερο υπάλληλο της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, με τον αναπληρωτή του,
δ) από έναν εκπρόσωπο των εργαζομένων με τον αναπληρωτή του, όπως υποδεικνύεται από τους φορείς τους και
ε) από έναν εκπρόσωπο των εργοδοτών με τον αναπληρωτή του, όπως υποδεικνύεται από τους φορείς τους.
Εισηγητής είναι ο κατά περίπτωση αρμόδιος υπάλληλος της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας, Τμήμα Ισότητας των Φύλων του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.
Τα μέλη του Τμήματος, τακτικά και αναπληρωματικά, και ο γραμματέας του ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας.
2. Η λειτουργία του Τμήματος, η απαρτία και η θητεία των μελών διέπονται από τις διατάξεις που ισχύουν για το Ανώτατο Συμβούλιο Εργασίας (ν. 3239/1955, όπως τροποποιήθηκε από το ν.δ. 184/1969 (ΦΕΚ 85 Α') και π.δ. 368/1989 (ΦΕΚ 163 Α')).
3. Το Τμήμα γνωμοδοτεί για σχέδια νόμων, διοικητικών πράξεων και γενικά για θέματα που αναφέρονται στην εφαρμογή της αρχής της ισότητας των φύλων στις εργασιακές σχέσεις, εφόσον παραπέμπονται σε αυτό από τις αρμόδιες υπηρεσίες.
Άρθρο 15

Θέματα αρμοδιοτήτων Υπηρεσιών του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας
1. Τμήμα Ισότητας των Φύλων
Στο Τμήμα Ισότητας των Φύλων της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας ανήκουν:
α. η επεξεργασία σχεδίων νόμων και κανονιστικών διοικητικών πράξεων που αναφέρονται στην ισότητα των φύλων στις εργασιακές σχέσεις, σε συνεργασία με τη Γενική Γραμματεία Ισότητας του Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.
β. η παρακολούθηση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, των διαιτητικών αποφάσεων, των εσωτερικών ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) 2175 κανονισμών προσωπικού και των εν γένει πρακτικών στο χώρο εργασίας ως προς την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών και την υιοθέτηση θετικών δράσεων στο πλαίσιο αυτής. Για το σκοπό αυτόν συνεργάζεται με κάθε αρμόδια Υπηρεσία συμπεριλαμβανομένων του Σ.ΕΠ.Ε. και του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας (Ο.ΜΕ.Δ.), οι οποίες υποχρεούνται να αποστέλλουν σε αυτό όλα τα σχετικά στοιχεία, λαμβάνει δε υπ' όψιν σχετικές απόψεις, πληροφορίες ή στοιχεία των κοινωνικών εταιριών.
γ. η συλλογή στοιχείων και στατιστικών δεδομένων για τη θέση των εργαζομένων και των δύο φύλων στην

Ελλάδα και η παρακολούθηση της εφαρμογής ειδικών θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας ευκαιριών για τα δύο φύλα και την εξάλειψη των ανισοτήτων στις εργασιακές σχέσει.

δ. η ενημέρωση σχετικά με τις «καλές πρακτικές» στα θέματα που ρυθμίζει ο παρών νόμος. Για το σκοπό αυτόν, ζητούνται σχετικές πληροφορίες και στοιχεία από Δημόσιες Υπηρεσίες, Ανεξάρτητες Αρχές, Διαχειριστικές Αρχές κοινοτικών και άλλων πόρων ή από άλλον αρμόδιο φορέα.

ε. η ενημέρωση των εργοδοτών, των εργαζομένων, των συνδικαλιστικών και των μη κυβερνητικών οργανώσεων που ασχολούνται με την προώθηση της ισότητας μεταξύ ανδρών και γυναικών, σχετικά με τα μέτρα που λαμβάνονται για την ισότητα των φύλων στις εργασιακές σχέσεις.

Εκπρόσωπος του Τμήματος Ισότητας των Φύλων μετέχει στις ελληνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς επιτροπές και ομάδες εργασίας, σχετικά με τα αντικείμενα αρμοδιότητάς του.

2. Μονάδα Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης
Το β' εδάφιο της παραγράφου 4 του άρθρου 2 του ν. 2874/2000 (ΦΕΚ 286 Α') αντικαθίσταται ως ακολούθως: «Η Μονάδα Ανάλυσης και Τεκμηρίωσης έχει ως έργο την παρακολούθηση των πολιτικών απασχόλησης, κοινωνικής ασφάλισης και ισότητας των φύλων και την κατάρτιση μελετών και εκθέσεων για τα θέματα

αυτά και γενικώς την επιστημονική και γραμματειακή υποστήριξη του Συμβουλίου Εμπειρογνομόνων για την προώθηση του έργου του.»

3. Γραφεία Ισότητας των Φύλων
Στα Γραφεία Ισότητας των Φύλων που λειτουργούν στα Τμήματα Κοινωνικής Επιθεώρησης Εργασίας του Σώματος Επιθεωρητών Εργασίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, προστίθενται και οι ακόλουθες αρμοδιότητες:

α) η ενημέρωση και η συνεργασία με τον Συνήγορο του Πολίτη, σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 8 και 9 του άρθρου 13 του παρόντος νόμου

β) η ενημέρωση του Τμήματος Ισότητας των Φύλων της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας για θέματα του παρόντος νόμου

γ) η συνεργασία με το Τμήμα Ισότητας των Φύλων της Διεύθυνσης Όρων Εργασίας του Υπουργείου Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας, τον Συνήγορο του Πολίτη και τη Γενική Γραμματεία Ισότητας, για την ενημέρωση και για την εφαρμογή από τους Κοινωνικούς Επιθεωρητές Εργασίας των ρυθμίσεων του παρόντος. Για το σκοπό αυτόν, τα σχετικά στατιστικά στοιχεία τηρούνται ανά φύλο.

4. Με απόφαση του Υπουργού Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας μπορούν να ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των υπηρεσιών του

Υπουργείου που αναφέρονται στο παρόν άρθρο.

Άρθρο 16

Διοικητικές και ποινικές κυρώσεις

1. Η παραβίαση της κατά τον παρόντα νόμο απαγόρευ-

σης διακρίσεων λόγω φύλου γεννά, εκτός των άλλων,

και αξίωση προς πλήρη αποζημίωση του θύματος, η

οποία θα καλύπτει την υλική και ηθική βλάβη και κάθε

θετική ή αποθετική ζημία. Οι

διαφορές της παρούσας

παραγράφου εκδικάζονται κατά τη διαδικασία των ερ-

γατικών διαφορών.

2. Η παραβίαση της κατά τον παρόντα νόμο απα-

γόρευσης διακρίσεων λόγω φύλου από πρόσωπο που

ενεργεί ως εργοδότης ή από τον ασκούντα το διευθυ-

ντικό δικαίωμα ή εκπρόσωπο ή προστηθέντα υπ' αυτών,

κατά τη σύναψη ή άρνηση σύναψης εργασιακής σχέσης

ή κατά τη διάρκεια, λειτουργία,

εξέλιξη ή λύση αυτής,

συνιστά παραβίαση της εργατικής νομοθεσίας και κατά

την έννοια του άρθρου 16 του ν.

2639/1998 (ΦΕΚ 205 Α')

όπως ισχύει, για την οποία

επιβάλλονται οι προβλεπό-

μενες στο άρθρο αυτό διοικητικές κυρώσεις σύμφωνα

με τα κριτήρια της παραγράφου 3 αυτού.

3. Η παραβίαση της κατά τον παρόντα νόμο απαγό-

ρευσης διακρίσεων λόγω φύλου συνιστά πειθαρχικό

παράπτωμα υπαλλήλου κατά την έννοια του άρθρου

107 παρ. 1 του Υπαλληλικού Κώδικα, όπως ισχύει.

4. Όποιος τελεί την πράξη της παραγράφου 1 του

άρθρου 337 του Ποινικού Κώδικα, εκμεταλλεόμενος την

εργασιακή θέση του παθόντος ή τη θέση προσώπου που

έχει ενταχθεί σε διαδικασία

αναζήτησης θέσης εργα-

σίας διώκεται κατ' έγκληση και

τιμωρείται με φυλάκιση

από έξι (6) μήνες μέχρι τρία (3) έτη

και με χρηματική

ποινή τουλάχιστον χιλίων (1.000)

ευρώ.

Άρθρο 17

Βάρος απόδειξης

Όταν ένα πρόσωπο που εμπίπτει στο πεδίο εφαρ-

μογής του παρόντος νόμου ισχυρίζεται ότι υφίσταται

μεταχείριση που ενέχει διάκριση λόγω φύλου, κατά τις

ανωτέρω διατάξεις, και επικαλείται, ενώπιον δικαστηρί-

ου ή άλλης αρμόδιας αρχής, γεγονότα ή στοιχεία από

τα οποία πιθανολογείται άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω

φύλου, ή ότι εκδηλώθηκε σεξουαλική ή άλλη παρενό-

χληση κατά την έννοια του παρόντος νόμου, ο καθ' ου

φέρει το βάρος να θεμελιώσει στο δικαστήριο ή σε άλλη

αρμόδια αρχή, ότι δεν υπήρξε παραβίαση της αρχής της

ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών.

Η ανωτέρω ρύθμιση δεν ισχύει στην ποινική διαδι-

κασία.

Άρθρο 18

Κοινωνικός διάλογος

1. Η Πολιτεία ενθαρρύνει το διάλογο μεταξύ των κοι-

νωνικών εταίρων, με σκοπό την προαγωγή της αρχής

της ίσης μεταχείρισης ανδρών και γυναικών στην απα-

σχόληση και την εργασία, σύμφωνα με τον παρόντα

νόμο.

2. Η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, στο πλαίσιο της αποστολής της για τη διεξαγωγή κοινωνικού διαλόγου για τη γενική πολιτική της χώρας και ειδικότερα για θέματα κοινωνικής πολιτικής, ενθαρρύνει το 2176 ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ (ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ) διάλογο με τις οργανώσεις – μέλη της, με σκοπό την ενημέρωση, ευαισθητοποίηση και ενεργό συμμετοχή τους στην προώθηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης, σύμφωνα με τους σκοπούς και κατά τις διατάξεις του παρόντος νόμου.

Άρθρο 19
Περιοδική ενημέρωση της Επιτροπής
Ο Υπουργός Απασχόλησης και Κοινωνικής Προστασίας κοινοποιεί στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή τα κείμενα των νομοθετικών και κανονιστικών πράξεων με τα μέτρα που έχουν θεσπισθεί σύμφωνα με την παράγραφο 4 του άρθρου 141 της Συνθήκης, καθώς και εκθέσεις για την εφαρμογή τους, ανά τετραετία.

Άρθρο 20
Καταργούμενες διατάξεις
1. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργείται κάθε γενική ή ειδική διάταξη νόμων, διαταγμάτων, υπουργικών αποφάσεων, εσωτερικών κανονισμών επιχειρήσεων που έχουν ισχύ νόμου ή κανονιστικής πράξης, καθώς και διατάξεις που ρυθμίζουν την άσκηση ελευθέρου επαγγέλματος ή ανεξάρτητης δραστηριότητας, εφόσον αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος νόμου.

2. Από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου καταργούνται, επίσης, όροι συλλογικών συμβάσεων εργασίας ή άλλων συλλογικών συμφωνιών, διαιτητικών αποφάσεων του ν. 1876/1990, εσωτερικών κανονισμών επιχειρήσεων ή εκμεταλλεύσεων συμβατικής ισχύος, καθώς και ατομικών συμβάσεων εργασίας, εφόσον αντίκεινται στις διατάξεις του παρόντος.

Άρθρο 21
Στο άρθρο 1 του ν. 1387/1983, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, προστίθεται τρίτη παράγραφος, η οποία έχει ως εξής:
«3. Για τον υπολογισμό του αριθμού των απολύσεων που προβλέπονται στις παραγράφους 1 και 2 του παρόντος άρθρου, όλοι οι τρόποι λήξης της σύμβασης εργασίας που γίνονται με πρωτοβουλία του εργοδότη για έναν ή περισσότερους λόγους, οι οποίοι δεν έχουν σχέση με το πρόσωπο των εργαζομένων, εξομοιώνονται με τις απολύσεις, υπό τον όρο ότι οι απολύσεις είναι τουλάχιστον πέντε.»

Άρθρο 22
Τα άρθρα 7 και 9 του ν. 1483/1984 (ΦΕΚ 153 Α'), όπως ισχύουν, έχουν εφαρμογή και στους μερικώς απασχολούμενους.

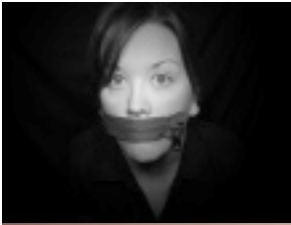
Άρθρο 23
Η διαδικασία αδειοδότησης Ολυμπιακών Εγκαταστάσεων που προβλέπεται στο άρθρο 1 του ν. 3342/2005 εφαρμόζεται και για τις εν γένει εγκαταστάσεις του Ολυμπιακού Χωριού.

Άρθρο 24
Έναρξη ισχύος

Η ισχύς του παρόντος νόμου αρχίζει από τη δημοσίευση του στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτός εάν ορίζεται διαφορετικά από τις διατάξεις του παρόντος νόμου.
Παραγγέλλομε τη δημοσίευση του παρόντος στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και την εκτέλεσή του ως νόμου του Κράτους.
Αθήνα, 6 Σεπτεμβρίου 2006
Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ
ΚΑΡΟΛΟΣ ΓΡ. ΠΑΠΟΥΛΙΑΣ
ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ, ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Π. ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΣ Γ.
ΑΛΟΓΟΣΚΟΥΦΗΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΕΡΓΩΝ
Δ. ΣΙΟΥΦΑΣ Γ. ΣΟΥΦΛΙΑΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ
Μ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΥ Σ. ΤΣΙΤΟΥΡΙΑΔΗΣ
ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ
ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ
Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ Κ.
ΚΕΦΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ
Θεωρήθηκε και τέθηκε η Μεγάλη Σφραγίδα του Κράτους.
Αθήνα, 8 Σεπτεμβρίου 2006
Ο ΕΠΙ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ
Α. ΠΑΠΑΛΗΓΟΥΡΑΣ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ VII

25294 www.fotosearch.com

pr90414 www.fotosearch.com

